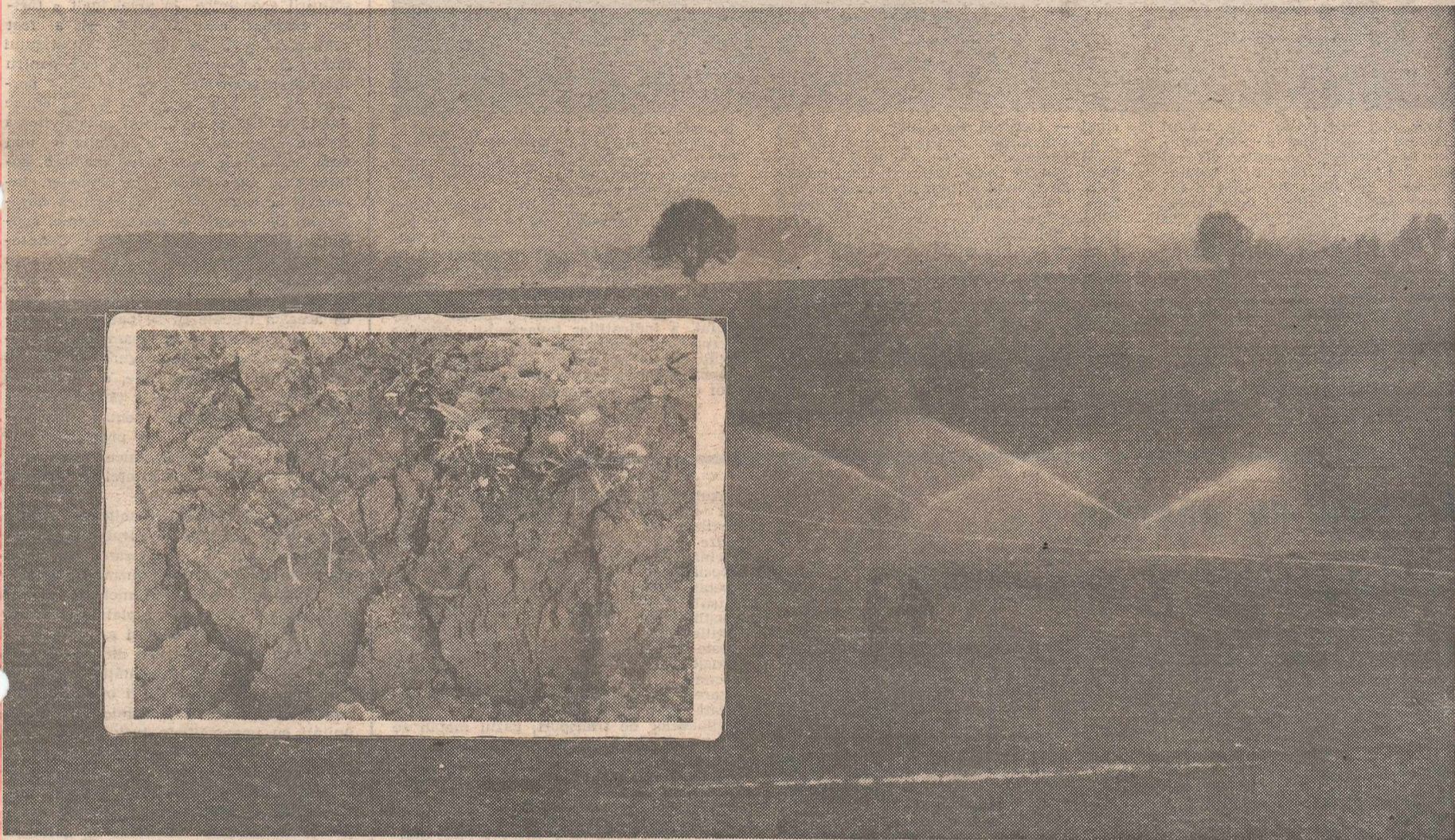

● săptăminal editat de frontul democrației și unității socialiste ●

Și din această aspră încercare a naturii care se cheamă setea pământului, oamenii noștri, așa cum au dovedit-o de atâtea ori în clipe ce le-au pretins eforturi supreme, pot și trebuie să iasă învingători!

**CIPRIAN
PORUMBESCU**
un luceafăr
al muzicii
românești

Pagina 21

**Onorată instanță a moralei,
dați-ne voie să apărăm un copil!**

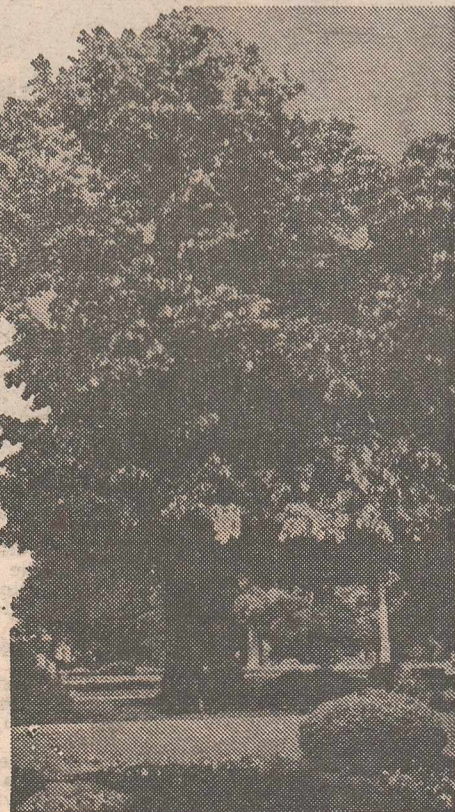
Amănunte in pagina 26

Astă seară, la Iași, sub cupola Teiului lui Mihai Eminescu, Cenaclul Flacăra va legăna o noapte de miozotis, va aprinde fir de iasomie în zăpada căptușită cu taină și yeghe a Luceafărului, iar înaltul lunii mai va răs-pindi spre toate ungherele țării mirosul sfint al ramurii atinse de geniul nesfirșirii.

Și în tot acest timp, înfiorată și infri-coșată de măreția unui neam la teme-lia căruia stau versurile marelui poet, Luna din ceruri va fi o ramură din Teiul sfint luminind prispele a toate satele și pridvoarele a toate orașele românești.

Îl rog pe Adrian Păunescu să recite și în numele meu, în cel mai cald loc al visării, poezia Mai am un singur dor.

FANUȘ NEAGU ■

Înalte distincții înmânate de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU

În cadrul unei solemnități care a avut loc la Palatul Consiliului de Stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a înmănat înalte distincții oferite prin Decret prezidențial. După cum se subliniază în cuvântarea rostită cu acest prilej de conducătorul partidului și statului nostru, ordinele și medaliile conferite sunt acordate ca o înaltă apreciere pe care partidul, statul și poporul nostru o dau aceluia care în anul 1982, împreună cu colectivele lor, au depus o activitate susținută și au adus o contribuție importantă la îndeplinirea hotărârilor Congresului al XII-lea al partidului, a Programului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și de înaintare spre comunism. La îndeplinirea obiectivului fundamental pentru acest cin-

cial — trecerea României la un stadiu nou de dezvoltare, realizarea unei noi calități a muncii și vieții. „Aș dori ca acordarea acestor înalte distincții unui număr mare de oameni ai muncii, muncitori, țărani, intelectuali — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — care constituie, repet, o înaltă apreciere pentru munca depusă, să constituie, în același timp, un imbold pentru îmbunătățirea activității în toate domeniile, pentru mai buna organizare a muncii în vederea realizării planului pe acest an, a dezvoltării mai puternice a bazei energetice, de materii prime, a agriculturii, a înfloririi științei și culturii, a dezvoltării învățământului, a formării cadrelor pentru toate sectoarele de activitate. Să facem în așa fel încât în acest an să obținem rezultate superioare chiar față de prevederile planului, în toa-

te sectoarele de activitate ! Aceasta să constituie un imbold pentru creșterea mai puternică a productivității muncii, pentru reducerea cheltuielilor materiale și sporirea eficienței economice !”

Cei care au luat cuvântul la solemnitatea consacrată înmânării distincțiilor au exprimat, din adâncul inimii, cele mai calde mulțumiri și întreaga recunoștință și s-au angajat să-și consacre întreaga energie și forță de creație transunerii neabătute în viață a hotărârilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale partidului, a indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru înaintarea impetuoasă a României pe drumul socialismului și comunismului, pentru ridicarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație.

ION DUMBRAVA ■

Noi surse de energie în transporturi și agricultură

În aria preocupărilor constante ale conducătorului partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe linia reducerii consumurilor de combustibili, a punerii în valoare a noi surse și mijloace de înlocuire a combustibililor clasici cu alții mai economici, mai eficienți, pentru transpunerea în practică a programelor stabilite în acest sens de Congresul al XII-lea și de Conferința Națională ale partidului, pentru îndeplinirea importanțului obiectiv de obținere a independenței energetice a țării, se înscrie și analiza făcută vinerea trecută, la Complexul expozițional din Piața Științei, a unor soluții privind utilizarea biogazului, gazului metan și gazului de sondă la ma-

șinile folosite în transporturi și la lucrările agricole. La această analiză au participat tovarășii Constantin Dăscălescu, Ludovic Fazekas, Ion Pătan, Ștefan Birlea, Ion Ursu, Gheorghe Stoica, membri ai conducerii unor ministere, specialiști din unități de producție și cercetare științifică, precum și cadre didactice de specialitate.

În cadrul analizei, specialiști din orașul Tg. Mureș au înfățișat secretarului general al partidului unele metode originale, cu o eficiență economică ridicată, privind utilizarea gazului metan în transportul urban și interurban. În acest sens, ei au prezentat mai multe variante de autobuze care folosesc drept combustibil

gazul metan sau gazul metan în amestec cu motorina. Prin transformări simple, realizate pe plan local, o serie de autobuze ce funcționează cu benzină sau cu motorină au fost echipate cu dispozitive speciale și cu rezervoare pentru gaz metan și circulă în prezent cu noul combustibil reducându-se consumul de combustibil lichid cu circa 70 la sută în condițiile unei autonomii de circulație de peste 30 de kilometri. La autobuzele care funcționează cu motoare cu benzină, înlocuirea cu gaz metan a fost totală. Utilizarea noului combustibil contribuie, totodată, și la diminuarea poluării. În afara mijloacelor de transport, gazul metan se utilizează și la motoarele staționare, folosite în acționarea unor pompe, în zootehnie și în alte domenii de activitate. Cheltuielile făcute pentru adaptarea motoarelor clasice la funcționarea cu gaze pot fi recuperate în decurs de un an.

Apreciind soluțiile prezentate și indicând mărirea autonomiei de circulație a mijloacelor de transport care utilizează gazele, tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat ca soluțiile respective să fie extinse în transportul interurban, de pe șantiere, interurban, pe distanțe mai mici, precum și la cel de mărfuri.

Au fost prezentate în continuare, de către specialiști din Pitești, o serie de rezultate pe linia folosirii biogazului și a gazelor de sondă la acționarea tractoarelor. S-au evidențiat rezultatele bune obținute până în prezent prin înlocuirea combustibililor lichizi cu biogaz la tractoarele folosite la diferite lucrări agricole, economiile ce pot fi astfel obținute, preocupările pentru sporirea producției de biogaz și extinderea aplicațiilor acestuia în transporturi și la motoarele staționare. Apreciind realizările din acest domeniu, secretarul general al partidului a recomandat unele soluții menite să contribuie la simplificarea alimentării tractoarelor, la mărirea autonomiei de funcționare a motoarelor pe bază de biogaz.

La sfârșitul analizei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, felicitându-l pe autorii realizărilor prezentate a cerut specialiștilor factorilor de răspundere să continue preocupările în direcția punerii în valoare și extinderii aplicațiilor noilor surse de energie solară, a vântului, geotermală, a energiei rezultate din procesele de producție — probleme ce dobândesc o deosebită importanță în condițiile agravării crizei economice mondiale, de materii prime și energetice — în scopul gospodăririi judicioase a tuturor resurselor, al diminuării consumurilor de combustibil și energie, al creșterii eficienței în toate sectoarele de activitate. Cei prezenți l-au asigurat pe secretarul general al partidului că nu vor precupeți nici un efort pentru transpunerea în viață a indicațiilor și sarcinilor primite privind utilizarea eficientă a resurselor energetice, în scopul îndeplinirii exemplare a prevederilor actualului cincinal.

ION CODRU ■

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținută sâmbătă sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a fost aprobată activitatea desfășurată până în prezent de către delegația română, pe baza mandatului încredințat de conducerea partidului, privind pregătirea proiectelor de documente ale Confăturii economice la nivel înalt a țărilor membre ale C.A.E.R. și a fost reafirmată hotărârea partidului și statului nostru de a acționa în continuare pentru pregătirea temeinică a confăturii, pornind de la necesitatea de a se aduce îmbunătățirile ce se impun în activitatea acestui organism, spre a permite o mai bună conlucrare între țările membre, soluționarea în comun a problemelor, în-deosebi a celor privind acoperirea necesarului de energie și materii prime, specializarea în producție și altele. Comitetul Politic Executiv a relevat importanța deosebită pe care România o acordă colaborării în cadrul C.A.E.R., subliniind că aceeași trebuie să se bazeze pe principii de egalitate și de neamestec în treburile interne și să asigure progresul fiecărei economii naționale, o apropiere a dezvoltării economice a țărilor respective, crearea condițiilor pentru rezolvarea, cu forțe unite, a unor probleme complexe ale vieții economice mondiale, inclusiv în domeniul științei și tehnicii moderne.

În aceeași ședință, Comitetul Politic Executiv a examinat și aprobat propunerile referitoare la organizarea asistenței medicale cu plată. Răspunzând solicitărilor populației, noile reglementări prevăd ca asistența medicală cu plată, la cerere, să se desfășoare în unități sanitare și la domiciliul cetățenilor, sub directa organizare a Ministerului Sănătății. Asistența medicală ambulatorie va fi organizată în cadrul dispensarelor policlinice cu plată, unități cu personalitate juridică, ce vor acționa pe baza autoconducerii muncitorești, autogestiuunii economico-financiare și autofinanțării. Asistența medicală ambulatorie cu plată se va face de către personalul sanitar încadrat în unitățile sanitare, de învățământ superior medical și farmaceutic și de cercetare științifică medicală, în afara programului de muncă, precum și de medicii pensionari stabiliți de direcțiile sanitare. Sumele ce revin personalului sanitar care acordă asistență medicală ambulatorie cu plată se plătesc în afara fondului de retribuție planificat, a drepturilor de retribuție sau a pensiei pentru limită de vîrstă sau de serviciu. Se vor crea, de asemenea, pentru bolnavii convalescenți și pentru cei în recuperare medicală, posibilități de spitalizare cu plată.

La ședința Comitetului Politic Executiv tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat o informare cu privire la vizita oficială de prietenie efectuată în țara noastră, în perioada 5-10 mai, de tovarășul Hu Yaobang, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez. Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere convorbirilor dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Hu Yaobang, care se înscriu, prin rezultatele lor foarte bune, ca un moment de mare însemnătate în evoluția relațiilor bilaterale, deschizând noi perspective dezvoltării prieteniei trainice, solidarității și colaborării dintre partidele, țările și popoarele noastre. Aprobând întru totul rezultatele convorbirilor dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Hu Yaobang, Comitetul Politic Executiv a stabilit măsuri pentru transpunerea în viață a înțelegerilor convenite.

P. NICOARA ■

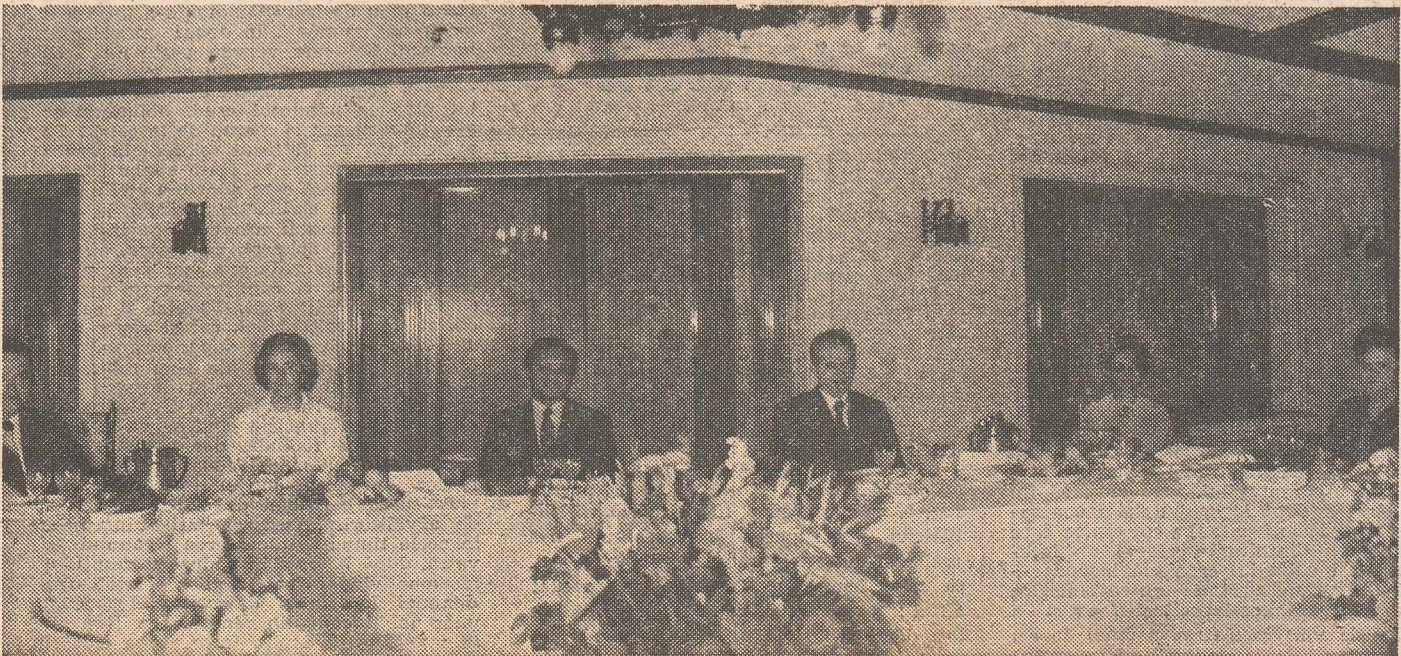
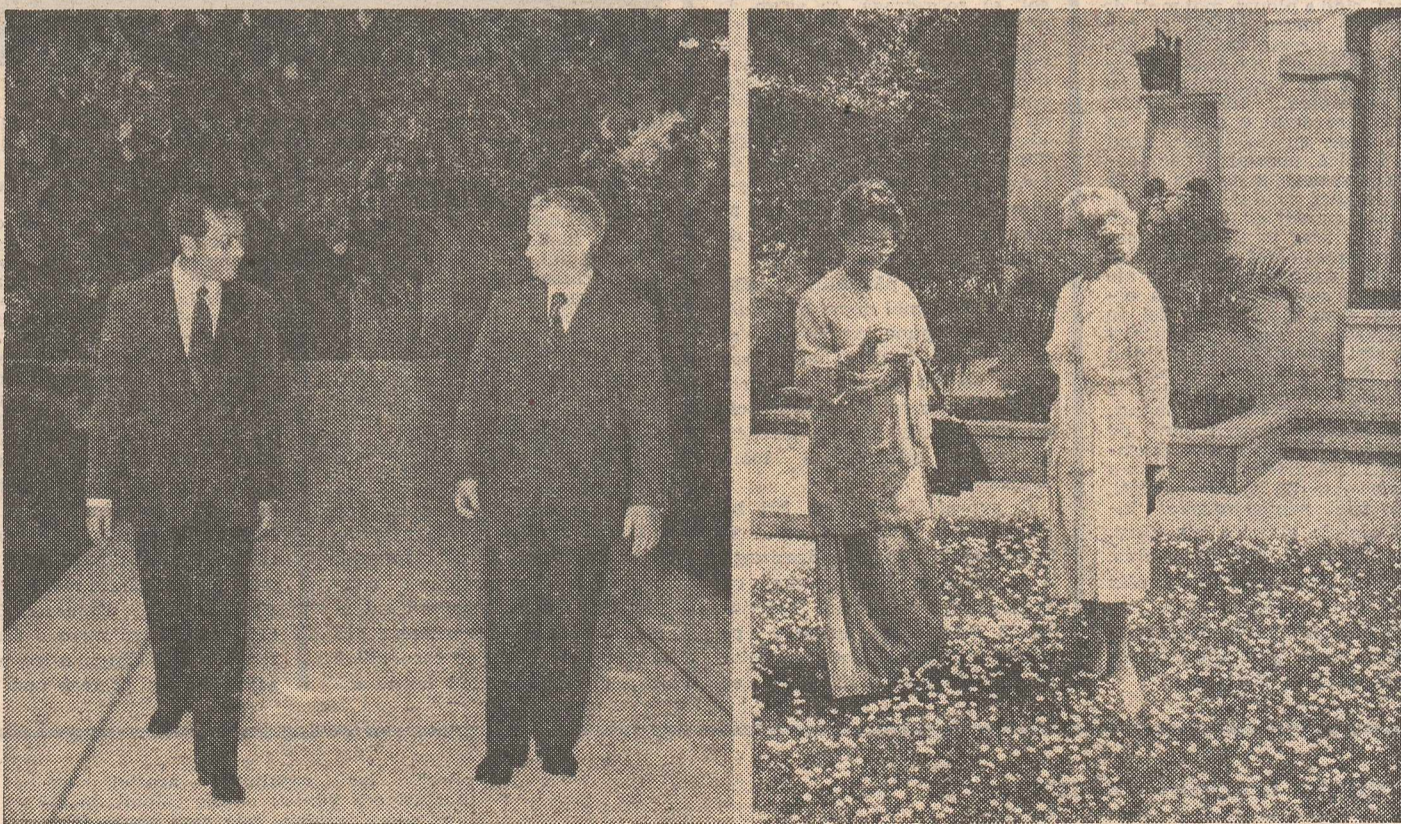
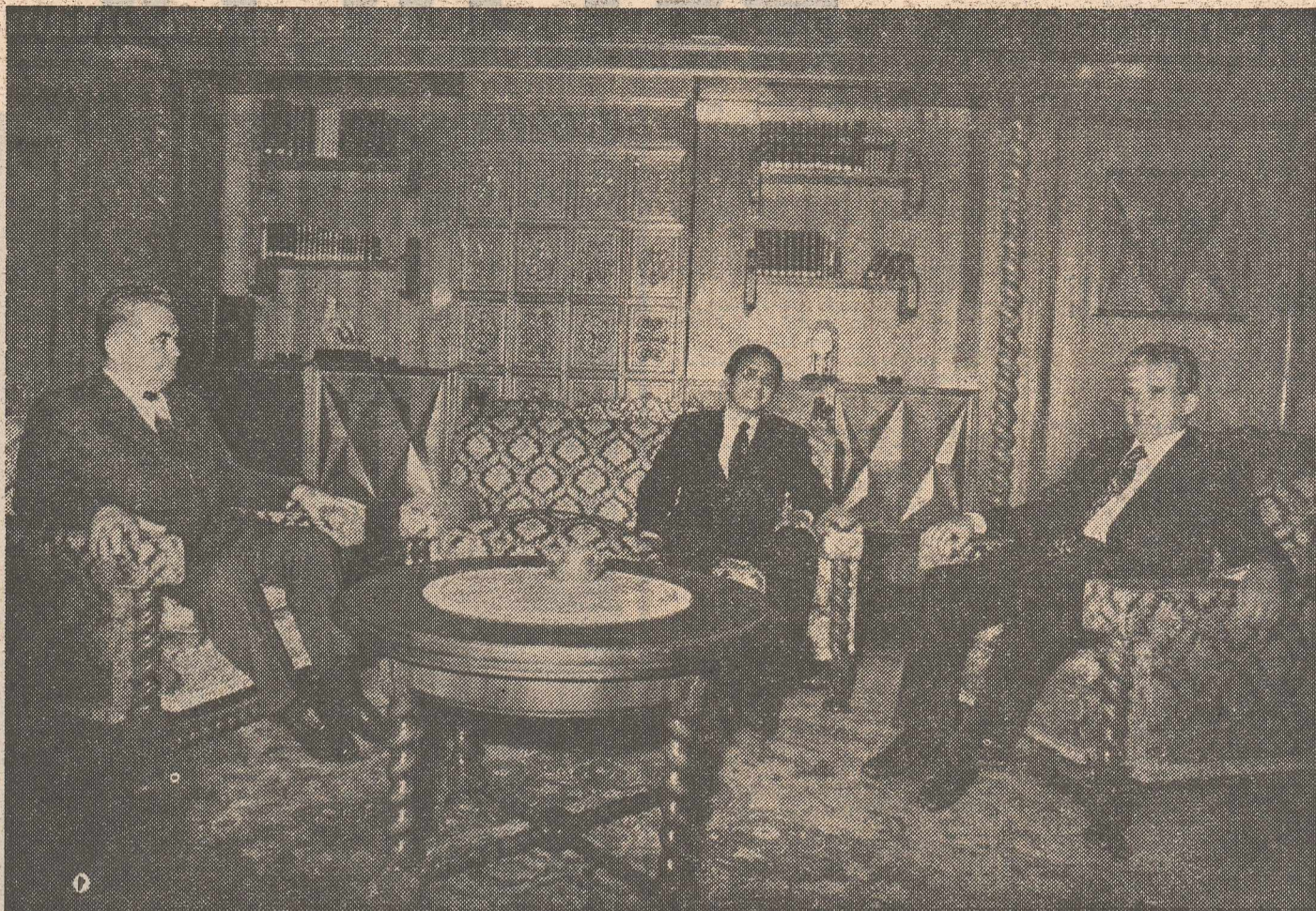
Semnificativă expresie a relațiilor prietenești româno - malayeziene

Cu toate că România și Malaezia se află, din punct de vedere geografic, situate la mare distanță una de alta, între cele două țări s-au statornicit și s-au dezvoltat, în cei 14 ani de la stabilirea relațiilor diplomatice, legături strinse de prietenie și colaborare, bazate pe principiile egalității în drepturi, independenței și suveranității naționale, pe stimă și pe reciprocitate. Un moment de o deosebită importanță în consolidarea prieteniei și conlucrării fructuoase româno-malaeziene l-a constituit vizita oficială de prietenie efectuată, în noiembrie 1982, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, în Malaezia, întâlnirile sale cu Maestatea Sa Sultan Haji Ahmad Shah Ibni Al-Marhum Sultan Haji Abu Bakar, suveranul Malaeziei, și cu primul ministru Dato Seri dr. Mahathir Mohamad. Dialogul la nivel înalt și-a găsit materializarea într-un șir de acorduri și înțelegeri, care au dat un puternic impuls cooperării bilaterale. Astfel, s-a hotărât să se asigure creșterea pe mai departe a schimburilor comerciale româno-malaeziene, inclusiv prin studierea în continuare a posibilităților ca o parte a acestor schimburi să se desfășoare pe baza principiului compensației, prin livrări reciproce de mărfuri — principiu a cărui extindere, în actualele împrejurări mondiale, este avantajos pentru toate țările. În același timp, România și Malaezia conlucrează pe lărimul vieții internaționale, în cadrul Organizației Națiunilor Unite și al altor foruri, în primul rând al „Grupului celor 77” și al mișcării de realiniere, pentru realizarea unui climat de pace, destindere și cooperare în lume, pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale.

În continuarea dialogului la nivel înalt de la Kuala Lumpur, în spiritul raporturilor prietenești româno-malaeziene, al dorinței comune de a extinde colaborarea pe multiple planuri, în folosul ambelor popoare, se înscrie și vizita oficială de prietenie efectuată în țara noastră, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășului Constantin Dăscălescu, primul ministru al guvernului, de primul ministru al Malaeziei, Dato Seri dr. Mahathir Mohamad. În timpul vizitei, primul ministru malaezian a fost primit de tovarășul Nicolae Ceaușescu; la primire a participat primul ministru al guvernului român, tovarășul Constantin Dăscălescu. Întrevederea a prilejuit un schimb de mesaje între președintele României și suveranul Malaeziei. Șeful statului român a salutat cu cordialitate pe oaspetele malaezian și a subliniat că vizita sa în România constituie o nouă și semnificativă expresie a relațiilor strinse, prietenești, statornicite între țările și popoarele noastre. În același timp, s-a considerat că rezultatele obținute până acum în promovarea relațiilor bilaterale, potențialul economic în creștere al României și Malaeziei creează condiții favorabile pentru amplificarea și aprofundarea în viitor a colaborării româno-malaeziene, pe plan politic, economic, tehnico-stiințific, cultural și în alte domenii de activitate. A fost evidențiată necesitatea ca prin eforturi comune să fie valorificate cât mai bine posibilitățile existente în vederea inițierii unor acțiuni de cooperare reciproc avantajoasă, a sporirii de schimburi comerciale dintre România și Malaezia.

Abordând probleme ale vieții internaționale, șeful statului român și premierul malaezian au arătat că, în condițiile agravării situației în lume, este necesar să se acționeze cu toată hotărârea și răspunderea pentru îmbunătățirea climatului politic mondial, pentru eliminarea forței și amenințării cu forța din relațiile internaționale, pentru reluarea și consolidarea procesului destinderii. A fost relevată atenția deosebită pe care România și Malaezia o acordă instaurării unei noi ordini economice internaționale, întemeiată pe egalitate și echitate, care să permită progresul mai rapid al tuturor statelor, îndeosebi al celor rămase în urmă, să asigure stabilitatea economică și politică mondială. Schimbul de păreri a pus încă o dată în evidență faptul că cele două țări ale noastre se pronunță ferm pentru soluționarea pe cale politică, prin tratative, a stărilor de încordare și conflict din Orientul Mijlociu, Asia de sud-est și din alte părți ale globului, pornindu-se de la interesele păcii și securității, de la necesitatea dezvoltării libere și independente a tuturor popoarelor, fără nici un amestec din afară.

Desfășurate într-o atmosferă de prietenie și înțelegere, convorbirile dintre președintele României și primul ministru al Malaeziei sint menite să contribuie la dezvoltarea mai intensă a conlucrării dintre cele două țări, atât pe plan bilateral, cât și pe arena mondială, în folosul ambelor noastre țări și popoare, al cauzei destinderii, înțelegerii și cooperării internaționale.

Strigarea pământului către oamenii pe care îi hrănește: APĂ! (II)

Un pariu cu un singur câștigător: RECOLTA

Să nu crezi
în secetă,
dar să te lupți
cu ea

Frumos plouă dincolo, peste Dunăre, în cimpia bulgară! Ploaie harnică, îndesată, ploaie țărănească, „mocănească”, pisind pământul de nu se mai vede. Nu se mai vede nici cerul, doar un gigantic balaur alb-fumuriu plutind amorf peste miazăziua fluviului. Ai zice că pe-aceste lumea cea vie s-a frint, recăzind în primordial. Ne bucurăm pentru vecini, har cerului că se îndură măcar de unii! Dar noi ce facem? Insoțitorul nostru, inginerul Eugen Matei, se întoarce, privește în toate părțile, parcă își caută umbra. Umbrele noastre au dispărut. Soarele vertical, soarele greu al amiezii le-a dizolvat. Aici, pe moșia I.A.S. Zimnicele, e numai soare, e de mult numai soare. Secetă lungă, n-a mai plouat de-astă toamnă, n-a mai nins din cealaltă iarnă. Adică n-a plouat, cind a plouat, mai mult de 22 ml pe metru pătrat și n-a nins, cind a nins, mai mult decât să clădească un strat de zăpadă de 3 cm. Ceea ce înseamnă cit înseamnă, adică nimic. Drept care orzul e pitic și cu spice false, cu bobul sec, griul abia înspică, porumbul ondulează firav și nesigur doar la 33-35 cm deasupra solului. Și e păcat, căci s-a muncit cit se poate de bine, s-a arat la timp, s-a semănat cu sămânță de soi, s-au respectat densitățile rodnice ale plantelor, s-a fertilizat, s-a erbicidat, s-au făcut fel de fel de costisitoare și complicate lucrări care să-i stimuleze pământului zelul de a produce. Printr-un paradox, de fapt printr-o lege a firii care acționează obscur, limpede totuși pentru omul de meserie, uneori însăși respectarea literă a tehnologiilor s-a transformat, din pricina secetei, într-o frînă pentru recolte. Ingrășămintele chimice au făcut, iată, mai mult rău decât bine, cel puțin prin unele locuri, căci azotul e hidroscopic, dacă nu plouă el suge apa de unde poate, deci seacă planta de tot ce mai curge prin ființa ei.

Ne aflăm „în baltă”, într-o veche baltă a Dunării, cindva rai de floare și uriașă fîntină de pește, desființată ca să facă loc griului și porumbului. Cam vreo 5 200 de hectare cu griu și porumb ale I.A.S.-ului Zimnicele se află aici. Dintre ele, 3 800 sînt într-o zonă încă neindiguită. Ceva din ce-a fost, adică din raiul de altădată al bălții, se mai vede pe-alcure, în imagini ca în pagini din Sadoveanu. Se mai văd ici-colo cimitire de cioate, stîrvuri lemnoase carbonizate, clădite stivă, ca niște spinări de animale terțiare, acum deshumate. Focul nu le-a putut consuma, nici umezeala acidă a bălții care, cindva, devora totul. Restul dintr-o arhaică civilizație a naturii, printre care, unic vestigiu viu, din aceeași familie cu stîrvurile carbonizate, se plimbă, la cîteva sute de pași de noi, un cocostîrc bătrîn și filosof. Și-a avut cuibul aici, în baltă, și, de ani și ani, tot se întoarce, primăverile, ca să și-l caute. Cuibul nu mai e, dar cocostîrcul revine, în speranța că, poate, prin cine știe ce întimplare, prin cine știe ce catastrofă, baltă va reintra în drepturi. Acum, speranța lui e mai departe de împlinire ca niciodată. Ca niciodată, apa a fugit în pămînt, lăsîndu-l pe dinafară crăpat de sete. De cind e aici, și e aici de mai bine de-un sfert de veac, ing. Eugen Matei, directorul I.A.S.-ului, încă n-a văzut așa ceva. Încă n-a văzut ca apa freatică, de regulă la o palmă de sol, să se retragă, ca acum. La adîncimi ce ajung pînă la doi metri și jumătate. Mai fiind vorba de un teren aluvionar, frămîntat, compus din suprapuneri incoerente și discrepante de diferite structuri de sol, sînt locuri unde lipsa de umiditate atinge pragul cel mai de jos. Adică, în limbajul specialiștilor, „coeficientul de ofilire”, adică pragul la care șansa de viață a plantelor se oprește.

O parte din pămîntul I.A.S.-ului, nu cea mai mare, e irigată. Acolo, ne spune ing. Matei, se dă din plin bătălia pentru recoltă, pentru producții de griu și porumb care să suplinească, pe cit posibil, grelele pierderi din zonele cealalte. O luăm într-acolo.

O suprafață de vreo 300 ha cu porumb și furaje, cuprinsă în sistemul Giurgiu-Răzmiștești, e bombardată zi și noapte cu apă, aripile de ploaie funcționează neîntrerupt, oamenii pe care-i întîlnim (ii întîlnim chiar la ceasul mutării aripilor) se

mișcă în rinduri strînse, ca niște ritmice lanțuri de luptători, cu respirația măsurată de bătaia crudă a tobelor secetei (neauzite de noi, dar cărorora lor, s-ar părea le detună auzul). E cald, e înăbușitoare temperatura efortului, e mai comod să lezezi cămașa și să lucrezi în maiou sau fără. Aripile cărate de colo-colo și-au pus semne adinci pe spinări și pe palme, care au devenit scortoase și dure, ca și structura uneltelor. Să-i fi văzut pe oamenii ăștia, ne spune inginerul Matei, nopțile, în toate aceste nopți, la lumina focurilor, uscîndu-și hainele asudate, mîncînd în pripă, pregătindu-se să se a-vînte din nou... Păcat că pe fundalul acestei aprige mașinării a efortului, în care mușchii oamenilor și musculatura cimpiei sînt supuse tensiunii extreme, o altfel de tensiune, cea a energiei electrice care mișcă aripile, slăbește cind nu te as-

tepti, slăbind puterea apei asupra cimpiei. Mai încolo, în incinta aceleiași sistem de irigații, o splendidă livadă de 280 de hectare e irigată prin braze, deschise cu sapele de citeva zeci de oameni. E greu, oamenii sînt puțini, prea puțini pentru cit li se cere, pentru brazele ce trebuie mereu despicate. Buzele sapelor ce izbesc solul aspru au devenit fierbinți, cozile de lemn au căpătat culoarea fildeşului, frecate de mîini ce nu le lasă o clipă libere. Imaginea luptei e rurală, munca monotonă și penibilă. Muncă teribil de grea, dar nu într-atît ca în incinta vecină, inclusă sistemului Vișoara-Fintinele, unde 1 170 de hectare cu griu, porumb și fînețe sînt supuse unui asalt patetic, unei bătălii mai mult decât îndirjite:perate. O bătălie disperată nu e o fericire, zice ing. E. Matei, orice om cu scaun la cap preferă una orga-

nizată, bine pusă la punct, cu lecția de strategie și de tactică în mină; dar aici n-avem ce face, aici trebuie să luptăm disperat. Sistemul e în primul an de funcționare și, la tot pasul se ivesc defecțiuni, unele grave, care trebuie drese din mers, prin eforturi de zi și noapte. Trebuie înlocuiri din mers, hidranții ruți, trebuie înlocuite fel de fel de garnituri care nu se închid. Sînt garnituri de tuburi subterane și, ca să ajungă la ele, oamenii sînt siliți să desfacă pămîntul și să le caute prin apă și prin noroi. Uzi de noroi, bijbiind prin noroi, mișcîndu-se prin noroi într-o lungă procesiune neagră, de-a lungul conductelor subterane, oamenii, cind ies la zi, se clatină amețiți, nu mai știu pe unde s-o la, nimeresc uneori sub aripile de ploaie, care-i dărimă, făcîndu-i una cu noroiul. Dar lupta continuă, continuă neabă-

Valoarea lucrului mărunt

Un pic de țărîină și de istorie

Dintr-un bob, un spic. Dintr-un spic, semănate din nou, boabele se multiplică în proporție geometrică. Se pretinde, inițial, un pic de țărîină. Se adaugă și nițică istorie. Astfel, zice-se, s-ar fi născut agricultura.

Nu putem despărți experiența noastră, în materie de agricultură, de experiența speciei umane. Omul n-a început prin a fi agricultor, agricultura, deci cultura pămîntului, a venit mai tîrziu; el a fost întii de toate vînător, iar întii și-ntii a fost un sălbatec, care a instaurat între sine și natură raporturi de pradă.

Nu-l vom blama, desigur, pe acest strămoș îndepărtat. N-avea probabil încotro — și lupii și jaguarii și lei și purtau așijderea cu el, devorîndu-l pînă la cioan. Era în dreptul lui, vom zice, să fie neîndurător, după legea junglei sau a savanei care l-a născut. Era un om la care predominau dinții, ghearele și nu intelectul, deși cutia lui craniană încăpea — după ultime măsurători antropometrice — cam tot atîta creier cit și-n aceea a omului de azi. Morala: și-n omul de azi poate sălășlui nestingherit sălbatecul.

Economia acestei epoci? O economie a sălbăției: rezervele de hrană se consumă pînă la sleire, cind se constată că nu mai sînt, și atunci se caută altele, care sînt supuse regimului atroce al jafului. Un apicultor de la Olina mi-a explicat cindva ce-a însemnat odinioară, nu prea de mult, economia sălbăteacă în raport cu coloniile de albine, cu mierea și ceara. Am scris povestea aceasta într-o carte, dar o repet: omul neghiob, netot sau sălbatec lua buduroiul de albină, plin de faguri, și-l ineca într-un butoi de apă. Populația producătoare de miere murea instantaneu, dar lăsa fagurii intacti. Apoi sălbatecul pornea mai departe, după alte colonii de albine.

Dar după sălbatec a apărut barbarul. Se poate dovedi, cu mii de probe arheologice, că barbaria a fost superioară sălbăției, net superioară. Barbarul n-a mai scufundat buduroiul de albine în apă, ca să-și însusească fagurii, a procedat altfel: a scos fagurii cu miere și ceară cu tot, dar lăsînd albinele vii. Metoda de exploatare se numea „tăierea stu-

pilor”, iar rezultatul acestei exploatare era jalnic: puține colonii de albine supraviețuiau, cele care supraviețuiau o luau de la capăt. Așa s-a întimplat și cu noi, românii, în epoca năvălirilor barbare. Cei care veneau peste noi, cu carnea sub șeile cailor, nu ne mai mincau — ca-n vremea sălbăției —, dar rădeau tot pînă la pămîntul crud, obligîndu-ne s-o luăm mereu și mereu de la capăt. Ce agricultură vor fi făcut românii în epoca năvălirilor barbare? Ne-o spune limba, care nu minte și care aparține civilizației latine, o mare civilizație agricolă, la care barbarii nu aveau acces. Românii, în această epocă, au arat, cu aratru, au semănat, au cules griu, orz, mei și ovăz, au cules, măcinat și copt piinea în cuptor, chiar au și zidit case, biserici și cetăți. Dar au și păstorit oi, boi, cai și capre deci ei aveau o civilizație superioară năvălitorilor, chiar dacă aceștia i-au robii, jefuit, chinul și hrăpit, cum dovedea într-un lung tabel de vocabule G. Călinescu.

Nu știm cu precizie cind se va fi produs aservirea feudală, dar aceasta s-a conformat unui model general în evul de mijloc european, model exacerbat prin practicarea barbariei de către alte șiruri de năvălitori. „Așezarea țării” însemna, în acele timpuri, întoarcerea țaranului la vatră, după bejenia în păduri și munți, și însemna vindecarea rănilor și ridicarea domniei în cetatea de scaun. „Așezarea” unor noi temelii din cenușă. Dar țara nu se putea așeza deplin între atîtea calcări și răutăți. O agricultură rațională nu se

putea întemeia, într-o vreme cind carul avea două oiști, iar bisericile se puneau pe roate. Deși, în scurtele răgazuri de pace, puține cite au fost, țara își dădea măsura, pămîntul deborda de roade, precum arată în a sa Descriptio Moldaviae prințul Cantemir, care așază aici, la noi, un veritabil Canaan, o gură de rai. Va fi fost așa? Sadoveanu îl crede pe Cantemir. Îl credem și noi. Oricum, în acele vremi, bogăția o reprezentau oamenii, nu pămîntul. O moșie fără oameni, fără sate adică, era o golște, o pustie sau o nemnică, ce nice nu se trecea în diată, căci nu slujea nimănui. La ce-ar fi slujit pămîntul fără om? Evul de mijloc a prețuit atît de tare omul, țaranul adică, încît n-a răbdat să nu-l lege pe acesta de pămînt, ca abia după aceea pămîntul să capete prețul care l-a și transformat imediat în obiect de dispută, de confruntări și războaie. Năvălitorii, așijderei, nu do-reau țări fără oameni, ci țări populate. Așezîndu-se uneori pe la noi, mai scurt sau mai îndelung, aceștia i-au și dezmoștenit pe băstinași, luîndu-le pămîntul ce le aparținea din moși-strămoși, sărăcîndu-i, robîndu-i și iobăgîndu-i. La instituția locală a aservirii s-a adăugat, în spațiul Daciei, și instituția șerbiei la străini, ba s-a înăsprit aservirea printr-o instituție nouă: colonatul. Comunitățile de coloni, scutite de impozite și beneficiind de cele mai largi privilegii regale sau imperiale, i-au împins pe băstinași la margine, după ce le-au luat pămîntul, apele, pășunea. Comunitățile de

tut, luptătorii se regrupează, își reorganizează asalturile, nu și retragerile, căci nu e loc de retragere, ele nu sînt admise în această cursă contracronometrului a bătăliei pentru apă. Se mai irigă și prin amenajări locale, cuprinzînd 250 ha cu legume, 50 ha cu cartofi timpurii și 70 ha cu fineață, sursa de apă fiind aici canalele care au desecat vechea baltă. E vorba de canalele, nu totemai multe, în care încă sticlește apa, căci altele sînt seci, le-au părăsit de mult și broaștele. S-ar mai putea iriga, ne spune ing. E. Matei, și alte culturi, cum ar fi bumbacul (I.A.S.-ul are 70 ha cu bumbac), dar pentru asta ar fi nevoie de vreo 25-30 de motopompe. Acestea li s-au promis de mult, dar au rămas tot acolo, departe, în aceea secetoasă zare a promisiunilor neonorate.

Lupta, precum se vede, nu e spectaculoasă, ci cumplită. O luptă extenuantă la culme, solicitînd mușchi și nervi, rezistență fizică și, peste toate, știința organizării, instinctul coeziunii, deci sentimentul social al omului, inteligența și spiritul inventiv. Va fi folosit pentru irigații și biogazul, și, ajuns la acest capitol, Eugen Matei, negurosul de pînă acum, se dezgheață, se luminează, ne vorbește cu pasiune, amestecînd tot felul de informații, exterioare problemei (adică problemei ce ne interesează, problemei luptei cu seceta), despre instalația de biogaz a I.A.S.-ului, în care a investit o truda și niște speranțe ce pare-se că-l răsplătesc pe deplin. Proiectată de Institutul de cercetări pentru epurarea apelor reziduale, sub direcția ing. Corneliu Craiu, instalația înghite zilnic 40-50 tone de bălegar de ovine și taurine și produce 1 000-1 200 m.c. biogaz, cu un procent minim de gaz metan de 65 la sută. Nu consumă deloc energie, cele două încălzitoare funcționînd tot pe bază de biogaz, nu exală nici un miros, grație unui ingenios sistem de filtre, dă o puternică, frumoasă și constantă flăcără albastră și alimentează, la ceasul de față, cantina I.A.S.-ului și sera pentru răsaduri. Instalația e amplasată în vecinătatea fermei de oi (fermă mare, cu 3 000 oi-mame, lângă care mai e și o îngrășătorie pentru 12 000 de berbecuți), care fermă e înconjurată de o pășune ce, evident, resimte și ea neorocul secetei. N-o să-i mai resimtă, aci montîndu-se un motor de produs energie electrică și un grup de trei motopompe care vor consuma biogaz ca să irige hrana oilor.

Care mai sînt problemele bătăliei cu seceta la I.A.S. Zimnicele? Tovi pentru irigații, de pildă, sînt destule?

Cînd nu se fură pentru nunți, ne răspunde inginerul-director, sînt destule.

Adică ??

Adică, ni se explică, se întîmplă că oamenii, pe aici, mai fac și nunți, iar pentru nunțile de la țară, precum se știe, se ridică din timp, în curtea mirelui ori a miresei, coșeamite cortul, ca să-i ferească pe nuntași de surpriza ploii. S-a descoperit de către cei ai locului că osatura metalică „optimă” pentru aceste corturi o constituie țevile de irigații. Lucrătorii I.A.S.-ului, înainte de a declanșa campania de udare, au făcut controale prin toate ogrăzile cu fete mari și cu flăcăi la vîrsta însurătorii, adu-

nînd o bunioară recoltă de țevi. Oricum, conchide inginerul Matei, ceva, în povestea asta, e totuși bun. Adică faptul că oamenii, pregătindu-și corturi pentru nunți, dovedesc că încă mai cred în ploaie.

Și pe fața interlocutorului meu trece un zîmbet. Nici el nu crede în temeinicia secetei, chiar dacă a organizat și conduce o luptă cu seceta ca și cum aceasta ar ține o veșnicie.

ILIE PURCARU ■

Griul, privit de aproape, griul, de departe

Privit de departe, cîmpul cu griu ține întinsul și orizontul verde și unduios, așa cum trebuie să arate griul în mal, ca o mare verde și în leagăn blînd. Privit de aproape, și verdele, și legănarea sînt minciună, fiindcă firul e scurt și galben-roșcat. Cînd vorbesc despre griul acesta, bun numai de întors, nici măcar atît de săltat cît să poată fi cosit pentru vite, țărani parcă ar rosti metafore, dar niște metafore nițel cam stranii, pe de o parte pentru că oamenii n-au mai avut de mult necazul să se întrebe de-o astfel de secetă, pe de altă parte pentru că supărarea te face sentimental.

„A supt și el săracul cît a supt din pungața lui, zice unul, și a întărcat”. „Acum, zice altul, poți să-i dai și lapte de cuc, și tot nu mai e nimic de făcut”. Țărani vorbesc despre griul acesta vestit și pitic cu durerea pentru pruncul născut fără zile. S-au orășenizat mult țărani noștri, cu tot ce-i bine și rău în graba orășenizării, dar, cînd e vorba de faină și mălai, tot ce-i fibră de țaran în el se infioară și ia-tă-i ducînd apă la cîmp cu trenul și cu cisternele.

Din gara Urleasca, prin urmare, se umplu cisternele unui tren cu apă de Buzău și se trimite la I.A.S. și C.A.P. Săhăteni, la Ulmeni, la Greceanca, la Pietroasele.

În județul Buzău, de aproape ori de departe, seceta se simte mai aspru decît prin alte părți, deoarece pe aici puține locuri sînt irigate. La I.E.L.I.F. Buzău muncește una din cele mai harnice echipe de specialiști din sistemul național de exploatare a complexelor de irigații — dovedă că în ultimii șapte ani a obținut de patru ori locul I pe țară și o dată locul doi — cu observația că hărnicia lor, din pricina sărăciei surselor de apă, merge mai puțin la irigațiile propriu-zise și mai mult la lucrările de desecare și terasare. I.E.L.I.F.-ul, nimic de zis, își face datoria, se udă cîmpul zi și noapte, la propriu, nu la figurat, dar ce poate să facă pentru recoltă un sistem de irigații pentru numai 10 404 ha în județ (și alte 18 000 în Prahova), cînd suprafața agricolă e de peste 400 000 ha? Zilnic, în Buzău se irigă 500-600 ha, urmînd ca

după 15 mai suprafețele să mai crească.

Dacă la Săhăteni se cară apă cu cisternele, în schimb la Merei, deși cele 350 de ha cu griu ale C.A.P.-ului (cea mai mare suprafață cultivată cu griu la un C.A.P. din județ) sînt în sistemul de irigații, griul suferă de secetă. La Merei nu s-au reparat la timp motopompele și, în general vorbind, s-a considerat problema irigațiilor cu multă ușurință. Sigur, cineva o să răspundă pentru faptul că, avînd apă în rețea, Mereiul pierde din recolta de griu, dar, cînd lipsește piinea de pe masă, răul altuia nu-i o consolare. Mai sînt comune care așteaptă indemn personal ca să ude ce se poate uda, cu găleata și cu cisterna măcar, dacă altfel nu se poate. La Rușetu nu s-a făcut mai nimic pentru vie și pomii fructiferi, cu toate că era necesar și se putea. Chestiunea se pune simplu: să faci ce poți, să nu stai și să te tot întrebă dacă e mult sau puțin ce se face.

Șeful serviciului exploatare, inginerul Radu Mășterelu, e foarte nervos cînd vine vorba de Merei. „Am greșit și noi, zice el, dacă îi amendăm cum scrie la lege îi mișcam din loc”. Directorul I.E.L.I.F., inginerul Mircea Bobocea, a lucrat ani buni ca ziarist (iată o istorie, oricum ai privi-o, interesantă!) și cînd i s-a încredințat conducerea întreprinderii mulți socoteau că, gata, asta i-a fost! El a făcut echipă cu Lucian Frunză, inginerul șef, a făcut de fapt echipă cu tot colectivul și întreprinderea e una dintre cele mai bune din țară. Se poate obiecta că ună e să conduci irigațiile din Brăila, cu sute de mii de hectare de irigat, și alta e să irigi în Buzău și Prahova, unde suprafața de udat abia numără 28 000 ha. Se poate face această obiecție, e drept, dar nu e important dacă moșia e mare sau mică, e important dacă e bine sau rău îngrijită. „Cînd vor intra în funcțiune barajele de la Siriu și Surduc, spune Mircea Bobocea, suprafața irigată va crește cu încă 54 000 ha. Acum, luptăm din greu cu riul Buzău, care-i și sărac în apă și capricios. Avem lîngă fiecare pompă cite un bulldozer, fiindcă, dacă plouă la Nehoiu și Buzăul vine mare, riul își mută cursul, și spațiul pompei. Anul trecut a trebuit să-l deviem de două ori, cu 14 utilaje care au lucrat, nu glumă, ca să-l putem exploata. Problema numărul 1 în irigații însă nu e funcționarea pompelor și a rețelelor cît asigurarea forței de muncă la mutarea aripiilor de ploaie. Acolo nu prea se muncește cum trebuie”.

Într-adevăr, toate griile merg la locul unde se stropesc ogorul, unde aripa de ploaie, care trebuie mutată la zece ore odată, ori stă mai mult, ori mai puțin, unde oamenii ori nu se pricepe, ori nu pridesc. E secetă, cei harnici de felul lor muncesc și pentru cei mai neînvațați cu munca, sistemele de irigații dau un examen greu, primul lor mare examen, și e util să învățăm acum, din lecția secetei, ce n-am învățat la vreme; și anume, că oricît de multă apă am avea în canale și oricît de meșter ar fi un Meșterelu, baza e acolo, la brazdă, și acolo se cam incurcă treburile.

TUDOR OCTAVIAN ■

Un metru de conductă — 2 hectare de recoltă salvată

În partea de apus a Bărăganului Ialomiței, la Ciocirlia, munca țaranilor rămași acasă, cu grija pămîntului, n-a fost niciodată și nici nu avea cum să fie ușoară, însă, așa cum se povestește, s-a întîmplat ca de cîrind ea să fie împovărată brusc cu o întrebare avînd darul de a neliniști de-a dreptul. Tocmai puneau oamenii niște tutun iar o persoană venită în delegație din partea unui for în al cărui nume se include și cuvîntul agricultură i-a întrebă, deși e de crezut că agricultura nu reprezintă o ghicitoare nici măcar acum, pe vreme de secetă: ce faceți, puneți salată? Mai mult, despre această întîmplare, oamenii nu întind vorba, tot așa cum nu stau să discute despre faptul că unii numesc lacul din care ei își udă grădina Ciocirlia 1 iar ei, țărani din comuna Ciocirlia, îi zic mai departe după cum au moștenit: lacul Moș Năstase. Mai la vale, către Urziceni, se întinde lacul Silișteea, căruia alții îi spun Cotorca, iar la mieznoapte, către hotarul cu județul Buzău, se află un alt lac, numit Panciu sau Ciocirlia 2. Din apa curată a acestor lacuri care mai au și însușirea, de mare preț, că ele nu seacă nici în mijlocul verii, intrucît prin malurile lor se află destule izvoare, țărani din Ciocirlia pot să irige deocamdată 244 de hectare, cam a cincea parte din pămînturile lor. Mai înainte de a arăta de ce nici pe ei nu-i mulțumește, totuși, această proporție, să spunem că la C.A.P. Ciocirlia sistemul de irigații local, amenajat prin forțe proprii, a început să funcționeze pe 13 aprilie, tot dintr-o inițiativă aparținînd localnicilor, deși înfăptuirea ei s-a produs, o vreme, cu motorină „de imprumut”. O astfel de inițiativă s-ar fi putut fi vedea neinspirată, probabil, dacă la scurtă vreme după aceea dată ar fi plouat îndeajuns.

Pe-o latură a lacului căruia i se spune, așadar, Moș Năstase, acolo unde se întinde ca un plan ușor înclinat grădina de legume a C.A.P.-ului, mecanicii Iulian Mănușu, Dumitru Busiocanu, Vasile Dobre și alți cîțiva rămîn în schimburi de cite 24 de ore, așa după cum singuri au hotărît, supraveghînd motopompele pentru ca apa împinsă prin conducte pînă sus, în capătul grădinii, să poată veni înapoi, la vale, prin brazdele pe care i le deschid cu sapele Neacșu Popa, Gheorghe Mihăilă, Marin Necula, Nicolae Mănăilă, Marin Manolache, Șerban Coman și încă alții, 65 la număr, adică toți cei din echipa lui Ion Boraciu. În acest fel, dacă țaranilor din Ciocirlia li se va da zilnic, așa cum li s-a dat din 20 aprilie îndeajuns, motorina

de care au nevoie, cele 80 de hectare de legume și zarzavaturi vor fi ferite de secetă, ca și cele 100 hectare de furaje, dintre care 60 de lucernă, sau o parte din griul și orzul prin care întind aripile de ploaie zi și noapte, cu schimbul, echipe de udători din rîndul cărora vom nota numele lui Petre Iacob, Gheorghe Dobrișan, Constantin și Voica Dragomir sau Marcel Petre, Florea Mihăilă, Vasile Dumitru și Petre Ivașcu. Puterea acestor oameni de a feri pămîntul de secetă nu se poate întinde însă, așa cum arătam, decît pînă în marginile a 244 hectare cu totul. Urmarea nu e greu de văzut. Acolo unde griul și orzul au primit apă, lanurile arată mulțumitor și chiar dacă recolta va fi mai mică, probabil, decît aceea obținută în vara anului trecut, de 5 200 kilograme la hectar, ea rămîne totuși promițătoare și sigură. Unde n-a ajuns apa, plantele au încrăcit într-o statură pitică și pe alocuri au început să se ofilească. Pe 4 mai, aflăm de data aceasta de la Dumitru Octavian, inginer șef al Consiliului unic agroindustrial Urziceni, o estimare făcută în prezența unor reprezentanți ai Ministerului Agriculturii și al Direcției agricole județene arăta că 700 hectare de griu din totalul de 3 780 și 200 hectare de orz din totalul de 1 900 hectare de orz și orzoaică sînt practic, compromise. O săptămînă mai tîrziu, suprafețele afectate crescuseră, pe întreg consiliul, cu încă 600 hectare de griu și alte 200 de orz. Iar dacă în ziua cînd s-a procedat la acea estimare C.A.P.-ul Ciocirlia nu avea nici un hectar de griu „aproape total afectat”, tot la o săptămînă în urma acelei zile, ne spunea inginerul Liliana Barbu, șefa fermei de producție vegetală, C.A.P.-ul ajunsese să aibă în această situație dramatică exact 100 de hectare. Ar mai rămîne să adăugăm că în mod sigur ne-am înșela dacă am crede că opinia celor din Ciocirlia este că n-ar mai fi fost nimic de făcut pentru a le salva. Cum spuneam, posibilitățile lor de a iriga sînt mai mici, deocamdată, decît planul care prevedea pentru C.A.P.-ul Ciocirlia 294 hectare irigate, cu toate că, după planul făcut chiar de localnici, ele ar fi trebuit să fie de o bucată de vreme îndeajuns de 100 de hectare mai mari. Pe scurt, s-ar fi putut iriga de fapt 394 hectare, dacă ei ar fi primit pînă acum acei 700 metri de conductă comandați încă din luna ianuarie la A.E.I. Călărăși, precum și cele 2 motopompe și 3 agregate de pompare tractate după care au bătut degeaba drumul pînă la baza județeană de aprovizionare. Promisiunile care li s-au făcut acum poate vor fi, de-acum încolo, chiar îndeplinite. Căci lipsa de apă este la Ciocirlia și în împrejurimi de 1 000-1 200 metri cubi la hectar, ni se spune. Iar ploile întîrziate să se arate chiar dacă norii se string aproape zilnic în această parte a Bărăganului. Se string, parcă, doar pentru a se risipi apoi fără urmă. Pînă la proba contrarie, ei nu dau nădejdi mai mari decît ca să zicem așa fumului unor țigări răsucite din frunze de salată.

DUMITRU ELIADE ■

coloni au devenit prospere, băștinașii au scăzut și au dat înapoi ca racul. Nu altfel s-a petrecut cu băștinașii din țările coloniale, unde colonul alb s-a instalat pentru vecie, cu dreptul și cu arma lui. Nu vreau și nu pot să-i scuz pe ai mei, așa cum nu acuz pe nimeni — faptele, fiind istorice, sînt de mult clasate — dar stadiul mai înapoiat de agricultură al valahului față de nivelul cu mult mai avansat și mai prosper al agriculturii colonilor din Transilvania, Banat, Bucovina sau Dobrogea, nu se explică prin formula „leneșul valah” sau „împuțitul de valah” ci prin statutul privilegiat al colonului față de cel al valahului dezmoștenit. La început unul, apoi două, apoi trei imperii au practicat față de băștinașii aceeași politică agrară în care se interferau dezmoștenirea cu colonizarea.

Desigur, nici în țara veche, lucrurile nu stăteau pe roze pentru țărani. Fiind aserviți stăpînilor de pămînt, aceștia erau practic niște dezmoșteniți, iar cînd nu erau dezmoșteniți, cînd se numeau moșneni sau răzeși, adică oameni liberi, deveneau ținta dezmoștenirii și victima „cloncanilor celor mari”, care vroiau cu orice preț să-i aducă în condiția de aservire. Războaiele de clasă la noi au avut, în epoca dată, un dublu aspect: răscoală țaranilor aserviți împotriva stăpînilor lor — și războiul juridic, uneori și armat, al țărănimii libere, împotriva boierilor uzurpatori, călcători de hotar moș-

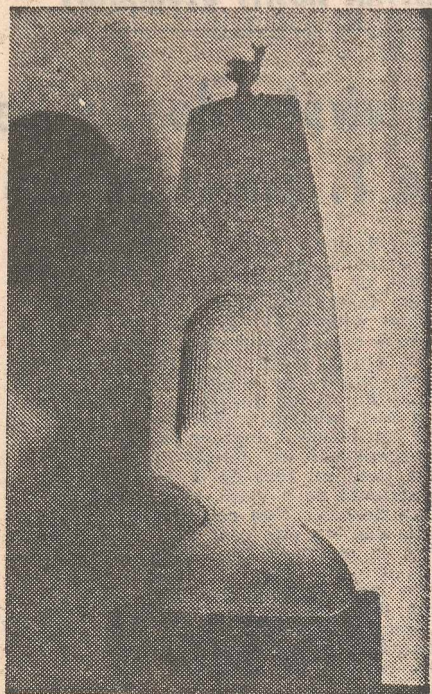
nenesc și de lege. Și încă un adevăr, pe care e musal să-l rostim acum, mai ales acum: neatîrnarea țării vechi s-a buzuit întotdeauna pe țărănimea liberă, care a dat armata regulată și brațele de apărare, pe țărănimea liberă, deci pe moșneni și răzeși, și nu pe țărănimea aservită, care nu știa să se bată și nici n-avea indemnul. Legătura de credință, singe, limbă ține cît ține, dar, cînd sărăcia și nevolnicia cresc, oamenii își iau lumea-n cap. „A-ți lua lumea-n cap”, „a fugi unde vezi cu ochii”, a fost și aceasta o realitate, într-o lume neliberă, în care bejenia — provocată de vrăjmașul din afară, și fuga — provocată de vrăjmașul dinlăuntru, de răul dinlăuntru, se conjugau. Strămutările, iar în epocile mai apropiate emigrările țărănești, au fost și ele un flagel, care denunța edificator exploatarea feudală, indiferent de titular. Fiindcă dacă e adevărat că românii transilvăneni au trecut în „Țara veche” la frați, din cauza persecuțiilor religioase și naționale, tot atît de adevărat este că țărani din „Țara veche” au trecut uneori Dunărea la turci, de răul fraților boieri, de acasă. E demn de știut că, odată cu aservirea brutală a țărănimii și prăbușirea țărănimii libere, s-a prăbușit și libertatea, adică neatîrnarea țării vechi, lipsită de putere în fața năvălitorilor. Morala: nu se poate apăra libertatea cu oameni aserviți. Ca să-i ceri cuiva să moară, trebuie să-l asiguri mai

întîl că trăiește. Altfel de ce să moară, cînd viața îi este tot una cu moartea, o agonie!... Aș putea să citez, spre întărire, din Bolintineanu, dar subiectul e prea trist și prea grav. După căderea marilor domni, marii apărători ai libertăților dinlăuntru, a căzut și libertatea dinspre afară, căci s-au surpat libertățile dinlăuntru. Brâncoveanu n-a mai putut trage sabia, ca odinioară Mircea sau Mihai, căci nu mai era la șoldul nației sabie. Și atunci capul său căzu pe butac, și după el capul fiilor săi.

Dar să fi dat pămînt țaranilor, dacă era creștin! Nimic altceva decît decretul pentru pămînt avea să salveze România la Mărășești, iar Unirea cea Mare din 1918 avea să decidă reîntoarcerea la vatră a mil de familii de români, care-și traseră lumea-n cap, la vreme de restriște, pribegind pînă în America, fiindcă acasă se împlinise un ideal și se întemeiasă o speranță.

PAUL ANGHEL ■

În acest număr, reproduceri după lucrări de Costel Badea.

MEȘTERI ȘI UCENICI

● Bătrînul Marin Călugăreanu le-a oferit cîndva lui Ion și lui Tudor cîte o brățară de aur ● Dacă ar fi să-i înveți pe toți numai meserie, lucrurile ar fi nemaipomenit de simple ● Tudor Naieanu nu este Pestalozzi ● Milioane despre care trebuie știut bine de unde vin și încotro se duc ● O discuție care se încheie ca să nu treacă pîrleazul în ograda agriculturii ● Șefei, de mică, i-a plăcut să coasă ● Un om care a avut îndrăzneala să taie cu foarfeca orice fel de blană ● Realitatea este că sînt unele meserii în care teoria este mai mult o joacă, un răsfăț ● Pe vremea mea, spune Andrei Scarlet, copiii erau mai ascultători ● Între ce înveți și ce știi să faci ● Ce aduce, de fapt, vorba dulce ?

O moașă comunală cu circumscripție județeană

Maiorul lăcătuș Ion Dumitrescu împlinește 53 de ani înainte de a afla și noi cîte ceva din ce știe și de ce nu se îndură să cheme la petrecere pe nimeni dintre cei 121 de oameni din atelierul pe care-l conduce, să spunem că Ion Dumitrescu a ucenicit mai întîi în fierăria tatălui lui, Andrei, într-o margine a Călărașilor, și după ce-a absolvit examenul de capacitate, cum se făcea pe vremea aceea, meșterind un ciocan de 1 kilogram și întocmind documentația tehnică necesară, adică planșă, măsurători, deviz și fișă de cronometrare, a intrat la fosta Școală de arte și meserii, la Liceul industrial, cum a început să se zică după aceea. Asta se întîmpla în '50, cînd la Călărași se înființase Cooperativa „Bărăganul” în locul atelierului unul anumit Mircea Frîni, al cărui nume Ion Dumitrescu îl aminteste cu un respect deosebit și astăzi, ca și atunci cînd vorbește despre Mihai Carp, Gheorghe Stănescu, Mirela Istrate sau Ion Sitaru, strîngînd și lăcătușii de la care a avut să învețe îndeajuns rostul meseriei, încît mai tîrziu să-i poată învăța și el pe alții. Printre aceștia din urmă se numără Marin Nițu, secretarul organizației de partid pe întreprindere, Nicolae Macrea, Ion Dumitru și chiar Stănică, băiatul meșterului. Acum n-ar mai putea să procedeze astfel nici măcar cu copilul lui fiindcă, întreprinderea nu are voie să mai încadreze muncitori necalificați pentru a-i califica la locul de muncă. Cu toate că sînt așa cum sînt, adică nu prea simple, aspectele relației dintre maistru și ucenici lui apar totuși mai limpezi în atelierul condus de Ion Dumitrescu decît în alte sectoare ale întreprinderii. Pe lângă acest atelier de confecții și prelucrări metalice, în care se lucrează rezervoare pentru bombe sau elevatoare, întreprinderea mai are forma-

țiuni de lucru în alte 75 de locuri din județ. Să spunem, în sfîrșit, că este vorba de I.J.P.S.P.I., ceea ce mai pe înțelesul tuturor ar însemna întreprinderea județeană de prestări servicii și producție industrială Călărași, al cărui profil, extrem de divers, cuprinde vreo 30 de activități: metalurgie, turnătorie, confecții metalice și confecții textile, covoare, cauciucării, timpării, fierării etc. Inginerul Gabriel Lozneanu a fost adus de la Combinatul de celuloză și hîrtie și instalat ca director al acestei întreprinderi în urmă cu vreo 5—6 luni. Fostul director își ispășește vina, stabilită de instanțele judecătorești, de a fi luat mită. Cum este de înțeles, bara de direcție a întreprinderii se cam rupsesse și asta nu înseamnă că ea nu înainta cu toată viteza, căci doar a ajuns cea mai mare întreprindere în genul ei din țară, ci doar că înainta la nimereală. Se introduceau în fabricație, de exemplu, produse pentru care nu existau contracte și despre care nu se putea ști cînd și cui și cum vor fi vindute. Noul director mărturisește că de cum a venit la I.J.P.S.P.I. a avut grijă ca vreo cîțiva șefi de servicii și de birouri să fie eliberați din funcții. Îmbucurător este și faptul că întreprinderea are, de cîteva luni încoace, un director comercial, intrucît cele 300 de milioane, cît reprezintă planul anual, sînt milioane despre care trebuie știut bine de unde vin și încotro se duc. Și sînt nădejdi ca în acest an întreprinderea să-și îndeplinească planul, cu toate că dificultăți, încă neînviase, ar mai fi destule la număr. O parte dintre ele, zice directorul Gabriel Lozneanu, sînt o consecință a statutului de „moașă comunală” pe care îl are întreprinderea; o moașă comunală cu circumscripție județeană, am adăuga noi. De pildă, călcînd pe urma Uniunii județene a cooperativei meșteșugărești, întreprinderea e obligată să înființeze prin comunele județului ateliere de reparat radio și televizoare. Ideea unei anumite concurențe ce s-ar putea ivi, notabilă în acest caz, se împotmolește însă în realitatea că I.J.P.S.P.I. nu are posibilitatea să califice oameni în aceste meserii și n-ar putea deschide atelierele cu pricina decît în măsura în care i-ar ademeni să lucreze sub altă firmă pe cei care lucrează deja în unitățile cooperativei meșteșugărești. Tot

astfel, ne mai spune directorul Gabriel Lozneanu, întreprinderea răspunde și de vreo 37 de mori sătești, și cum s-ar mai putea deschide o discuție despre maistri și ucenici, despre morari tineri care ar ține să învețe meserie pe lingă morarii mai bătrîni, cîtă vreme numărul acestor mori este pe cale de a fi micșorat? Ele sînt nerentabile, se spune; între altele, sînt astfel și pentru că prețul uleiului de griu sau porumb a rămas neschimbat de vreo 30 de ani. Conducerea întreprinderii i-a sfătuit pe unii morari să semene sorg în curtea morilor și să facă mături, chipurile pentru a se mai rentabiliza. În același scop, morarilor li s-au încredințat spre creștere și 32 de tauriști pe care urmează să-i livreze la export. Astfel, discuția despre maistri și ucenici se încheie de la sine, ca să nu sară pîrleazul și să treacă, după cum s-ar spune, în ograda agriculturii.

DUMITRU ELIADE ■

Una peste alta, contează suma victoriilor

La Șantierul naval din Giurgiu, firește, întîlnim fel de fel de obiceiuri, obiceiuri de țîni și în umbra navelor în construcție, și dincolo de porțile ornate cîndva cu o elice masivă, răătăcită acum cine știe pe unde. De pildă, între obiceiurile statornice ale șefului de atelier Ion Alexe stă în cînte deosebită vizita săptămînală datorată bătrînului Marin Călugăreanu, un pasnic pensionar domiciliat pe str. Eroilor nr. 22. Pînă aici, nimic neobișnuit. Dar iată că și maistrul Tudor Naieanu, din același atelier de prelucrări mecanice, tot o dată pe săptămîină bate și el la poarta casei din str. Eroilor nr. 22 și amintitul Marin Călugăreanu, de asemenea îl primește cu bucurie vădită. Și cînd se întîmplă ea o clipă anume să-l adune pe toți trei laolaltă, se înțelege că bucuria tuturor este nelindoi-

nic mai mare. Scurt, fără multe ocoduri, bătrînul Marin Călugăreanu le-a oferit cîndva, și lui Ion Alexe, și lui Tudor Naieanu, o brățară de aur, adică i-a învățat meserie.

La rîndul său, azi, ca șef al atelierului-școală din secția de prelucrări mecanice, maistrul Tudor Naieanu trece mai departe brățara de aur a meseriei, potrivind-o mișcînd și cu multă răbdare pe alte încheieturi de mîini tinere. Și nu e vina lui cînd brățara aceasta, prețioasă din cale-afară, nu se potrivește pe o mină anume. Nu demult, un Mihai Marin, tînar cu o viață incalcită ca alte cele, berfelit un an sau doi și prin penitenciar, a stat ce a stat aici și a întîns-o. I s-o fi părut lui că alte învîrteli sînt mai spornice și s-a înșelat, fără doar și poate. La fel, a întîns-o și Neelu Pleșcan, om curat la biografie, dar nestatornic din cale-afară. Și de regulă, nu prind rădăcini bărbații ajunși la 28 sau 30 de ani și cu o experiență bogată în privința plîmbatului de la un loc de muncă la altul. Aceștia fiind totuși puțini. Însă dacă stăm și judecăm lucrurile bine, nici munca desfășurată de Tudor Naieanu cu cei ce a-jung aici direct de pe băncile liceelor industriale de profil nu este deosebit de ușoară. Dacă ar fi să-i învețe pe toți numai meserie, lucrurile ar fi nemaipomenit de simple. Dar viața de zi cu zi le complică. În atelierul-școală din cadrul șantierului naval giurgiuvean, peste toate, se repară și mari greseli. Greseli săvîrșite într-o rețea școlară nestatornică în teluri și într-una restructurată, în care, odată pătrunși copiii nu știu totdeauna clar ce vor deveni. Greseli săvîrșite în familiile deice să-și împovăreze odraslele cu mai mult decît pot ele duce, îndrumîndu-le pe fel de fel de cărări aiurite, azi așa, mîine tot așa, pînă cînd copiii ajung să termine și armata, trezindu-se iar în spinarea părinților, și tot fără nici un rost, cu deosebire că nu le mai cer bani de bomboane, ci pentru țigări. În sfîrșit, se repară aici și greseli ale vieții copiilor ruși prea devreme de pacea și ordinea căminelor lor, răătăcîți pe drumuri uneori periculoase și mutilați sufletește. Și asemenea greseli, desigur, sînt uneori aproape de neînvinș. Tudor Naieanu nu este Pestalozzi. El e doar un maistrul de înaltă și solidă calificare, înarmat și cu o cunoaștere intuitivă a oamenilor. Și la urma urmelor, pe lingă toate cele spuse mai sus, încapătînarea învățămîntului de a pregătîi mereu fete pentru meserii care nu li se potrivește, bineînțeles, e fioare la ureche.

Una peste alta, pentru maistrul Tudor Naieanu contează suma victoriilor.

Maș mult, fiecare victorie își are chipul ei, numele ei: Marin Togan sau Sorin Banu, Marin Mestodie sau Ion Stoian. Și așa mai departe. Înainte de orice, munca de zi cu zi a maistrului Tudor Naieanu înseamnă o investiție perpetuă de încredere. Și cînd lucrurile se poticnesc, desigur, un sfat al bătrînului Marin Călugăreanu

nu strică, dîmpotrivă, e mai binevenit ca oricînd. Și atunci reîncepe pelerinajul lui Tudor Naieanu spre casa bătrînească din str. Eroilor nr. 22...

MIHAI PELIN ■

„Eu îi iau de urechi, dar numai la figurat”

Cînd maistrul Gheorghe Bratosin s-a gîndit că poate scoate un maistru în adevăratul înțeles al cuvîntului din Andrei Scarlet, i-a adunat pe toți muncitorii din secție și le-a spus: „De azi înainte, cînd lipsesc eu, rămîne Scarlet. Dacă e el, adică, să știți că eu sînt!”. Acest Gheorghe Bratosin e un personaj cu legendă în Brăila, dar ce i-a făcut legenda, cînd despre el se vorbește în termenii cei mai obișnuiți, e mai greu de spus. N-o poate spune nici Andrei Scarlet. „Bratosin, zice Scarlet, e un om de treabă”. Probabil că între atîția oameni plini de neobișnuite, de suceli, de hachițe și de secrete interese personale, obișnuitul, omul echilibrat, corect în decizii și cu toate gîndurile pe față face uneori o figură aparte. Probabil că nu-i tocmai simplu să fii un om obișnuit, și din pricina asta să fii ascultat, luat de pildă în viață, vorbit cu un anumit respect de urmași. „Pe vremea mea, spune Andrei Scarlet, care nu-i deloc bătrîn la cei 51 de ani ai săi, copiii erau mai ascultători. Noi ascultam mai mult de vîrstnici”. Andrei Scarlet are dreptate: se petrece un proces de fracționare a autorității — în ce privește adolescența și tinerețea — și cineva trebuie să devină autoritate, dacă vrem ca tinerii să țină un drum convins în viață și în meserie. Să-l luăm pe ucenicul nostru, de la secția de uzină, atelierul 1313. Producem aici mai ales unicate. Un ucenic și un muncitor din alte ateliere de uzină lucrează 2—3 feluri de piese într-o lună. Aici, unul lucrează 2—3 piese și chiar mai multe într-o zi. Trebuie să aibă o minte iute, să-l placă schimbarea. Avem 25 de ucenici. În primele luni, e dat fiecare pe lingă un lucrător. Copiii scapă de sub autoritatea familiei — fiindcă mulți vin de prin alte locuri — cîștigă un ban bun și se trezesc liberi. Atît de liberi, că nu știu ce să mai facă din timpul lor. Lucrătorul însă veghează.”

Ion Pastramă și Dumitru Orzan sînt doi astfel de muncitori tineri, veniți de la țară. Desi sună cam ciudat, un timp bunșor Constantin Păun și Constantin Cazan le-au fost și tată și mamă. Dar și Păun, și Cazan au treabă, munca e nor-

Bătrînii noștri exemplari

La vîrsta de 73 de ani, Ilie T. Echim devine doctor în științe

Probabil unica lucrare tehnică din lume avînd drept motto un vers dintr-o tragedie de Seneca, „Hercules furens”, aparține inginerului Ilie T. Echim, care și-a luat doctoratul la vîrsta de 73 de ani, după mai multe decenii petrecute pe șantier. Fiu de țaran din Monor, Bistrița-Năsăud, mîndru de tradițiile grănicerești ale țînutului și ale școlilor al căror burșier a fost, student preferat al lui Dragomir Hurmuzescu, inginer pasionat și la fel de împătimit de „lătinie” și de istorie — și-a pecetluit teza de doctorat, munca și experiența de o viață, prin versul bătrînului Seneca: *Non est ad astra mollis e terris via*. Nu este ușor să ajungi de la pămînt la stele. O știe prea bine Ilie Echim, care pentru prima oară s-a urcat în tren cînd s-a dus licean la oraș, cu o oală de smîntînă de la mamă-sa, ca să-i țină de foame, și cu acea dirzenie moștenită de la moșii și strămoșii săi țărani, ca să-i țină de viață lungă. Familia sa este atît de numeroasă,

potrivit tradiției din meleagurile Năsăudului, încît Ilie nici nu a apucat să-l vadă la față pe toți verii și nepoții săi, să tot fie o sută. Cît privește doctoratul, la început unii s-au codit să accepte înscrîrirea. Oricum, cînd te apropii de 75 de ani, s-ar părea că nu are prea mult rost. A trebuit omul să se zbată, să invoce legea care acordă inventatorilor facilități la doctorat, fiindcă nea Ilie — cum îi spun cei cinci mii de sudori pe care i-a calificat de-a lungul deceniilor — s-a făcut „vinovat” și de mai multe invenții brevetate, care, iată, i-au înlesnit drumul ad astra. Apoi, lovitură de teatru: teza de doctorat a vîrstnicului inginer de șantier a intrunit 38 de aprecieri și referate elogioase (ați citit bine: treizeci și opt!) de la specialiștii din producție, proiectare și învățămînt, mai exact din 22 întreprinderi, trei unități de cercetare, 13 institute de învățămînt superior etc. Printre referenți se numără profesorii universitari doctori docenți

ingineri Iosif Tripsa, adjunct al ministrului educației și învățămîntului, Dumitru P. Mocanu, de la politehnica leșeană („subliniez eficiența economică în valută a lucrării”), Aurel Nanu, de la Institutul politehnic Timișoara („în teza de doctorat a lui Ilie Echim se ascunde o enciclopedie de cunoștințe, rodul unei vieți de om”). Inginerul Ion Angelescu, adjunct al ministrului industriei chimice, scrie în referatul său: „Tema acestei teze de doctorat, în contextul crizei energetice generalizate de astăzi, prezintă o importanță deosebită pentru noi, intrucît tehnologiile pentru optimizarea montării și sudării în condiții de șantier a rezervoarelor de mare capacitate, pe care autorul le-a realizat ca prototipuri în premieră pe țară, se aplică în continuu cu o mare eficiență tehnico-economică atît pe șantierele din țară cît și pe cele de peste hotare, în cadrul contractelor de colaborare cu parteneri străini”.

— Și totuși, tovarășe inginer Echim, de ce acest doctorat în 1982, deci la vîrsta de 73 de ani?

— Vă dați seama că nu mai aveam nevoie nici de patalamale, nici de onoruri la vîrsta mea...

Dar în ce privește vîrsta, să risipim o impresie greșită pe care și-ar putea-o forma cititorii. Pe Ilie Echim îl despart în prezent doar cîteva luni de împlinirea a 75 de ani, dar nu este pensionar. Pensionarea a reprezentat un act formal, neînsemnat, într-o dimineață de decembrie, cu mulți ani în urmă, „cînd a venit o fată la mine ca să-l semnez o hirtie,

ceva în legătură cu pensionarea, nici eu nu-mi amintesc exact ce scria acolo”. După aceea, nu s-a schimbat nimic, dar absolut nimic, a continuat să lucreze, cu derogare ministerială, în același trust, pe aceleași șantiere, ba chiar în 1975 a fost... promovat în muncă, fiind trecut pe postul de inspector principal pe țară în cadrul nou-înființatului Trust de construcții, montaj și reparații în industria chimică, TCMRIC. Pentru necesitățile serviciului, care reclamă permanente contacte cu specialiștii străini, s-a văzut obligat să-și comande cărți de vizită în limba franceză, „chargé avec l'activité de soudure”, însărcinat cu activitățile de sudură. Dealtfel, pentru susținerea tezei de doctorat, Ilie Echim a coborît literalmente de pe schele: doar cu o zi înainte de ședința publică în aula Facultății de mecanică a Politehnicii timișorene, el se afla la Brazi, pe virful unui recipient gigant, supraveghînd o complicată operație de sudură. Însăși teza sa se intitulează „Contribuții la optimizarea tehnologiei de montaj, sudare și tratamente termice a rezervoarelor de mare capacitate de tip cilindric și sferic, în condiții de șantier”. Aci, cuvintele-cheie sînt în condiții de șantier.

— Nu atît pentru mine am luat doctoratul — ne explică interlocutorul — ci pentru a sluji drept modestă pildă celor mult mai tineri decît mine. În comuna mea natală, ca și în Prundul Birgăului, în Nușfalău și alte așezări bistrîțene, un flăcău nu se putea căsători — cel puțin pe timpul meu — dacă nu dovedea că a

mată, ciștișul e pe muncă. Morala relațiilor dintre ucenic și lucrător și dintre ucenic și maestru e simplă: dacă îți place munca, restul vine de la sine. În secția de uzină a Întreprinderii de utilaj greu „Progressul” lucrează 25 de ucenici, 188 de lucrători, 5 maistri și încă un al șaselea, Andrei Scarlet, maestru principal. Aproape toți acești oameni s-au format ca meseriași și ca oameni maturi în secție, iar legăturile dintre ei sînt, în multe privințe, de ordin familial, dacă nu de-a dreptul familial: Elena Ipate și Tudorel Ipate s-au cunoscut și s-au căsătorit, colegi fiind. De asemenea, Stanca și Marin Vințu. Ori cazul frecvent cînd oamenii se încumănesc, tot prin prietenie de familie. „Toate, spune Andrei Scarlet, pleacă de la calitatea relațiilor de muncă. De la un timp însă, de cînd ni se repartizează absolvenții ai liceelor industriale, îi stăpînim mai greu pe tineri. Ucenicii fără liceu intră cu categoria I; liceenii, direct cu a II-a, deși meserie nu știu nici pe jumătate copiii cu școli profesionale. Cu vremea, pregătirea lor se egalizează, dar ucenicul nelecian îmi zice: nene, de ce îmi dai să fac eu piesa asta grea, cînd ai și ucenici cu a II-a? Băieții sînt ironici, dar au dreptate. Îi trebuie pe absolutul de liceu industrial «ce știi să faci», iar el îți răspunde nu cu ce știe, ci cu ce are: «cu am liceul». Ori, cînd tînarul vine convins că are ceva, că își poate pretinde ceva pentru ceea ce are, ce autoritate să mai ai tu, lucrătorul și maestrul? După un timp, toți se dau pe brazdă. Avem patru tineri cu liceul care-s buni meseriași acum, dar problema rămîne. Cei care alcătuiesc programele de învățămînt poate că ar trebui să mai treacă și printr-o fabrică, să vadă cum stau lucrurile în producție.

TUDOR OCTAVIAN ■

Totul e să-ți placă munca!

Breasla tîbăcarilor din Făgăraș era binecunoscută nu numai în oraș ci și în împrejurimi. Meseria era bună și sigură. Și astăzi în oraș este o stradă a tîbăcarilor. Acolo ei și-au ridicat casele și atelierelor, sănătoase, gospodărești, cit să tîna cîteva generații, dacă nu chiar cîte hamea. Meseria, cu cele mai ascunse secrete ale ei, se transmitea din tată în fiu după vechea și cunoscuta metodă a uceniciei. Aceste metode îi spunem astăzi într-un fel mai complicat: calificarea la locul de muncă. Cu timpul, vechea breaslă s-a destrămat, pierzîndu-și din căutare. Fiii foștilor tîbăcari s-au îndreptat spre alte meserii, făcîndu-se strungari, sudori, ingineri sau ce au putut fiecare, după talentul și vreața sa.

Cooperativa meșteșugărească „Viitorul” din Făgăraș, pe lângă alte secții de prestări servicii către populație, are și o secție de tîbăcărie. Cum e obiceiul,

cooperativa mai are și un Birou personal-învățămînt, a cărui sefă este tovarăsa Iuliana Cirstocea. Împreună cu tovarăsa Cirstocea străbatem cele cîteva sute de metri care despart sediul cooperativei de secția tîbăcărie.

— Deci, cum sînt pregătiți viitorii meseriași?

— Noi am optat pentru sistemul școală profesională cu practică la locul de muncă. Adică, elevii fac cîteva luni teorie la școală respectivă, apoi se întorc la noi și lucrează efectiv perioada pînă la terminarea școlii. Așa am procedat cu croitorii pentru bărbați. Croitorii pentru dame și-au făcut pregătirea exclusiv în cadrul școlii profesionale de la Ploiești. Trebuie să spunem că cei care au învățat doar la școală au fost foarte slabi după absolvire. Cei care au lucrat efectiv în atelierelor noastre erau stăpîni pe meserie. În viitor vom opta pentru meloda cu practică în atelierelor noastre. La școală nu au comenzi, nu cunosc gustul clienților și probabil nu lucrează efectiv atît cît ar trebui. În cadrul cooperativei am adoptat sistemul instruirii în brigadă de către un singur instructor. Am evitat să repartizăm elevii pe lângă un meșter, pentru că pregătirea lor ar depinde de mulți factori subiecțivi.

Rezultatele sînt bune. Pentru tîbăcari am adoptat aceeași metodă. Se duc la școală de la Iași, fac teorie trei luni, după care se întorc la noi și pînă la terminarea școlii, lucrează efectiv pe lângă meșterii noștri. Școala durează cu totul un an și jumătate.

Ajungem la sediul Secției tîbăcărie. Distingem o subsecție de argăsire și pregătire a pieilor și o alta de confecții. Șefa secției este Maria Juncu, care ne mărturisește că de mică i-a plăcut să coasă. Adică i-a plăcut meseria. Drept care în anul 1972 a absolvit școala profesională UCECOM de la Brașov după trei ani de studiu și de practică. A mai urmat la Iași două cursuri de reciclare de cîte trei săptămîni, pentru croială, după care a avut îndrăzneala să taie cu foarfece orice fel de blănă, care urma să îmbrace o persoană cit de pretențioasă. Deci Maria Juncu a învățat meserie în acest fel.

Tot în subsecția confecțiilor își duce activitatea meșterul Ludovic Hegyshi, avînd ca meserie de bază croitoria. Lucrează la blănărie din anul 1978.

— În cît timp poate învăța un tînar meseria de lucrător blănar, după părerea dumneavoastră?

— Dacă are cap și meseria îi place, într-un an. Numai dacă îi place. Vedeți dumneavoastră, mai ales într-un oraș nu prea mare, cum e al nostru, mai sînt tineri care vin la meseria asta pentru că n-au avut alt loc în care să se ducă. Atunci, tînarul coase, dar gîndul îi stă la știu eu ce strung. Atunci, el învață mai greu meseria.

Să mai reținem un alt fel de a învăța meserie. Trecem la subsecția pregătirea pieilor și argăsire. Pe meșter îl cheamă Viorel Tătaru. A învățat meseria de la părinți. Nu mai ține minte în cît timp, pentru că asta nu avea pe vremea aceea importanța prea mare. Nu-ți trebuia diplomă sau vreo altă patalama la mînă.

— E grea meseria? În cît timp poate fi învățată?

— Nu e mare filozofie. Poți să lucrezi efectiv după foarte puțin timp, iar lucrările mai deosebite să le înveți din mers.

Dovadă că spusele meșterului Viorel Tătaru sînt adevărate, stă Cornel Costea. Are 50 de ani și din august trecut a venit aici de la secția statuete. În această scurtă perioadă a parcurs toate fazele necesare meseriei. Poate n-a prins chiar toate chițibusurile, pentru că în această perioadă unele din lucrări nu s-au făcut în atelier. Cert este însă că lucrează efectiv și, deci, cîștigă efectiv. Nu duce acasă o bursă, ci o retribuție. Să mai reținem încă două feluri de a învăța meserie. Poate ajunge Cornel Costea meșter? Nu, pentru că forma de calificare la locul de muncă a fost desființată de un timp încoace. Îți trebuie o școală și o diplomă pentru asta, ori Viorel Tătaru nu are căderea s-o dea cuiva. Cornel Costea, dacă miine s-ar înființa la Făgăraș o industrie de pregătirea pieilor, s-ar putea angaja la categoria I-bază, adică necalificat.

Revenim în secția confecțiilor, unde lucrează trei tineri care au terminat școala de puțin timp. Oare cît cîștigă, imediat după absolvirea școlii? Știu meserie sau nu? Gheorghe Vonțea a terminat școala și s-a încadrat la 1 martie anul acesta. În prima lună a dus acasă 563 lei, el avînd încadrarea de bază 1.800. Vasile Rimbeț lucrează din martie trecut. Încadrarea de bază: 1.872. Cîștigurile lui pe primele luni după încadrare sînt: 765, 840, 1.248, 2.121, 811, 803, 1.026, 1.178, 1.256, după care începe să se stabilizeze la o sumă relativ constantă, funcție de cantitatea de lucru din atelier. Același lucru și cu Tereza Aroș. Vreo 6—7 luni cîștiguri mici, care abia depășesc cîteva sute de lei. Uneori nu a fost de lucru. În luna mai, anul trecut, la un pontaj complet, a cîștigat 92 lei. Cei trei au învățat meserie după metoda: trei luni teorie, apoi practică la locul de muncă. Se vede limpede că, după terminarea școlii, încă nu sînt stăpîni pe meserie. Am găsit aici o mică unitate în care fiecare a învățat meseria într-altfel. Finalitatea, în cele din urmă, este cam aceeași. Și credem că este destul de clar că rezultatele depind în cea mai mare măsură de dăruirea și talentul viitorului meseriaș. Realitatea este că sînt unele meserii în care teoria este mai mult o joacă, un răsăf, ce întîrzie formarea unui meșter. Meseria se învață lucrînd efectiv, cît mai mult și cît mai devreme.

OPREA GEORGESCU ■

A trăi se învață ca oricare altă meserie

I-am privit cum pleacă în pauza de prînz, mai ales cei tineri, care nu aveau mîncare adusă de acasă. O parte din ei

se așezau în rînd la un chioșc unde se vindea bere, ceilalți își luau tava cu mîncare de la restaurantul cu autoservire din piața Crîngăși și ieșeau pe terasă. Cu miine lor zărele dar curate, neîndeminate la a desface carnea de pe os, se necăjeau să mînce fără cuțit. Erau și oameni mai vîrstnici, dar mai ales tineri cu obrazul pufos, ars de soare, cu hainele prăfuite (ce să-i faci, în construcții nu prea ține în halate albe!), tineri din satele Bărăganului și din satele Moldovei care abia învățau să trăiască. Adevărul este că a trăi se învață ca orice altă meserie. Dacă nu ți se dă cuțit, te înveți să mînci fără el chiar dacă într-o bună zi cineva se va uita la tine și va strimba din nas. Viața e o meserie pe care o poți învăța prost, iar meseria e o viață pe care trebuie s-o visezi ca să poți fi un om pe picioarele tale. Iar în construcții fiecare ban trece prin palme și te aplecă puțin de spinare. Majoritatea oamenilor sînt veniți de la țară, cu alfabetul bunei cuviințe pus unori la grea încercare de înțînirea cu orașul. Pentru ei o meserie este ca descoperirea unui punct cardinal. Și abia pe urmă le caută și pe celelalte trei. Vorba unui șef de lot de la Grupul de șantier numărul 1 ce în aceste luni construiește în Piața Crîngăși, care zicea că, în construcții, nu „lucrează decît fii de academicieni” sau viitori academicieni, și-n timp ce spunea asta inginerul Mirel Marinescu bătea pe umăr un zidar tînar căruia pe creștet i se legăna o cască. Într-un fel avea dreptate, meseriași din construcții vin de la academia pămîntului și încearcă să trăiască și-n amfiteatrele orașelor. Și pentru că și cei bătrîni au urmat cam același drum, ei îl învață pe cei tineri încotro s-o apuce. „Ani la rînd eu am mers prin satele moldovene și-i alegeam pe băieții mai așezați. În cîteva ani am reușit să-mi fac o echipă că nu mă dădeam pe toți zidarul din țară. Am avut 80 de oameni adunați de mine cu care zideam orice. Da, i-am învățat și meserie, și viață. Păcat că am plecat dintre ei și, după 3 ani, cînd m-am întors din Libia, echipa s-a destrămat. Am luat-o iar de la capăt. Am adus băieții tineri și iar am făcut o echipă a-nția. Am început să-l aud pe altii din alte brigăzi: uite bre, de ce nu facem și noi ca la nea Rică? El, la Rică e altă poveste. Ei, poate numai pentru asta a meritat s-o iau de la capăt” (Petre Rică, șeful unei echipe, zidar). Într-adevăr, cu acest om e o altă poveste. Nu are 50 sau 60 de ani, are abia 36 și lucrează în construcții de 21 de ani. A venit în București ca orfan, adus de un unchi de-al său și, la 15 ani, nimeni nu i-a făcut cadou un salariu, a trebuit să și-l merite. „Cei bătrîni nu te lasă niciodată singur. Te iau cu ei în ham

și trag o vreme în locul tău pînă prînz și tu ritmul. Dacă nu vrei, te scoț, mai bine rămîn mai puțin, decît să tragă și pentru o panaramă”.

Și acum să ne întorcem la acea fugară masă de prînz la care oamenii nu aveau cuțite. „Aștia care încep nu știu nici meserie și nici să trăiască. Se iau după noi. Dacă îl vede pe șeful de echipă că bea, bea și el, dacă îl vede pe șeful de echipă că pune jos mistria, o pune și el și pleacă vandra. Eu îmi iau porție de lucru de seara și tot seara le arăt cît și ce au de făcut a doua zi. La mine nu merge cu multe melicuri, să stai pe schelă și să strigi după femei. Una-două îi zic, de mai strigi îți tai două ore și dacă te mai prind odată îți tai toată ziua, să poți merge pe Bulevard și să te sature. Nu-mi place să-l iau omului din piine. I-am obișnuit să le fie rusine de mine. Eu cînd îl prind că greșesc le aplic prima sancțiune, adică le vorbesc frumos, îi spun omului ce n-a făcut bine, ce riscă și ce pierde. Dacă nu se liniștește îl aplic a doua sancțiune, îi spun că la prima e liber, n-are decît să-și caute altă echipă. Și la a treia greșală chiar e liber”. Acest Petre Rică, un bărbat de statură mijlocie, aspru dar și sugubăț, e un fel de tată al zidarilor veniți de la țară. Cu el se lucrează bărbătește. Dacă nu te ții de meserie și nu ești om, poți să vii trimis și de-un ministru, el tot nu te prînește în echipa lui. Și acest Petre Rică, fără nici o pretenție, fără nici o obligație de a fi strict, corect și atașat de cei tineri, fără nici o obligație de a-și „vinde” pe gratis toate chichițele meseriei, i-a învățat să stăpînească meseriile de zidar și de om. Ion Mihai și fratele său, Viorel Cosată și Gheorghe Măstăcan și cîți ori mai fi fiind îl dădorează atît de mult încît nu se pot revansa decît cu un nemărginit respect.

În construcții, și nu numai aici, peste tot între muncitori, legile muncii sînt aspre și bărbătești. Totul e să începi lîngă unul care le respectă pentru că se respectă pe el. Un zugrav bătrîn, Gheorghe Niță, zicea, noi, ai mai birșit prin construcții, le arătăm ălor mici ce știm, îi sfătulim, ne batem pentru ei, dar dacă dau înapoi, sănătate și drum bun, nimeni nu te cocoloșeste ca să muncească în locul tău pentru că nimeni n-are două spinări. Eu am avut în echipă vreo 3. Azi lipsă, mine lipsă, poimîine foale verde de ici pînă colo, pâl ce, frate, eu nu deschid pension și le-am dat drumul, s-au dus dracul că le-am pierdut și urma, să nu mă facă de rușine. Iar convingerea zugravului avea ceva dintr-un proverb citit pe cine știe unde pe care mi l-a spus și mie un om de bine, unul care voia să mă învețe amîndouă meseriile. În prima zi mi-a zis, mă, dacă îți dau un pește te ajut să trăiești o zi, dacă te învăț să pescuiești, te ajut să trăiești o viață.

C. BALOMIR ■

altui zece meri care „au prins”. Este și unul din motivele pentru care casele noastre țărănești cu greu le distingî din drum, fiind acoperite de frunziș pomilor. Omul trebuie să se simtă răspunzător față de obște, față de urmași, trebuie să le lase cite ceva din rodul minții, din truda sa. Apoi, am vrut să dovedesc că și în meseria noastră inginerescă se aplică dictonul lui Napoleon: „în ranita fiecărui soldat se află ascuns bastionul de mareașal”. Atenție, pe bastionul ascuns trebuie să știi să-l găsești, să-l scoți la lumină! Eu am vrut să dovedesc că și în geanta boțită a oricărui șef de șantier se poate afla o diplomă de doctor inginer, că și în salopetă și în cizme de caucuc se poate face știință adevărată, cea cu majusculă. Au demonstrat-o mulți alții, de ce nu și eu?”

Cele 60 de lucrări științifice ale lui Ilie Echim, din care vreo 20 publicate, inclusiv volumul (în colaborare) cu „Tehnologia pentru sudarea prin topire a oțelurilor”, azi raritate bibliografică, 1.500 lei la bursa neagră, le-a scris de regulă noaptea, în cite o baracă de șantier. Îl surprindeau zorile, se ridica de la masa de lucru, se stropsea cu apă rece și pleca la treabă. S-ar putea spune că știința se poate face — și trebuie făcută — nu în asemenea condiții extreme. Perfect adevărat. Dar acestea au fost condițiile lui Ilie Echim, acestea au fost anii lui. El a participat la executarea unuia din primele nucleee ale petrochimiei românești, la Brazi; a fost șeful șantierului Sodă la Onești, cosemnatar

decî al actului de naștere al marelui combinat de pe Trotuș; apoi, succesiv, șef de șantier la Dărmănești și la Roznovo, de unde a trecut la combinatul de la Craiova, cînd a început construirea primelor coloane de la Acid azotic. La Victoria a ridicat instalația de metanolf și cea de formaldehidă, de unde i s-au tras și primul său brevet și proclama de Moș Argon, fiindcă acolo a creat un dispozitiv de sudat în mediu de argon. Apoi, etapa Copșa Mică, pînă cînd a fost numit sudor-șef la Trustul de montaj chimic București, cu șantiere în toată țara, și, în fine, la alt trust, „chargé avec l'activité de soudure”. „Eu sînt cotă aparte în Ministerul Industriei Chimice — glumește — fiindcă în fiecare an se dă pentru mine decizie specială de derogare.”

Pe șantierul Mărășești trebuie să se sudeze o instalație și este rugat „nea Ilie să elaboreze o tehnologie”. La Timișoara, la „Solventul”, „cade” un cupțor, iar la „Detergenți” trebuie montat sau reparat ceva: nea Ilie se prezintă la datorie. Șeful șantierului TCMRIC de la Borzești, inginerul Botea, îl roagă telefonic să dea o mînă de ajutor la punerea în funcție a instalației de tratament în mediu fierbinte la rezervorul sferic. La Pitești, „pensionarul” Echim contribuie la elaborarea tehnologiei de reparații a reactorului nr. 1 de la rafinărie, iar la Slatina... Ne oprim aci, fiindcă ar fi greu și, în fond, inutil de continuat. Suficient să adăugăm că 20 de zile pe lună Ilie Echim le petrece și în prezent pe șan-

tier, în virtul sferelor cu „geometrie în minge de fotbal”, uneori chiar la spatele sudorului.

— Am întîlnit un șef de șantier — ne spune — cu 30 de ani mai tînar decît mine, care nu s-a urcat măcar o dată pe sfera ce trebuia sudată; un alt șef de șantier amezaș doar cînd vedea o scară.

— Iar dv. vă cățărați pe scări-pisică de parcă ați fi pompieri!

— Altfel nu se poate în meseria noastră. Mă aflam odată la Mediaș cu un grup de sudori. Unul, mai puțin pregătit teoretic, a schimbat cu de la sine putere electrozii, alegîndu-i cu un diametru ceva mai mare decît cel prevăzut. Nu s-a gîndit însă că aceasta înseamnă și amperaj mai mare, deci pericol de explozie. Iată de ce în sudură, specialitatea mea învățată la vîrstă matură (în tinerețe, ca proaspăt inginer, am activat în radiofonie, am construit cu un coleg primul post experimental pe unde scurte din România), inginerul trebuie să se afle permanent alături de muncitori, să-l ajute, să-l îndrume, nu la birou. Știu ce vorbesc, căci prin mina mea au trecut cinci mii de sudori, pe care i-am educat, i-am specializat, i-am atestat și alături de care am lucrat efectiv.

Da, Ilie Echim a „plantat” arbori în viața sa, respectînd legămîntul din Monor. Și continuă și azi, aflat în plină efervescență creatoare. (Cînd mi-a spus că nu peste mult împlinesc 75 de ani, l-am asigurat că nu mă îndoiesc, totuși îl rog, ca o glumă, să-mi arate și buletinul de identitate. Am citit data nașterii: 1909).

Împreună cu specialiștii de la catedrele de sudură și termotehnică ale Politehnicii din Timișoara studiază un procedeu special de detensionare a recipientilor; o altă temă de deosebit interes tehnic și practic, în curs de a o rezolva, vizează înlocuirea unor electrozi de import. „Mai am cincinalul acesta și cel ce vine — spune — apoi... mă angajez ca pensionar cu jumătate de normă.”

În chestia cu jumătatea de normă nu sîntem prea optimiști nici pentru cea destul de îndepărtată perioadă. Poate că totuși se va hotărî — sau, totuși, vîrstă va hotărî pentru domnia-sa — să zăbovească mai mult printre dragele-i cărți. Fîindcă întreaga viață și truda a lui Ilie Echim nu pledează nicidecum pentru practicim, pentru tehnicism îngust. În biblioteca din apartamentul său din Ploiești veți găsi Eminescu în 19 ediții și întreaga colecție „Eminesciana”; 70 dicționare; „Strejnicul de la Blaj” din 1753; Cronica în latină a lui Forgaci, episcopul Oradiei, Liber I, 1540; prima carte de logaritmi din lume tipărită la linotip, poate culeasă la linotip, „Paris, 1975. Firmin Didot, imprimeur du roi, de l'Institut de France et de la marine, libraire pour les mathématiques”.

Acesta este Moș Argon, cel mai tînar doctor inginer ce ne-a fost dat să întîlnim, fiul de țăran din Monor.

LIONEL NIȚESCU ■

O PROBĂ A SPIRITULUI GOSPODĂRESC: SECTORUL ANEXĂ

Să-ți faci vara sanie și iarna car.

Intr-un număr anterior al revistei, ne-am ocupat de mica industrie, inclusiv de cea care se înfiripă în satele noastre. Într-un alt număr ne-am ocupat de meseriile tradiționale ale satelor și de problemele lor de ultimă oră, nu o dată acute, pretinzând soluții atente și de durată. Astăzi ne preocupăm o anume întrebare: ce mai poate face țărânul în ferestrele muncilor cimpului? Și, în paginile de față, reluăm o investigație orientată, de data aceasta, cu precădere spre secțiile industriale ale cooperativelor agricole de producție. Spre rostrurile și telurile lor, spre modul specific de a transplanta activitățile industriale în lumea satului românesc.

Între ispите și adevăr

A fost o vreme, care s-a cam ȝters din amintirea oamenilor, cind în comuna Ion Roată, în dreptul satului aparținător Broșteni, a existat o fabrică de spirit. Era a unui grec ce se îmbogățise în tinerețe, zice-se, pe la începutul veacului trecut, dind o lovitură norocoasă prin vreun ungher al Mediteranei, pe un vas pe al cărui catarg flutura steagul cu cap de mort. Cel puțin așa a auzit vicepreședintele consiliului popular, Ion Bucur, un tânăr interesat de istoria locului și-a oamenilor care i-au dat viață. Despre acel pribeaag tot el ne mai spune că ar fi cumpărat o seamă de moșii care se țineau lanț dinspre Giurgiu până pe lângă Râmnicu Sărat și este de crezut că vrusese într-adevăr să prindă rădăcini în acest pământ numit, prin cuvintele săpate în marmura lespezii ce l-a ocrotit odihna, „bella terra Romaniae”. Potrivindu-ne ceasurile pentru ca timpul despre care vorbim să fie chiar ziua de azi, să spunem că în comuna Ion Roată oamenii au dat dovezi că sînt întreprinzători și dornici să-și rotunjească veniturile, chiar dacă rămîne adevărat că numai de la o vreme incoace au desprins o învățătură din asezarea acelei fabrici de spirit, în urmă cu vreo 150 de ani, chiar pe malul Ialomitei, unde era apă din belșug, și într-un loc unde materia primă, adică porumbul, se găsea peste tot prin împrejurimi. Zicem astfel fiindcă până nu demult ei au ținut să dezvolte în cadrul C.A.P.-ului sectoare industriale pentru care materia primă venea de departe, nu de aproape, și chiar de sub ochii și de sub mîna lor. S-au bucurat, de exemplu, că secția de prefabricate le-ar aduce venituri mari, în jur de 1 milion pe an, dar cum oțelul beton și cimentul nu cresc pe cimp, împrejurul satului, de multe ori aceste materiale nu ajung în curtea C.A.P.-ului și cei șase meșteri peste care eșef Fronea Barbu sînt trecuți la alte munci, poate și spre norocul acestei localități, care astfel nu se mai înfrumusețează cu garduri gri, de beton. Tot astfel, mai aflăm, nici ideea înființării unei secții de împletituri din sîrmă n-a fost mai norocoasă, chiar dacă Ion și Dincă Zamfir, împreună cu nevestele lor, se pricep să facă plase cu ochiuri mici și plase cu ochiuri mari, după cum primesc comanda. Dacă nu primesc sîrmă, pricepea lor se adaptează altor munci și altor cerințe. În schimb, fără să ceară de la nimeni aprobare pentru vreo repartitie de material, cooperativa reușește să facă vreo 200 de mii de cărămizi pe an iar eștigul e sigur, fiindcă nu prididește să vîndă cit ar vrea alții să cumpere. Cum argila dintre satele Ion Roată și Broșteni are calități deosebite, se zice, tot aici s-ar mai putea lucra și țigle, iar printre localnici s-au găsit de pe-acum oameni care susțin că ei ar ști să le facă. Președintele C.A.P.-ului, Tudor Oprea, și Inginerul șef, Constantin Banu, cred că asta ar fi într-adevăr o inițiativă ce-ar putea aduce foloase, pentru că la urma urmei cărămizii fac mulți, dar pe cei care fac și țigle îi numeri pe degețele unei mîni. Tudor Oprea și Constantin Banu sînt tineri, abia au trecut de 30 de ani, iar la conducerea C.A.P.-ului se află din '82. Ei știu bine că nu trebuie să se gîndească să înființeze în comuna Ion Roată ateliere de reparat motoare de avion, să zicem, sau niscaiva ateliere de luminări, cum au fă-

cut alții care au ajuns apoi să cerșească peste tot parafină. Chiar și gindul la vestita indeletrică de confecționare a sacoșelor de plastic, oricît de ademenitoare ar fi ea, prin rentabilitatea ei, ocolește conducerea C.A.P.-ului din această comună. Astfel de ocupații n-ar fi decît un cîntec de sirenă și cine se lasă pradă ispititoarei chemări poate avea surpriza că la un moment dat sirena să bată apa cu coada ei de pește și să dispară după zidul primului val. Încît, fiind limpede că localnicii au înțeles că nu trebuie să sară peste umbra lor, oricît ar ține să dezvolte de-acum încolo industria mică, sectoarele industriale ale C.A.P.-ului, nu ne rămîne decît să arătam că intențiile lor merg într-adevăr — cum ar fi trebuit să meargă de la început — cît valorificarea posibilităților locale. Anul trecut au plantat trei hectare cu butași de răchită, pentru a putea înființa mai tirziu o împletitorie de coșuri. Tot de anul trecut au început să-și prelucreză singuri tomatele pe care alții întirzie de multe ori să le ia. Dacă și în acest an se va întimpla să stea roșiile gata culesse, la capătul locului, iar mașinile C.L.F.-ului vor întirzia să apară, comuna nu va trebui să trimită oameni la calificare, cine știe prin ce școli, pentru a învăța să facă bulion. Cînd stă mai departe de cîntec de sirenă, industria mică se întoarce tot către promisiunile de belșug ale pămîntului. Pentru satele Ion Roată și Broșteni, ne spunea primarul Nicolae Bratu, desoperirea acestui adevăr este, parcă, o reîntoarcere acasă.

DUMITRU ELIADE ■

Concurență neloială și fără folos

Comuna Chiajna e foarte aproape de București. E formată din trei sate: Roșu, Dudu și Chiajna. Ultima casă din București este vecină cu prima casă din satul Roșu. Dealtfel, o mașină a transportului în comun face legătura dintre oraș și comună. Bineînțeles, această apropiere are influența ei asupra comunei. Mulți locuitori ai Chiajnei lucrează în întreprinderile bucureștene. O parte din ei mai lucrează și în cadrul C.A.P.-ului. Cooperativa are 1 600 hectare, la care se adaugă 46 la gospodăriile populației. Sînt 2 300 gospodării, în care își duc viața 12 000 de oameni. Din aceștia, doar 200 sînt membri cooperatori „de bază”. Cam puțini, dacă nu nefiresc de puțini. Totuși, ne asigură tovarășul Alexandru Drăgoi, vicepreședinte al consiliului popular, cooperativa nu duce lipsă de brațe de muncă. Cel care lucrează la întreprinderile din oraș primește în acord global solarul, loturi de legume, de porumb și altele.

Comuna, pe lângă activitatea principală — cea agricolă — și-a mai organizat și cîteva secții-anexe. Pe teritoriul comunei, cooperativa și-a înființat un atelier de reparații auto, unde se fac mai mult lucrări de tinichigerie, un atelier de croitorie cu lucru la domiciliu, unul de marochinărie, care execută comenzi primite de la magazinele de desfacere din București și unde lucrează 14 oameni, o secție de turnătorie, care execută piese diverse solicitate de I.M.E.B., I.R.E.M.O.A.S. etc., un atelier de tăbăcărie pentru nevoile populației. La turnătorie

lucrează 20 de oameni, la tăbăcărie 8.

C.A.P.-ul și-a făcut și el, la rîndul lui, gospodării-anexe: o brigadă de construcții, zidari și zugravi, care caută comenzi în București la diverși beneficiari, o secție de făinuri pentru furaje care se produc din scoică adusă de la Constanța, făină de oase adusă de la o fabrică de asemenea produse și proteine din carne, achiziționate de la abator. C.A.P.-ul mai are o secție de răchitărie și una de timpărie. La răchitărie se fac, bineînțeles, coșuri și fotolii pentru balcoane, iar la timpărie se execută ambalaje destinate întreprinderii „Automatica”.

Pînă acum, nimic legat de agricultură. Cooperativa mai are o maternitate de scroafe. De asemenea, consiliul are și el o maternitate de 25 scroafe, pentru a putea livra porci celor care vor să contracteze cu statul. Tot gospodării-anexe sînt numite și secțiile care cresc iepuri. Cooperativa, consiliul și C.A.P.-ul cresc fiecare în jur de 150 iepuri.

Îl întrebăm pe tovarășul Alexandru Drăgoi cum au luat ființă aceste gospodării-anexe. Există vreo tradiție — pentru aceste activități — în comună? — Gospodăriile-anexe au luat ființă în ideea stabilizării cadrelor. Am avut cîteva meseriași care au propus înființarea secțiilor. Ele au luat naștere, de fapt, în jurul unor meșteri. În loc să se ducă la București, să lucreze la diferite întreprinderi, oamenii lucrează lîngă casă. Intenționăm să stringem secțiile la un loc, prin construirea unor localuri adecvate. Ele ar putea fi mai bine supravegheate.

— Ce ocupație de bază aveau oamenii de aici, care era totuși tradiția locului?

— Erau crescători de vite, în special de bovine. În domeniul acesta stăm foarte prost. Înainte vreme, în fiecare gospodărie erau cel puțin 5-6 vite. Unii aveau mult mai multe. Erau oameni care aveau și o sută. Acum, la nivelul gospodăriilor populației, sînt doar 76. C.A.P.-ul are 1 300, din care 540 vaci cu lapte. Deși consiliul și C.A.P.-ul pun la dispoziție suprafețe pentru pășunat și se repartizează crescătorilor suprafețele necesare furajelor pentru iarnă, asigurîndu-se prin acord global cocieni și lucernă, oamenii s-au îndreptat spre alte indeletricii. În ceea ce privește numărul porcilor, el a rămas aproximativ același. Populația are peste 3 000 de porci. C.A.P.-ul are doar o maternitate de 25 de scroafe.

De fapt, odată ajunși aici, am putea să trecem la unele concluzii. Înainte de asta, să mai notăm contractele încheiate cu statul de gospodării din comună: 46 tone legume, 26 tone

carne de porc și 5 tone carne bovine.

Din crescători de animale, cel din Chiajna au ajuns, lată, să se indeletricească cu fel de fel de meserii. În loc să crească vite și porci pentru care există materie primă la fața locului, aici au luat ființă niște activități pentru care se aduc din alte părți fel de fel de materiale; de la Constanța scoici, organe de la abator, piele de la fabrici de piele, fontă și fier vechi din mai multe locuri. Să nu fim înțeleși greșit. Sîntem pentru gospodării-anexe, cît de multe și variate, însă credem că ele trebuie să apară ca o necesitate, în ideea valorificării unor resurse locale, dar nu în detrimentul indeletricii principale. Cui folosește că o echipă de meseriași face concurență, nu știm cu cît succes, industriei mari, în timp ce în comună meseria de crescător de animale este, practic, pe cale de dispariție? De la zoci de vite într-o ogradă, la 76 într-o comună cu 2 300 de case!

Și trebuie, pentru a fi drept, să mai amintim că țărânul se îndreaptă, dintotdeauna, spre ocupația cea mai rentabilă. Să se distige oare un ban mai bun la turnătorie decît în zootehnie? Au oare aceste ocupații aceeași greutate, sînt la fel de echitabil retribuite, la fel stimulate?

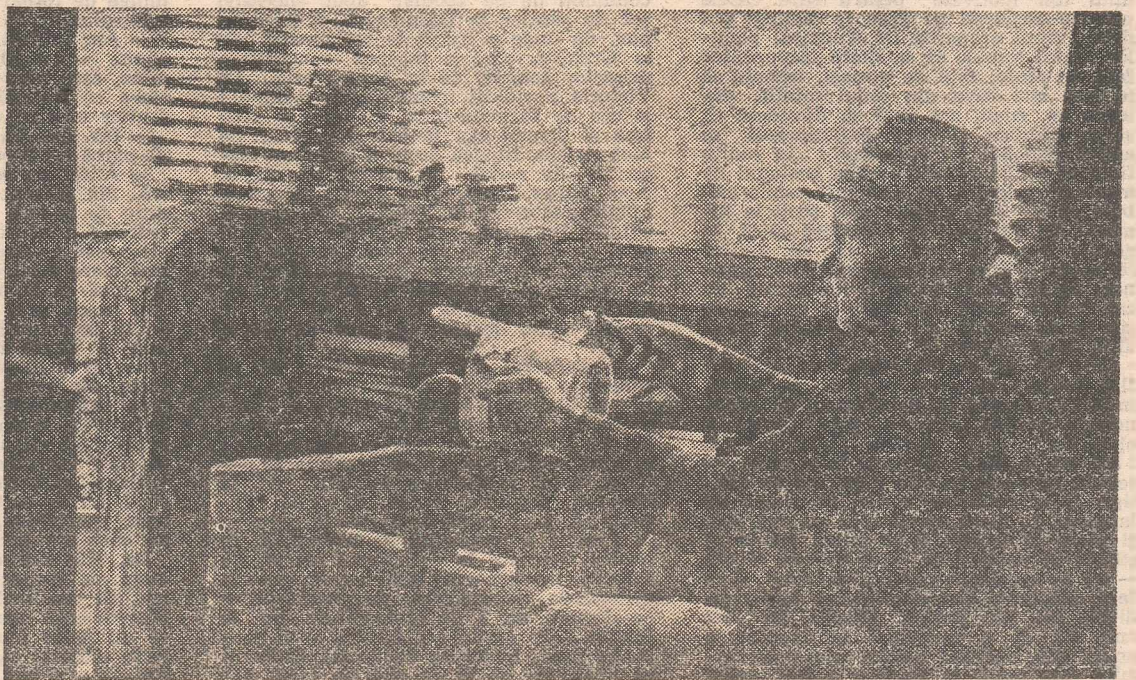
OPREA GEORGESCU ■

O memorie care poate fi stimulată

Vorbcam, într-un articol trecut, despre viața țărănilor și oierilor, din Nereju Vrancei, viață de trudă aspră, odrăslind fapte de baladă. Pămîntul pentru recolte este puțin, sterp și rece, pămînt de munte, pășunile sînt sărace, dar ele, aceste pămînturi și aceste pășuni, îngrijite cu ochii din cap, par, cînd da colțul ierbii, peluze britanice, niște peluze stropite prin grija norilor și tunse nu cu foarfecele, ci cu coasa, de sute și sute de ani. Pămînturi și pășuni administrate printr-o severă economie, opunînd sălbăticiilor mării a locurilor o civilizație strînsă, avară, de fermă, ce-i stoarce naturii tot ce-i de stors. Dar numai din asta nu se poate trăi. Cele 3 200 de oi și cele 1 450 de taurine (din care numai vreo 430 de vaci cu lapte și vreo sută de juninci, restul fiind animale de muncă) nu pot hrăni cuviincios cele 4 017 suflete ale locului. Se mai face și ceva pomicultură, în care predomină prunul și nucul vînat, de la un timp se cațără pe costise și mărul, dar cînd fructele sînt transformate în parale o livadă întregă începe într-un chimir. Se mai muncește și la exploatarea lemnului, dar nu cu

excesiv de multe brațe. Drept care, de prin aprilie pînă-n crug de decembrie, cite 1 000-1 500 de nerejează băjenesc prin țară, se angajează la C.A.P.-uri și I.A.S.-uri de prin Brăila, Galați ori Tulcea, iau cite 10 ani în acord global și-și scot porumbul și banii cu care să-și ducă viața.

Și-aici, ca pretutindeni în Țara Vrancei, meșteșugurile și industria casnică au fost, de cînd se știu oamenii, un complement necesar al agriculturii și păstoritului, o șansă de existență, argumentată printr-un talent al localnicilor pe care nevoia l-a revelat și l-a ascuțit prin veac. Gheorghe Dudu, vicepreședintele Consiliului popular comunal, ne povestește că pe „timpuri” (nu foarte îndepărtate timpuri) apa Zăbalei, riul ce fulgeră ca un vițor alb de sub culmea Lăpoșului, pune în mișcare zoci de viltori, pive și dirse care prelucrau lina a mii de oi și cinepa de pe zecile de poște risipite pe toate dealurile. Lina, acum, e toasă doar de bătrînele ce mai știu rostul fusului, cinepa a dispărut de mult. Zăbala mai învîrtește doar un mic joagăr și vreo două-trei mori cu pereti buretoși de birne, în care clienții făinii așteaptă ceasuri în șir, așipînd lîngă urdinișuri în uruitul molcom al pietrelor și al timpului. Mai jos, în comuna Năruja, unde Zăbala se varsă în Putna, lina e prelucrată într-o întreprindere de covoare, la care lucrează și cîteva femei din Nereju; dar celelalte, cele mai multe, neavînd pe ce-și cheletul iscusințele mîinilor, își urmează bărbaii la C.A.P.-urile și I.A.S.-urile din „țară”, ba adesea și la pădure ori la construcțiile rutiere. Se stă mai bine, ne spune secretarul consiliului, Nicolae Bleaj, cu prelucrarea lemnului, sînt în sat vreo 50 de dogari, meșteri cu faimă, autori de cofe, ciubere, donițe, balii, putini, ciubere, șistare, cu care umplu pietele Focșanilor și Galaților. Dar nerejenii, ni se mai spune, știu să măiestrească din lemn o multime de alte lucruri. Chiar și el, Nicolae Bleaj, se pricepe să facă din fag și molid dantelă, sculptează diferite obiecte de uz casnic, dar asta doar așa, pentru plăcerea lui. Există în Nereju bătrîni care, pe vremuri, știau să facă și mobilă, știau să împodobescă cu ornamente sculptate și traforate balcoanele și pridvoarele caselor, făcîndu-le vesele, zimbitoare și înflorite ca niște mirese. Memoria acestor rafinate produse nu s-a pierdut, ea ar putea fi stimulată, ajutată să redevină activă. S-ar putea face și ornamente de case, s-ar putea face și o splendidă mobilă rustică, lucrată în serii mici sau numai în unicate, dar pentru asta e nevoie de repartitii de lemn. Repartițiile astea se dau însă cu lîrita, numai dogarii știu cîți peri albi li costă lemnul procurat pentru o cofiță. Dacă s-ar deschide în sat o secție de fabricare a mobilei, cu munca la domiciliu, ar fi destui nerejenii ce n-ar mai bate drumurile Brăilei ori Tulcei; și care ocazie (adaugă primarul Ion Chiriac) cei rămași lîngă vetre ar mai crește și niște oi, și niște cornute mari, economia comunei s-ar resimiți. Tot o secție, de data asta de prelucrare a fructelor de pădure, aș-

Dar să ți le faci singur!

teaptă cei din Nereju de un deceniu. Prevăzută de organele județene încă din 1973, secția asta se tot depărtează în zarea promisiunilor, în timp ce câțina albă, zmeura, fragii, murele și afinele, abundente pe-aici, dar recoltate doar parțial, sînt prelucrate în alte părți. Un fel de „centru” meșteșugăresc există în sat, se cheamă „Centrul de prelucrare a laptelui”, dar, pe lângă absorbirea unei forțe de muncă minime (cîtiva inși), rolul lui economic trezește zîmbete. „Centrul” ăsta, ni se spune, e mai mult o „hăltă de tranzit”, un „intermediar” între crescătorii de animale și stat. „Centrul” primește de la sătenii casul de baie gata preparat (nemăfăcînd nimic altceva decît să-l transmită unde trebuie) și lapte de vacă la care mai adăugă niște chiag.

Pentru rezolvarea problemelor, primarul Ion Chiriac sugerează (citind dintr-un studiu sociologic întocmit în Vrancea în 1973) ca Asociația crescătorilor de ovine din sat să se specializeze și în meșteșuguri (agrolimentare, de prelucrare a lînii, pielii și lînului), și în pomicultură (inclusiv în conservarea fructelor), devenind o asociație cu profil complex, care să fructifice resursele locului, să le asigure oamenilor profesii bănoase și siguranță a viicii în vatra lor.

ILIE PURCARU ■

Un chip anume de a trăi cu picioarele pe pămînt

Intr-o coastă a municipiului Baia Mare, pămîntul cooperativei agricole de producție din Recea se împarte în două importante subdiviziuni, cu o precizie ce se poate verifica la balanță: 520 ha arabile, în cultură mare, și 511 ha risipite în loturi personale, aflate în folosința cooperativelor. Ceea ce nu înseamnă decît că pămîntul e puțin în raport cu numărul oamenilor și ceea ce, de asemenea, înseamnă că înclinația celor din Recea spre indeletniciri și meserii auxiliare agricole nu este numai licită. Mai mult, această înclinație se dovedește a fi o condiție a supraviețuirii lor la un nivel decent de bunăstare, nu de azi sau de ieri, ci din vremuri mai vechi. În consecință, sectorul industrial al cooperativei din Recea revendică aici și acum o atenție deosebită, mărturisită atît de Nicolae Tusan, secretarul adjunct al comitetului comunal de partid, cît și de președintele Mihail Mociran. Însă, mai ales, mărturisită de contabilă Terezia Antohie, prin cifre revelatoare. În 1982, sectorul industrial și al prestărilor de servicii a realizat o producție globală în valoare de 5.813.000 lei. Numai beneficiile s-au ridicat la 423.000 lei. În primele patru luni din 1983 s-au realizat două treimi din producția planificată pentru întregul an în curs. Pe scurt, se stă bine.

Desigur, mai mult decît cifrele în sine ne interesează rațiunea, justificarea și orientarea acestei producții industriale, măsura în care ea satisface nevoi firești, de utilitate socială, cu mijloace aflate la îndemînă, altfel spus pe temeiul unor resurse locale. Și trebuie să subliniem adevărul că acești harnici cooperatori din Recea, din acest punct de vedere, nu se scarpină cu mina dreaptă la u-rechea stîngă. Ei nu valorifică doar resurse materiale locale, ci și resurse proprii de pricepere și inteligență tehnică, specifice unor oameni pe care un pămînt nu prea roditor i-a înfrățit din tinerețe cu meserii ferugine. Mulți din Recea au trădit o viață de om în minele Maramureșului și la reîntoarcerea în comună, survenită odată cu lesirea la pensie, au pus pe roate o secție de bobinat mo-

toare electrice pentru locomotivele din subteran. Mai cu seamă motoare de 19,5 kW. Și inițiativa, fără doar și poate, s-a dovedit a fi folositoare și lor, dar și întreprinderilor miniere ale județului. Iuliu Hitter, Emil Kemka și Andrei Uroy reprezintă sufletul acestei activități. Cu adevărat valorifică resurse materiale locale cooperativii specializați în prelucrarea lînului, conduși de Elena Cotet. În fiecare an, tradiționala campanie de curățire a fințelor și păsunilor le oferă cantități apreciabile de materie primă pentru cozi de unelte agricole și scări de mină. O coadă de sapă nu e mare lucru, dar are căutare. La fel, o scară de mină întocmită la Recea scutește timpul prețios al minerilor de a se risipi în preocupări derizorii în raport cu munca lor aspră, fundamentală în peisajul economic al țării. Apoi, o atenție deosebită merită și secția de arome și esențe alimentare a cooperativei agricole din Recea, aflată în grija lui Emerich Rumpold și constituind un capitol de activități, cum se știe, neacoperit în totalitate de industria mare. Prospectînd piața, sondînd gusturile, cumpănînd posibilitatea de a se aproviziona cu substanțe diverse, „chimisti” din Recea fac o treabă al cărei ecou se prelungește în mai toate gospodăriile din țară. Pe fața aceasta a lucrurilor, cei din Recea oferă la mulți un exemplu despre cum își poate statornici o comunitate locu ei sub soare, fără a fura din lumina și căldura vecinilor. În sfîrșit, tot la Recea, Alexandru Nichita conduce un puternic sector de construcții și prestări de servicii, obișnuit de altfel și în alte cooperative, nu doar în Maramureș, ci și pe alte meleaguri.

Una peste alta, toate aceste activități industriale anexe, conjugîndu-se cu agricultura, implinesc un nivel de trai de recunoscut în înfățișarea comunei și a gospodăriilor ei. De asemenea, își are însemnătatea sa faptul că cele mai multe se practică în ferestrele muncilor agricole. Și poate mai important decît toate este alt adevăr: cooperativii din Recea, cînd s-au hotărît să-și pună pe roate sectorul anexă industrial, nu s-au gândit doar la ei, ci și la ambianța întreprinderilor din zonă, la nevoile lor, care au ajuns să le ofere o perspectivă și o certă liniște înaintea viitorului. Fiind și acesta un chip anume de a trăi cu picioarele pe pămînt.

MIHAI PELIN ■

Inocenții din Tunari

Afacerile murdare sînt pline de absurd, astfel că, la dezlegarea lor, orice om cu un minimum de bun-simț trebuie să se întrebe cum a fost posibil totul. Cum a fost posibil, adică, să-și riste ațîta oameni onoarea, cînd în cutare caz era limpede din capul locului că povestea n-avea cum să dureze? Spre exemplu, în cazul turnătoriei de neferoase de la C.A.P. Tunari.

Pe președintele acestui C.A.P. îl cheamă Dumitru Tătaru. Pe inginerul șef îl cheamă Constantin Stănescu. Meseria lor e să facă griu și porumb, nu electro-motoare. Electromotoarele se lucrează la oraș, în fabrici ori în cooperativă urbană. La „Electrobobinajul”, bunăoară. Între cooperativă bucureșteană și ogorul de griu și porumb al comunei Tunari, sectorul agricol Ilfov, n-au cum să se stabilească nici un fel de relații de producție. Dacă se stabilesc, atunci se calcă precis vreo lege, așa că și Dumitru Tătaru, și Constantin Stănescu aveau toate motivele să caște ochii mari cînd Marin Minea și Gusti Bungărzescu, doi pensionari din Capitală, cu practică în înființarea unor ateliere ce încalcă legile, le-au propus deschiderea unei turnătorii de neferoase la Tunari. De unde neferoase la Tunari? De unde mină de lucru în turnătorie, cînd și așa treburile C.A.P.-ului nu merg strălucit? În fine, de unde atîta încredere în niște străni?

Minea și Bungărzescu nu erau chiar niște necunoscuți la Tunari. Ei mai conduseseră aici un atelier de neferoase pînă prin '60 și, dacă n-au fost prinși cu bani cîștigați prin nemuncă, se cheamă că au fost cetățeni cinstiți. Orice hoț nedovedit, se știe, e om curat. Că ar fi existat și pînă în '80 o seamă de motive pentru cercetarea afacerii celor doi, e neîndoielnic: oamenii au fost aceiași, metoda aceeași, același și beneficiarul: C.A.P. Tunari. Ca să facem povestea mai scurtă — dar nu neapărat alta — trebuie spus că C.A.P.-ul încasa fără nici o investiție și fără bătaie de cap cîteva milioane și

că, astfel stînd lucrurile, nu aveau nici o pricină să-i stînjenească din treburi pe anabilii pensionari Minea și Bungărzescu. Cînd toată istoria a devenit publică și procuratura a trimis în cercetare penală 17 persoane, conducerea C.A.P.-ului a dovedit același soi de navitate agresivă: cum să-și fi făcut ei griji din moment ce li se dădeau niște milioane! Dacă li s-ar fi luat cîteva milioane, ei, bine, lucrurile se complicau. Dar nu li se luau; li se dădeau, și încă ușor. Nu nădușea nimeni la sapă pentru banii ăștia, nu se socoteau zile muncă, nu era nevoie să miști un deget.

Sau poate că era nevoie? Locotentul Ilie Ene, de la Biroul cercetări penale al sectorului 2 miliție București, care a trudit cinci luni pentru deslășirea tuturor itelor afacerii, e convins că exact cei ce aveau obligația să vegheze la legalitatea au procedat superficial. „Electrobobinajul”, plătea un preț pentru o anumită cantitate de piese turnate. Cine și în cît timp lucra aceste piese în atelierul-anexă „de prestări servicii” al C.A.P.-ului Tunari, nu era, s-a zis, treaba „Electrobobinajul”. Dădeau banii, primeau marfa!

Inginerul șef de la Tunari, Constantin Stănescu, a fost șeful comisiei de normare a lucrurilor în atelierul de turnătorie. Normarea s-a făcut atît de generos cu liota de pensionari bucureșteni angajați de Minea și Bungărzescu, încît inginerul șef nu ar fi trebuit să fie de acord. Dar a fost, pentru că pensionarii, cum am mai spus, nu cereau milioane de lei, ci le ofereau.

Tovarășul I. Simion — așa apare numele său pe toate ștampilele de avizare ale Direcției generale pentru agricultură și industrie alimentară de pe lângă Consiliul popular al municipiului București — a avizat, cu înocență, s-ar putea zice, nu numai înființarea cu nemiluita prin preajma Capitalei a atelierelor-anexe ce, tot cu nemiluita, fac obiectul unor asidue cercetări penale, dar tot înocent a avizat și normările întocmite de pensionarii cei activi. Minea și Bungărzescu. Astfel că, pînă la urmă, deși o multime de oameni ar fi trebuit să vadă ceea ce era evident — și anume că la turnătorie din Tunari se minuiuau bani mulți pe muncă puțină — a trebuit să intervină un inspector al Băncii pentru agricultură și industrie alimentară ca să

dezvăluie potlogăria și un lucrător al miliției judiciare ca să rostuiască într-un dosar penal C.A.P.-ul a încasat — fără nici un efort! —, în perioada 1 ianuarie 1981 — 31 martie 1982, suma de 1.686.647 lei. Cei 15 încadrați bucureșteni ai turnătoriei de neferoase comunale au încasat și ei 640.330 lei, cînd, de fapt, la o plată cinstită, pe munca efectiv prestată, n-ar fi avut dreptul decît la 152.074 lei. Jaful săvîrșit, fără ca nimeni să iasă, în aparență, în pierdere (cu excepția statului, adică a noastră, a oamenilor ce știm exact munca fiecărei zile de slujbă), a fost de aproape jumătate de milion. S-au lipit la ciștig și Constantin Chicioareanu, maistrul la „Electrobobinajul”, și-a făcut numele de ris și contabilă șefă a C.A.P.-ului, Maria Bădescu, persoană competentă să vadă că normele de timp întocmite de un personaj paravan, un anume Dumitru Mănescu, normator pensionar, vădeau ori incompetentă, ori rea intenție. Și-au mai dat — cum se spune — cîntea pe rușine și alții, oameni dispuși să semneze pentru o sumă într-un stat de plată și să încaseze doar sfertul ei. E drept că unii nici nu știau adresa C.A.P.-ului Tunari și că au aflat-o stînd uimiti pe scaun în fața anchetatorului.

Dacă procesul turnătoriei de neferoase din Tunari are acum 17 împicnetați, nici președintele, nici inginerul șef al C.A.P.-ului nu pătesc nimic. Au fost muștrați aspru, se înțelege, și sîntem convinși că încă mai simt muștrarea. Cît despre tovarășul I. Simion, de la D.G.A.I.A., al cărui nume a patronat înființarea unor ateliere, astăzi în anchetă penală, n-avem de zis decît lucruri bune. În fond, Minea, Bungărzescu și ceilalți n-aveau decît să fie cetățeni cinstiți și să toarne sîrguincioși neferoase la atelierul din Tunari.

Dar cîteva probleme tot se mai pun. Prima ar fi aceea că la Tunari se fabrică totuși griu și porumb. Iar a doua rezultă din prima: ce să fi căutat niște pensionari din București la Tunari? Nu-și puteau ei consuma pensia acasă? Ce-i mina oare pe ei pe drumuri, dacă nu ideea unor bani fără muncă? De unde rezultă că tot ceea ce era de demonstrat fusese limpede și demonstrat din capul locului.

TUDOR OCTAVIAN ■

Avem resurse sub nasul nostru, totul e să le folosim!

— Stimate tovarășe Gheorghe Dănilă, mai întii să vă prezentăm cititorilor: sinteți membru al Biroului permanent al Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție și, totodată, secretar al Comisiei economice și juridice a organizației respective. Alfel zis, aveți calitatea de a face cîteva precizări cu privire la activitatea de industrie mică din aria cooperativelor de producție, activitate tot mai largă în ultima vreme, dar care, uneori, au constat redactorii noștri pe teren, tînde să creze în cadrul ei o industrie mare, fenomenul riscînd să devină păgubitor, prin suprapuneri, prin scoaterea unor valoroase materii prime din circuit etc., etc.

— Am s-o iau, cu voia dumneavoastră, mai de demult, afirmînd că, la țară, s-a făcut totdeauna industrie mică, producerea brînzei, de pildă, sau repararea unei căruțe însemnînd, desigur limitat, chiar asta. Pînă în 1971 a fost vorba despre o activitate anexă. În anul amintit, Legea 7 a reglementat dezvoltarea activității industriale de prelucrare a produselor agricole, construcții și prestări de servicii în unitățile consiliilor populare, cooperative agricole, meșteșugărești și de consum, textului respectiv aducîndu-i-se, în 1973, unele îmbunătățiri. U.N.C.A.P. a fost investit să dezvolte această activitate, în cooperative și în asociații economice intercooperatiste, urmărind 4 scopuri fundamentale.

— Le cunoaștem; folosirea mai rațională a forței de mun-

că existentă în mediul rural, valorificarea superioară a resurselor locale de materii prime și materiale, asigurarea creșterii veniturilor membrilor cooperativei, ridicarea gradului de civilizație al satelor. E corect?

— Da. Vreau să adaug că, în iunie 1978, a avut loc, din inițiativa secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o amplă constatare privind dezvoltarea industriei mici și a prestărilor de servicii, cu care ocazie s-a subliniat, o dată în plus, importanța sectorului respectiv, oferindu-se noi și prețioase orientări. Legea 2 din același an, 1978, a stabilit cadrul juridic al dezvoltării industriei mici încredințînd consiliilor populare coordonarea în teritoriu. Ea a permis, ca nou-tate, cooperarea unităților noastre cu întreprinderi industriale de stat în vederea realizării, în perimetrul industriei mici, a unor ansamble, subsansamble, piese de schimb etc. În 1982, de pildă, în temeiul acestei cooperări s-au realizat 550 de milioane de lei, cam 9 la sută din valoarea totală a industriei mici. În județele Giurgiu, Olt, Mureș și Cluj, ca și în Sectorul agricol Ilfov, s-au înregistrat rezultatele cele mai bune.

— Cîteva exemple concrete? — Asociația cu profil industrial Giurgiu a confecționat și confecționează, în exclusivitate, cabine pentru tractoarele produse la Brașov, C.A.P. Bragadului a încheiat contracte cu mai multe întreprinderi din Capitală, cu „Vulcan”, cu „Autobuzul”, cu „Electronica” etc., ul-

timizele furnizîndu-i cutii pentru aparate de radio și pentru televizoare. De regulă, utilajele erau puse la dispoziție de beneficiar, dintre cele cu un grad ridicat de uzură. Pe de-o parte, industria mare se decongestiona, preînd mai ales piese și repere nerentabile pentru ea, pe de altă, în condițiile în care forța de muncă din C.A.P. a fost și a rămas mai ieftină, veniturile cooperativei creșteau. Drept urmare, au apărut și s-au consolidat asociații cu profil industrial puternice și m-aș opri, spre a nu lungi discuția, la cele din județul Olt, C.A.P. Scornicești, de exemplu, și-a creat o unitate proprie de activități industriale, iar Asociația economică intercooperatistă cu profil industrial Vitomirești a obținut venituri însemnate, mai ales din valorificarea resurselor locale. Reziduurile de aluminiu, căzute de la „Alumina” Slatina, au devenit, la Vitomirești, o materie primă foarte prețioasă și, din prelucrarea lor, s-au realizat mari beneficii.

— De acord cu aceste exemple, dar veți recunoaște că nu în toate locurile s-a întimplat așa. În unele cooperative, în unele asociații, s-a sărit uneori peste cal, mica industrie de aici arătînd ambiții rămase, din păcate, fără acoperire. În loc să se limiteze la valorificarea resurselor locale, de pildă, ea și-a propus să rivalizeze cu marea industrie, scoalînd unele materiale din circuitul economic firesc, procedînd la investiții costisitoare etc. Ca o consecință, nu tocmai logică, respectiva co-

operare s-a transformat, pe alocuri, într-un „recital” ale cărui rezultate n-au fost totdeauna cele scontate. Greșim?

— Într-adevăr, o serie de produse deficitare la nivelul economiei naționale, metalul, masele plastice, cauciucul etc., au ajuns să fie, în unele cooperative, folosite în mod abuziv, creîndu-se neajunsuri. În plus, în lipsa unei tradiții în sfera respectivă, ca și a unor condiții de lucru mai degrabă artizanale, calitatea pieselor furnizate industriei republicane n-a corespuns totdeauna. O analiză efectuată la nivelul Consiliului central de control muncitoresc al activității economico-sociale, în 1982, a evidențiat, pe lângă multe aspecte pozitive, și minusculele amintite. Sigur, industria mică trebuie în continuare sprijinită, dar ea trebuie să aibă în vedere, în primul rînd, o activitate bazată pe resursele locale. Trebuie să rămînă în afara unei tehnici deosebite, întinzîndu-se atît cît îl permite plapuma. Ea poate colabora, după opinia mea, cu industria mare, dar n-are dreptul să afecteze circuitul acesteia. S-au petrecut, consider, unele abateri și va trebui să fim mai vigilenți în această direcție.

— E exact și opinia noastră. Să dăm industriei mici din cooperative ce-i al ei, dar să ne ferim să facem o industrie mare în cadrul acesteia. Vă mulțumim.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Aparatura medicală (III)**O șansă la prestigiu internațional****BIOTERMOANALIZORUL — BTA 8 — AL DOCTORULUI IOAN MOGOȘ CA METODOLOGIE ORIGINALĂ ROMÂNEASCĂ ÎN DIAGNOSTICUL ȘI TRATAMENTUL BOLII CANCEROASE**

Tocmai cînd îl întrebam pe inginerul-clujean Viorel Verzea, reprezentantul Întreprinderii de electronică industrială și automatizări, de ce nu a fost prezentată în expoziția internațională de la București această realizare prestigioasă a tehnicii noastre medicale (medaliată la câteva saioane de invenții de peste hotare și brevetată în câteva țări), apare (coincidență fericită!) chiar reputatul oncolog, aflat, ca orice medic, în calitate de vizitator. Modest, precum e binecunoscut, medicul acceptă și înțelege motivația „lipsei de spațiu”, ceea ce, în fapt, e greu de acceptat, de vreme ce (oricine a putut să vadă) a încăput, a avut loc un scaun stomatologic pliant, desfășurat pe toată lungimea sa (interesant, desigur, dar nu o noutate absolută) ce a ocupat un spațiu cu mult peste cît i-ar fi trebuit biotermoanalizorului. Aparat ce ar fi putut fi o certă ofertă la export, fiind deja cunoscut în lumea medicală internațională din saloanele anterioare de peste hotare, din publicațiile de specialitate românești și străine, precum și dintr-o recentă manifestare științifică medicală în care un colectiv al Institutului oncologic din București a prezentat cercetări inedite privind metodologia noi și aplicații noi ale aparatului și metodei de biotermoanaliză.

— **Vorbiți-ne, stimate dr. Ioan Mogoș, ce s-a mai întâmplat de acum 3 ani, cînd am scris prima oară despre sistemul electronic BTA conceput de dumneavoastră, și pînă azi. Chiar noi v-am făcut legătura, atunci, cu prof. univ. dr. ing. Adrian Petrescu, șeful catedrei de calculatoare a Institutului politehnic bucureștean, în vederea perfecționării părții de prelucrare și afișare a datelor, idee ce vă preocupă și domina. Cum s-a soldat colaborarea?**

— În primul rînd, aș vrea să remarc, bănuiesc că ați aflat, aparatul a fost preluat în fabricația de o întreprindere din Cluj-Napoca. S-au și realizat câteva exemplare ce respectă principiul vechi, dar care au și o serie de modificări importan-

te față de modelul din 1979, cunoscut de dumneavoastră. I s-a adăugat o imprimantă electronică automată care îl face mai silențios și afișează datele concomitent cu înregistrarea, cu depistarea lor de către aparat. Imprimantă — precizare însemnată de făcut — realizată cu piese din producția internă. De la ultima întrevvedere și pînă acum s-a realizat o metodologie de folosire a modelului nou care, avînd posibilitatea să măsoare concomitent mai multe puncte, a ridicat probleme deosebite din punct de vedere al așezării sondelor pe corpul uman. După foarte multe încercări s-a găsit o modalitate simplă, un dispozitiv ce poate fi aplicat pe orice geometrie a corpului omenesc. O preocupare permanentă a fost și aceea a folosirii tehnicii de calcul pentru prelucrarea datelor termografului, ceea ce aduce rezultate practice cu totul noi și deosebite atît în cunoașterea bolii canceroase, cît și în optimizarea tratamentului citostatic. De a perfecta compatibilitatea dintre termograf și calculator. A fost pusă la punct o interfață care să permită introducerea directă a datelor de la biotermoanalizor la un calculator. În al treilea rînd, am dezvoltat în această perioadă, în colaborare cu mai multe colective de lucru, inclusiv cu colegii de-ai noștri de la Institutul „Victor Babeș”, o metodă originală (pe care am prezentat-o la un recent simpozion internațional, tînd un interes deosebit al specialiștilor) a biotermoanalizorului pentru testarea in vitro a sensibilității celulelor tumorale la activitatea diverselor citostatice.

— **Adică un mare pas înainte; acum trei ani îl foloseați mai ales pentru diagnostic nu și pentru tratament și pentru urmărirea efectului acestuia. Deschideți un drum nou însăși metodei de termografie?**

— E adevărat că acum trei ani utilizam biotermoanalizorul mai cu seamă pentru diagnostic, dar nu era dezideratul nostru principal; în concepția noastră inițială, termografia prezintă niște caracte-

teristici particulare ca metodă de investigație. Ea poate să dea informații utile, dar cu o valoare inegală pentru diverse domenii. În domeniul diagnosticului se cunosc și alte metode care au valoare chiar mai bună decît termografia — mamografia, spre exemplu —, valoarea termografiei însă, prin experiența acumulată în cei peste 15 ani de aplicație, ne arată că are, în schimb, o valoare neegalată în depistarea, găsirea unor modificări subclinice, care sînt de ordin biologic-metabolic și care pot deveni cancer după perioade variabile de timp. Domeniul în care nu poate pătrunde, deocamdată, nimeni.

— **Ne spunefi un lucru senzațional. Cum adică, un medic poate afla, cu ajutorul aparatului dumneavoastră, dacă un om este predispus la cancer și-l poate astfel urmări în timp și, prin urmare, lua măsuri de prevenire sau, în orice caz, de tratament precoce?**

— **Lucrurile stau chiar așa. Termografia pune în evidență orice modificare patologică, fără a preciza de ce natură este — deși precizia pentru tumorile de sin este de 98—100 la sută — leziunea. În ceea ce privește includerea într-o grupă de afecțiuni, cercetările mai recente de prelucrare a datelor prin calculator ne arată că aproximativ 80 la sută au valori ce sînt sub valorile categoriei neoplazice, în schimb, peste 15 la sută dintre tumorile considerate benigne la un prim examen pot prezenta din punct de vedere termografic asimetrii valorice ale unei malignități. Este vorba despre acel rezultat „fals pozitiv” ce i-a făcut pe mulți să fie sceptici în privința utilizării metodei în diagnostic. Dar iată că studiul pe statistici mari de bolnavi au pus în evidență — atît unor autori străini cît și nouă — că din această categorie de bolnavi cu indicații termografice de „fals pozitiv”, examinată clinic în următorii doi pînă la 12 ani, în zonele puse în evidență de termograf s-au dezvoltat tumori maligne. Așa că, noțiunea de „fals pozitiv” se pare că trebuie revizuită sau corectată cu factorii evoluției în timp. Văzută din punct de vedere al depistării precoce, iată că termografia este cea care selectează cel mai bine categoria celor cu risc crescut de imbolnăvire.**

— **Să revenim la cealaltă virtute importantă a termografiei și a termografului Mogoș și anume la valoarea lui pentru testarea sensibilității la anumite citostatice, prin urmare pentru tratament. Ce rezultate ați obținut în această privință?**

— **Încă de la început, am dezvoltat metoda termografică pentru testarea sensibilității la tratamente, urmărind cu ajuto-**

rul ei efectul terapeutic și evoluția bolii, iar în ultima vreme — prin aplicarea unei metode specifice de calcul și prelevarea datelor într-un anumit fel — selecționăm cazurile pentru anumite tratamente și ne ajută în stabilirea unui pronostic de evoluție a bolii. Am acordat întotdeauna o valoare mai mare și am considerat că locul termografului este mai ales în cel al aplicării terapiei. Am putea conchizi că, la ora actuală, am obținut rezultate remarcabile — ce impun termografia între cele mai eficiente metode moderne de diagnostic și tratament, și asta nu numai în maladia canceroasă — în cunoașterea bolii neoplazice, în optimizarea tratamentului citostatic, dar și în toate procesele inflamatorii. Sînt metodele noastre, originale, pentru fiecare avem peste 40 de parametri de control, fiecare răspunzînd la un anumit aspect. Prin urmare, cu ajutorul lui BTA-8 cantificăm efectul terapeutic, stabilim sensibilitatea la diverse tratamente, obținem date despre biologia tumorii — ritm de creștere, formațiune proliferativă etc. Prin aceste aspecte ne-am desprins de modul clasic de privire și înțelegere a metodei și putem să venim mai bine și mai eficient în ajutorul celor afectați de această necruțătoare boală.

— **Nu și dezideratul de a le vedea în toate spitalele județene și clinicile mari ale țării, ceea ce ar ajuta enorm, cum se spune în prospectul aparatului la „SUPRAVEGEREA STĂRII DE SĂNĂTATE A POPULAȚIEI”. Cite aparate funcționează la ora actuală și unde?**

— **Da, s-ar cuveni să reamintim că metoda termografiei și aparatul nostru, nu are aplicabilitate doar în oncologie ci, pe baza gradientilor de temperatură, poate elabora diagnostic de prezumție, controlul și dirijarea tratamentului în afecțiuni ale sinului, osteoarticulare, bronhopulmonare, hepatice, digestive, genitale, de circulație periferică, endocrinologice, reumatologice. Poate urmări evoluția bolnavilor dispenzarizați cu diverse afecțiuni și să indice răspunsul acestora la tratamentul aplicat. Investigația este rapidă, ieftină, total neinvazivă și astfel, nu prezintă nici un risc pentru organism. Funcționează, deocamdată, unul la Institutul oncologic din București, altul la Institutul de endocrinologie „C. I. Parhon”, altul la Centrul dermato-venerian (pentru tumori maligne ale pielii), un altul la Institutul de balneologie și ultimul, la Hotel „Parc” pentru diagnostic și tratament ale afecțiunilor articulare, reumatologice, în general.**

CICI IORDACHE-ADAM ■

Au cunoscut geto-dacii acupunctura?

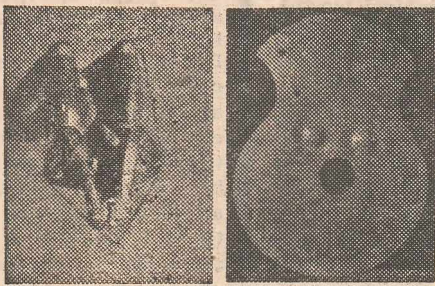
Strămoșii noștri îndepărtați, daco-geții, au cunoscut și au practicat acupunctura? O cercetătoare din Ploiești, Nineta Crainici, răspunde afirmativ la această întrebare, prezentînd în acest sens o interesantă și îndrăzneală ipoteză de lucru, nu lipsită de temeiuri științifice. Investigațiile au avut în vedere mai multe piese de arheologie, datînd din mileniiile trei și patru i.e.n., precum și numeroase elemente de folclor național, datini și obiceiuri populare. Autoarea, fostă prim-solistă a Teatrului muzical din Galați, este astăzi o cunoscută cercetătoare în domeniul medicinei naturiste. Interesant de amintit, totodată, este că Nineta Crainici a ajuns la această preocupare dominantă a vieții sale nu sfătuită de unii și de alții, ci ca urmare a unui neplăcut accident profesional. Un exemplu mai mult că uneori hazardul poate aduce surprize revelatorii. Celebru nostru artist George Georgescu a ajuns dirijorul de clasă internațională numai după ce infirmitatea l-a obligat să abandoneze violoncelul. Mai amintesc că, foarte de curînd, televizorul ne-a adus pîlda unui tînar american care, corectîndu-și prin sport fragilitatea somatică, a ajuns la ora actuală campion mondial de patinaj.

În cazul Ninetei Crainici a fost vorba de pierderea voci și de vulnerabilitatea sănătății respiratorii, evenimente dramatice în viața unei artiste lirice. De aici preocuparea pentru exercițiile respiratorii și fizice, pentru logopedie, pentru terapia prin acupunctură, presopunctură, poziții statice, masaj și automasaj. Studiază deopotrivă forme de gimnastică populară senegaleză și egiptene, devine cu timpul membră a Asociației de studii orientale din România, invitată a cercurilor de ergonomie și acupunctură din cadrul U.S.S.M. București, precum și animatoare a cercului științific „Univers club” din Ploiești. Elaborează o metodă originală de masaj cu sunete vocale aplicate pe puncte electrodermale, iar la invitația unor medici fiziologi aplică tratamente în două spitale asupra unor cazuri inabordable medical sau chirurgical.

Cunoașterea nemijlocită a satului o face să observe și apoi să studieze sistematic valoarea terapeutică a unor obiceiuri populare, între care la loc de frunte se înscriu dansurile străvechi și unele practici pastorale. Elaborează în acest sens o lucrare pe care ne propunem să o prezentăm în rezumat într-unul din numerele viitoare ale revistei noastre.

În acest larg context, translația către preocupările de paleoetnologie ne apare firească. Iată ce ne declară interlocutoarea noastră:

— **Celebra figurină „Gînditorul” (cultura Hamangia, mileniul 4 i.e.n.) a fost punctul de plecare al unor cercetări care au durat aproape doi ani. Pentru început, statueta mi-a dat ocazia să identific și să**

reconstitui o poziție ancestrală de respirație pe care am introdus-o în studiul meu dedicat unor modele folclorice de educare respiratorie. Figurina din piatră sîfuită prezintă, după opinia mea, o tehnică de apăsare a cu coatele și degetele miinilor, în care sînt implicate traseele cord, stomac, circulație, sexualitate. Am continuat investigațiile recurgînd la exponatele Muzeului național de istorie al R.S.R., unde m-am bucurat de sprijinul tovarășului Valeriu Leahu, șeful secției de istorie străveche. Aici am studiat aproape 200 de obiecte, 60 din acestea prezentînd vizibile incizii cu forme geometrice și puncte. Am putut identifica în total 118 puncte, distribuite pe 51 de obiecte, fiecare exponat fiind gravat cu 2—3 sau maximum 15 puncte. Așezarea lor într-o schemă comună mi-a adus revelația celor 14 trasee electrodermale cunoscute în acupunctura științifică. Unele cercetări efectuate de fiziologii în domeniul electrofiziologiei cardiace și nervoase redau înregistrări grafice similare inciziilor prezente pe o parte din figurinele studiate. În ceea ce privește formele geometrice, atenția mi s-a oprit, între altele, asupra unui tablou sculptat în lemn (sec. X i.e.n.) care reprezintă, după toate probabilitățile, o femeie ce face auriculopunctură pe urechea unui bărbat tînar, așezat cu capul pe genunchii ei. Pe lespezile a două morminte (Curtea de Argeș) sînt sculptate cite un traseu cu reliefuluri rotunde, multiple numerice în zona capului. Ele mi-au amintit de studiile pe care le-am făcut în legătură cu medicina populară, în care masajele pe puncte și zone electrodermale, ca și „bătăile” pe coapse, genunchi, glezne din dansurile țărănești, indică preocupări străvechi pentru forme de acupresură.

— **Să ne referim mai amănunțit la unul din obiectele studiate.**

— **M-a preocupat în mod deosebit obiectul denumit astăzi „Discul de aur cu căciulă”, relicvă datînd din mileniul 4 i.e.n. Este vorba de o figurină din aur, complet plată, cu înălțime de 45 cm și cu un diametru de aproximativ 30 cm. Execuția demonstrează o înaltă măiestrie, iar formele geometrice care apar în biosche-**

mă dovedesc o uluitoare similitudine cu bioschema facială de acupunctură. Fiind vorba de un cap, atenția a fost îndreptată, evident, asupra organelor O.R.L. Se observă aici o puternică manifestare vocală-respiratorie reprezentată prin vigoarea buco-nazală. Expresia se asociază perfect caracterului oftalmic al globilor oculari, compunînd o fizionomie specifică stării de stress a omului primitiv. Schema biosimetrică este formată din două cercuri interferente. O altă schemă conține axe și centre de simetrie, paralele tangente pe cercuri, precum și forme geometrice care se nasc din interferențele acestora: triunghiuri, pentagoane, romburi, combinații de triunghiuri și un oval. Toate aceste forme apar și pe schemele faciale întocmite de acupunctura modernă prin unirea șirurilor de puncte electrodermale! În lucrarea mea consacrată acestor cercetări am insistat și asupra simetriei piramidale, ca formă de energie, existentă și ea în aceste bioscheme. Mai amintesc, referindu-mă mereu la discul de aur, că prin imaginarea profilului cranian și prin prelungirea punctelor de simetrie și acupunctură, aceste prelungiri

se constituie în axe paralele ce străbat o serie de zone și centri vitali cerebrali, poate chiar biocimpuri nestudiate încă.

— **Conșiderați că aceste date ne îndreptățesc să afirmăm că daco-geții au cunoscut acupunctura?**

— **Similitudinea dintre harta traseelor de acupunctură, elaborată de specialistul contemporan, și schemele desprinse de pe figurinele antropomorfe este frapantă. E greu de crezut că sîntem martorii unei simple coincidențe. Cu toate acestea, cercetările mele se constituie, evident, într-o simplă ipoteză de lucru. Sînt sigură însă că cercetarea în continuare a sintezelor de simetrie facială vor confirma faptul că daco-geții au consacrat studii de profunzime cunoașterii universului uman. Între acestea, un loc deosebit l-a ocupat terapia prin acupunctură pe care, fără îndoială, strămoșii noștri au asociat-o biomasajului, tratamentelor cu plante, exercițiilor de respirație, procedee rămase nealterate în practica medicinei populare și a unor obiceiuri pastorale. Dar despre toate acestea, cu altă ocazie.**

LIVIU TIMBUS ■

SĂRBĂTOARE DUPĂ 25 DE ANI DE MUNCĂ

Cei mai mulți se cunoșteau între ei de-o viață și pentru a se reîntîlni sîmbătă, la vremea amiezii, în București, în sala de pe strada Bătiștei, de la nr. 14, veniseră din toate colțurile țării. Era o zi de sărbătoare pentru ei. În urmă cu 25 de ani, cînd a fost înființat Truștul de montaj utilaj chimic București, cei mai mulți dintre ei erau tineri. Cu știința meseriei pe care o aveau, dar mai ales cu experiența pe care urmau să o dobîndească, ei erau chemați să rezolve într-un timp relativ scurt problemele complexe ale realizării ritmului înalt de dezvoltare a investițiilor în chimie și petrochimie, sporirea volumului și eficienței acestora avînd un rol determinant în dezvoltarea economică și socială a țării.

În prezența tovarășului Ioan Petre, ministrul construcțiilor industriale, și a tovarășului Gheorghe Caranfil, ministrul industriei chimice, evocarea celor 25 de ani de activitate a truștului devenit, în acest răstimp, cea mai reprezentativă unitate de construcții-montaj din țară, a prilejuit momente pline de emoție și de mîndrie pe deplin justificată. Cei 2.000 de oameni, cîți avea truștul cînd a fost înființat, au ajuns astăzi la 12.000, și muncii lor pline de abnegație îi datorăm cuvenitul omagiu, căci datorită ei au apărut în peisajul economic al țării obiective la nivelul tehnicii mondiale, de importanță majoră în industria chimică, precum platformele de la Brazi, Teleajen, Borzești, Săvinești, Craiova, Turnu Măgurele, București, Făgăraș, Tirgu Mureș, Pitești, Rîmnicu Vilcea, Slobozia, Slatina, Calafat, precum și obiective din alte in-

dustrii, precum Fabrica de autoturisme Dacia sau Olteci. Același oameni le-a revenit datorita de a participa, alături de alte întreprinderi, la afirmarea inteligenței tehnice românești peste hotare, prin realizarea lucrărilor de montaj de la rafinăria Baniias din Siria și Zarga din Iordania, la fabrica de ciment de la Sinjar, în Irak, sau în R.S. Cehoslovacă, R.F.G., Austria, Franța. Pretutindeni, munca a făcut caracter, a iluminat destine, și semnificativ în acest sens a fost rememorarea de către cei prezenți la jubileu a cuvîntelor pe care președintele Nicolae Ceaușescu le rostea la Adunarea populară de la Combinatul petrochimic Midia-Năvodari, la 29 iulie 1979: „Trebuie să recunoaștem însă că activitatea cea mai susținută, greu — cum se spune — l-au dus constructorii și montorii. Și au învins în mod practic greutățile de aici, pentru că e mai ușor să lucrezi într-un institut la planșă, într-o fabrică constructoare de mașini decît pe terenul unde înainte nu era nimic realizînd, în trei ani, ceea ce se vede astăzi aici”.

A fost sărbătoare la T.M.U.C.B., o sărbătoare a cărei lumină, întemneindu-se pe durabilitatea faptelor, rămîne și ea tot astfel neștearsă în amintire. Și o învățătură a zilei cînd s-au reîntîlnit veteranii și muncitorii de frunte și cadre de conducere din acest trușt — mai poate fi că orizontul spre mine al unei adevărate sărbători a muncii, a eforturilor de pînă acum, rămîne desigur tot muncă.

DUMITRU ELIADE ■

Pro și contra Rodilemid

În nr. 13 al revistei noastre, din 1 aprilie 1983, am publicat — sub semnătura doctorului Gh. D. Grigorescu — articolul „Joaca de-a prioritățile”, care contestă înfiptă, valoarea în materie a medicamentului original românesc „Rodilemid”. Așa cum am amintit și cu alte prilejuri, revista noastră, publicând articole semnate de condele autorizate, de specialiști ai diverselor domenii, nu-și însușește, implicit, ideile autorilor, ci le propune, firește, atenției celor în drept și celor interesați de problemă. Drept care ne facem o datorie de a găzdui, în replică, opiniile dr. Romulus Dinu și ale altor specialiști cu privire la „Rodilemid”.

Tovarășe redactor șef,

În legătură cu scrisoarea d-rului Gh. D. Grigorescu, publicată în revista „Flacăra” nr. 13 din 1 aprilie 1983, pag. 23, ne bucurăm că ni se oferă prilejul științific și patriotic de a pune la punct o problemă pe care revista dv. o prezintă cu titlul „Joaca de-a prioritățile”.

În momentul în care se pregătește lansarea pe baze științifice moderne a unui puternic medicament antivirotic românesc, RODILEMID, cel mai puțin toxic din lume, scrisoarea la adresa autorilor acestui medicament este făcută de fapt să discrediteze medicamentul produs în fază experimentală de Centrala Industrii de Medicamente din București, titulara brevetului acestui medicament nou românesc, în favoarea unui antidot străin BAL (Sulfactin), interzis de mult de toate legislațiile sanitare naționale și internaționale pentru utilizare pe om și scos din nomenclatorul farmaceutic din cauza toxicității sale ridicate.

Asemenea... demersuri a mai făcut dr. Grigorescu la Consiliul Național de Știință și Tehnologie, la Academia de Științe Medicale, la Academia R.S.R. și la alte instituții, acuzându-ne, gratuit și tendențios, de lipsă de deontologie științifică. Primele două foruri ne-au cerut să furnizăm explicații. Răspunsurile noastre au fost deplin acceptate atât de C.N.S.T. cât și de Academia de Științe Medicale, întrucât noi, la curent cu literatura mondială din acest domeniu, nu am invocat „prioritățile” pe care, în mod nejustificat, și le asumă dr. Grigorescu. (Academia R.S.R. nici nu a găsit necesare explicații, întrucât dr. Grigorescu îi cerea pur și simplu să ne oprească de la prezentarea medicamentului românesc Rodilemid la Simpozionul de neurologie din septembrie 1982 !).

Cităm din raportul către aceste foruri: „Faptul că substanțe chimice capabile să fixeze ioni metalici (chelatori) au o acțiune antivirală a fost demonstrat prima dată în lume de Cutting, în 1949, iar Hamre și Colab au sintetizat primul chelator cu o acțiune antivirală în 1950. În perioada 1950—1955, tot anterior publicării lui Gh. D. Grigorescu, o serie de lucrări asupra diferiților chelatori confirmă această observație (Thompson, 1951 și 1953, Bauer, 1954 etc.).

În continuare s-au identificat mai mult de 15 clase de chelatori, cuprinzând zeci de structuri chimice diferite, cu acțiune antivirală, și sute de cercetări „in vitro”, pe animale de laborator și unele chiar pe oameni (în cazuri grave: epidemia de variolă din Madras), au atestat această proprietate a chelatorilor”.

Dr. Grigorescu, care ridică problema deontologiei științifice, nu citează pe nici unul din autorii care l-au precedat, sau din contemporanii săi, în nici una din lucrările domniei-sale, cu începere de la prima sa publicație, din 1955, și până în 1980. Astfel, de pildă, în lucrarea din revista de dermatovenerologie nr. 2/1974,

în care prezintă tratamentul cu BAL a unor complicații cutanate survenite în urma vaccinării antivariolice, nu citează autorii care, cu 10 ani înainte, au dovedit și publicat aceste fapte (Turner în 1962 și Bauer în 1963 și 1965). Dar autorii care l-au precedat pe Gh. D. Grigorescu, sau l-au fost contemporani, și oricum au publicat mai înainte lui cercetări dovedind acțiunea antivirală a chelatorilor nu au avut nesăbuința să folosească substanțe toxice pe adulți și copii, în viroze benigne ca zona zoster, varicelă, oreion.

Clasa mercaptanilor, din care face parte și BAL (Sulfactinul), substanța întru-buștinată de Gh. D. Grigorescu în „tratamentul” virozelor de mai sus și în alte maladii, sintetizată de Chemiwerke Hamburg, dar lansată prima dată în lume de englezi, în primul război mondial, ca antidotul unui gaz de luptă — Yperita — este cunoscută ca inhibitor a dezvoltării virusurilor; dar nu este admisă de nici o legislație sanitară pentru utilizare la oameni decât în cazuri grave de intoxicații mortale cu arsenic, aur sau mercur, și asta ÎN TRECUT.

Dozele mari și repetate folosite de Gh. D. Grigorescu și publicate în lucrarea: „Acțiunea antivirală a ditiolilor în tratamentul unor localizări virotice O.R.L.”, comunicată la al II-lea Congres Național de O.R.L., din București 1980, au fost recomandate în Enciclopedia Merck din 1968 (The Merck Index, p. 372), numai pentru uz veterinar. Cantitatea administrată de Gh. D. Grigorescu depășește de 5—10 ori doza admisă pentru intoxicațiile mortale cu metale grele, ale omului (L. Goodman, 1980).

În lucrarea noastră „Chelatoterapia cu Rodilemid în unele neuroviroze”, prezentată la două congrese internaționale în 1982, am citat adevărații pionieri ai cercetărilor cu chelatori în viroze și l-am citat și pe Gh. D. Grigorescu, în ordinea cronologică a publicării lucrărilor, după cum a putut să vadă din diapozitivele proiectate însuși doctorul Grigorescu, care a fost în sală împreună cu alte sute de medici români și străini, așa cum s-a văzut citat și în singurul articol semnat de Romulus Dinu în „Știință și Tehnică” nr. 10 din 1982, cum recunoaște singur într-un loc din scrisoarea publicată în „Flacăra” și... neagă în alte două.

Cît despre celălalt produs de sinteză, „acidul dimercaptopropil-ftalimidic”, citat de dr. Grigorescu și investigat din punct de vedere toxicologic prin niște metode artisanale față de exigențele toxicologiei secolului XX, nu a fost folosit niciodată ca medicament și nici autorizat spre experimentare de Comisia Medicamentului.

Prioritatea Rodilemidului — medicament de cu totul altă structură chimică decât BAL, și de aproximativ 100 ori mai puțin toxic — prioritate pe care o contestă dr. Grigorescu, în favoarea unui antidot german scos din uz ca toxic, aparține de fapt României, Centralei Industrii de medicamente, beneficiara brevetului nr. 79 426, al cărui autorii sintem, înregistrat atât în țară cât și în Canada, Japonia, S.U.A., Italia, Germania și alte țări, brevet a cărui originalitate a fost, bineînțeles, îndelung verificată.

Rodilemidul este actualmente singurul medicament pe bază de chelatori, practic lipsit de toxicitate, destinat tratamentului neurovirozelor umane.

ROMULUS DINU ■
doctor în științe medicale, medic primar neurolog

ILEANA DINU ■
toxicolog, doctor în chimie

Medicamentul românesc se recomandă singur

■ Rodilemidul, medicament original, conceput și realizat de medicul Romulus Dinu, a fost experimentat în clinica noastră timp de șase luni, pe aproximativ 40 de pacienți. Au fost administrate 200 de fiole în următoarele maladii: scleroză în plăci, zonă zoster și în paralizii faciale afrigore. Medicamentul a fost bine tolerat și ne-a permis desprinderea următoarelor concluzii:

În paralizii faciale afrigore a scurțat timpul de invaliditate prin ameliorări notabile. În ceea ce privește scleroza în plăci, administrarea Rodilemidului a avut ca rezultat evident ameliorarea tulburărilor sfinctero-genito-urinare, deci a unor simptome grave și neplăcute specifice afecciónii. Fiind un puternic dezinflamator și acționind asupra nervilor periferici, produsul a avut ca rezultat și calmarea durerilor zosteriene.

După administrarea primei șarje de fiole, am semnalat doctorului Romulus Dinu că mai mulți bolnavi acuză dureri în timpul injecțiilor intramusculare. Următoarea șarjă a fost bine tolerată.

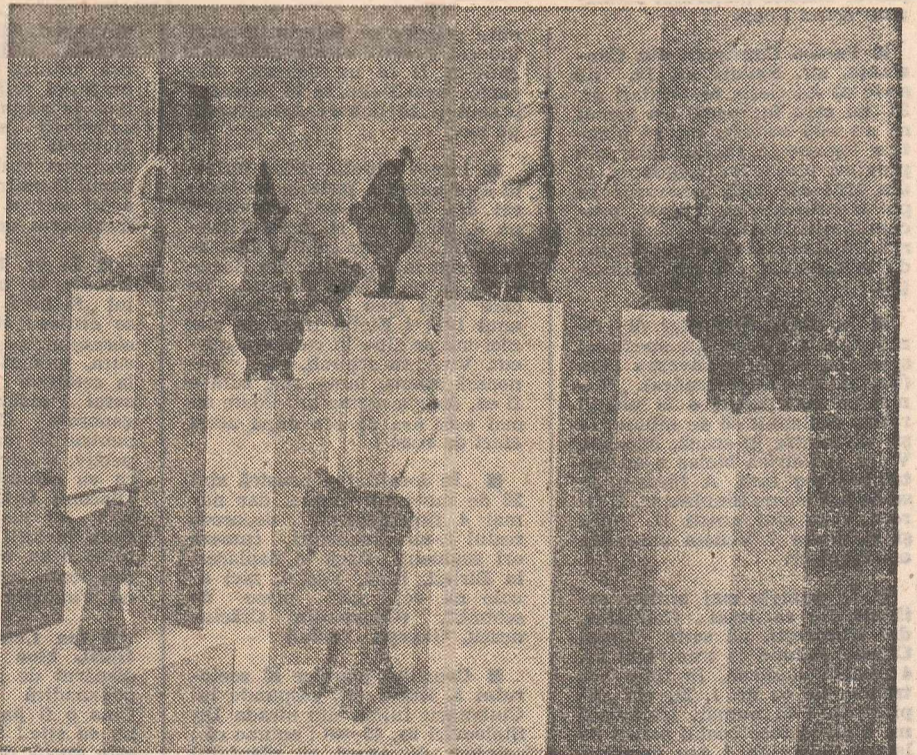
Acest prim experiment demonstrează că medicamentul se recomandă ca un produs necesar tratamentelor neurologice. Am comunicat acest lucru Comisiei pentru controlul medicamentului în cadrul unui referat de specialitate.

prof. dr. ION STAMATOIU ■

Clinica de neurologie, Spitalul clinic al Municipiului București

Util ar fi să ne unim cercetările

■ În legătură cu cercetările și tratamentele propuse de medici Gh. D. Grigorescu și Romulus Dinu este necesar, cred, să facem următoarele precizări:

Foto-document

10 elevi,
10 concurenți,
10 premii,
10 laureați

Între 27 aprilie și 3 mai, la Citta di Stresa, în Italia, la ediția a VII-a a Concursului internațional pentru tineri interpreți, Liceul de artă „George Enescu” din București a fost reprezentat de 10 elevi de diferite vârste. Cei 10 elevi români, într-o competiție acerbă, la care au participat 2 000 de alți concurenți din 11 țări ale lumii, au înregistrat un succes fără precedent în istoria de până acum a acestui prestigios concurs: 7 premii întii absolute și 3 premii întii. Premiul întii înseamnă obținerea unui punctaj situat între 95—100 de puncte, iar premiul întii absolut înseamnă cel mai mare punctaj între premiile întii.

Deci, în fața unui exigent juriu prezidat de eminentul muzicolog Em. Spantacoani, organizatorul întregului concurs, următorii elevi: Cristina Tomescu, pian, clasa a VI-a, Viorela Ciucur, pian, clasa a IX-a, Anca Șain, vioară, clasa a

X-a, și Simona Moise, vioară, clasa a XI-a, au obținut punctajul maxim, de 100 de puncte. Celelalte trei premii întii absolute le-au cucerit Maria-Luiza Botez, pian, clasa a III-a, 98 puncte, Daniela Spinu, pian, clasa a XI-a, 96 puncte, și Mi-rela Tomescu, vioară, clasa a V-a, 97 de puncte. Cu nimic mai prejos sint și cele trei premii întii, dar neabsolute, cu-

cerite de Violeta Ștefănescu, pian, clasa a II-a, mezină grupului, 98 de puncte, Doina Fodor, vioară, clasa a VII-a, 97 de puncte, și Cristian-Pericle Pârșinaru, vioară, clasa a IX-a, 97 de puncte.

După cum se vede, elevii noștri au participat, pe anumite categorii de vîrstă, doar la două instrumente, pian și vioară. Subliniem acest amănunt întrucît concursul s-a des-

fășurat și la alte specialități cum ar fi viola, violoncelul, instrumentele de suflat, formațiile camerale și chiar orchestrale.

Asadar, participind la doar două instrumente, tinerii noștri interpreți au câștigat cam tot ce era de câștigat. Adică 10 elevi, 10 concurenți, 10 premii, 10 laureați! Efirește, sincere felicitări pentru acești elevi de nota 10, inclusiv pentru profesorii lor cărora, dacă ne permit să le acordăm note, precum elevilor, sintem bucuroși să le atribuim nota maximă, adică tot 10. Acești minunați profesori sint: Carmen Manea, Zoe Popescu, Cătălina Popovici, Elisabeta Tomescu-Ciomu, Mihaela Popescu, Doina Ionescu și Adrian Tomescu. O precizare: în afara elevii Mirela Tomescu, care este chiar fiica profesoarei Elisabeta Tomescu-Ciomu, ceilalți elevi cu același nume nu au nici o legătură de rudenie cu profesorii Mihaela și Adrian Tomescu.

Acestea fiind zise, ceea ce vă propunem cu această fotografie și acest text este să luați aminte la numele tuturor tinerilor premiați, întrucît, peste 10 ani, să zicem, îi veți reintîlni, cu siguranță, în viața de concert a țării noastre și, desigur, cei mai buni dintre cei mai buni, vor fi prezenți, credem și sperăm noi, pe marile podiumuri de concert ale lumii.

VICTOR NIȚA ■

■ Familia defunctei Ivan A-nica din București, str. Emil Botnăraș nr. 35, ne relatează că, în timp ce femeia se afla încă pe catafalca, lucrătoarea Constanțescu Viorica de la I.C.R.A.L., sector 6, secția Alex. Moghioroș, a dat buzna în casă s-o „sigileze”. Casa. Și asta, după un telefon anonim! Nu numai că a dat dovadă de lipsă de decență în atari situații, dar nici măcar nu și-a cerut scuze pentru eroarea comisă.

■ Urmare a sesizării lui Moga Mircea (Cosmonașilor 4, Timișoara), iată ce ne răspunde ROMVARED: „tov. ospătar Anghel Tăsiță a fost scos din funcție, iar tov. lucrător-gestionar Ciodaru Adrian a fost sancționat cu diminuarea retribuției pe trei luni”. Toate acestea pentru o banală notă de plată. N-o fi fost ea totuși chiar banală, de vreme ce a fost umflată bineșor de ospătar.

■ Bucur Stela din comuna Țițești, județul Argeș, este bolnavă din 1979 și a suferit 4 (patru) operații. Comisia de expertiză medicală din Pitești o poartă pe biata femeie pe drumuri și nu-i rezolvă situația. Din ce să trăiască?

■ Un grup de tineri din Satu Mare s-au adresat conducătorului Cenaclului Flacăra — cu ocazia prezenței cenaclului în orașul de pe Someș — întrebând de ce nu există o stradă care să poarte numele lui Vasile Luca-ciu? Ne-am interesat la serviciul de sistematizare a municipiului și, într-adevăr, nu există o stradă care să poarte numele ilustrului tribun transilvănean. Se sugerează edililor ca strada Carei ori cartierul „Micro” 16 să se cheme bulevardul Vasile Luca-ciu sau cartierul Vasile Luca-ciu. Poate că lucrurile vor decurge mai rapid decât în cazul străzii Turbinei, care, în sfârșit, poartă numele pictorului sătmărean Aurel Popp.

■ Parase Constanța din Constanța, str. Soveja nr. 19, ne scrie că Asociația de locatari nr. 35 din care fac parte i-a somat să nu mai semene ori să planteze legume în spațiul liber din preajma blocurilor. Legea nr. 10 din 1982 specifică terenurile ce pot fi cultivate cu legume, precum și plantarea cu flori. Lămuriri suplimentare se pot obține de la consiliul popular municipal.

■ În Sala sporturilor din Oradea a avut loc un spectacol splendid, ne scrie Săvescu Ioan (Cartier Nou nr. 4 Oradea). „Numai că vedetismul o ia uneori razna. Solicitați 20 de minute în șir să reîntre în scenă, Nicoleta Voica și Petrică Moise n-au catadicsit s-o facă. A făcut-o, în schimb, Benone Sinulescu”. E firesc. Cine sînt acești N. Voica și P. Moise? Vedeta autentică are caracter.

■ În numele mai multor cetățeni din cartierul Colentina, din București, ne scrie Mihai Crișan. Anume că tramvaiul nr. 4 circula alandala. În timp ce tramvaiul cu nr. 1, 21, vin „lipite”, 3—4 la număr, tramvaiul nr. 4 parcă face ochul salbei de lacuri Colentina! Am verificat și vă dăm dreptate.

■ Serafim Roxana din Ploiești, strada Puțul cu apă rece nr. 30, sesizează că nu găsește multe din cărțile căutate, ori, dacă le găsește la biblioteca județeană, acestea sînt zdrențuite, greu de citit.

■ Gheorghe Ion, director de școală în Orbeasca de Jos, Teleorman, ne scrie că a expedit 600 lei pe adresa „Fundatia europeană Drăgan, Lugoj”, pentru „Istoria literaturii...” a lui G. Călinescu. Nici pînă azi n-a primit cartea sau vreun răspuns.

■ „Știați că magazinul alimentar nr. 146 din Șoseaua Pantelimon, București, are un program făcut după ureche? Mai știați că personalul se poartă urit cu clientela? Știați și faptul că aceste aspecte sînt trecute și în condaica de reclamații și sugestii? Dar că astfel de fapte persistă de-o bună bucată de vreme?” (Cornelia Stoian, București, Cartier Pantelimon, Aleea Hobița, bloc 303)

■ Cosma Gheorghita este învățătoare în comuna Virtop, iar soțul său este contabil șef la I.A.S. Glubeca. Pe familia Cosma a determinat-o să ne scrie un act de birocrație la care nu prididesc să-i dea de capăt. Cu ani în urmă au posedat o motocicletă, care nici măcar la fiare vechi nu mai poate fi dată. Consiliul popular n-a „radat” motoretă din scripte și le tot tri-

Scrisoare comentată

O faptă abominabilă

La serviciul de audiențe al revistei ne-am pomenit cu doi țărani, bărbat și femeie, cu o jalbă în mină, necăjiți din cale-afară. Care a fost pricina că și-au părăsit casa și muncile primăverii, ca să vină pînă la București? Băiatul lor, Petrică Jugănarul, elev la școala din Vlădești de Jos, județul Argeș, a fost, povestesc cei doi, ținta unei fapte abominabile, aproape incredibile prin violența ei. Dar să le citim scrisoarea și să le ascultăm cuvintele plîse.

Intr-una din zilele toamnei lui '82, Petrică este trimis de mama sa să adune curcile risipite pe uliță și să le aducă acasă. Numai că în drum, din joacă ori pur și simplu din lăcomie copilărească, ia un ciorchine de strugure de pe coardele de viță (care se întindeau pînă în stradă) aparținând profesorului Florin Jugănarul. (O pură coincidență de nume.) Acest profesor „sportiv”, într-o primă instanță, îl prinde pe băiat, îl trîntește cu capul de pămînt și-l cară pumni în cap și în coaste. Nu i-a ajuns atât, a luat de grabă un arac, cu care l-a bătut pe copil peste miini și peste coaste, fracturîndu-i-le. Petrică a rămas lat la pămînt. Atunci „educatorul” l-a legat fețele cu o sîrmă (una încărcată cu electricitate, cu care a început să-l curenteze!), după care l-a „plasat” într-o încăpere întunecoasă, sub un grajd. Acolo, băiatul a zăcut de la ceasurile 4 după-amiază și pînă seara la 8. Amintim ora 8 căci, dacă atunci n-ar fi trecut pe acolo, din întâmplare, dirigintele elevului, Stoian Ion, descoperindu-l pe cel lăsat în nesimțire, cine știe ce s-ar fi putut întâmpla. În momentul cînd a fost găsit, Petrică se afla între viață și moarte.

Cum pot fi catalogate astfel de fapte? Cum poate fi catalogat un „profesor” care-și maltratează în halul acesta elevul? Un asemenea ins nu-și merită nici măcar numele de om, necum titlul de dascăl!

Interesindu-ne de urmări, aflăm că Florin Jugănarul a fost retrogradat trei luni și sancționat cu vot de blam de organizația de partid. El a fost exclus și din funcția de președinte al Consiliului comunal al pionierilor, și din biroul Comitetului județean al organizațiilor pionierilor. Să ne mai întrebăm ce „calități” l-ar fi recomandat pentru asemenea însărcinări de onoare și răspundere? Ca și părinții copilului, sîntem convinși că sancțiunile de mai sus nu sînt pe măsura actelor comise. Gravitatea faptelor petrecute la Vlădești de Jos fiind de natură penală, solicităm organelor de procuratură județene anchetarea cazului și trimiterea lui F. J. în fața instanței.

DORIN SALAJAN

mite poprire pe salariu. S-au și judecat pentru aceste „relicve”. Bine-ar fi ca un delegat din partea consiliului să le păsească pragul și să lămurească situația pe loc.

■ Într-o situație deloc fericită este numitul Holzinger Marcel din Brad, b-dul Republicii nr. 3, sc. B, ap. 11, județul Hunedoara. De mic copil a fost abandonat într-un parc din București, cu un bilețel alăturat, pe care scria doar... luna august, anul 1958! Bietul tinăr nu știe nici măcar ziua în care s-a născut. Vrea, în schimb, să-și cunoască mama, bună, rea, cum o fi ea, doar e mama lui. Poate nu mai este așa de rca după acest sfert de veac!

■ „În localitatea noastră sînt 22 de motorete Mobra, dar numai 4 funcționează, deoarece restul n-au cauciucuri, camere ori segmente. Dacă te deplasezi la Birlad, Huși, Vaslui, nici acolo nu vei găsi piese de schimb”. (Constantin Crăciunescu, Găgești, Vaslui)

■ Consiliul popular al sectorului 5, București, răspunde lui Ciubotaru Iulian din strada Dr. Stoicovici nr. 45—49; anume că: „sîntem de acord cu plantatul unui puiet de brad și cu plantarea de flori unde este loc și unde dorește petiționarul”. Fără intervenția noastră nu s-ar fi putut planta un biet puiet de brad?!

■ Pe Adriana Moșneagu, asistentă de regie la „ANIMAFILM”, a impresionat-o plăcut faptul că a revăzut ansamblul folcloric „Cununa” din Petrești-Dimbovița, la televizor. Drumul acestui ansamblu, de la participarea „bătrînilor” la un festival internațional de folclor din Polonia și pînă la mai tinerii „combatanți”, a fost unul frumos și presărat de satisfacții.

■ Întreprinderea pentru îmbunătățirea și exploatarea pajistilor Prahova ne răspunde la scrisoarea petiționarilor Anghel Voica și Pantelie Constantin din Breaza, după cum urmează: suprafața de 2,5 ha pășune din punctul Strand este la dispoziția celor 2 petiționari.

■ Dacă din București la Arad presa face o oră și cîteva minute cînd este expedită cu avionul, aflați, vă rog, că din reședința de județ la Lipova ea face mai bine de o zi (ne scrie Bucacu Ștefan, str. Oborului nr. 2, Lipova).

■ O scrisoare patetică ne expediază Ciobanu Dumitru, din comuna Măgura, județul Teleorman. Zile și nopți de-a rîndul, el și alți bolnavi stau și „păzesc” casa lui Iulică Voinea

din Arad. Știe ultima bătaie de frunză, ultima deschidere de ușa, ultima tură cu bicicleta a puștiului prin curte. Iulică Voinea, în schimb, nu se arată, iar suferinții nu au acces la el. Motivele se cunosc. „Dați-ne medicamentul!”, exclamă Ciobanu Dumitru, îndurerat. Oare acest strigăt nu se aude și la ministerul de resort?!

■ În nr. 12 al revistei noastre din 25 martie a.c., sub titlul „El bine, nu sînt copilării”... se criticau stări de lucruri necorespunzătoare de la C.A.P. Arsură, județul Vaslui. Aflăm de la cetățenii din Arsură și din satul Fundătura că adunările generale C.A.P. programate pentru 28 martie a.c. și, respectiv, 9 aprilie a.c., în legătură cu schimbarea președintelui Diaconu Grigore, au fost fără nici o justificare, aminate! Oare factorii de resort ai județului n-au nici un cuvînt despre toate acestea? (Ioan Cojan, sat Fundătura, jud. Vaslui)

■ Ion Calotă (Cralova, Piața Gării, bloc E3) ne scrie că a dispărut de pe piața piinea hipoglicidică pentru diabetici. Cine o fi luat această măsură nu se știe! Să mai amintim că este vorba de o piine — medicament, vitală pentru diabetici?

■ Președintele Asociației blocului A 12, din str. Huedin 4, sector 4, București, pe nume Nedice Lemnar, se face că nu știe de dispozițiunile privind cultivarea spațiilor din preajma blocului. Mai mult chiar, după ce reprezentanți ai conducerei sectorului au fost la fața locului, în urma intervenției revistei noastre ca să rezolve lucrurile. Acestea au rămas tot baltă! (Ioan Șișu, str. Huedin 4, Bloc A 12).

■ Ingrijorată ne scrie Manea Vasilica din Ploiești, strada Albastrelor nr. 9. Pe data de 25 aprilie a.c. sosise la ea sora ei, Lepa D. Ioana (Nușa). Să reținem: este mută. Voinică, blondă și cu ochi albaștri. Tunșă scurt. După această vizită, Nușa a dispărut fără urmă. Ea nu e de găsît nici la locuința sa din Valea Cucului (Argeș).

■ 18 familii din Jibou (Sălaj), ne scriu că pe strada Ciutăriei din localitate încă n-a pătruns, în acest sfîrșit de secol, lumina electrică! Proiectul introducerii curentului și pe această stradă există de zece ani, dar copiii din Ciutăriea cîtesc și-acum la lumina lămpii cu gaz. (Pop Vasile, str. Ciutăriei nr. 14, Jibou, în numele celor 18 familii sălăjene).

■ Primim din partea Consiliului popular al județului Te-

leorman, Direcția sanitară: La sesizarea adresată revistei de cetățenii satului Băduleasa, comuna Putineiu, vă comunicăm că s-a repartizat, de către Spitalul Turnu Măgurele, un medic la dispensarul medical Băduleasa.

■ Corina și Sabin Ilie din Beiuș, Al. Podișului, bloc 7, sc. R, etaj 3, apartament 18, au „recuperat”, în 25 octombrie 1982, un porumbel poștaş din coșul de ventilație al blocului. Porumbelul avea numărul probabil: R.S.R. — 80 — 711285, sau 711285, sau L-11285 (inițialele erau greu descifrabile). Tinerii beiușeni doresc să știe dacă porumbelul căruia i-au redat libertatea, a ajuns, în sfîrșit la destinație!

■ „De ce s-a desființat corul Dărnănesc din Lăpoș, comuna Dărnănești, județul Bacău? Întreabă țărani din Lăpoș”. Într-adevăr, de ce? Poate ne dau o mină de ajutor în aflarea răspunsului factorii culturali ai județului.

■ Buteică Maria din București, str. Aliorului nr. 6, bloc R 8, ap. 37, ne scrie, negru pe alb, că rezervele pentru pixuri, în special cele de culoare roșie, nu sînt bune de nimic. Fabrica a greșit, probabil, compoziția pastei. Pînă una, alta, se pot introduce cu pipeta în rezervele de pix, alcool ori spirt medicinal, pentru a se dilua conținutul. Dar cu cei de la fabrică — cum rămîne?

■ Un grup de muncitori de la Depoul C.F.R. Satu Mare, împreună cu alții, de la întreprinderea „Solidaritatea” din localitate, ne roagă să intervenim pentru a putea servi și ei, omeneste, masa de prînz la cantina fabricii de aragaze „23 August”. Este o cantină bună, numai că nu are capacitatea necesară. Autorii scrisorii propun fie extinderea acestei cantine, fie înființarea unei noi cantine în zona respectivă.

■ Bucureștenii doresc suc „Vitacol”, fabricat la C.A.P. Cristian și Vulcan, din județul Brașov. (Adrian Cătălien, Drumul Taberei, 33)

■ Cetățeni din Cartierul Vasile Arion, Sibiu, ne semnaleză că un vecin are 8 cîini, pe care îi ține liberi, într-o grădină neîmprejmuțată. O victimă a cerberilor a fost o fetiță de 10 ani. Rugăm organele de resort să intervină.

■ Cimitirul eroilor din Orăștie arată ca vai de el. Pietrele funerară au dispărut. Copiii folosesc cimitirul ca teren de fotbal. Mai nou, se sapă un canal exact prin mijlocul cimitirului! (Bebel Crețu, Orăștie, str. Pricazului n. 28).

■ La meciul de handbal A.S.A. Buzău și RELCON — Buzău au arbitrat bucureștenii Constantin Căpățînă și Romeo Iamandi. Nivelul tehnic al meciului a fost umbrat de prestația slabă, părtinitoare a celor doi arbitri. (Viou Constantin, Constantin Mugurel, Subțirelu Constantin, Apostol Gheorghe, Șciutea C-tin, Trif Gheorghe, Popa Dumitru, Dăscălescu Constantin, Nicolescu, Savu Carmen, Moiescu C-tin și Coar-nă Vasile, Buzău).

■ Tican Mihail din B-dul Miciurii nr. 1 București, ne scrie: Toate centrele de difuzare a presei pendinte de Oficiul poștal nr. 26, respectiv, cele din B-dul 1 Mai și din străzile învecinate primesc ziarele după ora 7 (între 7,30 și 10,30), inclusiv duminica. Cetățenii din acest cartier, plus cei din jur și oamenii muncii din instituțiile și întreprinderile cu sediul în zonă sînt nevoiți să citească ziarele cu mari întîrzieri.

■ Primim de la Ministerul Educației și Învățămîntului: vă facem cunoscut că ilustrațiile din manualul Cunoștințe despre natură pentru clasa a III-a au fost refăcute în ediția din 1982, unde s-au corectat și cele sesizate în scrisoare.

■ Consiliul popular municipal Roman (județul Neamț) răspunde la sesizarea unui grup de locatari de la blocul 10, din Aleea T. Vladimirescu, Roman: Cele sesizate se confirmă și s-au luat următoarele măsuri: Pandeles Dumitru și Dumitru Constantin au fost amendat și atenționați de organele de ordine să păstreze liniștea și să respecte regulile de conviețuire socială, iar alți doi locatari recalcitranti și răi plăcnici au fost evacuați. Avariile făcute

la bloc se vor remedia în cel mai scurt timp.

■ Petrea Elena, domiciliată în cartier Berceni, București, aleea Terasei nr. 10, bloc R 12-B, sc. II, etaj VI, ap. 66, sector IV, sesizează că în camera de baie și în dormitor a apărut mucegal negru și un condens puternic atît pe pereții laterali, cît și pe plafon. În anul trecut, ICRAL Berceni a trimis un lucrător care a aplicat un material spongios pe pereți. Fără eficiență însă. In-sistă, pe bună dreptate, să i se facă lucrarea de bună calitate.

■ Procuratura generală răspunde lui Niculescu Vasile din București: s-a dispus reluarea urmării penale privind faptele săvîrșite de Gagiuc Aurică. După soluționarea cauzei veți primi rezultatul de la Procuratura județeană Giurgiu.

■ În revista FLACĂRA nr. 10 din 11 martie a.c., un grup de cititori din comuna Rucăr, județul Argeș, întrebă de unde pot procura preparatul Adenostop. Pentru informarea lor, vă rog să le recomandați citirea revistei „Vatra” nr. 1/1983, în care vor găsi un interviu cu conf. dr. Pavel Petcu, autorul principal al acestui medicament. (Ioan Țigăliu, str. Cîsnădiei nr. 1, bloc CFR, Tg. Mureș).

■ Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale, Oficiul forțe de muncă Botoșani: Petenta Buliga Mariana a fost repartizată cu dispoziția nr. 1272/1983 pe post de muncitoare necalificată la Cooperativa „Progresul” Botoșani, în vederea recalificării sale în meseria de împletitor produse vegetale.

■ Măceșan Traian din Bîleni (Gorj) face o propunere de bun augur pentru fabricile de autoturisme: Bine ar fi ca oricare autoturism ce se livrează proprietarilor de autoturisme, să conțină, în portbagaj: o trusă de scule, o trusă medicală, o carte tehnică și o carte cu întrebări și răspunsuri despre circulație!

■ Cel 22 de coriști din formația corală „Cîntarea brăneșteană” din comuna Brănești, județul Dimbovița, primesc următorul răspuns din partea Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Dimbovița: Formația corală nu a primit aprobarea să facă schimbul cultural la care se referă, ceea ce a rezolvat toate nemulțumirile ce fuseseră fals create în rîndul coriștilor.

■ Petentul Ciuta Gheorghe, din Roman, a fost schimbat din funcția de șef de unitate și trecut pe un post administrativ. Urmare a acestei măsuri, petentul a acționat în instanță întreprinderea, unde primește cîștig de cauză, adică să fie repus în drept. Reanalizîndu-i-se situația, petentul a fost numit, începînd cu data de 1.04.1983 ca șef de unitate la bufeul „Stejarul”, unde funcționează și în prezent. (Consiliul popular municipal Roman, județul Neamț).

■ Ștan Valentin din București sesizează pe drept cuvînt că există un singur telefon pe B-dul Uverturii, dar pe care îl găsești mereu defect. Cetățenii sînt nevoiți să se deplaseze în Piața Giurgiului pentru a da un simplu telefon.

■ Tot mai frecvente sînt scrisorile adresate, prin revista noastră, lui Iulică Voinea din Arad. Am în fața mea un teanc de astfel de scrisori. O parte i-au fost expediate la domiciliu. Un grup de 22 de cetățeni din diverse zone ale țării ne scriu din fața casei lui Iulică Voinea, unde n-au acces. N-au acces nu din vina lui, firește. Ni se prezintă și o listă întregă cu numele și adresele cunoscuților și rudelor — cazuri vindecate de Iulică Voinea. Dar marea doleanță a petenților este adresată Ministerului Sănătății în termeni cit se poate de dramatici: Lăsați-ne să ne tratăm boala! Ajutați-ne să ne tratăm boala! Am colindat aproape toate spitalele din țară. De Iulică Voinea se leagă ultima noastră speranță! Avem încredere în omenia și sufletul dumneavoastră! (Manole Dumitra, Stroe Gheorghe, Păstean Vasile, Furtună Elena, Dăncea Marcela, Grigore Ștefan, Petre Ion, Colda Paraschiv și toți pînă la 22).

Pagină realizată de DORIN SALAJAN

● „FLACĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.

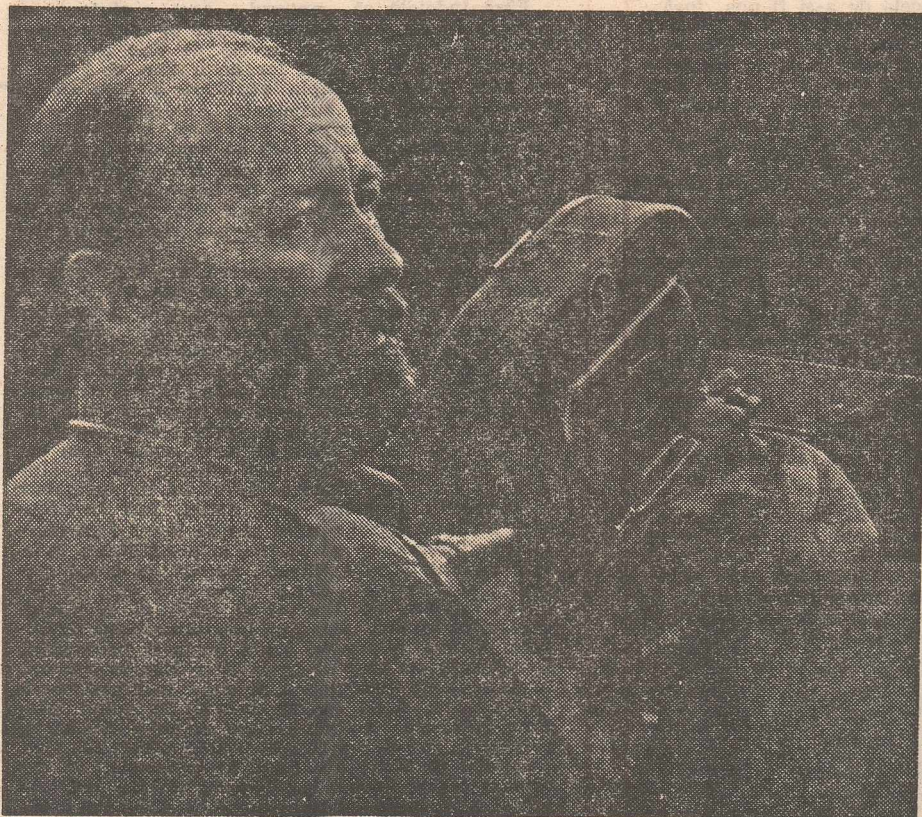

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

IOSIF DEMIAN:

Ochiul operatorului + încă niște idei — regizor

— Mă numesc IOSIF DEMIAN, m-am născut în Oradea, în anul 1941. Profesia mea de bază: depanator radio-Tv. Student la I.A.T.C. „I. L. Caragiale” — secția operatorie — între 1964 și 1968. După absolvire am lucrat — ca operator — la următoarele filme: „APA CA UN BIVOL NEGRU”, „ASTEPTAREA”, „NUNTA DE PIATRA”, „DUHUL AURULUI”, „UN AUGUST ÎN FLĂCĂRI” (serial TV), „ZIDUL”, „BUZ-DUGANUL CU TREI PECETI”. După care... m-am lăsat de operatorie!

Am răspuns bine, Horia Pătrașcu, la prima dv. întrebare?

— Ați fost unul dintre cei mai buni operatori ai noștri, nu este numai părerea mea. Dintre acești foarte buni operatori, cițiva au trecut la regie de film. În cazul dv. care a fost motivul?

— În primul rând, cred că am rămas același bun operator. Din păcate, datorită unor reglementări administrative, între două filme, ca regizor, nu pot să-mi exercit profesia de... bază. În al doilea rând, trecerea mea la regie are două motive foarte precise: regizorii buni cu care am colaborat sau cu care aș fi vrut să colaborez — am să-i citez doar pe Andrei Blaier, Dan Pița, Mircea Veroiu, Lucian Pintilie, Lucian Bratu — făceau filme destul de rar; ceea ce presupunea ca în

lungile intervale dintre ele să fiu nevoit să colaborez cu regizori mediocri. Doi, am simțit nevoia să mă exprim mult mai complex decît o făceam numai prin imagine; aveam o nemulțumire față de filmele la care lucrasem doar ca operator, simțeam că aș putea să spun mult mai mult decît prin partea vizuală a filmului. Faptul că acest gînd l-au avut și alți colegi de generație — îi numesc pe Niculae Mărgineanu și Dinu Tănase — explică într-un fel calitatea seriei noastre (vorbesc de seria anilor '64-'68), ambiția noastră deosebită de a face totdeauna ceva mai mult pentru filmul românesc. Țin să subliniez în mod special, în cazul meu, întîlnirea cu Andrei Blaier.

— În general, Iosif Demian, sînteți convins că trebuie să fi fost „ceva” înainte de a face regie de film?

— La noi — și nu numai la noi — un regizor devine regizor cu adevărat la 30 de ani (asta, dacă are și noroc!)... vorbesc de tînăra generație, de tînerele speranțe. De fapt este vîrsta la care un om e considerat matur. Or, în lume, datorită și facilității de a pune mina pe un aparat de filmat — și noi am avea acest drept, dacă lucrurile ar merge bine în cadrul cinecluburilor și s-ar înțelege adevărată lor menire — oamenii ajung să facă film

chiar la 20 de ani! Adică, un Spielberg, de pildă! Deci, pentru a ajunge regizor de film, nu cred că trebuie să fi fost „ceva” anume, înainte... Regizor poate deveni un critic, sau un operator, sau un scriitor — sau în egală măsură un strungar, dacă are har — eu consider că în clipa în care cineva se hotărăște pentru regie își schimbă de fapt stiloul, sau pensula, sau mașina de scris, pe un alt instrument cu care el poate (dacă poate) să-și prezinte propria-i viziune artistică asupra unei realități sau probleme. Adică: important, pentru un viitor regizor, este să aibă o complexitate deosebită a sa ca persoană, să aibă acele calități care să-i dea dreptul să numească, așa cum îmi place mie uneori să compar, meseria noastră cu cea de „pilot de formula unu”... și nu e nici o exagerare: aceeași stare stresantă, același efort psihic și fizic deosebit, putere de discernămint și spontaneitate în acceptarea și depășirea unor situații neașteptate. Talentul, firește, se subînțelege! Nu neg rostul studiilor, dar ele singure nu reprezintă o certitudine... Toate cele de mai sus sînt absolut necesare, nu și suficiente. Nu uita că de exemplu noi — și mă refer la Dinu Tănase, Niculae Mărgineanu și subsemnatul — înainte de a trece la regie ne-am cîștigat un prestigiu în imaginea de film!

— Care a fost cea mai mare satisfacție profesională pe care ați avut-o pînă acum?

— Participarea cu filmul „O LACRIMA DE FATĂ” la Festivalul internațional al filmului de la Cannes — festival care înseamnă visul suprem al oricărui cineast.

— Cum ați ajuns acolo?

— Într-un fel, trebuie să-i mulțumesc lui Alexa Visarion. Aflat la Paris cu probleme de teatru, el a găsit de cuviință să-și prezinte filmul „INGHITITORUL DE SĂBII” directorului festivalului de la Cannes, Gilles Jacob; cu aceeași ocazie l-a vorbit acestuia și de alte filme românești ce ar merita atenția celor ce fac selecția pentru festival. I-a vorbit de șapte filme, printre care se afla și filmul meu, filmele au fost vizionate și, poate din întîmplare, alegerea s-a oprit pe o... „Lacrime de fată”.

— De ce credeți că din întîmplare?

— Pentru că am sentimentul că, în egală măsură, și alte filme românești și-ar fi găsit locul într-una din selecțiile festivalului. Poate că a lipsit omul care să ne reprezinte, acel om care să insiste, inteligent, pentru filmele noastre, pentru noi. ...Dar, cum spuneam, am ajuns la Cannes... în selecția oficială: după cincisprezece ani, pe palatul festivalului s-a înălțat — din nou — steagul tricolor românesc! N-am intrat într-o competiție pentru premiu, să fim clari!, dar am fost într-o primă selecție, care înseamnă 41 de filme din toată lumea, în acel an. Din care 25 pentru premii și altele 16 într-o selecție numită „Un certan regard”. Din care am făcut parte și eu (și să nu uităm că aceste 41 de filme au fost alese dintre circa 600!). În alți ani s-au afirmat în această secțiune polonezul Zanussi, italianul Taviani și chiar Francis Ford Coppola.

— Cum a fost primită...?

— Ce anume...?!

— Prezența dv. la festival!

— Îndrăznesc să cred că... foarte bine!

Fără semnul mirării. Repet, foarte bine

(Continuare în pagina 19)

HORIA PĂTRAȘCU ■

Neuitatul Moisi

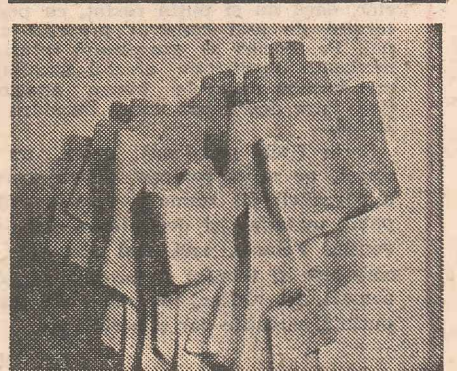
În primăvara anului 1970, cu aproape 13 ani în urmă, i-am solicitat prin telefon reputatului și științietorului matematician și om de spirit, care a fost academicianul Grigore Moisi, o colaborare despre riscul în cercetarea științifică. A fost de acord. „Poți veni chiar mine, pe la 12, după articol. Nu uita să iei cu dumneata și un stenodactilograf!” M-am conformat întocmai.

A doua zi, la ora fixată, împreună cu Niculina Miha, pe atunci stenodactilografă la ziarul unde lucrez, am mers pe strada Armenească nr. 14, unde locuia profesorul. După ce am urcat niște scări înguste am sunat. Profesorul ne aștepta. Ne-a poftit în biroul său de lucru și fără să stea mult pe gînduri a intrat direct în subiect, respectiv și-a pus cotul mîinii drepte pe tabla biroului și așezîndu-și capul în căsuța palmei a dictat articolul dintr-o răsufare, avînd grijă să indice toate semnele de punctuație. Toate încercările mele de a-l întrerupe spre a-l ruga să înlățească puțin seama de profilul și preocupările publicației noastre s-au dovedit zadarnice. Zîmbînd și fără a-și întrerupe firul ideilor, își ducea de fiecare dată degetul arătător de la mîna stîngă la gură, făcîndu-mă să înțeleg că în momentul acela cel mai cumințe lucru pentru mine era să tac. Cînd a pus punctul final mi-a zis: „Ei acum, putem discuta ca la o bere!”

Imprejurările au făcut ca acest articol să nu vadă lumina tiparului atunci. Eu însă l-am păstrat ca pe un bun de mare preț, încredințat că Moisi oricînd este actual. Iar acum îl restituți celui cărui îi fusese destinat inițial, adică marului public, oferindu-l celei mai citite reviste — „Flacăra”.

IOAN STRUJAN ■

Nota redacției. Publicăm, în pag. 18, articolul „Pledoarie pentru risc”, oferit redacției noastre de Ioan Strujan, împreună cu alte inedite însemnări ale ilustrului savant, pe care a avut gentilețea să ni le pună la dispoziție soția sa, doamna Viorica Moisi. Va fi, sîntem siguri, tulburător pentru cititorii noștri să constate cit de aproape, cit de lîngă noi a rămas, prin gîndurile sale, academicianul Grigore C. Moisi, savantul care — pornind adesea de la fapte aparent banale — știa să dezvolte idei de o frumusețe seducătoare.

Noua frontieră

a sufletului uman

Pastel

se dedică lui Ovidiu

Dacă mi-ar zbura un vultur din
menințe
niciodată n-ar mai ninge
niciodată n-ar mai ninge
dacă mi-ar zbura un inger din
menințe

Dacă ar cădea o piatră
inc-o dată într-o dalță,
de s-ar preschimba în roată
alergînd spre altădată
altă dată niciodată,
niciodată n-ar mai ninge
n-ar mai ninge.

NICHITA STĂNESCU ■

A doua carte cu prieteni

Melancolii de peruze

Crini negri, crini albi, crini roșii. Troiță de simboluri. Omul care-a împletit această cunună se numește Ion Bănuță și e oricînd gata să jure „pe ochii Maicii Domnului că greierii sînt poezii... Greierii sînt poezii Universului”. Și cînd spune asta, din Panorama templului și pînă-n Panorama sîrului (fări pe Olimpul diavolului) se așterne miriștea mea galbenă; din Bărăgan, bîntuie de sete, de jocurile halucinante ale frunzelor de aer copt, ripile de cretă, movilele roase de depărtări, iar prin coastele deșelate ale ierburilor succite de vîntul uscat, țirile într-o smînteală fără răsuflet vrăjitorii cu lăute de abanos: greierii. Ei dorm într-un pocal cu lună, domnie de milenii, și cînd se deschide regina nopții sar în dunga drumurilor, în desfrîul nesfîrșirii și sparg puzderie de clopote mici într-o aromă de vinuri nepocăite, de cimbru, de cocori sfînjind streășina caselor cu briie albastre, ruptura unui mal și căderea de măghiran ce suie spre munte, izbind înțel pe la Argeș unde s-a născut poetul și s-a umplut de mierea finului, de boarea descîntecului nepus la blesteme și de rana invulnerabilă ce se deschide sub osul virfului de munte cînd se arată zeul asfințitului:

Urc spre piscul mare
cu argint pe frunte,
din granit de slavă
îmi tai vis și punte.
Urc de mii de veacuri
cu-o beție trează,

dar el, prearivnitul
tot se depărtează...

Ne cunoaștem din vremea cînd Bănuță avea treizeci de ani și vreo sută de luni, iar eu umblam cu smeu, vinam coifuri de hirtie glorioasă și visam, cum zice el, să mă culc în fiecare seară într-un măr cu mere dulci. Scriu acum, stînd într-un foisor de piatră, deschis spre toate zările, teii și-au spart singuri conacele de lemn boieresc și împrăștie otravă duhovnicească (pelin strivit în rouă? drăgaică în vama comorilor? sălcii prîmenite cu miere? aur dulce? lasomle din sudul strugurilor? melancolii de peruze? snop de hamei suit pe pervazul geamului?) și înviază în ruine vorbele lui Perpessicius despre Ion Bănuță. Marele brăilean susține că poezia lui Ion Bănuță „reclamă virtuți de bijutier și chiar un grăunte de magie”. Asta, adaug eu, atunci cînd umbra prin răsărituri vechi și arcuite peste Dunăre:

Vîntul se adună tainic în copite
hoții mor pe cai-n doruri risipite...
...Vai! Frumoși sînt hoții cînd îi fură caii...
Hoții vind văzduhul... Cali-zumbalaii.
Galbeni, vin, migdale și o lele verde,
cîntul vechi de nuntă lîngă hoți se pierde.

Magla duce la pandalii și bătrînul Perpessicius, care nu trăise

(Continuare în pag. 20)

FĂNUȘ NEAGU ■

PROZA

Femeie, iată fiul tău

Sorin Titel este de-acum un prozator cu o solidă carieră, lista cărților sale cuprinzând destule titluri, dintre care unele s-au bucurat de un real succes, nu numai în țară. După o primă etapă (Copacul, 1963, Reintoarcerea posibilă, 1966, și Valsuri nobile și sentimentale, 1967) preocupată de evocarea cu gravitate, uneori marcată de un ușor didacticism sau de efuziuni

lirice, a lumii adolescente, Sorin Titel cultivă parabola și procedeele „noului roman” în *Noaptea inocenților*, 1970, și *Lunga călătorie a prizonierului*, 1971, ultimul dintre ele, text de o factură cu totul aparte, în care absurdul, grotescul și poeticul se interferează fără stridențe. Un alt grup de romane, pe care Mircea Iorgulescu le caracterizează prin tentația amănuntului („feeria cotidiană”) și a plăcerii „aproape furioase” de evocare a vieții casnice bănățene, fac, într-adevăr, recurs la metodă, fără a renunța însă la modalitățile imaginării. Atit în *Tara îndepărtată* (1974) cit și în *Pasărea și umbra* (1977) sau *Clipa cea repede* (1979), schemele simbolice, proiecțiile alegorice sau chiar fantastice nu lipsesc, au doar o înfățișare mai puțin ostentativă. Aceeași ambivalență real-imaginar, dar, parcă, mai puțin bine echilibrată, o întâlnim și în ultimul său roman, *Femeie, iată fiul tău*. Acțiunea se desfășoară pe o perioadă de timp foarte lungă, de pe la sfârșitul secolului al XIX-lea până prin anii 1950, '60 (reperele temporale nu sînt foarte exacte, reflex al tehnicii românești moderne) cuprinzînd practic istoria unei familii bănățene în generații diferite. Pînă aici nimic deosebit, numai că reconstituirea nu se produce cronologic ci printr-o voită confuziune a planurilor temporale și a duratelor, așa încît textul se termină cu ceea ce ar fi constituit începutul unui roman tradițional: moartea unui străunchi tînăr, în primul război mondial, după care ar fi urmat povestea strănepotului, ce ar fi reluat eventual, din spirit simetric, destinul antecesorului. Este adevărat că și în *Femeie, iată fiul tău* există o similitudine între viețile celor două personaje, care, amîndouă, poartă numele de Marcu, dar ele nu sînt expuse succesiv ci se intersectează, se suprapun, se inversează încît fiecare este exemplară pentru cealaltă. Bineînțeles, *viețile paralele* nu apar demonstrativ, izolate, ci sînt, pur și simplu, „împănate” cu zeci și zeci de alte istorioare, povestiri și scene din existența altor personaje, încît, la un moment dat, textul se transformă într-un *labirint naratologic*, în care, totuși, firul conducător pe care prozatorul nu îl pierde, în pofida unor episoade parazitare și a unor intervenții și digresiuni eseistice superflue, rămîne destinul celor doi Marcu. Autorul, este limpede, dovedește o nestăvilită poftă de a povesti, de „a birfi” și comenta orice sau, mai precis, faptele și întâmplările obișnuite, cărora le dă o strălucire sărbătorească. Ai impresia că o singură „voce” nu-i ajunge și ar dori să multipleze centrele de emisie, ceea ce și face, trecînd cu dezinvoltură în aceeași carte de la relatarea obiectivă, cuprinzătoare a naratorului omniscient la persoana a III-a, la cea subiectivă, permițînd însă să spuă orice, după capriciul memoriei, la persoana I, și chiar la implicarea directă, participativă a personajelor și cititorului prin adresarea la persoana a II-a, ca Michel Butor în *La Modification*. Este aici și un joc superior, dacă nu și puțin răsfaț, cu posibilitățile autorului de a-și construi propriul univers ficțional. Pe alocuri se exagerează totuși, dizolvînd în momente nepotrivite efectul narațiunii, ca să nu mai vorbim de acele bizare apostrofări filozofice, între descrierea unor bucătării și o scarlatină.

Sorin Titel pedalează, exact, nu totdeauna inspirat, pe acest contrast dintre marea concretețe a povestirii (aș spune o vocație a detaliului palpabil, material) și denunțarea ei ca iluzie și convenție. *Femeie, iată fiul tău* este romanul în care arta și tehnica sa prozastică, din perioada actuală, își vădesc, în modul cel mai elocvent cu putință, virtuțile dar și servituțile.

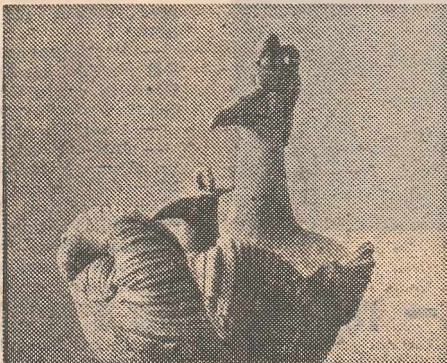
PAUL DUGNEANU

PLASTICA

O expoziție insolită

Opera lui Costel Badea e realizată toată din materiale ceramice, cu tehnologii specifice acestora și, pînă într-un punct, din rațiuni proprii domeniului numit, prin tradiție, arte decorative. O cercetare lipsită de prejudecata „decorativului” a tot ce a gândit și, drept consecință a gândului original și complex, a produs Costel Badea ne arată că deși artistul pare să se fi slujit de un material și de niște tehnici pentru satisfacțiile pe care contează aproape toți ceramiștii, rezultatul e mereu și mereu altul. Materialul ceramic exercită un soi de gravă autoritate asupra salahorilor săi, dovadă ce puțin sînt, totuși, artiștii ce se întrebă, cu imbold iconoclast, de posibilitățile lui reale. Costel Badea e unul dintre ei și răspunsul la întrebare e tulburător. Marele talent al lui Costel Badea e și acela de a-și fi pus încă din studenție o seamă de întrebări, din soiul aducător de schismă. Un ironist de rasă într-un domeniu unde lucrul, creația au ceva sacerdotal. N-avem oare exemplul altor ceramiști care au pus în desenul unor cești și ceșcuțe întreaga osirdie investită de un sculptor, bunăoară, în monumente? Și, atunci, care-i destinul unui ironist, al unui spirit nesupus și iscoditor într-o profesie artistică păstrînd multe din rigorile unei caste?

La *Galeriile SIMEZA*, unde Costel Badea expune parte din opera ultimilor ani, ne lămurim că umorul subțire, nutrit de sarcasme, poate face dintr-un ceramist un artist cu un statut unic, interdisciplinar. Costel Badea a constituit, condus și fermentat, cu un deceniu și mai bine în urmă, prestigioasă direcție a „ceramicii sculpturale românești”, o direcție ce a dat domeniului și citorva din cei mai activi artiști ai lui curajul de a încerca o artă nouă și, cu aceasta, o solidă notorietate. La *SIMEZA* însă e clar că șeful de școală își pune cel dintîi chestiunea unei schimbări. „Sinteza operată de el — de Costel Badea, scrie în catalogul expoziției Dan Grigorescu — implică deopotrivă modele arhaice, reliefuli sugerînd o emblematică medievală plină de fantezie, ritmuri ample care integrează forme ale sculpturii din acest secol... O sintaxă sculpturală în care se deslușește o meditație asupra operei de artă

Insăși”. O sinteză paradoxală, am adăuga, fiindcă și arhaicul, și emblematicul și modernul suportă un subtil comentariu dubitativ.

Cine cunoaște creația de pînă acum a lui Costel Badea va observa că platourile și plăcile cu reliefuli și de adosat unui perete, apoi seriile de păsări cu înfățișare fantastică și, în sfîrșit, stelele în memoria nu a unor ființe, ci a unor idei și a unor timpuri culturale erau toate obiecte (ori mai bine zis preocupări) oarecum previzibile. În expozițiile lui Costel Badea trăiești un dublu pe cît de bizar, pe atît de stimulat: sentimentul a ceva extrem de familiar, în ciuda faptului că totul apare în public pentru prima oară, și sentimentul noutății pline de fervoare, a lucrului inimitabil. Operă de mare farmec, ceramica lui Costel Badea te pune în condiția de a judeca singur și cu emoție prețul noului într-o artă în care totul pare să se fi spus.

Nu e lipsit de interes de amintit că în biografia de artist a lui Costel Badea (n. 1940) marile premii internaționale pentru ceramică marchează un capitol ce-o detașează net de a contemporanilor de o vîrstă și mai în vîrstă, că românul este din 1970, deci dintr-o vreme cînd cei mai mulți abia debutează, membru titular al Academiei internaționale de ceramică (avînd sediul la Geneva) și că opera sa e răspîndită în multe și importante muzee și colecții de artă din țară și din lume.

TUDOR OCTAVIAN

TEATRU

Nu numai cunoașterea...

Există o anume ierarhie și o anume ceremonial în visele adolescenților. Fantezia lor, amorsată de cărțile de povești, la vîrsta acestora, și potențată ulterior de lecturile din gimnaziu și liceu, se îndreaptă și spre Africa, și spre Polul Nord, și spre Babilonul lui Nabucodonosor, și spre orașele plutitoare ori submarine ale viitorului. Dar tînta numărul unu o constituie călătoriile interplanetare, investigarea spațiului extraterestru, pentru a căuta răspuns la cea mai captivantă întrebare de ieri și de azi: există viață acolo? De aceea, nu ne mirăm că Lopotuhin, eroul piesei „Și dacă se învîrtește?...” a scriitorului sovietic Alexandr Hmelik, prezentată de curînd în premieră pe țară la Teatrul „Ion Creangă” din București, este fascinat exact de această problemă.

Fără îndoială că autorul, care a obținut cu această piesă un frumos succes pe scenele moscovite, pledează pentru nevoia de vise a adolescenților, pentru dreptul lor de a visa și a crede în ceva. Fiindcă simpla explicație a ceea ce ne înconjoară nu este suficientă. Adolescentul — și nu numai el — vrea să și creadă în ce există. „De ce putem explica totul fără să credem în nimic?” întrebă unul din eroii piesei. După călătoria — imaginară, bineînțeles — a lui Lopotuhin pe o altă planetă, el povestește că unii din locuitorii de acolo susțineau cu tărie că există viață pe pămînt și nu-i credea nimeni.

Piesa se adresează, deopotrivă, și spectatorului matur. Pe lîngă factorul comun, amintit deja — nevoia de a visa și de a crede —, sînt în lucrarea lui Alexandr Hmelik destule elemente care îndeamnă la meditație, deoarece pun în cauză condiția umană. Așa este, de pildă, parabola cu Galileo Galilei în viziunea lui nenea Kolea. Pe urmă — contradicția dintre pornirea naturală către investigație, către cunoaștere, către receptarea noului și primenire, pe de o parte, și apăsătoare rutina, generatoare de conformism, pe de alta. Această contradicție duce la un fel de dedublare a personalității individului. Astfel, Iuri Leonidovici, în liniștea cabinetului său de lucru, fără martori, se informează cu privire la posibilitatea existenței vieții pe alte planete, strînge un bogat material, se frămîntă, caută răspunsuri etc., pentru ca în ipostaza de director al școlii să ia măsuri pentru pedepsirea elevului Lopotuhin care, la nivelul vîrstei lui, avea exact aceleași preocupări. Dedublarea se observă și la Alla Konstantinovna, profesoara de matematică, și chiar la hitrul nenea Kolea, care, după ce dă dovadă de multă istețime, sfîrșește neconvîngător printr-o banală și primitivă corecție aplicată neastîmpăratului elev.

Punînd în scenă „Și dacă se învîrtește?...”, regizorul Matei Varodi s-a dovedit un fin cunoscător al psihologiei adolescente. El a estompat pasajele strident-didactice ale textului, în favoarea cursivității și credibilității. În felul acesta, ideea spectacolului nu apare „spusă”, ci „jucată”, publicul avînd posibilitatea de a opta. La reușita montării o contribuție importantă îi revine și scenograful, semnate de Elena Simirad-Munteanu, ale cărei decoruri-modulor se recombină, aproape sub ochii noștri, închiuind pe rînd și o clasă, și cabinetul directorului, și o sală de ședințe, și curtea unui bloc.

Sub bagheta lui Matei Varodi a evoluat o echipă de interpreți valoroși. Constantin Fugașin a fost chiar Lopotuhin, băiatul simpatic și de treabă, dar care nu se mulțumește numai cu precepte și cu teze, și din această cauză dă multă bătaie de cap celor din jur. Tudor Heica și Dumitru Anghel, în cuplul Pavlov-Petrov (echivalentul românescului Popescu-Ionescu), agrementează spectacolul cu un comic de bună calitate. Mărioara Sterian este o Liubă frumoasă și inventivă, iar Cristian Irimia un Poluektov respingător de la ineput și pînă la sfîrșit. Antonimul acestuia, Safirov, căruia i se poate atribui chiar întrebarea din titlul piesei, a fost intruchipat cu mult talent de Marian Lepădatu. Consacrații Nicolae Spudercă și Marcela Andrei, în rolurile directorului și, respectiv, al profesoarei, par a fi coborît pe scenă direct dintr-o sală de clasă. O creație excelentă realizează Ion Gheorghe Arcudeanu, care face un nenea Kolea memorabil, prin acat amestec, dozat cu pricepere, de intelpciune populară și umor suculent.

În transpunerea scenică de la Teatrul „Ion Creangă”, „Și dacă se învîrtește?...” este un spectacol alert, spumos, bogat în înțelesuri, și care se urmărește cu plăcere și cu folos de spectatorii de toate vîrstele.

ION D. GOIA

CAP LIMPEDE

NOUTĂȚI EDITORIALE

„SCRIEREA CHIRILICĂ ROMÂNEASCĂ” (ALBUM DE DOCUMENTE)

A apărut, sub egida Direcției generale a Arhivelor Statului și a Facultății de istorie și filozofie din București, „*SCRIEREA CHIRILICĂ ROMÂNEASCĂ*” (Album de documente), rod al colaborării dintre aceste două instituții, autoare fiind Veronica Vasilescu și dr. Aneta Boiangiu.

Alcătuit din două părți: *Scrierea chirilică românească* și *Album de documente*, volumul completează paleta de instrumente științifice necesare cunoașterii rolului pe care l-a avut scrierea chirilică în activitatea cultural-educativă în gene-

ral, la dezvoltarea limbii românești, în special.

Începînd cu *Scrisoarea lui Neacșu din Cîmpulung Muscel* către judele Brașovului, Hans Begner — considerată (oficial) cel mai vechi document scris în limba română —,

în paginile *Albumului* sînt înmănușate peste o sută de fotocopii realizate de Alexandru Tănăsescu după documente autentice emise în cancelariile unor domnitori de seamă: Mihai Viteazul, Matei Basarab, Constantin Brâncoveanu, Dimitrie Cantemir, Grigore Ghica, Alexandru Ioan Cuza ș.a. Mai rețin atenția inseriurile provenite de la personalități de seamă ale istoriei și culturii românești: Ion Neculce, Dionisie Eclesiarhul, Tudor Vladimirescu, Mihail Kogălniceanu, precum și actul prin care se acorda bursă pictorului Ion Negulici pentru a-și desăvirși, la Roma, arta picturii însușite la Paris.

Albumul cuprinde reproduceri după documen-

te care ilustrează momente semnificative din istoria patriei. Folosirea lui este înlesnită de transcrierile și comentariile rezumative ale fiecărui document în parte, asigurînd descifrarea corectă a textelor și dobîndirea cunoștințelor necesare pentru citirea altora.

Editat într-o prezentare grafică ireproșabilă, însoțit de un *Cuvînt înainte* semnat de Ionel Gal, de un amplu și documentat comentariu, în care autoarea, dr. Aneta Boiangiu, face pertinente aprecieri asupra rolului pe care l-a avut scrierea chirilică în evoluția limbii române, de o bogată gamă de ilustrații alb-negru, de utile note explicative pentru fiecare document în parte, de al-

fabetul chirilic, *Albumul* de față oferă cititorilor nu numai o prezentare documentată a inscrierilor reproduse, ci și imaginea lor vizuală. Publicarea lui constituie un util instrument de lucru, o contribuție științifică de seamă în planul larg de valorificare a patrimoniului nostru cultural. (Dumitru Lazăr)

O STATUIE DĂRIMATĂ...

Cum intruchipările în bronz ale lui Lucian Blaga și Liviu Rebreanu, semnate de marele nostru sculptor Romul Lădeu, nu și-au găsit loc într-una din pietele de piatră ale orașului Cluj-Napoca, au fost amplasate în parcul umbros de

pe malul Someșului. Cu ciiva timp în urmă, în orașul în care nu se află încă nici o reprezentare în bronz sau în marmură a lui Octavian Goga, Zaharia Birsan sau a unor reprezentanți de frunte ai culturii care s-au petrecut prin marea ceta-te universitară a Ardealului, o furtună a prăbușit un arbore secular peste bustul lui Liviu Rebreanu făcînd pulbere soclul și îngropînd statuia. Ca și cum furtuna nu s-ar fi încheiat nici astăzi, intruchiparea în bronz a lui Liviu Rebreanu continuă să rămînă pe pămînt ca o victimă uimită a calamităților naturale și a lipsei de respect a edililor orașului. (Ioan Chindriș)

POEZIE

Radiografiile lirice

Totul este stilizat în poezia MARIANEI CODRUȚ: bucuria, tristețea, dragostea, suferința. Manieriste (în sensul bun), versurile din *Măceșul* din magazia de lemne (Junimea, 1982) suferă de o anumită artificiozitate (în sensul rău), căci poeta e mai degrabă preocupată de expresia metaforică a trăirii decât de sugestia reală a acesteia. Eufemizate, contrafăcute prin subtile, altele, imagini picturale, stările par întâi de toate sugestii ale unui

spectacol artistic în care ingeniozitatea a înlocuit ingenuitatea. Ochiul concurează inima poetei iar produsul final e o suită de secvențe hieratice în care mai dramatic este efortul stilizării, decât cel al comunicării. De aici, probabil, impresia de monotonie pe care o sugerează la un moment dat această poezie, altfel superbă în înțelesul de artificiozitate, de lucrătură în filigran. Totuși, cind efortul artistic nu devine tautologic, un dramatism discret, tulburător, invitând la o reverie neliniștită, depășește farmecul pur literal înspre o sugestie mai profundă: „mestecându-și tăcerile / și contemplându-le cum copiii / guma scoasă din gură, // și lângă el / trupul palpitând / al cuvintului. / — reflexul / încă nenăscutei picături / de sînge / în irisul fierbinte”. Witz-ul, ingeniozitatea artistică așadar, este arma imbatabilă a Mariane Codruț, poetă care prizează mai degrabă expresia perifrastică a trăirii și sentimentului decât sugestia lor directă. Nu întâmplător multe poezii se numesc poem despre dragoste, expresie mediată adică a stării prin artefact poetic. Teama de confesia directă o plasează pe poetă într-o adulare a mistificării metaforice. O anumită simplitate pare totuși mai eficientă și poezia criză poate fi un bun exemplu: „se lasă noaptea, / am senzația / că știu pe de rost / toate întâmplările lumii. / și senzația aceasta / e una / din întâmplările lumii”. Indiscutabil talentată și cultivată, Mariana Codruț e totuși prea mult sedusă de stil, de subtilitatea metaforei. Riscul e de a face din poezie o simplă formă de rafinament steril. Sesizez însă în versurile ei un soi de cinism al senzației care, dacă ar fi exploatat cu abilitate, ar da rezultate mai mult decât notabile, ca în poem despre dragoste (I): „în cada de baie / o frunză; / dintr-un noiembrie / cit un ochi de geam. // din odaie-n odaie / îmi string umerii în palme. / praful de pușcă umed / gîndul în carcasa creierului. // dragostea — coloană vertebrală. / ascult viermele urcînd...”. În totul, poezia Mariane Codruț este produsul unei crize stilizate, deghizate prin metaforă. Elevarea stilistică nu acoperă însă o gravitate pe măsură. O simplificare a expresiei ar face și mai promițătoare această lirică.

Poezii delicate, grațioase și de o tulburare discretă scrie GEORGE DAMIAN în *Tîrziu, în decembrie* (Junimea, 1981), în care își caligrafiază meticolos interioritatea fragilă, stările melancolice ori tristețea iremediabilă. Versurile sale sînt fine radiografiile lirice provenite din anestezia suferinței pînă la îndepărtarea ei aproape totală: „De brume reci mi-s buzele. Uscate / Respiră pădurile în ceața fosfoasă / Și-un clopot delirant / Cînd rătăcim pe căi întortocheate”. (Rămînem singuri). Multe versuri sînt totuși norocoase, expresive chiar și învăluite într-un subtil fior dramatic, fiindcă poetul știe să plasticizeze fericit senzații obscure ori reverii anxioase: „îmi fură trupul cineva încet / Turnîndu-mi serpi de lene-n sînge / Și în auz nînsori cu depărtări de stea / Îmi fură mersul cineva...” (Îmi fură trupul cineva). Astfel de momente sînt totuși rare, fiindcă, tipatul interior e repede camuflat iar micile dureri sînt gîtuite cu o tenacitate și estompatate în imagini edulcorate. Delicatețea de album sentimental și suferința ceremonială uniformizează astfel versurile, frumoase și viăguite ca niște flori presate: „Un tren nebun se-aude cum aleargă / Pe orizontul nopții ca un curcubeu. / Te caută floarea, te caut și eu / Cărțile dorm, dar prin odaie / Mai trec florile pașilor tăi” (Fără tine).

Poezii delicate, grațioase și de o tulburare discretă scrie GEORGE DAMIAN în *Tîrziu, în decembrie* (Junimea, 1981), în care își caligrafiază meticolos interioritatea fragilă, stările melancolice

ori tristețea iremediabilă. Versurile sale sînt fine radiografiile lirice provenite din anestezia suferinței pînă la îndepărtarea ei aproape totală: „De brume reci mi-s buzele. Uscate / Respiră pădurile în ceața fosfoasă / Și-un clopot delirant / Cînd rătăcim pe căi întortocheate”. (Rămînem singuri). Multe versuri sînt totuși norocoase, expresive chiar și învăluite într-un subtil fior dramatic, fiindcă poetul știe să plasticizeze fericit

Mai consistente liric sînt poeziile din ultimul volum, *Noaptea de grație* (Eminescu, 1982), dezbrăcate de viziunea romanțioasă dinaintea și de imaginile decorative. Expresia e acum mai austeră, mai limpede iar frământarea, mai autentică. Amestecul de frondă și cinism, grefat pe fondul unui lirism crepuscular, produce frumoase poezii, simpatice bufoneriei nostalgice în felul celor ale lui Radu Stanca: „Nu-mi mai cunosc costumul pe care l-am avut / În tinerețea mea, cînd am fost mire. / Parcă-l mai scurt și parcă-l mai îngust / Și și-a pierdut și eleganța lui subțire. // Nu-mi mai cunosc cravatele cu dungi. / Nici bluzele de sport, nici arma preferată / Cu care-n iernile acelea îndărătnice și lungi / Tinjeam să merg la vinătoare veșnic aminată” (Vinătoarea aminată). Poetul suferă acum de un soi de nervozitate lirică, starea de grație dinaintea a devenit încordare și în spatele fiecărui gest se ghicește predispoziția pentru spectacolul galant-amar. Din cînd în cînd, cite o resemnare bacoviană dă acestor poezii un aer de suferință incurabilă: „Tîrziu, mea iubire / Dacă nici în noaptea asta nu va ploua / Cu toată dragostea ta / Pînă în zori mă voi usca, mă voi usca...” (Tîrziu, mea iubire...) Toate aceste semne bune va trebui să fie unificate însă într-un timbru mai personal, pe măsura freemăntului comunicat, pentru a avea în George Damian un poet cu adevărat distinct.

Un fel de poezie parenetică scrie ION VĂDUVA-POENARU în *Moștenire pentru fiica mea* (Eminescu, 1983), nelipsit de patetism și elan moralizator, însă cu bune efecte lirice, trase mai ales din ritmica exortației și din amplitudinea prozodică a versurilor. Poetul face aici o genealogie poetică, proslăvește moralitatea ancestrală și preamărește obirșile pe care le aureolează, ridicîndu-le la apoteoză.

Motivul luminii, înțeles ca simbol al elevării spirituale și morale, străbate frecvent poeziile acestui volum în care ideea jertfei sufletești e cîntată cu o voluptate nedismulată: „Ești Marea Preoteasă a cosmicului templu. / Unde am rămas să te contemplu. / Și drept jertfă viața mea să-ti aduc, / Să nu trec prin secundă năuc. / În cîntecul tău cu odăjdii de soare, / Nu va fi niciodată nemiscare...” (Plămada cosmică). Ion Văduva-Poenaru are simțurile exacerbate, el vede cosmic și simte metafizic, proiectînd ființa într-un spectacol plin de magnificență. Nu lipsește, desigur, nici excesele oratorice, după cum nici un anume decorativism, provenite din imaginația prea avîntată și din impulsul sfătuitor cam didactic. Uneori poetul e dominat de curgerea torrențială a versurilor și uită să se cenzureze, încît nu e de mirare că imagini strălucite se alătură unor simple improvizatii: „În fracuri vin reptilele de soi”; „Sînt durere, durere și-atît, / Doar un nume candidat pentru-o cruce”. Și: „As vrea să fiu cu tine-n larg mereu, / Să crești în palma dorurilor mele”; „Să mă duci ca pe tata acasă, / Să mă sui pe străvechiul meu deal. / Frunii toți să-mi dea din caval, / Vama care e-o doină aleasă”. Conectată la ritmurile universale, la mișcarea cosmică, ființa participă la un spectacol încelest, terifiant, în care convulsia elementelor sfîrșește într-o metamorfoză fastuoasă: „Cresc alte începuturi, alte ferestre curg, / Umplute cu lumină, sfîșite în amurg, / Înalte piramide se nasc din nou în noi, / Peste sămînta lumii curg alte calde ploii” (Fîrul Ariadnei). În fond, poetul mitologizează fizionomia haotică a lumii, surprinde dinamica ei sempiternă în tablouri halucinante, memorabile prin sugestia metamorfotică. Prin supralicitare însă, imagistica ajunge uneori să funcționeze în gol, devenind simplu artificiu exterior. Prețiozitatea și decorativismul sînt primejdiile acestei poezii exuberante. Totuși, între poemele care celebrează, în tonalitate imnică, explozia cosmică a elementelor și cea care pune într-o ecuație naiv-filosofardă dilemele existenței (ca în *Dilema ori Everest*), cititorul alege fără săvîrșire maniera dintii, cel puțin pentru insolitul viziunii pe care poetul îl cultivă cu bune rezultate.

RADU G. ȚEPOSU

Veșnica reîntoarcere

De la „Versuri” (1966) și pînă la „Dialectica vîrstelor” (1977) lirica de o admirabilă originalitate a lui Leonid Dimov a înaintat imperceptibil, cultivînd fără modificări izbitoră o inteligență metafizică a visului, la scara miniaturii, greu memorabilă totuși probabil și din motivul imagisticii imprevizibile, „miraculoase”. Ceea ce

nu se putea uita, cu toate acestea, era formula lirică, licența, ca să zicem așa, constînd într-o persistentă „meraviglia” cu efect durabil în spirit. Poetul începuse, hotărît, ca un baroc de cea mai pură speță, el se sforța să reveleze asociații inedite în ordinea obiectivă, preocupîndu-se de unicitate, irepetabil în mod voluntar; regimul lui părea a fi proteicitatea. „Tradițional” prin versificație (aproape magistrală, cu muzicalitatea ei exterioară și mecanică), ca și prin specii (poetul reusca, de exemplu, rondelul) Leonid Dimov era în fond și un „tradiționalist” al miturilor, mult mai pronunțat odată ce lirica lui a căpătat și dimensiunea epică. Cu „Dialectica vîrstelor”, el adapta o materie, pe care o stăpînise eminent, la mecanismele cu adevărat vizionare, care presupun durată: „Istoriei cu domestic iz”, „Vitraliu”, „Baia”, de acolo, erau astfel de producții aproape narative ca un șir de imagini alegorice medievale unificate pe largi panouri care să exemplifice episoade felurite cunoscute de mulți pe canalul cultural. Cu „Veșnica reîntoarcere” această tehnică de „retables” poetic s-a consolidat și e probabil că aici poetul a dat cea mai omogenă expresie a ingeniumului său. Sînt cu totul 15 poeme de dimensiuni care nu sînt curențe fără a lua proporții nepermise: impresia de narațiune nu e dată de cantitate ci de densitate. Pretutindeni, materia sufletească se explică prin evenimente, nimic nu stă în această lume nesfîrșită a fluidității.

Metamorfoza imagistică, proprie barocului, se înfățișează foarte nimerit prin modificarea epică și nu întâmplător „Veșnica reîntoarcere” conține în principal poeme ale unor călătorii, ale unor „treceri” și revelații; poetul își mișcă marile lui viziuni prin mijlocirea unui număr impunător de vehicule, începînd de la celea vetuste și terminînd cu automobilul și aeroplanul. Nimic, cu toate acestea, „turistic”, totul e, prin concepție, filosofic, încifrat. Interesant e că poetul accentuează această sforțare de a depăși cotidianul (interpretat ca „profan”) și a regăsi suprasensibilul, miticul „sacru”. El inventează mereu momente de abandon, accese de visătorie, sugerînd că nimic din ceea ce istorisește nu e arbitrar. Acest miraj al obiectivității metafizice nu trebuie absolutizat, mai ales la un poet cu vers precis și adeseori mecanic cum este Leonid Dimov. Visul pur, dicitul, îl sînt străine, el nu este suprarealist după cum marii vizionari ai visului pictural (de felul Magritte ori Dali) sînt, în realitate, niște cerebrale de formulă alegorică, bizuindu-se pe intelectul nu pe inspirație, calculînd efecte. „Veșnica reîntoarcere”, cu tot ceea ce cuprinde ea, conține scenariul mitice inițiale, cărora poetul le-a insuflat viață. „Mosorul”, de pildă, exemplifică miturile letale ale Parcelor, „Lanterna” e și aceasta un mit al „trecerii”, interpretînd exorcistic prin deriziune, Styxul, „Dilema”, unde e vorba de interdicția de a numi și de spaima de a uita, este în fond dilema „genezei”. „Schiorul”, observat în fiecare iarnă, venind din munți ca o nălucă, indică un mit al „vestitorului”, „Mesajul”, nu trebuie interpretat altfel. S-ar putea dezvolta investigația însă rezultatele nu ar cînti aceste pozițiuni: „Veșnica reîntoarcere” e o ingenioasă lirică a miturilor reîncarnate prin narațiuni aparent banale, încifrate cu toate acestea printr-o extraordinară vitalitate imagistă. Dealtfel, substructura se vede cu greu din pădurea luxuriantă a tropicilor celor mai insolți și poetul pare a colora profundele lui anxietăți printr-un soi de „balkanism” al stilului care e numai o metodă și mai subtilă de abatere a gîndului de la substanța cea mai adîncă. Acest simptom de prudentă excesivă care face imaginația să se exercite cu o aparență de arbitrar străină de coerență nu este în fond decît urmarea unei terori letale vînd să se consume exorcistic în vis, în imaginație, în „imagini”. Subtilitate izbitoră și cu urmări estetice din cele mai ferice căci prin lirica lui, mai degrabă expreționistă, izvorînd dintr-o psihologie ajunsă prin categorial la mit, Leonid Dimov pare a fi, în poezie, un pendant al prozei lui Mircea Eliade. Mitul, îndată ce s-a pornit mașinăria lui ludică, așadar lucidă, se „realizează”.

ARTUR SILVESTRI

CAP LIMPEDE

Biblioteca in aer liber

Gulliver

Cine își imaginează că Gulliver, aflat mereu în țara piticilor, practic exclusiv umorul amabil, se înșală. Întii pentru că Mircea Sântimbreanu scrie — mărturie stă și ultimul său volum intitulat *Un Gulliver în țara chibiților* — cărți pentru toate vîrstele. În al doilea rînd, profesorul — aflat mereu la catedră și gata să dea sfaturi bune — e un personaj care nu-i mai vizitează cam de multisor cărțile, locul lui fiind luat de scriitor, adică de un om care știe să facă „morală” în artă și prin artă. Cît despre bonomie, ea rămîne numai una dintre

trăsăturile personalității novelistului. Nici urmă de umor bonom în acest mic dialog swiftian din ultima sa carte: „Ura, Gicule! Ce faci, măi băiatule? Arăți bine...” „Eh, nu chiar... Am fost bolnav rău...” „Serios?” „Foarte serios. De data asta...” „Bine c-a trecut, bați în lemn, arăți minunat...” „Lasă, Ticule. Ieri am avut parastasul...” „Imposibil!” „Zău! Am murit de șase săptămîni...” „Extraordinar! Și ce bine arăți, măi băiatule, pe onoarea mea. Parc-ai murit ieri!”

Sântimbreanu a scris o mulțime de cărți, vreo douăzeci, și nu mă laud

că le-am citit pe toate. Dar *Recreația mare*, apărută în mai multe ediții, o cunosc, după cum cunosc și cartea lui cea mai frumoasă, *Mama mamușilor mahmuri*, o culegere de schițe care, dacă nu ar fi avut un titlu glumeț și dacă nu ar fi fost tipărită de Editura „Ion Creangă”, ar fi fost comentată ca unul dintre cele mai interesante volume de proză scurtă apărute în ultimii ani. Piesa de rezistență a cărții este *O mare rușine*, o schiță admirabilă despre un fel de Cănuță - om - sucit care, contrazis de un copil răsfățat și obraznic, e dispus să treacă la acte absurde numai pentru a dovedi că nu a mințit și că nu acceptă minciuna.

Lumea îi socotește ticnit și se ferește de el, dar „țicneala” profesorului are o anumită măreție pe care autorul știe să o sublinieze cu discreție. În felul lui bizar, profesorul e un luptător pentru adevăr, un, dacă vrem, fanatic al adevărului absolut. Pe care nu va reuși să-l dovedească. Pentru care va continua, în felul său caraghios, să lupte. Narațiunea e scrisă degajat, pe un ton lejer; contrastul între ușurința calmă a narației și fondul dramatic al pătaniei îi sporește forța de convingere. Stilul — și aci, și în alte părți — aduce aminte de Urmuz, dar trebuie spus că frazele nu par

urmuzlene decât extrase din context: „Știu. Umbil fel de fel de zvonuri. Dar voi, copii, să nu le dați crezare. Dealtminteri, dacă aveți cumva drum pe strada Circulației, n-aveți decît să intrați în curtea din colț și să bătăteți de 13 ori în ușă. Asta e semnul de recunoaștere. O să vă deschid de îndată. (La sonerie nu mai răspund). Intrați bi-nișor în antreu, lipindu-vă de zid, și o să vedeți calul. E legat de cuier, care la rîndul lui e legat de pian. Pianul l-am bătut în cuiere. Aduceți cu voi rudele și cunoscuții. Am o singură rugăminte: nu uitați să veniți cu o mină de iarbă sau, mai bine, niscaiva ovăz. Dar

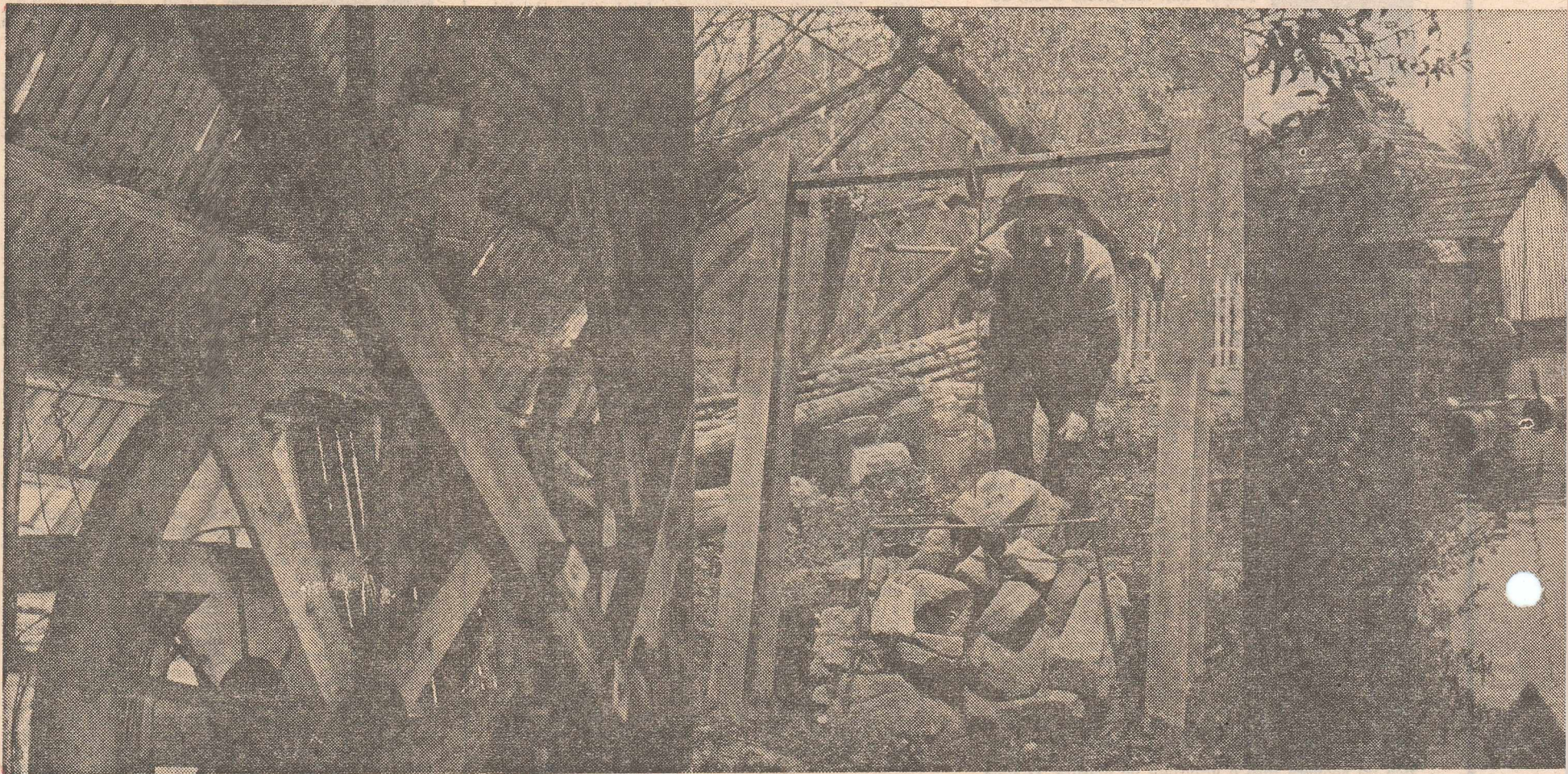
să nu intrați cu pălării de paie. Vi le mîncîcă pe dată calul. Și nu e de mirare: e flămînd, săracul. De două zile nu i-am dat decît apă, niște bucațele de zahăr și iarba ce-o mai aveam prin casă, căptușeală la două scaune vechi. Pentru că din casă nu ies. Mi-e rușine...”

Din volumele lui Sântimbreanu pot fi alese cu ușurință treizeci sau patruzeci de schițe care să constituie laolaltă o carte încîntătoare pentru vîrsta celei mai mari exigente, pentru copii sau pentru cei rămași cu suflet de copil, poezi cu toții, indiferent dacă scriu sau nu versuri.

FLORIN MUGUR

Două fotoreportaje din Maramuru

„Apa, cea mai de preț bijuterie...”

...Ion Grec Botezan. Cu nume, prenume și poreclă...

— Care-i poreclă?

— Botezan. Acum, fiindcă sînteți ziarist, o să mă întrebați: de ce mi se spune așa?! Moșii mei se trăgeau din Boteza. Asta-i explicația.

— Cîți ani aveți și cu ce vă ocupați pe aici, prin Borșa?

— Am 53 bătuți pe muchie. În Borșa sînt gestionarul unei mici unități de fierărie. În rest lumea spune că sînt inventator. Dar eu nu cred așa ceva. Eu mă ocup cu creșterea oilor și cu creșterea peștelui. Altelea nu știu a fi făcut...

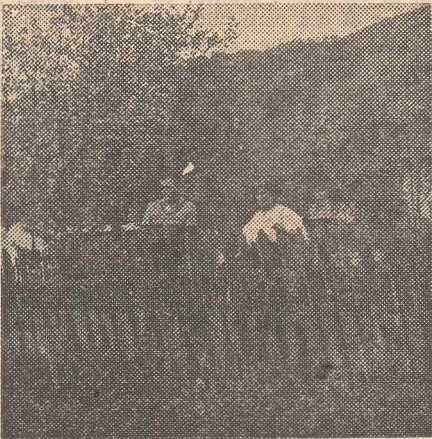
— De ce spune lumea că sînteți inventator?

— Ca să ridă de mine. Stați puțin! La început au ris de mine. Acum nu mai ride nimeni. Eu am făcut pe lingă casă ceea ce mi-a trebuit.

— Și ce v-a trebuit?

— Ei, multe. Vreți să încep chiar cu începutul? Atunci să vă povestesc. Jos, aici, la Arșița Poeni stăteam cu ai mei. Dar mie îmi plăcea mult mai sus. La locul numit Corha-Duri. Aici aveam aproape trei hectare de pămînt. Mai mult decît atît: pămîntul era plin cu pietre. Am început împreună cu Sava, soția mea, să strîngem pietrele și să dăm drumul pămîntului. Am muncit cîțiva ani buni. Am dus, cred, vagoane de piatră. Din ele mi-am făcut chiar casa, un beci, le-am mai folosit pe unde mi-au mai trebuit, și din restul mi-am înconjurat pămîntul cu un fel de gard de piatră. Apoi, oare ce-am mai făcut?! Da! Casa. Dar nu prea aveam apă. Izvor nu aveam. Și ce mi-am zis?! S-o aduc din pămînt. Și am făcut trei puțuri. Am găsit apă bună și destulă. Dar, mereu, în viața mea a apărut cîte ceva. Nu aveam curent. Am tot umblat pe la primărie și chiar pe la județ dar mi s-a explicat că nu am nici o șansă să mi se aducă curentul pînă la mine. Eu, jos, acolo, la părinți eram obișnuit să am lumină și confort. Și m-am gîndit și ce mi-am zis; să fac eu curent. Apă aveam. Un dinam îl aveam de la tata. Era unul vechi de cînd veacul dar era încă foarte bun. Și mi-am scuit mințile ani de zile cum pot să fac curent electric. Aveam apă — dar nu de izvor. Îmi trebuia s-o aduc la suprafață, s-o depozitez, așa ca la o hidrocentrală, și, apoi, s-o folosesc. Era cînd a început și barajul de la Bicaz. Chiar am și fost pe acolo ca să trag cu ochiul și să ascult cîte un sfat. Așa că m-am apucat de treabă. În

cinci ani, împreună cu ai mei, pe un teren pe care nu-l puteam folosi, am săpat o groapă mare. O suprafață de peste 1000 de metri pătrați și un metru, doi adîncime. Pămîntul l-am bătătorit de jur împrejur. După aceea am captat izvoarele puțurilor. Groapa s-a umplut repede. Și ce mi-am zis: pînă să fac curent să cresc pești. Lumea, vecinii, cunoștințele, rudele rideau de mine. Cum să fac lac și să cresc pește în virf de munte pe pantă.

Și am făcut. Acum cred că am peste două sute de pești. Crap și păstrăv. Am și mult puieț. Am exemplare și de peste cinci kilograme. Intr-o iarnă, cînd lacul a înghețat, m-am apucat să-mi fac roata. M-am așezat pe gheață fiindcă era singurul loc drept și pînă cînd a venit primăvara și s-a dezghețat lacul, roata de șase metri era gata. Am instalat-o și l-am făcut acoperișul. Am montat dinamul, am făcut instalația din casă și am dat drumul la apă. Aveam curent, ardeau zece becuri. Dar nici acest lucru nu m-a mulțumit. Noi stăm sus. La aproape 1000 de metri altitudine. Foarte greu și cu mare efort puteam să car ceea ce aveam nevoie pe lingă casă. M-am gîndit să mai fac un dispozitiv, în legătură directă cu dinamul. O instalație de furnicular...

— Poate furnicular...

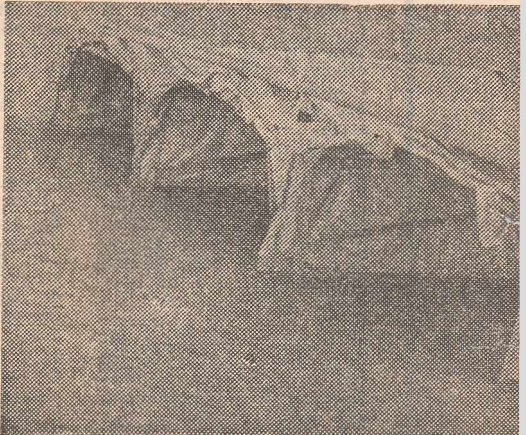
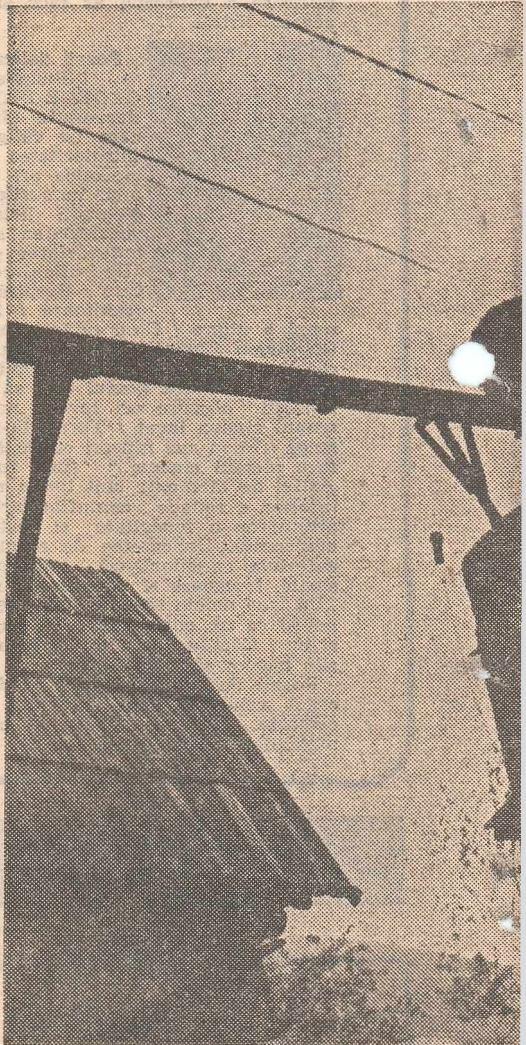
— Nu! Furnicular. Așa știu eu. Vine de la furnică. Adică strînge. Și l-am

făcut. Merge pînă jos în curtea vecinului meu Ursu. Acolo e capătul liniei. Un cablu este fix pe care alunecă un mic vagonet. Un alt cablu de 500 de metri este cel care îl dirijează și îl trage. Apa cade pe o roată cu cupe și totul se porneste. Distanța, în cazul cînd nu merg și becurile, este parcursă în 11 minute. Dacă merg și ele, în ceva mai mult. Greutatea maximă de transport, s-o numim așa, este de 150 de kilograme, la care se mai adaugă și greutatea cablului care este de 75. Nu știu dacă este mult sau puțin dar mie mai mult nici nu-mi trebuie. Da! Ce-am mai făcut? Legat de creșterea oilor. Am făcut două lucruri foarte simple care pot sta la îndemîna oricui. O mică căsuță, un fel de camping, care are un pat și o sobă și pe care o pot transporta unde vreau să rămîn cu stîna. Eu am confort, un pat și căldură, fiindcă de obicei iarna o fac pe lingă ele. Eu dorm în această căsuță cîteva luni bune ale anului. Altfel nu se poate. Am 130 de oi și anul acesta nu mi-au murit decît doi miei. Dar tot pentru ele am mai făcut un lucru. Un fel de solarii. Din scindură subțire și folie de plastic. Sînt foarte ușoare și pot fi duse peste tot ca și căsuța. Oile, dar mai ales mieii, se pot adăposti aici. Cam asta-i totul...

— Stați puțin că am să vă mai întreb eu cîte ceva. În primul rînd văd că mai aveți un, cum spuneti, furnicular. Apoi, pe casă, în locul porumbeilor, ca să zic așa, este o cușcă a unui ciine. Tot pe casă mai văd și un avion de tablă. Pe el este un fel de morișcă...

— Mai am un furnicular dar care este manual. Încă nu l-am racordat sistemului meu de curent. Cu ajutorul lui transport gunoiul din grajd pe teren. Bălan, ciinele meu, l-am dresat să meargă pe casă. El poate să vadă peste tot. Cînd latră, de unde mă aflu știu din ce parte îmi vine un musafir. Mai mult decît atît. După cum latră știu și cine vine și îl văd de departe din oraș. Este un fel de comunicare a mea. Da. Un gen de telefon. Avionul este un fel de roza vînturilor. În momentul de față calculez și studiez vîntul fiindcă doresc să-mi fac instalație eoliană...

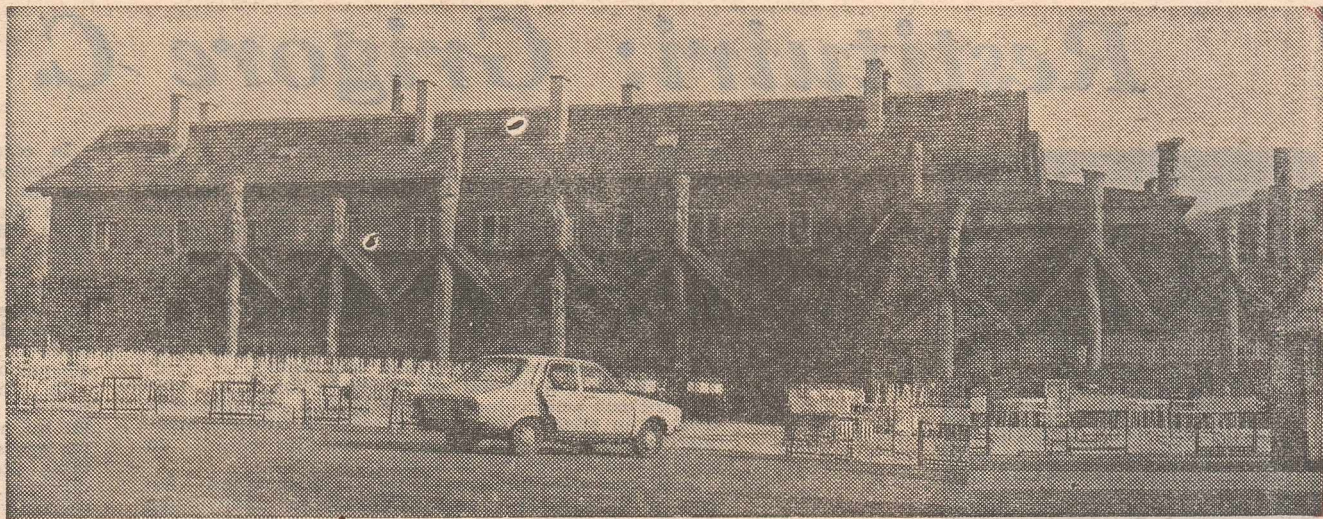
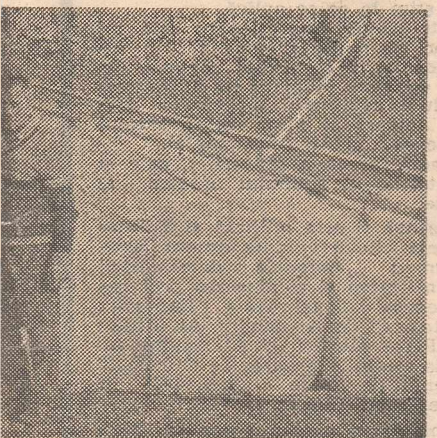
...Și acum cînd scriu, după cîteva zile, acest material sînt fascinat de cele văzute și auzite. Apa, spunea țăranul Ion Grec Botezan, este lucrul de cel mai mare preț. Este o mare bijuterie. Și cîtă dreptate are...

es

de Sorin Postolache

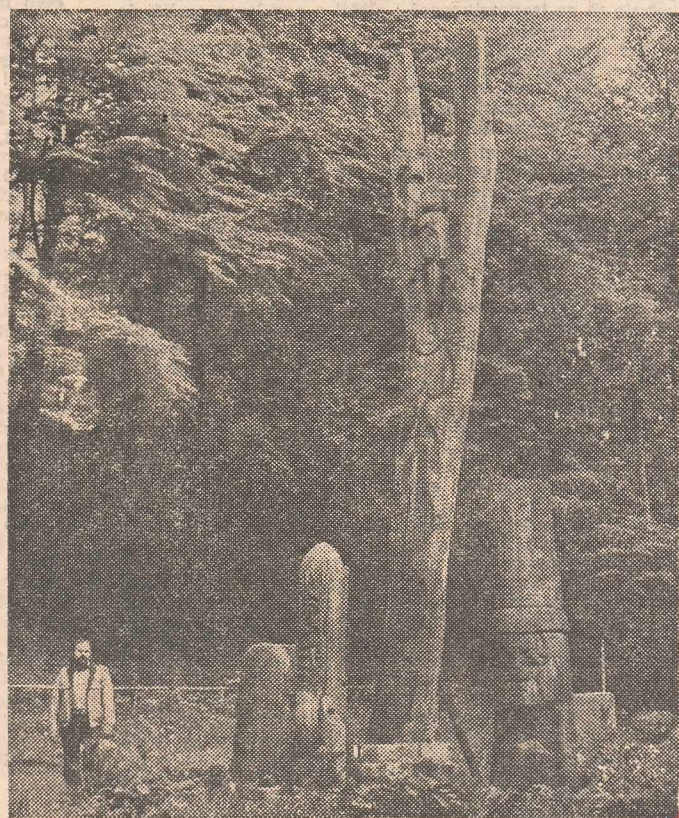
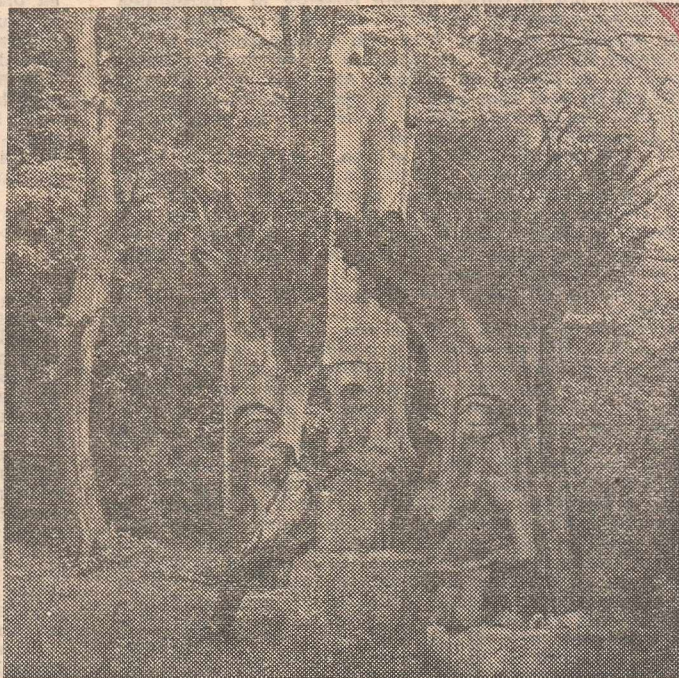
Veniți la semănători de statui

Despre Anton Krupișer, sculptorul din Baia Mare, în revista noastră s-a mai scris în urmă cu câțiva ani. Așa stînd lucrurile la „poarta” lui am bătut, într-o noapte de mai a săptămîinii trecute, ca la un bun prieten. Dar, acolo sus, în Valea Castanilor, la numai cîteva minute de mers din centrul orașului, unde lucrează și modelează lemnul Anton Krupișer, nu există poartă. Veghează intrarea zeci și zeci de statui găsite parcă prin pădurile munților noștri și dăruite nouă. Ele sînt cele care dau binețe trecătorilor. Fețele lor sînt spălate de un riu ce curge discret precum o taină și este cunoscut sub numele de Usturoi. Ciudată această denumire tocmai, aici, în Valea Castanilor. Dar nu este singurul fapt al ciudățeniilor. La fel de ciudat este și ceea ce a îndrăznit Krupișer să realizeze cu ani și ani în urmă în mijlocul pădurii din minunata rezervație, să-i spunem așa, a castanilor. Sculptorul, fost ucenic al marelui Vida Gheza, a încercat să se transforme într-un singur dirijor, să facă din pomi instrumente muzicale care pot să ne cînte la orice oră din zi și din noapte...

Dar, un lucru mai puțin cunoscut este faptul că, în urmă cu doi ani, Anton Krupișer, în numai cîteva luni, tot lângă Baia Mare, pe marginea lacului Firiza, a reușit să decoreze cu statui un mare han turistic. Douăzeci de lucrări, grupate într-un ciclu denumit „Hora”, ne aduc chipurile eroilor din legende, din timp și din păduri. Acoperișul este realizat în așa fel încît apa ori zăpada nu pot să rămînă, aici, nici o clipă. Este confecționat din pante înalte și aproape de verticală care pornesc din mărețele statui și ai impresia că peste veacuri, personajele își dau binețe și își string mîințele. De aceea a fost denumit așa: Hora. Apoi, a fost decorat cu elemente din folclorul maramureșean, multe dintre ele uitate și pierdute. Ele au fost găsite, acolo, unde se păstrează exact ca-ntr-o imensă ladă de zestre: la muzeul din Sighet. Inconjurat și de alte statui, aparținînd și altor artiști din țară care au participat aici la o tabără de sculptură, locul pe lângă lacul Firiza este, fără nici un fel de exagerare, o bijuterie pe care noi o transmitem urmașilor noștri. Este păcat că un asemenea punct turistic, care te face să te simți pe o planetă numită Maramureș, nu este inclus în circuitul turistic și în ghidurile acestora. Și se află la numai cîteva minute de oraș... Dar munca lui Anton Krupișer nu se oprește aici. La Baia Sprie, împreună cu cîteva tineri inimosi, în cadrul unei cooperative, face dulapuri pictate care au cucerit multe țări și se vind ca piinea caldă și pe foarte mulți bani...

Acum, cînd viața lui bate la patruzece de ani, se gîndește ca unul din cele mai frumoase parcuri ale orașului, pe Cîmpul Tinereții, să-l umple cu statui. La acest proiect lucrează de foarte mult timp. Visează ca să fie un fel de sinteză a tot ceea ce a învățat în toți acești ani, să fie o sinteză a tot ce este mai simbolic în Maramureș. Și dorește ca, acolo, dintr-un copac uriaș (cel mai mare pe care o să-l găsească prin Maramureș), să-i facă o statuie lui Vida Gheza. Să-l facă așa, ca pe un prinț și domnitor al lemnului — iar pe cap să-l pună o coroană care să reprezinte sfatul cel de taină al eroilor de la Moisei...

L-am găsit, cum spuneam, pe Anton Krupișer (sculptorul care nu este recunoscut artist nici măcar în Baia Mare) într-o noapte a săptămîinii trecute în atelierul său din pădurea castanilor ascultînd mersul apei din riu și plămădînd chipuri din lemn. Pe un perete, în ramă și sub sticlă, la loc de mare cinste, era așezată poezia scrisă de Adrian Păunescu, la numai cîteva zile după ce Vida Gheza devenise el însuși statuie. Și cum, în acea noapte, se împlineau exact trei ani de cînd marele vrăjitor al lemnului ne-a strîns mîna și ne-a zîmbit pentru ultima oară, cînd acum în primăvară ar fi implinit șapte decenii de închinare în fața lemnului, în iarba înaltă de cîteva palme, la poalele statuiilor, am lăsat cîteva lacrimi. Ele s-au pierdut în roua care căzuse din ceruri mingiînd tot lemnul pădurii și parcă unea toate planetele transformînd copacii în statui, iar statuile în oameni...

Un om din Sălaj

La un telefon primit azi o voce, întotdeauna prietenoasă și caldă, îmi anunța, înăbușită de emoție și lacrimi, o veste tristă: plecarea dintre noi a celui ce a fost Vasile Lucăcel. Acest neobosit cărturar al Sălajului, animator, vreme de un sfert de veac, al vieții spirituale a acestui spațiu românesc transilvan, ca director al Muzeului de istorie a județului. Acest neobosit îndrăgostit de milenarul trecut al țînutului, adunîndu-i cu sîrg mărturiile, de la preistorie la contemporaneitate în piese de cultură materială și civilizație de o mare valoare și semnificație. Cel ce a

fondat revista *Acta mușei porolisense* unde nu s-a făcut rabat niciodată de la ținută și adevărul științific, în jurul căruia au gravitat numeroase simpozioane și întîlniri ale cercetătorilor privind trecutul acestor meleaguri, unde s-au publicat studii de reală ținută privind multe cetăți geto-dacice din Transilvania de nord-vest. Nu știu precis cînd l-am cunoscut. Dar de cînd îl știu i-am purtat un respect deosebit. M-am simțit uneori intimidată în prezența lui, deși, prin căldură și gesturi, prin omenia rară și cuvîntul bun se vroia aproape de toți, prieten

al tuturor. Cred că respectul pe care i l-am purtat se datora neobosealii cu care se dăruia muncii cu atît mai nobile cu cît prin ea încerca, patriot autentic, să dovedească, viitorimii și de tractorilor, existența neîntreruptă prin veacuri a poporului român și în Țara Sălajului. Deși cu pregătire și preocupări diferite, Vasile Lucăcel rămîne, după părinții mei, cel mai de seamă al meu dascăl întru dragoste de țară și neam, cultură și folclor. Mai tîrziu, cînd reveneam din nesfîrșitele mele drumuri de suflet din, prin și spre Sălaj, aproape fără excepție primul om pe care-l întîlneam pe străzile Zalăului era Vasile Lucăcel.

Cu suflet de om bun și vorbă de prieten, el îmi împărtășea din împlinirile muncii

Zîmbetul lui blajin dădea pînă și lucrurilor triste alte înțelesuri. L-au cunoscut și îndrăgît mulți confracți, oameni simpli, copii, dar mai ales tîranii. Sătenii mei din Bucium îl țineau aproape de sufletul lor, fiindu-i recunoscători pentru descoperirea vechiului castru.

Telefonul de azi mi-a adus o veste tristă, pe care n-aș fi vrut s-o cred dacă nu m-ar fi obligat durerea fără margini a celui ce mi-o anunța.

SAVA NEGREAN-BRUDAȘCU

Restituiri: Grigore C. Moisil

Ce vom face noi, matematicienii?

În momentul cînd, la îndemnul tovarășului Nicolae Ceaușescu, comuniștii și, cu el, tot poporul nostru, începem opera de construcție a conștiinței socialiste, fiecare din noi în parte, fiecare colectiv în întregimea lui își pun o aceeași întrebare; de pildă, matematicienii se întreabă: ce vom face noi, matematicienii? Ca membri de partid? ca cetățeni? ca matematicieni membri de partid; ca cetățeni matematicieni. Cu alte cuvinte ce vom face noi, în meseria noastră, în munca noastră cea de toate zilele: ca creatori de matematică și ca profesori de matematică.

Faptul că munca aceasta e grea, o știm cu toții; știm mai mult decît alții: că munca e lungă; nu trebuie să ne așteptăm la rezultate spectaculoase pentru ziua de mâine; nici pentru bilanțul de sfîrșit de an; nici pentru sfîrșitul cincinalului. Pe noi profesorii nu ne miră că rezultatele unei munci de educator se culeg după multe zeci de ani.

În munca pe care o începem trebuie foarte multă răbdare.

Profesorul știe că școlarul său, și dacă e doctorand și dacă învață abecedarul, e o personalitate complexă pe care tu trebuie s'o faci să colaboreze cu tine în opera de educare a lui. Dacă e o personalitate prea puternică, bucură-te; un astfel de școlar te necăjește ca profesor dar te vei mindri mai tîrziu cu el. Mai greu e dacă e bleg și ascultător; unde-l pui, acolo șade; n'o să-ți spargă bibelourile, dar nici n'o să meargă prea departe. Una dintre cerințele educației comuniste e cea a formării personalității și prima manifestare a personalității educatului e de a se opune educatorului. Nu vreau o clasă cuminte, îmi spunea un bătrîn profesor, vreau o clasă deșteaptă. Prin asta e oboseitoare meseria de profesor în munca cu copiii. Nu-i greu să-ți pregătești o lecție frumoasă. E greu să faci o lecție care să stîrnească interesul, adică să dea naștere la acele acte de indisciplină în mintea elevilor, care dovedesc că lecția i-a tulburat. Educatorul are personalitatea sa care se împotrivesc educatorului. Și trebuie să se împotrivesc; altfel e ascultare oarbă, de ea n'avem nevoie.

Cînd eram copil, despre tot felul de teribilisme ale noastre, mama spunea „au să treacă, cum cade coada la broască”. Dacă vrem să construim o morală socialistă trainică, trebuie să știm să distingem fiececărui de lucrurile serioase.

Fiindcă nu putem contesta că ar putea să existe și lucruri foarte serioase. Eu nu am cînd să fac anchete sociologice; nici priceperea. Dar tinerii pe care-i cunosc îmi dau multă încredere în viitor; evident, or mai fi și alții. Mulți? Destul de mulți ca să mă îngrijorez? Eu n'as îndrăzni s'o afirm. Trebuie făcută o anchetă serioasă, cu toate mijloacele pe care ni le dă teoria matematică a chestionarului, statistica matematică și calculatoarele electronice. E bine să știm pe ce lume ne aflăm, dar nu e bine ca încercarea de a face să dispară anume lucruri care nu arată „pe gustul meu” să ne abată de la marea operă pe care vrem să o creăm: construirea conștiinței socialiste.

E bine să începem prin a evalua dificultățile; nu voi atribui multă pondere sabotajului conștient, dar nu voi trece peste el inconștient. Se pare că vameșii nu știu cărei țări ar fi inventat o formă nouă de grevă: sabotajele prin respectarea cuvînt cu cuvînt a tuturor instrucțiunilor. În munca de construcție a conștiinței socialiste aceasta este forma cea mai periculoasă de sabotaj. Îi vom numi sabotaj din nepricepere voită. Nu în acest articol voi da exemple; am mai dat, voi mai da. Dau numele de sabotaj din nepricepere voită nu fiindcă mi-ași închipui că cel ce le comite ar vrea să comită un act de sabotaj. Voită e nepriceperea, nu sabotajul. Omul refuză să înțeleagă că face un rău deși e capabil s'o înțeleagă. Cînd nu înțelege atunci îl numesc „sabotaj din nepricepere involuntară”. Omul nu se pricepe să facă o reparație, dar încearcă să „se descurce”. Se numește sabotaj din nepricepere involuntară. Soluția? Ce e de făcut? Recluzare. Omul nu-și dă osteneala să înțeleagă ce rost are o dispoziție legală și o aplică întocmai. Nu arată care-i e defectul, ce consecințe rele are. De aplicat, trebuie s'o aplice, că e lege. Dar el sare peste ea, îi e frică să arate că acest paragraf din lege nu e bun. Să nu fie el rău văzută. Ce e de făcut cu acest om? E bun oare un astfel de funcționar administrativ într-un post în care are un cit de mic rol de conducere?

Problema gravă nu e însă în cazurile acestea. Eu n'am vrut decît să arăt cum un funcționar administrativ poate face rău prin aplicarea strictă și incompetentă a legilor. Legalitatea socialistă ne cere aplicarea strictă dar competentă a legilor.

Presupunem însă că în loc de un funcționar administrativ care se ocupă de probleme administrative am avea de a face cu un funcționar cultural, care se ocupă cu probleme de cultură, de înțelegere, de orizont. Iată mari piedici pe care le va întâmpina munca de educare socialistă. Să nu vă mirați că enunț atît de sigur că „le va întîlni”. Dacă aș fi sigur că nu le va întîlni, ar însemna că n'am mai avea de dus o muncă de educare socialistă. În cazul acesta, ar zice un profesor: n'am mai avea de făcut școală, ci numai de împărțit premii.

Observațiile care preced mi-au venit în minte gîndindu-mă la o muncă de autoeducare dusă de matematicienii din țara noastră în ultimii douăzeci și cîțiva ani, de cînd am avut să ne dăm seama ce înseamnă principiul unității teoriei cu practica. Înțelegerea acestui principiu nu a fost o problemă simplă. Evident am fost scutiți de toboșari care să ne indice ritmul în care trebuie să mergem. Problema era: cum se organizează cercetarea și învățămîntul matematic fiind seamă de acest principiu. Din fericire n'a fost nimeni care să propună ca matematicianul să înceteze să facă mate-

matică, pentru a deveni inginer sau contabil. A fost cineva care a strigat că nu trebuie făcută teoria mulțimilor și altcineva care te învăța că algebra pe care trebuie s'o predăm studenților noștri e cea din cartea lui Niewenglowski. Nimeni însă nu i-a luat în serios. Și matematica s'a dezvoltat furtunos în țara noastră bucurîndu-se de tot sprijinul Partidului; și cînd făcea teoria mulțimilor și cînd făcea teoria plasticității, și cînd făcea algebra abstractă, analiză funcțională, geometrie diferențială și algebrică sau logică matematică și atunci cînd făcea analiză numerică, teoria automatelor, economie matematică sau informatică.

Conștiința colectivului de matematicieni din țara noastră este astăzi bine lămurită asupra a ce înseamnă a avea un orizont matematic deschis de filosofia marxist-leninistă în care principiul unității teoriei cu practica să aibă un rol de mentor.

Inseamnă oare aceasta că toți matematicienii fac aceeași matematică? Inseamnă oare că matematica noastră era liberă acum 40 de ani și azi e conformistă? Cîtuși de puțin. Matematicianul nu se simte supus noii tehnici, nici economiei. Matematicianul, în chiar timpul cînd își profesază meseria, se simte solidar și cu inginerul și cu economistul, despre care știe că au nevoie să muncească într-un orizont matematic. Matematicianul, cînd descoperă o teoremă, și atunci cînd ea e o teoremă de teoria plasticității, ca și atunci cînd ea privește legile cu mai multe valori, se simte solidar cu cel ce lucrează în orice alt domeniu fiindcă știe că rezultatele la care ajunge vor fi folosite. Nu știe cînd dar știe că.

Și mai știe că gîndirea omenească e unitară chiar cînd la prima vedere ea se prezintă sub două aspecte. Iar matematicienii au de lucrat și pentru perfecționarea cunoașterii legilor naturii și societății și folosirii lor, și pentru lărgirea orizontului științific. Ei astfel își dau osteneala să creeze conștiința socialistă.

O facultate nouă

M-a bucurat înființarea facultății de construcții aero-spaciale.

— Să vedem, spunea mîeros și lezuitic, colocutorul meu marocănos. Ne-am trezit că vrem și noi să facem cosmonautică, parcă ar fi de nasul nostru. Asta cere parale, Dom'le; asta cere industrie, frate. Și acolo o facultate de aviație, mai înțelegeam și eu, da una de „aero-spaciale”! Nu-i de nasu' nostru.

— Mi-aduc aminte, i-am răspuns, că tot așa vorbea cînd s-a înființat Institutul de Fizică atomică; da ce, spuneai, o să facem noi „bombă atomică”? Aia costă parale, nu-i de nasu' nostru. N-al avut dreptate. Bine că nu te-a ascultat nimeni.

Și cînd, acum vreo 15 ani, Comisia de Automatizare făcea prima sesiune: să avem întii industrie, că pe urmă om automatiza-o. Nu înțelegeai că nu se automatizează o fabrică existentă ci, cînd se concepe o fabrică nouă, se concepe automatizată.

Și acum vreo 14 ani, cînd inginerul Toma scosese primul calculator, îți minte ce spuneai: cum o să facem noi calculatoare, asta cere tehnicitate. Azi, facem. Și cînd, acum vreo 10 ani, s-a ținut la C.O.S. un seminar despre utilizarea calculatoarelor în documentare și bibliografie, tot grijiu de bani erai: costă mult!

Și cînd, acum vreo 6 ani, Centrul de Calcul al Universității începuse să aibă nevoie de un calculator important, spuneai că noi n'avem nevoie decît de calculatoarele pe care le putem face noi, că n-o să avem valută să luăm calculatoare din import niciodată. Azi vezi că facem și noi nu mic, nici puține, și mai avem nevoie să și importăm.

Am auzit c-ai speriat pe o tînră studentă care vrea să facă un proiect de centru de documentare legat de un centru de calcul:

— E neanalist, cînd crezi Dumnezeu — i-ai spus — că o să întrebuintăm noi calculatoarele în documentare? Știi cit costă un calculator?

S-a speriat fata, da noroc că cel ce trebuia să hotărască nu s-a luat după Dumnezeu.

— Eu știu de ce te bucuri că se face facultatea de construcții aero-spaciale, îmi sopteste colocutorul meu glumet, și, trăgînd cu ochiul la cel marocănos: de-aia lui nu-i place. Facultatea asta nouă are nevoie de multă matematică, de multă informatică. Am văzut la televiziune, cînd plecam în lună: tot calculatoare și matematicieni. Facultatea asta nouă vă aduce apa la moară vouă matematicienilor, vouă informaticienilor, vouă logicienilor, vouă teoreticienilor. Că n-o să-i învețe pe studenți să construiască, fără să gîndească teoretic.

— Și ce e rău în asta? Nu în acest fel, creînd tehnici de viril, se ridică nivelul întregii noastre tehnici? Iar cei ce sînt încă subjugati de un practicisim perimat să aibă și ei un model de tehnică nouă: tehnica fondată pe știință. Că mulți cred că numai știința trebuie să se apropie de tehnică. O să înțeleagă din facultatea asta nouă, cum trebuie să se apropie și tehnica de știință. Să nu parcurgă știința o jumătate de drum și să rămînă singură în mijlocul drumului.

Pledoarie pentru risc

Problema riscului în cercetarea științifică este o problemă puțin cunoscută de către cei care nu duc o astfel de cercetare. Bineînțeles, va spune origicine că există un risc în orice activitate omenească; cînd mergi pe stradă, poți să te împiedici, iarna poate să-ți cadă un sloi de gheață în cap ș.a. Dar nu de lucrul acesta este vorba.

Precum se știe, numele de cercetare științifică acoperă două activități complet deosebite: una, pe care îmi place să o numesc cercetare-științifică în institute-departamentale, se referă la găsirea unei bibliografii care să rezolve problemele puse și eventual mici ameliorări ale metodelor cunoscute în toată lumea, dacă nu de toată lumea. Fiindcă, într-adevăr, o problemă poate să fie cunoscută pe lume și eu să nu știu nimic despre ea. Este nevoie deci de un serviciu de documentare, de un serviciu care să urmărească problemele rezolvate și care să vadă în ce fel soluțiile respective se adaptează condițiilor locale. Și aici riscul neprevăzutului există. Dacă vrem să ne gîndim nițel, ne dăm seama că o carte pe care nu o cunoaștem nu știm în cit timp o citim, atunci cînd în ea sînt conținute lucruri noi, de exemplu științifice sau tehnice. Se poate să știu care este ritmul meu de citit obișnuit, dar se poate întîmpla ca o anume pagină să-mi oară pentru a o înțelege mai multe săptămîni sau chiar luni. Este drept că aceasta pentru a o înțelege de adevărat, nu pentru a trece un examen asupra ei.

În cercetarea-fundamentală, sau ceea ce îmi place să numesc cercetarea-in-institutele-academiei (acestea sînt denumiri, astfel de cercetări putînd avea loc și în alte instituții, de exemplu în învățămînt, pentru a nu mă referi la instituțiile militare, pe care le cunosc mai puțin).

În cercetarea-fundamentală, precizez, eu nu pot planifica cu nici un fel de certitudine rezultatele pe care le voi obține, fiindcă asta ar însemna că cunosc de pe acum rezultatele care o să le obțin la anul. Or, dacă le cunosc de pe acum, nu vîd de ce aș mai aștepta un an.

Da, sînt două riscuri în cercetarea-științifică-fundamentală: primul se referă, cum am spus, la problemă. Eu nu pot să știu cu nici un fel de certitudine cum va evolua cercetarea mea și cum va evolua cercetarea altora. Dacă astăzi plănuiesc o cercetare într-un domeniu, care să se extindă pe 5 ani de zile, se poate ca o revistă care-mi vine să fi epuizat întreaga cercetare pe care îmi propuneam să o fac, în momentul de față, asupra fiecărei probleme lucrează un număr mare de oameni în țări foarte îndepărtate. Unele din aceste grupuri de cercetare au între ele relații stabile și rostul colocviilor, simpoziunilor, cursurilor de vară, vizitelor între două instituții din țări diferite și chiar din țări foarte îndepărtate este de a face ca unii să știe ce lucrează alții și să nu se inhame mai multe grupuri de cercetare în exact aceeași direcție.

Alteori, se poate întîmpla ca o anume idee să apară însă într-un grup care nu este cunoscut de cei care lucrează în același domeniu. În acest caz nu se poate ști că acel grup dezvoltă aceeași cercetare. Exemplu voi da mai tîrziu.

Pe de altă parte, în cercetarea științifică nu se poate ști dinainte cînd se epuizează fantezia, creațiile și nici nu există pînă acum mijloace cunoscute de a dezvolta această fantezie. Ca atare, eu nu pot să fiu sigur că de aici peste un anume timp voi fi în stare să-mi mai dea prin cap ceva, nu numai astăzi, cînd sînt mai bătrîn, dar nici cînd eram foarte tînr. Deci, eu nu pot dinainte să știu care va fi randamentul unui cercetător.

Este drept că, dacă cercetătorul are un anume trecut, el poate fi utilizat ca depozit de informații, lucrurile pe care el le-a citit și rînduit în capul lui putînd să le ofere altora, chiar dacă fantezia lui creatoare s-a epuizat. Ca atare, un cercetător destul de bătrîn nu riscă să devină inutilizabil.

Dar acest lucru se întîmplă cu unii cercetători încă tineri. Din aceste motive, de exemplu, profesiile universitare trebuie să aibă legiferat și mijlocul de a scoate din profesie pe acei care, chiar dacă muncesc cu multă seriozitate, nu mai sînt capabili să dea rezultate noi.

Este cu atît mai important lucrul acesta însă cînd nu vorbim de profesiile universitare, în care cercetătorul poate deveni profesor, ci de profesia chiar de cercetător. Ar trebui analizată posibilitatea legală ca cercetătorul, cînd nu mai are fantezie, să poată trece direct într-o altă formă de activitate, fără ca prin aceasta să-i scadă nici salarizarea, nici cîntea de care se bucură printre tovarășii săi.

Am promis adineauri un exemplu. Iată-l: Se știe că în ultima vreme automatele zise finite (adică automatele cu contacte și rele, cu tuburi electronice sau cu tranzistori etc.) joacă un rol din ce în ce mai mare în tehnică. Sînt foarte bucuros și îmi place să o spun că acum mulți ani de zile s-a făcut o statistică a lucrărilor publicate în acest domeniu, publicată de Academia de Științe din Moscova, care arată că, în ordinea numărului lucrărilor publicate, țara noastră era a treia în lume, imediat după Statele Unite ale Americii și Uniunea Sovietică. Ceea ce se știe însă mai puțin și ceea ce interesează să fie pus în legătură cu problema de care ne-am ocupat este că cele trei colective care se ocupau de această teorie algebrică a automatelor finite au pornit de la trei preocupări cu totul diferite: în Uniunea Sovietică ele au pornit de la cercetările de automatizată industrială, în Statele Unite de la cercetările de calculatoare electronice, iar la noi în țară de la cercetările de logică matematică pură, fără nici o intenție de vreo aplicație, cercetări pe care le duceam încă de acum 35 de ani. A fost pentru mine o mare bucurie cînd am băgat de seamă că formulele care îmi erau mie foarte familiare puteau reprezenta o construcție cu contacte și rele sau cu diode, sau cu triode, sau cu tranzistori.

Bineînțeles, chiar după mulți ani de lucru în aceste domenii, cele trei colective din cele trei țări și-au păstrat fiecare fiziologia lui. Colectivul nostru este încă fixat pe problemele algebrice și încearcă prin toate mijloacele să convingă pe tehnicienii din țara noastră să utilizeze rezultatele la care am ajuns. Acest interviu de altfel are, printre altele, și scopul de a insista asupra necesității unei colaborări mai intense între matematicieni și tehnicieni în acest domeniu.

Evident, omul de știință trebuie să aibă curajul de a risca să se ocupe de o anume teorie, chiar dacă în momentul cînd a început să se ocupe de ea nu întrevede nici un fel de aplicație practică. Sigur că fondatorii logicii matematice de acum 100 de ani nu puteau întrevede aplicațiile la automată, care pe atunci nici nu prea exista. Nu știu dacă existau rele, dar știu că nu existau nici diode, nici triode și dumneavoastră știți cu toții că nu puteau să existe tranzistori. Riscul de a face o teorie fără aplicații este totdeauna recompensat. Experiența din ultimii zece ani mai ales a arătat că teoriile cele mai abstracte se aplică. Iată de ce noi trebuie să riscăm de a face teorii care nu știm la ce se aplică.

Un alt exemplu într-adevăr impresionant este cel al geometriei spațiilor cu multe dimensiuni. În ultimii 10—20 de ani, geometria corpurilor convexe și mai ales a poliedrelor convexe în spații cu cîteva sute de dimensiuni constituie conținutul așa-ziselor probleme de programare lineară al căror rol în studiul fenomenelor economice este astăzi fundamental.

O altă teorie abstractă, aceea a grafurilor, este și ea un instrument puternic al studiului modern al fenomenelor economice.

Adaug că ele interesează și arta militară și Editura militară a publicat deja cîteva volume asupra acestor probleme, și anume: „Metodele determinării drumului critic în planificarea și conducerea proceselor complexe” de general-colonel Titus Lupeșcu; „Teoria jocurilor strategice” de Alexandru Al. Roșu; „Teoria grafelor” de Petre Mirescu și Alexandru Al. Roșu; „Programarea la mașinile electronice de calcul” de C. Belea; „Elemente de teorie a deservirii în masă” de colonel inginer Virgil Dobrin.

Tot ce am spus pînă acum pledează pentru risc, dar nu pentru o activitate riscantă.

atelier literar

G. Dumitrescu

M.E.E.: Citeva lucruri... care, un asemenea promițătoare: „Fără nume”, „Verde-albastru”, „Dorinți”; E cazul să ne comunicăm o semnătură întreaga.

D. Ionand: Povestea oscilează pe mai multe planuri, se lungeste nejustificat, se pierde în incidente laterale de interes scăzut și de efect indolent, pare, în general, mai puțin reusită, nepusă la punct, scrisă cu oarecare grabă și neglijență (v. și elemente de stil, ca: „dacă avea ghinion de stricare a vremii”... ?!, „de dimensiuni impresionabile”... ? ! etc.).

D. Barbu: Citeva pagini mai bune, de data asta: „Plecarea din vis”, „Fericirea”, „Laur”. Sfera tematică rămâne încă restrinsă, reținută în continuare (poate cam prea mult?) de neplăcuta întâmplare (deși starea de spirit generală pare mai bună). Mulțumiri pentru vorbele bune de primăvară.

E. Vinski: Scrieți prea mult, prea grăbit, avzind pe hirtie rinduri gi-fite, sacadate, telegrafice, cele mai multe fără „emisie”, fără sens (un fel de „calabalic incurcat”, cum bine ziceți). Un mic procent din aceste pagini, mai așezate, mai filtrate, mai atent transcrise, suportă, însă, foarte bine numele de poezie: „Pentru cine?”. „Din urmă”, „Ea”, „Tu și eu”, „Poet”. Ce păcat că nu vă dați osteneala de a menține acest nivel, sau chiar (ceea ce vă stă în putință, în mod evident) de a-l depăși !...

D. Ilie: Sint multe lucruri interesante în ciclul „Copilărie” și citeva în afara lui. Dar, cele mai multe, sint supuse, în mod curios (și regretabil), unui adevărat efort de sofisticare și hermetizare, care le face aproape impracticabile. Altele, expresia e de-a dreptul siluită, mutilată (sugerind, pe alocuri, vorbirea stilicită a unui străin care nu ne cunoaște prea bine limba !...). De ce-ar me-

V. Soare: Cele mai multe, netransfigurate in-deajuns, rămân lucruri „de uz intern”. Autocontrolul estetic e în scădere. Doar citeva pagini mai dau o idee palidă despre ce-ar fi putut fi dacă n-ar fi cum este. („Lectie”, „Ancoră”, „Ultima vizită” — prima parte). Dar, așa cum vă cunoaștem, nu poate fi acesta ultimul dv. cuvint !

I. Koska: Am luat cunoștință (cu toate semnele de întrebare !) dar, neavind timp pentru investigații și enigmistică, nici pentru jocuri de societate, am depus totul la coș. Am păstrat doar semnele de întrebare...

Elena Bucuman: E destul de amuzantă parodia dv., s-ar putea să aveți, realmente, umor. Mai încercați.

Ana: Mai limpezi și mai axate, parcă, paginile confirmă bunele impresii anterioare, promițătoarele perspective.

Ina B.: Citeva lucruri demne de interes („Indemn”, „Noapte albă”, „Cumpăna” — încă nepusă la punct) și multe imagini frumoase risipite prin celelalte, care n-ajung, din păcate, la împlinirea rivnită. Poate că nu acordați, încă, destul timp, destulă atenție, consecvență, stăruință, poeziei? Felicitări pentru premiu ! (Dar ce-aveți cu „micii pescăruși curioși” ?...).

Cristina M. Căruntu (ceva, în „Inima”), **Mariana Scurtu** („Reflecție”), **Cristi Opreșcu**, **Rafila Radu**, **Gh. I. (B) Negoescu**, **C. Hurezan**, **Maria Bălan**, **Dobre Enache**, **M. I. Ambiescu**, **N. Mavrodin**, **Iov M. F.:** Nimic nou !

MANUSCRISE NEISCALITE: „Soapte în primăvară”, „Speranțe”, „Iarna românească”, „De primăvară”, „Flori și albine”, „Primul duduit”, „Dor și primăvară” etc.; „Iluzia iubirii”; „Cimitirul aer”; „Lumea lui Eminescu” etc.; „Visuri de sarbe”; „Mama”; „Retrospectivă eșuantă”; „Cintecul duosului care suspină”; „Reacția epidermică”; „Diagrama matematică”; „Hopa Mitică”, etc.

Anca Comoiți, Danyo Richardelo, Emilia Simion, Alex. Nistor, Manuela Simion, Maria Mănescu, Adriana Mocanu, Florentina Rusu, Marinela Adamescu, Florin Apostol, Sever („Antipastel” II, „Autobiografie”), Viniana Antoniu, Petrica Dumitru, Diana Dragomir, Violeta Deminescu, C. Găitan, Rolly B., Marian Preda, Camelia Enescu („Amin-tire, mame!”), Monica Nistor, Marianne Ciubi („Eseu” II), George Mehedin, D.-A. Jiga („Pastorală”), V. Grațian, Darcos („Să sperăm că...”), Tudor Adrian, Dan I. Gipsor, Mihaela Stroe: Încă nu se pot trage concluzii. Reveniți. **I. Puica, Fl. Bujoreanu, C. Cioancă, Alina Puiu, T. Velescu, A. V. Filip, N. F. Cirstea, N. H. Angelescu, Ionică I. Nicolae, A. Zână, I. Iepure, Adr. Nica, Tr. Teodoru, Daniela Bălan, S. A. Ilie, V. Stănculescu, Dumitru Ștefan, Arhipova, C. Negrea, Vasile Rapid, I. Uruci, A. Gaiță, O. Anonimu, Corina Soare, C. Prunoiu, Alex. Ioanescu, M. Paring, N. Dobre Turda, Em. Senescu, N. N. Dunea, I. Fl. Nițu, M. Afloarei, D. Tritean, M. Iftene, D. Sima, Dora Mihaela, Val. Russu, Cr. Banciu, Leia Ardin, G. Vaiman, Sonia N. Dumitru:** Încercări de nivel modest.

GEO DUMITRESCU ■
N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

LIMPEZIRE

Sint înfiorat
ca o creangă ștearsă de zbor
mil de ochi sticlesc pe urma mea
pentru Dumnezeu
ce-or fi vrind ?
cu printre stele nu caut decit un poem
cu picioarele pe pământ
degeaba mă tot asigurati :
„vezi-ți de treabă domnule
dumneata esti un om tiber”
protestez
să fim înțeleși
ce fel de liber urmărit pas cu pas
de-atitea vise ? !

EMIL ACHELARIȚEI

PERFEȚIUNE

apoi zise nu mai putem serie poezii
pe coji de nucă
altă coajă altă apă a simbetei
vine o vreme cind poemele
trebuie pictate cu pensula muiață în oglindă
apoi spuse damnatul
în mine incede greul
după inghesuiala dintre floare și stup
haideți să vinăm pășări colibri
suffind săgeți otrăvite
prin turburi de orgă

COSTIN GRIGORAȘ

O SĂ-ȚI LAS UN POEM

O să-ți las o sondă subțire
o să-ți las un poem, un cuvint
prin el strecurată lumina de-afară
va pătrunde-n pământ
dar oare mai sint
vase comunicante între noi
între inima mea și ventricolul tău sting
între aerul de deasupra
și întunecimea din pământ
oare tălpile tale cind umbli prin iarba
sint creștetul meu tremurind ?

MONICA ROHAN

IREVERSIBIL

Repetam trăirea
în condiții aproape identice
strigătul răscolea
și căuta
memoria se vârsase în singe
singure vocile bijibiau
într-un magnetofon
ochii transpuneau pași gesturi
nu mi-e-ndejuns. Mai uit. Mai tip...

I. BADEA NINEL

MĂ IARTĂ, CLIPĂ...

Mă iartă, clipă, e-am trecut prin tine
Fără să-ți fi dat ce-aș fi putut să-ți dau,
Dar cind o viață peste gindu-mi vine
De unde timp cu tine să mai stai ?

Aș fi voit să te-nunun eu nimbul
Splendorii tale ce-ar fi fost să fie
Dar peste mine năvălește timpul,
Atom din partea mea de veșnicie !

Tu treci că o zvicnire de aripe
Purtind în tine gustul lui era
Și efemeritatea unei... clipe.

N-a fost să-ți dau ce-al fi voit a-ți da !

Eu știu că viața-l un sirag de clipe
Și fiecare vrea din noi ceva.

CATALIN ȚIRLEA

PUȚIN DESPRE DRAGOSTE

Stau infundat piină peste cap în provincie
și construiesc aureole
pentru prietenii ce m-au părăsit ca pe-un lepros...

n-am radio, n-am televizor, un
singur telefon îmi populează, civilizat,
odaia și firul lui face
legătură directă cu cetatea Ninive,
alo ! răcnesc în receptor și de acolo
cineva urlă a spaimă și-ați,
urletul acela mă-ncearcă de putere
de muncă și construiesc aureole în
continuare
doar am atîția prieteni care m-au uitat ;
o vreme, ce-i drept, am fost îndrăgostit,
dovadă : din cele trei săruturi de
care-am avut parte, pe-al treilea
memoria l-a reținut definitiv ;
sunetul lui oricind
il pot folosi la judecata de-apol...
THEODOR PURICE

ODĂ LUI THOMAS DE QUINCEY

El se plimbă cu diligența
pe lacul cu nuferi de aluminiu
soția lui prepară ceaiul
el e uneori cel mai frumos
și asta e de ajuns

el ar putea să serie cele mai frumoase
poeme
dar nu e nevoie să serie cele mai
frumoase poeme

cu lingurița pentru ceai
el poate face lucruri mult mai frumoase
decit să serie cele mai frumoase poeme

el coboară din diligența
se cufundă în lac
și ajunge acasă
soția lui prepară alt ceai
afară incede furtuna

el ar vrea la un moment dat să serie
în limba elină cel mai frumos poem
dar nu e nevoie nici de limba elină
nici de cel mai frumos poem
flăcările galbene filfite în cămin
el duce lingurița la buze
afară sau înăuntru il asteaptă diligența
DAN EMILIAN ROȘCA

CINTEC DE SEARĂ

Departa de lumina amurgului tîrziu
Fuși tu pasăre tristă a cerului pustiu
Ascunde-te-n pădurea ce doarme erenelată
Și nu-ți lăsa cîntarea spre mine să răzbată

O arie flăvă, pe strună argintie
De multe nopți și zile mi-o cîntă întruna
mie

Și mima răsună a clopoțel de ceară
Fecete înlăuntru, tăcere în afară
ANCA SĂRBULESCU

orbiji și scrieți românește

...Scripta manent!

...Adică „ce este scris rămîne” spuneau cei vechi atrăgînd atenția asupra responsabilității de care trebuie să dea dovadă cel care așterne vorba pe hirtie. Căci nu poți să nu fii trist (aș spune „jignit”) cînd vezi greșeala lăfăindu-se pe pagina tipărită, vrînd parcă să-ți anuleze plăcerea de a citi. Există, pentru evitarea greșelilor și pentru înlăturarea nesigurăntelor, o mulțime de lucrări normative la care este foarte ușor de ajuns. Iată, în 1982, Academia a editat **Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române**; elevii au la dispoziție un excelent ghid al profesorului G. Beldescu, **Ortografie, ortoepie, punctuație**, editat de Societatea de științe filologice, tot în 1982. Și cite altele !

Dar, pentru a ajunge să le deschizi, îți trebuie — aș spune — o doză de modestie. Adică de neîncredere în memoria ta care-ți poate juca feste (numai ca exemplu aflat la îndemînă, și nu ca lipsă de modestie, am să spun că, scriînd chiar acest articol, m-am întrebant dacă e corect scris să nu fii trist cu doi i știut fiind că imperativul verbului a fi se serie cu un singur i : nu fi ; aici e însă vorba de un conjunctiv, așa că e corect cu doi i, lucru de care mi-am dat seama din dicționarul citat).

Rîndurile acestea nu se vor nici moralizatoare și nici izvorite din tendința de a căuta cu orice preț „un nod în papură”, dar, din păcate, se întimplă adesea ca încrederea prea mare în „gramatica proprie” să ducă la efecte neplăcute. Iată, parcurînd revista „Amfiteatru” din aprilie, unde pe prima pagină se găsește și o caldă „Pledoarie pentru limba română”, aflăm în continuare despre o „paloare exanguă” (p. 2) în loc de exsanguă —, despre „hipostazierea... anumitor modele” (p. 3) — termenul este specific medicinei, cel recomandat de limba literară fiind ipostaziere —, despre „procesul de creere” (p. 6) în loc de creare și despre un cuvint inexistent în dicționare, greu de înțeles chiar în context : „securabil” (p. 8).

Fiește, asemenea fapte pot fi considerate doar niște mici scapări. Dealtfel ele ne-au folosit numai ca exemple pentru a arăta încă o dată necesitatea menținerii unității normei scrișurii, condiție chiar a dezvoltării și a inovațiilor limbii literare.

CEZAR TABARCEA ■

IOSIF DEMIAN :

(Urmare din pag. 13)

din partea cineaștilor, a publicului și a criticilor prezenți în festival. Nu același lucru pot spune despre ecurile acestei prezențe la noi... La întoarcere, singura întrebare care mi s-a pus a fost : „ce premiu ne-ai adus ? !” ...Ca și cum eu, un eventual fotbalist, selecționat într-o, să zicem, echipă continentală, n-am nici un merit dacă n-am marcat măcar un gol !... Nu vreau să exagerez, dar mă așteptam însă ca în paginile unei reviste, sau în spațiul unei emisiuni radio ori TV, să mi se fi dat prilejul să-mi exprim, în urma unei experiențe personale, considerațiile legate de prezența filmului românesc la marile întîlniri ale cineaștilor lumii. Poate că acum, la ediția festivalului ce se desfășoară în aceste zile, ar fi fost prezente și citeva filme românești. Am fi avut și ar fi avut (organizatorii) de unde alege.

— Să revenim la participarea dv. la Cannes de anul trecut.

— La întoarcerea mea în țară, citiva prieteni mi-au dat de înțeles că „acum de ce îți mai bați capul ? !” Ai fost acolo — mulțumește-te cu asta ! Sau vrei ca altă dată să pleci mai greu !... Mă gîndesc că poate aveau dreptate.

— Sau poate că nu !... Continuați, totuși.

— Nu vreau favoruri sau laude, dar, vedeți, era totuși vorba de succesul unui film românesc, de prestigiul țării noastre, în ultimă instanță ! Faptul însă, cum ziceam mai sus, a fost trecut sub tăcere... În presa franceză au apărut cronici la filmul meu, ceea ce, cum să vă spun ?... Zilnic apăreau două sau trei cronici, și asta într-un festival în care se prezentau, tot zilnic, zeci și zeci de filme.

— Nu exagerați ?

— Nu : s-au dat pe ecrane și, foarte multe, pe casete. Proiecțiile inceptau de obicei la orele opt a.m. și continuau mult după miezul nopții. Mi-au apărut, repet, cronici în „France Soir”, „Nice Matin”, „Le Monde”... În toate se vorbește impli-cit despre noi românii. Dacă-și fi fost întrebant la întoarcere, aș fi explicat (deși cred că într-o anumită măsură aceste lucruri se cunosc) de ce filmele noastre care participă la asemenea festivaluri nu ajung decit foarte rar să fie remarcate sau să obțină premii. Atita timp cît noi intrăm în „gura leului”, adică participăm la un festival ce are loc peste hotare, ca să ne

putem impune trebuie să acceptăm regula jocului, și nu să pretindem neapărat acceptarea de către ei a modalităților noastre, care, hai să fim sinceri, uneori dovedesc superficialitate și inerție.

— De ce credeți că se întimplă așa ?

— Personal, cred că dacă Asociația cineaștilor, mai exact secția de regie, ar fi chemată să facă propunerile pentru participarea filmelor noastre și pentru stabilirea modalităților de susținere a acestor participări, lucrurile ar sta altfel. Pentru că, în mod normal — nu ? ! — cine poate face cea mai competentă propunere pentru o participare, dacă nu cei în cauză, adică realizatorii filmelor ? De asemenea, cred că dacă ar exista un **Festival național al filmului** (și nu pot înțelege de ce, atunci cînd noi avem atîtea festivaluri : al cineaștilor, al romanelor, al teatrelor și chiar al umorului, de ce nu-și găsește loc o astfel de competiție stimulativă și mai ales eficientă în cadrul marelui Festival „Cintarea României” ?) nu am avea decit de cîștigat. Așa cum se uzitează și în alte cinematografii, am putea invita, cu ocazia unui astfel de eveniment, critici de cinema, directori ai marilor festivaluri, care, puși în fața unei producții complete a celui an, s-ar simți obligați, fără îndoială, să țină cont și de noi. Sint convins că s-ar scrie mai mult despre filmele noastre, că am avea mai multe șanse ca aceste filme să circule în lume. De cîrînd a fost la noi unul din directorii festivalului de la Cannes, J. P. Deleau. În mod firesc, noi, cineaștii, trebuia să cunoaștem acest lucru, cred că ar fi fost bine ca, în cadrul asociației noastre, să purtăm un dialog deschis, să ne prezentăm fiecare filmele ; se mai impunea, cred, o conferință de presă după vizionarea acestor filme, trebuia deci un cadru democratic eficient și firesc, corespunzător unei asemenea situații. Nimic din acestea nu au avut loc, oaspetelui i s-au prezentat citeva filme alese, cred eu, destul de arbitrar (unele din aceste filme nu au nimic comun cu specificul festivalului), făcîndu-ni-se de fapt un deserviciu.

— Să revenim la problemele care frămîntă filmul românesc și pe realizatorii săi.

— Tot despre asociația noastră, a cineaștilor, aș dori să continuu. Sper să fiu în consens cu colegii mei atunci cînd mă declar nemulțumit de o anume suficiență apărută în cadrul ei. Poate ar fi bine ca în marile probleme : întocmirea planurilor caselor de filme ; îndrumarea debuturilor ; cultivarea unui cadru de lucru armonios și eficient privind realizarea filmelor, a asociația să fie chemată să-și spună cuvî-

mul, să se implice mult mai serios. Poate ar fi nevoie ca și din partea celor ce conduc destinele filmului, a forurilor superioare, să fim sprijiniți într-o reinviore a activității și vieții asociației noastre. Sigur, asta presupune multă muncă din partea noastră, dar ne trebuie măcar certitudinea că această muncă e în folosul imediat și de durată al filmului românesc. (Menționez în paranteză, de pildă, că alegerile generale ale asociației sint aminate sistematic de circa nouă ani !).

— Ce faceți în prezent, Iosif Demian ?

— Îmi permit o mică relaxare după cele două filme pe care le-am terminat de cîrînd. Este vorba de „BALOANE DE CURCUBEU” (după un scenariu de Fănuș Neagu și Vintilă Ornaru) și „LOVIND O PASĂRE DE PRADĂ” (scenariul : Petre Sălcudeanu). Sint două filme diferite ca gen și tematică, sper să fiu „regăsiți” în ele de cei care au apreciat „O LĂCRIMĂ DE FATĂ”. Mă întîlnesc aproape zilnic cu Mircea Diaconu, actorul, cu care gîndesc și lucrez, un viitor film. Un film în care Mircea Diaconu nu va juca... el fiind autorul scenariului. Mai lucrez și la alte proiecte, despre care însă aș prefera să vorbim cu altă ocazie... !

SPECTACOLE ALE OPEREI ROMÂNE LA SALA PALATULUI

Ultima zi a lunii mai și prima săptămînă din iunie programează la Sala Palatului Republicii Socialiste România două spectacole de mare atractivitate ale colectivului Operei Române din București :

— Marți 31 mai, la ora 18, va avea loc **Bal masecat** de Giuseppe Verdi. În distribuție : Ludovic Spiess, artistul popularul Nicolae Herlea, Maria Slătinaru-Nistor, Iulia Buciuceanu, Gerda Radler-Anca, Nicolae Constantinescu, Adrian Ștefănescu, Ștefan Teodorescu, Nicolae Andreescu. Conducerea muzicală, Cornel Trăilescu.

— Marți 7 iunie, la ora 18, Carmen de Georges Bizet va avea în distribuție pe Ludovic Spiess, artistul emerit Dan Iordăchescu, Marcel Angelescu, Cristian Mihăilescu, Adrian Ștefănescu, Bogdan Păncu, Rodica Mitrică-Bădîrcea, Eugenia Moldoveanu, Gerda Radler-Anca, Adina Iurașcu. La pupitru, dirijorul Constantin Petrovici.

Un muzeu in labirint

Între Shakespeare și Holbein

2.

Holbein. Autoportret

Cind Holbein a plecat din Augsburgul natal, călătoriile erau la modă. Se vorbea peste tot despre Columb și Vasco da Gama, iar Magellan se pregătea să facă inconjurul lumii, din Spania în Spania. Holbein nu pleca atât de departe. În Elveția, la Basel. Și nici nu era minotaur de vreo febră a descoperirilor și a drumurilor. Dar acolo se găsea un important centru umanistic în care va avea șansa de a-l întâlni pe Erasm.

Erasm avea, atunci, patruzeci și opt de ani. Holbein, șaptesprezece. Erasm era în culmea gloriei. Toată Europa îi pronunța numele cu respect, socotindu-l înțeleptul suprem. În schimb, Holbein era un necunoscut. N-avea de partea sa decât numele tatălui său, talentul și speranțele. Prin ce miracol, deci, s-au împrietenit cei doi? Poate că Erasm a intuit de la prima întîlnire forța aceluia pictor tânăr care își căuta drumul. Poate că l-a încântat admirația ce i-o arăta Holbein. Poate că i-au plăcut ilustrațiile și desenele pentru gravuri în lemn pe care Holbein i le-a arătat. Sau poate că toate acestea la un loc erau adevărate, plus faptul că adolescentul de șaptesprezece ani și înțeleptul matur aveau cam același mod de a se apăra de adversități și de partea urită a lucrurilor, devotându-se muncii lor. Oricum, Erasm a acceptat ca tânărul desenator să orneze cu crochieri capodopera sa „Elogiul nebuniei” și, văzând ilustrațiile, s-a amuzat copios. Astfel, drumul celebrității lui Holbein era deschis.

Curînd, însă, Erasm a lansat la Basel un strigăt de alarmă: „Aici, arta moare!”

Nu e cazul să judecăm legitimitatea unui asemenea strigăt. De fapt, arta nu moare niciodată. Ea poate fi înăbușită, alungată, poate fi silită să vorbească în șoaptă sau chiar să tacă, poate fi pusă să mintă sau să se mintă, poate fi amăgită, deturată de la rosturile ei firești, poate fi azvirlită pe un rug, aruncată în închisori, împinsă în umbră, în nesiguranță sau, și mai grav, în eroare, dar de murit nu moare, practic, niciodată. Dacă piere în flăcări, renaște în cei care privesc flăcările. Și care îi pot suporta absența, nu moartea.

Dar Holbein pleacă totuși. Își face bagajele și pleacă. Mai întâi, Italia. Apoi, Franța. În cele din urmă, cu o scrisoare de recomandare din partea lui Erasm pentru Thomas Morus, în Anglia.

După o primă ședere în Anglia, revine la Basel. Aici, atmosfera e din ce în ce mai greu respirabilă pentru un artist. Și din nou, de data aceasta definitiv, ia drumul Angliei.

Unde lucrurile s-au schimbat însă. Protectorul lui Holbein, Thomas Morus, e în dizgrație. Și va fi pus cu capul pe butuc din porunca lui Henric al VIII-lea.

Aici intervine un amănunt jenant pentru cei care nu vor să creadă în strigătul lui Erasm. Sigur, arta nu moare, dar ea poate consimți la privilegiul neplăcut pentru un moralist prea pedant. Thomas Morus e decapitat în 1535. Cam în același an, Holbein își începe cariera de pictor de curte. El execută, în acest an, o pictură în onoarea Annei de Boleyn, a doua soție a lui Henric al VIII-lea. Asistă apoi la dizgrația ei. Și la sfîrșitul ei, asemănător cu cel al lui Thomas Morus. Regina a murit, trăiască regina! Holbein face portretul reginei Jane Seymour. Care e mai norocoasă. Scapă de secura călăului. Este numai repudiată. Urmează portretul Annei de Clèves. Repudiată și ea după cîteva luni. Holbein e pictor de curte și calitatea aceasta are riscurile ei dezagreabile. El riscă mereu să-și vadă modelul cu gîtul pus pe butuc. Ceea ce se și întîmplă cu succesoarea Annei de Clèves, Catherine Howard.

Întrebarea e: ce se vede din toate acestea în autoportretul lui Holbein? Ei bine, nimic. Sau aproape nimic.

Autoportretul acesta e un desen pe hirtie galbenă făcut la vîrsta de patruzeci și cinci de ani. Cîteva luni înainte ca Holbein să cadă victimă unei epidemii de pestă care a devastat Londra. El putea să aibă valoarea unui fel de testament. Și n-are.

Căci Holbein e străin de conflicte interioare. Ochii lui au văzut multe, inclusiv instrumentele de tortură folosite în numele lui Dumnezeu. A privit furtuna de sirge care se ridică în Europa. L-a văzut pe Erasm din ce în ce mai prețuit și apoi din ce în ce mai izolat. L-a văzut pe Thomas Morus, mai întâi lord-cancelar, puternic și protector, apoi victimă. A văzut arbitrarul domnind peste capetele plecate și peste cele rostogolite în țărîna. A asistat, la multe patimi dezlanțuite. Și nimic din toate acestea nu l-a schimbat. El desenează fără compasiune și fără cruțare. Nu-l tremură mina niciodată. Și, parcă, nici sufletul. Indiferent cîtă dezordine se strînge în jurul lui, el întipărește pe toate portretele sale ordinea. E, fără îndoială, unul din cei mai mari portrețiști din toate timpurile, dar, iertată să-mi fie naivitatea, cum poate fi un artist imparțial? Unde e, în atîta exactitate obiectivă, ceea ce face alături culoarea să țipe, să sufere, să cînte, să tremure de plăcere, de spaimă sau de oroare, acea calitate sau imperfecțiune care aruncă o punte între un tablou și sufletele noastre?

Ultimul reprezentant al Renașterii germane, Holbein, e un martor lucid și lipsit de indulgență. Dar mă întreb, privindu-i autoportretul, dacă nu cumva gloria artei stă mai puțin în desăvîrșire și mai mult în acele imperfecțiuni care au făcut din ea o istorie a inimii omenești. La urma urmei, și Ahile a devenit legendar datorită călcîiului său vulnerabil. Altmînter, vitejia lui fără riscu nu ne-ar fi impresionat.

Lui Holbein îi lipsește, pare-mi-se, tocmai acest călcîi vulnerabil pentru a fi un pictor la fel de mare ca Rembrandt. Poate de aceea e atît de liniștit și precis.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Gînduri vechi la o carte nouă

Am citit, cum se zice, din scoarță-n scoarță, cu interes și pasiune, somptuosul volum însumînd mai mult de cinci sute de pagini intitulat **Civilizație românească și civilizație balcanică** — dispărut vertiginos din librării — care strînge între copertile lui studiile istorice ale mereu regretatului meu prieten Victor Papacostea (1900—1962), valorosul om de știință și excepționalul dascăl, iubit de elevi cit a predat la licee și de studenți cînd devine titular de catedră la Universitate, a cărui amintire o păstrez vie în memorie, înfășurată în velururi de mîngîieri și de dragoste.

Ediția, alcătuită de fiica lui Victor Papacostea — Cornelia Papacostea-Danielopolu, temeinică și excelentă comparatistă, — după toate regulile și exigențele pe care le implică o asemenea lucrare, se deschide cu o amplă prezentare a omului și a istoricului, care e un model al genului, datorată lui Nicolae-Serban Tanașoaia și a apărut la Editura Eminescu în selecta colecție „Biblioteca de filozofie a culturii românești”, inaugurată și girată personal de Valeriu Răpeanu, unde au mai văzut lumina tiparului Gheorghe I. Brătianu cu **Tradiția istorică despre întemeierea statelor românești**, Tudor Vianu cu **Studii de filozofia culturii** și unde sînt în curs de apariție în continuare, pentru anul acesta, Mircea Florian, C. Rădulescu-Motru și Const. Antoniadă. Și îi felicit pe toți trei din toată inima și cu tot entuziasmul pentru frumoasa inițiativă și pilduitoarea realizare, dar îndeosebi pe Cornelia Papacostea-Danielopolu, care se vede cîtă filială iubire a pus în sirguintele și munca ei ca să răsolătească parcă adorația și nădejdele pe care Victor Papacostea le-a avut cît a trăit pentru odrasla lui.

Nu voi face ceea ce se cheamă o recenzie a cărții; ea trebuie citită și, neîndoios, va rămîne una de referință. Ci vreau să notez cîteva

gînduri mai vechi privind omul și stirpea lui. Era aromân de obirșie și era frate cu ceilalți Papacostea — toți cărturari și toți oameni dintr-o bucată și de inflexibile caracter — Alexandru, Cezar și Petre. Părinții lor au fost institutori. Alături de Victor, care era cel mai mic dintre ei, au mai fost profesori universitari Alexandru și Cezar.

Alexandru Papacostea (1884—1925) — singurul pe care nu l-am cunoscut — după un doctorat strălucit, luat în științele juridice la Paris, va fi chemat ca profesor de drept constituțional comparat la Universitatea din Cernăuți și apoi titularizat la aceeași disciplină la Universitatea din București. A ocupat în 1917 demnitatea de secretar general la Ministerul de Industrie și Comerț, în cabinetul refugiului de la Iași, pe cînd Barbu Delavrancea era șeful departamentului și i-a fost un colaborator prețuit și pretios în vremuri de restriște. A rămas de la el în manuscris un foarte documentat și util studiu **România politică**, tipărit postum în 1932.

Cezar Papacostea (1886—1936), remarcabilul elenist și latinist, universitarul de specialitate de la Iași și București, este desigur mai știut prin bogata lui bibliografie de studii și eseuri rezervată clasicii și prin traducerile din Platon și Homer.

Nu am idee nici de anul nașterii, nici de acela al decesului la Petre Papacostea. Era jurist ca formațiune, era un spirit organizatoric de elită și a fost o vreme director general al Poștelor unde, înfăptuind ceea ce a înfăptuit, s-a vorbit mult timp de „perioada Papacostea”. A fost deputat, a fost secretar politic și particular al maresalului Alexandru Averescu, căruia i-a rămas fidel după ce „fripturismul” — termen plastic și acid inventat de Iorga — deteriorase moralmente viața publică și partizanii îl părăsiseră. Din personalitățile mar-

cante ale partidului poporului se mai găseau credincioși ai gloriosului ostaș, în afară de Petre Papacostea, încă trei și îi însemn aici spre știință: junimistul Const. Meissner, filozoful P. P. Negulescu și Grigore Trancu-Iași. Și subliniez deocamdată — fiindcă nu am datele trebuincioase pentru Petre Papacostea — că ceilalți trei frați Papacostea și-au sfîrșit existența pămîntească prematur, în plină capacitate de muncă și putere de creație, spre paguba spiritului și culturii românești: Alexandru la 41 de ani, Cezar la 50 și Victor la 62 de ani. Dar toți Papacostea au fost niște minți deschise, niște Oameni de o incomparabilă omenie, călăuziți de bine, de frumos și de dreptate, cărora nimeni nu le-a putut aduce vreo imputare, și care în viața publică s-au comportat ca atare, stigmatizînd pesta fascisto-hitleriană și succursalele ei autohtone, — legionarismul și cuzismul —, constanți împotriva șovinismului, a rasismului și a oricărei tendințe de xenofobie. Și-mi amintesc — în imbulzeala atîtor gînduri vechi trezite — cu o tonică plăcere, din timpul ultimului război, cînd așteptam cu înfrigurare înfrîngerea nazismului — de întîlnirile noastre în garsoniera unui prieten comun, deloc colorat politiceste ca să nu provoace suspiciuni — pe numele lui Mitică Brătulescu — și unde ne reuneam săptămînal, totdeauna în altă zi, ca să schimbăm impresii și să confruntăm informații ascultate la posturile de radio și unde veneau de regulă Victor Papacostea, Petre Pandrea, Eugen Demetrescu — care deținea funcția de secretar general la Ministerul de Finanțe — colonelul Ilie Dumitrescu și, uneori, cînd putea înșela vigilența agenților polițienesci urmăritori, Lucrețiu Pătrășcanu. Credeam încă în albăstrițele și în solaritatea vieții, speram cu neclintiri, eram cu patruzeci de ani mai tineri — astăzi — vai! — aproape toți numai umbre și amintiri.

Aceștia au fost frații Papacostea și așa a fost inubliabilul meu prieten Victor Papacostea, al cărui mesaj în spirit — peste timp — vine să-l aducă în actualitate.

L. KALUSTIAN

Iubirea de frumos

Bogdan Vodă

Mi-a intrat în casă zilele acestea un volevod, unul dintre cei mai frumoși bărbați pe care ochii mei i-au văzut vreodată, îmbrăcat ca un împărat din vechime, înalt și drept la cei șaptezeci de ani al săi, ușor ca lacrima, urlaș în umerii cuprinși de inariparea sumanului de lină cenușie peste cămașa albă de ci-

neapă înflorată strîns în jurul grumazului de profet ars de flăcările cuvîntului. Mîinile sfințite de umealta trudei cu degete de cărturar iar obrazul privirii neiscoditor dar răscolind prin neprihana umbririi. Moșul este el Vasile bazileul bizantin al Maramureșului pe care îl cunoaștem atîția dintre noi, a venit să ne spună că Bogdan Vodă călare pe cal adevărat de bronz așa cum se cuvine să fie și pentru care aleargă de ani să-l poată vedea în mijlocul satului ce-i poartă numele, se apropie să fie o realitate. În acea republică de lemn cum este

satul maramureșean care a înălțat spre stele turla mănăstirii Surdești, unică în lume piramidele nădăjduirii noastre, s-a făcut istorie, este istorie și va fi istorie cu oameni ca Moșul acesta patriarhal nepereche. Îl sîrut mina de părinte țărănu-lui maramureșean cu lacrima înfloririi de mai pe calea lată poate cea mai adîncă a bucuriei Cuvîntului care ne ține laolaltă. Logos intrupat în istorie în jurul Carpaților.

IOAN ALEXANDRU

Contemporanii mei

Poetul fără vîrstă

Pariez că săptămîna trecută, întîlnindu-ne întîmplător la Casa Școlii după o observație subțire cu referire la undulațiile podoabei mele capilare și încă două-trei săgeți aruncate din colțul surisului, Geo Dumitrescu n-ar fi bănuit că voi scrie vreodată despre el. (Nu pot să zic dînsul, fiindcă alura lui adolescentină îmi interzice.)

Are silueta de japonez exilat în Balcani, agilitate de spadassin și miniaturala sa alcătuire emană siguranță și fascinație.

M-a iritat la început sarcasmul lui cu inflexiuni catifelate, subtil sau direct, și nu l-am putut înghîti multă vreme fiindcă, cu vreo douăzeci de ani în urmă, încercînd să-l agresez verbal la madam Candra (provincial complexat și obraznic), m-a sfătuit cu seriozitate de expert că ar fi cazul să mă tînd. De fapt, cred că semănăm într-un fel...

În excelenta carte de interviuri „Lumea de mine”, apărută prin '45, dacă nu mă înșel (volumul mi-a fost sterpellit de un confrate care susține că furtul de cărți nu se pedepsește!). Ion Biberi îi fixează într-un portret în care teribilismul și fronda se armonizau cu inteligența ironică, alăturîndu-i unor personalități ilustre.

Multă vreme l-am văzut la Sinaia, așezîndu-se invariabil la aceeași masă, într-un colț din care avea perspectivă totală asupra sălii, aprinzîndu-și într-un ritual devenit tabiet o țigară înjumătățită, virită într-un țigaret prevăzută cu vată protegitoare împotriva nicotinei.

Mă debusola prin atitudinea lui de la zi la zi variabilă: amabilitate concesiivă, ironie abstrasă, aer absent sugerînd melancolii cervine. Duellînd cu mulți andabești literari, Geo n-a abjurat de la poezia din tinerețe, fandîndu-se înropîndu-și opera parcimonios, îmbogățînd-o sau selectînd-o, cu aceeași detașare lirică controlată, uneori surprinzător de concretă, alteori dezarmant de suavă și melancolică. În frontul jurnalistic el deține de-acum poziția unui taumaturg li-

terar de la care începătorii într-ale poeziei așteaptă semnul miraculos. A miruit cîțiva cu topuzul său nedureros, scoțîndu-i din anonimatul „poștei redacției”, semnîndu-le, circumspect dar meritat, certificate de naștere.

Fiind o dată sau de două ori la el la Otopeni, unde s-a retras printre cireși și meri, după ce i-am văzut mormanele de picuri răspîndite sau legate cu sfoară, producții poetice (primite din toată tara, caligrafiate sau bătute la mașină), l-am întreat, mimînd naivitatea, dacă nu știe că picurile în stare acceptabilă pot fi valorificate prin intermediul poștei române care plătește bani buni pe asemenea relicve. S-a arătat interesat, mărșînd la momeală, și, rîndîndu-și ochii prin camera garnisită de picuri, a zis cu toată seriozitatea: „Micule, le transportî tu cu o mașină, trageți, că ai spirit practic, și facem banii pe din două...”

Traducător harnic și inspirat, prezență activă în viața obștii, a

știut să se detașeze și să se retragă spre expiere poetică ieșînd totdeauna victorios din focul filonichiiilor pătimașe, ajutat de umor și inteligență, dînd senzația combatanților că l-au avut fiecare de partea lor. Tîneretea sa uluitoare, surisul suveran, detașat și ironic, misterioasă sa singurătate mă fac să-l bănuiesc de o revenire proaspătă și nouă.

Deși efigia sa poetică s-a fixat de mult într-un tondó cu ramă precisă și trainică.

Îi va costa acest portret o sticlă de Calvados producție proprie, făcut în serile de toamnă cu stele înșurubate în cer, cînd poetul plimbîndu-se prin grădina casei, obsedat de „nevoia de cercuri”, își exersează „libertatea de-a trage cu pușca”...

Geo Dumitrescu confirmă și la propriu și la figurat aserțiunea că poezii nu au vîrstă.

MIRCEA MICU

A doua carte cu prieteni

Melancolii de peruzeza

(Urmare din pag. 13)

casă bună cu surrealiști, a intuit prea puțin sau aproape deloc că Ion Bănuță, fire agitată, pletorică, generoasă, limpede, ca lacrima de vin căzută pe piine și ca lacrima plînsă-n închisori, e născut (și nu a făcut) să nu întîrzie într-o formulă de safir. El și-a inecat bobul de fulger sub asfaltul Bucureștilor, după ce mai întîi l-a scaldat în șipotul finitilor, și a pornit să piardă totul. Mușcat de demonul greierilor nu știuse în ce lume intră. În loc de brînduși, catarge ca o pădure de sulii. Dar bun la toate pierderile, adică inger care scormonește în infern, el a mers înainte, încîntat de jocul subtil al desmierdării veninului. Greier. Plîn de „toți crîni veșnicului suflet pribeg”. Printre poeți (cei mai mulți terorizați nu de cuvînte, ci de ideea triumfului), el plîmbă de căpăstru o seară de umbre, cu mistere, cu vrăjitoare, „cu tigrul mov, briu mov, regină mov, curvă mov”, un „fag frez, ied frez, timp frez, ie frez, șoaptă frez, calabrez frez”, trădări, jelanii, busuioc, un val din Argeș, o copită de drac, un hoț mincat de cai, un lup mursecat de-un licurici și o lungă diră de aur. Și mai e ceva: cine bea, cit mine, cu Ion Bănuță ajunge vrînd nevrînd poet. Deci:

Omule cu caii buni
Amîndoi sintem nebuni...

UN LUCEAFĂR AL MUZICII ROMÂNEȘTI

IN URMA CU O SUTA DE ANI, LA 25 MAI 1883, IN COMUNA STUPCA (SUCEAVA) TRECEA IN NEAMINTA COMPOZITORUL CIPRIAN PORUMBESCU. LA UN VEAC DE LA MOARTEA SA, NU OSTENIM SA OMAGIEM UNA DIN TORTELE MEREU APRINSE ALE ARTEI ROMÂNEȘTI.

Sub semnul geniului popular

Condițiile de viață și de studiu ale lui Ciprian Porumbescu nu au fost tocmai prielnice, pentru o rapidă ascensiune și cunoaștere a valorii sale. Să nu omitem faptul că în acea vreme, la mijlocul secolului al XIX-lea, muzica românească făcea primii săi pași, timizi, către un limbaj național, prin folosirea folclorului nostru mai mult în prelucrări, turnate în tipare clasice, având de asemenea, ca fundament, limbajul armonic al marilor clasici; aceasta, exact în aceeași vreme în care Wagner deschidea căile viitorului, prin armonia cromatică. Erau anii în care primii muzicieni români, care aveau să devină înaintași ai muzicii românești, se perfecționau în străinătate, la Viena, ori la Paris, fapt înțeles mai târziu chiar de luceafărul moldav al artei sunetelor, George Enescu. Să mai arătăm că abia în 1864, decretul lui Al. I. Cuza deschidea primele conservatoare de muzică, din București și Iași. În aceste condiții, deci, studiile remergătoare făcute de Porumbescu pe plaiurile natale, cu Carol Miculi, în 1859 la Sipotele Sucevei și mai târziu, cu Isidor Vorobchievici, în 1875, la români, aceste studii, spunem, se dovedeau insuficiente. Așa se face că tinărul compozitor bucovinean, care depunea și o activitate asiduă în diferite societăți corale românești, s-a hotărât să-și îmbogățească bagajul de cunoștințe muzicale la Conservatorul din Viena, fundamentându-și limbajul armonic în urma cursurilor de specialitate urmate cu marele creator Anton Bruckner, între 1879—1881. Să reținem, astfel, din cele de mai sus, faptul că Ciprian Porumbescu abia termina studiile muzicale în 1881, adică atunci când mai avea doar doi ani de trăit! Rezultă deci că o mare parte din creația sa a fost elaborată în timpul studiilor, a vacanțelor școlare, fără a mai aminti și de tuberculoza care-l măcina treptat, deci într-o vreme în care cunoștințele sale teoretice nu erau deplin și în care abia își caută un stil și o personalitate proprie. Dacă toate acestea nu pot fi negate, nu e mai puțin adevărat faptul că, în pofida acestor neajunsuri, creația sa a rupt dintr-un talent leșit din comun, creație odată scrisă, n-a mai părăsit scenele de concert, ale profesioniștilor ori ale amatorilor, nicidecum, timp de mai bine de o sută de ani!

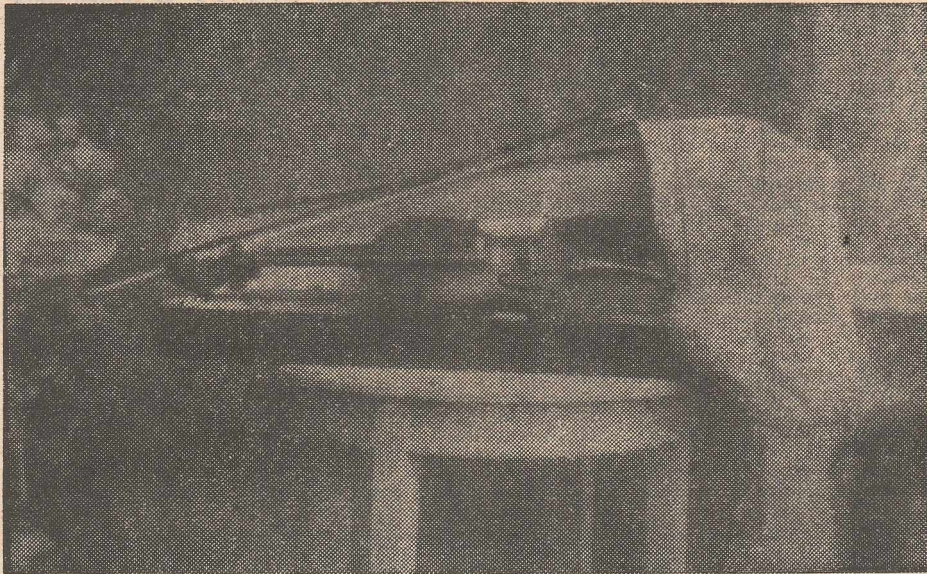
Este uimitor, de asemenea, faptul că într-un consens în care tovarășii săi de generație aveau și talent și cunoștințe muzicale foarte solide, îi vom numi pe înaintașii muzicii românești, Iacob Mureșianu, Gheorghe Dima, Constantin Dimitrescu, sau Gavril Musicescu, ascensiunea operelor lui Porumbescu a decurs mult mai rapid, fiind observată — mai ales — în ultimii săi ani de viață. Personalitatea sa a ajuns să fie alăturată chiar lui Chopin, ori lui Liszt, adică acelor mari personalități muzicale europene deveniți șefi de școală națională. Desigur, astăzi, judecând obiectiv, această alăturare ni se pare aproape de necrezut din punct de vedere artistic, fiind însă logică pe plan filozofic, deoarece asemenea ilustrelor nume amintite, scopurile elaborării actului de creație porumbescian s-au numit libertate, independență și progres. Într-adevăr, așa au apărut lucrările sale corale care au stat în permanență, chiar după moartea sa, pe buzele tuturor românilor. „Cîntecul tricolorului” este astăzi Imnul de Stat al Republicii Socialiste România,

după cum, „Imnul Unirei — Pe-al nostru steag” a devenit în zilele noastre Imnul Frontului Democrației și Unității Socialiste. Dar sînt mulți, oare, aceia care n-au auzit de „Cîntecul de primăvară”, cunoscut și sub titlul „Marș de Unu Mai”, de „Cîntecul gîntei latine”, ori de „Inimă de român”? La care s-ar mai putea adăuga și alte lucrări de o mai mare întindere, cum ar fi cantata „Altarul Minăstirii Putna”, opereta „Crai Nou”, cunoscută „Baladă pentru vioară și pian”, „Rapsodia Română” precum și multe alte opuri corale, ori de alte genuri.

Folosirea folclorului nostru (și este de notat că acest fapt, la vremea respectivă, nu era o obișnuință a compozitorilor și chiar deloc la îndemina lor, la aceasta contribuind din plin și lipsa totală de culegeri), a constituit una din preocupările centrale ale lui Ciprian Porumbescu, el fiind și un pasionat culegător. A dovedit, printre altele, folosind în creația sa dansurile populare, că **hora este horă și nu vals**, cu toate că ritmul — în mișcare ternară — are destule asemănări, că sorgintea acesteia este în totalitate autohtonă și nu vieneză. De altfel, referindu-se la o altă lucrare a sa, „Rapsodia Română”, revistele de pe atunci, „Noua bibliotecă română” și „Gazeta Transilvaniei”, apărute în anul 1882, îl elogiău pe compozitorul bucovinean pentru modul de folosire a folclorului, afirmindu-se chiar că „Domnul Porumbescu, autorul Rapsodiei Române, poate fi situat pe aceeași treaptă cu

Liszt, creatorul Rapsodiilor Ungare”. De-a lungul vremii, mai toți marii noștri muzicieni, compozitori ori muzicologi, au scris diferite însemnări, arătându-și admirația lor față de Ciprian Porumbescu, acest tinăr artist a cărui creație a fost și este cîntăta de marile mase populare. Articolele critice scrise cu diferite prilejuri, cărți, ori adevărate volume omagiale, din care cităm „Opere alese” apărute la ESPLA încă în 1954 sub semnătura lui Viorel Cosma, au reliefat valoarea marelui muzician. Mari meșteri, ca Theodor Rogalski, au contribuit din plin ca unele stingăcii, inerente anilor 1870, să dispară, armonizarea și reorchestrarea lor aducînd un suflu nou, de prospețime. Aceasta, pentru a nu mai vorbi de Gherase Dendrino, care în opereta „Lăsați-mă să cînt” a reamintit figura de legendă a lui Porumbescu, precum și cele mai cunoscute din creațiile artistului bucovinean. În anii socialismului, memoria lui Ciprian Porumbescu a fost cinstită așa cum se cuvenea, făruindu-se filme artistice de lung metraj, ori documentare, iar numeroase instituții, cum ar fi Conservatorul de muzică din București, ori Ansamblul de cîntece și dansuri din Suceava, au primit numele autorului „Tricolorului”. Satul natal al compozitorului se numește astăzi Ciprian Porumbescu și pe aceleași meleaguri a fost dat în folosință, muzeul memorial. În sfîrșit, unul dintre premiile Academiei R.S.R. poartă titlatura „Premiul Ciprian Porumbescu”, iar numeroși artiști plastici au împodobit diverse edificii, ori parcuri, cu numele marelui dispărut. Numeroase străzi sau bulevarde din țară, poartă numele lui Ciprian Porumbescu, toate acestea, laolaltă cu atîtea altele, venind să ateste prețuirea și dragostea pe care poporul român o nutrește față de acela care a fost, cu adevărat, ființă din marea ființă a neamului.

CLAUDIU NEGULESCU

Un document emoționant: vioara maestrului

„Poteca ta spre veșnicii aleasă-i!”

Frumusețea muzicii sale se leagă de harul său de melodist; într-adevăr, Ciprian Porumbescu reprezintă pe unul dintre marii melodiști ai romantismului muzical, atrăgînd atenția printr-o uimitoare simplitate a înlănțuirii motivelor muzicale, dar și printr-un farmec al firescului, încît nu odată ai impresia că temele sale au fluența și perfecțiunea acelor creații de miile de anonimi ai clasicismului românesc: folclorului nostru, de o tinerețe fără bătrînețe și de o vitalitate contaminantă! Ciprian Porumbescu „melodizează” cu spontaneitatea cu care cîntă-păsările libere ale cerului, parcă „descoperind prin ierburile nescrise portative”. Compozitorul a suferit chinurile temniței din vechiul imperiu austro-ungar, fiindcă a avut „îndrăzneala” să cînte libertatea și idealurile de neîntîrnare ale românilor de pretutindeni, creaturii noastre glorioase și, totodată, să protesteze împotriva nedreptăților sociale și naționale, considerînd că nimeni nu are dreptul să ne „facă istoria” și nici să ne oblighe să uităm vreo brazdă românească! A urit silnicia imperiilor austro-ungar, țarist și otoman, dar, nu există nici un cîntec al său și nici o scriere în care el să fi pledat pentru sovînism ci, dimpotrivă, cîntecul lui închinat zilei muncii — „Întîi Mai” — ca și multe altele sînt seninele mărturii ale atașamentului său pentru idealurile estetice și etice progresiste ale timpului. A cîntat istoria, iar în acest sens cantata sa, Altarul minăstirii Putna, concepută pe versurile evocatoare ale lui Vasile Alecsandri rămîne o creație pilduitoare, în care talentul lui de melodist, dar și de armonist, de constructor sonor, ni se prezintă în toată splendoarea, nemaivorbind de apreciablea măiestrie a tratării corului bărbătesc. Tot în același climat ardent de sonată a „patriei ca meditație” se înscrie și cîntecul

Dup-un veac de suferință, la care am adăuga și elegiacul opus **La un nou...** — ambele inspirate de trecutul de luptă al poporului nostru, pe care l-a socotit „marele său profesor”! O creație aparte rămîne **Cîntecul gîntei latine** — pe nedrept uitat și nu vedem de ce nu s-ar cînta? — deoarece el se identifică unei „eufonii latine” prin excelență; între melosul abordat și versurile minunate ale lui Vasile Alecsandri s-a creat o tainică osmoză spirituală, încît poezia nobilă s-a „muzicalizat”, iar muzica imnică, înălțătoare, plină de o cantabilitate fremătătoare, s-a „poetizat”. Multe alte cîntece ar mai putea fi citate, precum și inspirata lui **Baladă pentru violină și pian** și mai ales melodiile, atît de românești în esența lor, din opereta **Crai nou**. Lucrările sale s-au cîntat, se cîntă și se vor cînta cu aceeași bucurie a inimii de toate generațiile de melomani, începînd cu acelea din timpul vieții lui și terminînd cu copiii „României vremilor înalte”; ele au devenit „compoziții-simbol”, în care se conturează imaginea țării, munca onestă, așa cum a conceput-o Virgiliu, dragostea de neam și de oameni sau, tot ceea ce este elevat în spiritualitatea unui popor, atît de muzical, ca al nostru... Mult dotatul Ciprian Porumbescu a pătimit enorm și a murit prematur, dar moștenirea-i compo-nistică rămîne un unic tezaur, care va străbate veacurile, înfrățit cu eternitatea României, iar locurile sale natale, din Bucovina, pe care a iubit-o precum lumina ochilor ne apar, de cite ori rătăcim printre frunzișul lor mingietor, un manuscris al înțelepciunii și al fascinantei lui purități sufletești. În acest an, cînd îl omagiem, putem să-i spunem din adîncul inimii noastre românești: „Poteca ta spre veșnicii aleasă-i!”

DORU POPOVICI

Flacăra înaltă și pură a iubirii de neam

Ne propunem, în citeva rînduri evocatoare, să ne oprim asupra citorva lucrări care stau la baza renumelui de creator, al lui Ciprian Porumbescu, de entuziast și tinăr artist-patriot. Desigur, corurile sale au avut în epocă — și în generațiile urmașilor — cel mai puternic și imediat ecou, prin valoarea definitivă a unor dintre ele. Acestea au intrat în conștiința neamului, s-au identificat cu cîntecul și poezia românească. Dar orizontul gândirii creatoare a lui Ciprian Porumbescu a luminat și alte tărîmuri, vîndînd atracția pentru expresia complexă, pentru reflec-tarea prin sunete și forme sonore a mul-tor idei și sentimente specifice timpului. Dacă nu ne oprim asupra miniaturilor instrumentale sau vocale, acestea se datorează unei incomplete cunoașteri a lor de către marele public, precum și va-lorii extrem de diferențiate de la o parti-

Împreună cu fratele și sora

tură la alta. Geniul de melodist al compozitorului lăsa, fără o prea mare preocupare a autocontrolului calitativ, să se astearnă pe portativ imagini minunate, spontane și originale, invecinate cu altele, care purtau semnul convențiilor. În ansamblul muzicii sale instrumentale, trebuie semnalate totuși unele victorii certe prin **Rapsodia română pentru pian și Balada pentru vioară**. Prima este un model romantic al genului, pentru veacul trecut, și a cunoscut o nouă viață în splendida versiune concertantă a pianistei Aurelia Cionca. **Balada**, devenită legendară sub arcașul lui Ion Voicu (în versiunea orchestrală a compozitorului Theodor Rogalski) este mărturia cea mai fierbinte a sentimentalismului prin care Ciprian Porumbescu a fost un autentic „cîntător al dorului”. Care este secretul acestor pagini, dăruite cu „tinerețe fără bătrînețe”? Poate nu în primul rînd măiestria compozitorului, nici slefuirea îndelungată a modului de exprimare. Căldura cuprinsă în melodii, patetismul discret și sinceritatea infățișărilor muzicale, pentru fiecare idee și pentru în-tregul discursului, patriotismul evident, expus fără teama de a fi declarativ, iubirea pentru cîntecul și jocul popular, conferă acestor partituri minunate lor vibra-ție. Ciprian Porumbescu atinge prin ele, nivelul superior estetic al capodoperelor ce reprezintă o școală romantică. Poate fi comparat cu clipele de aur ale unui Erkel, Smetana, Moniuszko, Field, Nordraak... Adică atinge, din anumite puncte de vedere, idealul epocii.

Să adăugăm la aceste bijuterii muzicale, în ideea unei reevaluări a lor de către actualitate, și opereta **Crai nou**. Ca și în **Balada**, **Rapsodie** sau alte cîteva partituri, acestei opere îi este destinată o viață nouă prin darul unor muzicieni din veacul XX. Dacă interpretarea ei nu poate reduce palpitarea emoției, prăfuită de colbul timpului, recrearea pornind de la temele compozitorului o poate face.

Cu cîteva decenii în urmă, compozitorul Gherase Dendrino a avut ideea de a reciti, fără prejudecata convențiilor care o marchează, partitura acelei adolescen-tine operete **Crai nou**, izvodită din con-deiul poetului Alecsandri și a muzicianului Porumbescu. În sine, spectacolul nu mai are puterea de impact de acum un veac, chiar dacă uneori s-au încercat — ca în montarea de la Teatrul muzical din Brașov — unele modernizări. Mai util a fost lucrul asupra partiturii, recitarea creatoare, situînd în centrul acțiunii pe însăși creatorul acestei opere de început, cu toată povestea premierei ei. Așa s-a născut mult aplaudata operetă a lui Gherase Dendrino, **Lăsați-mă să cînt**. Rar s-a întîmplat ca o creație să dea naștere alteia, care să o conțină. Rezultatul este atrăgător, de un autentic romantism, marcînd un moment în istoria noastră de azi — prima mare operetă românească contemporană. Altoiul devenise, ca în basmele copiilor, intru-chipare minunată, dînd dreptate celor care au văzut în Ciprian Porumbescu un mare romantic român.

Prilejul „Centenarului Porumbescu” a făcut să se vorbească din nou despre opera sa, să se înțeleagă că moștenirea sa artistică trebuie preluată. Poate nu este greșit să vedem mai mult decît promisiunile unui mare talent, în această moștenire compo-nistică. Ale unui talent care ar fi avut nevoie de timp și liniște ca să rodească. Or, Ciprian Porumbescu, pentru a le suplini lipsa, nu a avut decît flacăra înaltă și pură a iubirii pentru neam, oameni și muzică. Cîț a luminat această flacăra, o știm cu toții.

Dr. GRIGORE CONSTANTINESCU

Între zări cardinale ale geografiei și inimii noastre

De la mormîntul lui Ștefan la teiul lui Eminescu

Dulcea Bucovina

Localități: Putna, 12 mai 1983, orele 14,30, la mormîntul lui Ștefan cel Mare; Suceava, 12 mai, orele 18,55, Sala Casei de cultură și orele 23, terenul B.T.T., în aer liber; Fălticeni, 13 mai, orele 19, stadionul cel nou din localitate.

Durate: trei sferturi de oră a durat manifestarea fără public din mănăstirea Putna; 5 ore și 5 minute prima dintre manifestările noastre de la Suceava; 4 ore în prelungirea primului spectacol de la Suceava, de această dată în aer liber; 5 ore și jumătate ultimul spectacol din județul Suceava, de la Fălticeni.

Număr de spectatori: 5 000 la Suceava în cele două manifestări succesive; 8 000 pe noul stadion din Fălticeni.

Calitatea spectacolelor: foarte bună.

Atmosfera: determinată de marca dorință a oamenilor de a avea aceste manifestări unice, atmosfera a fost de ficare dată prielnică actului artistic și educativ, dialogului viu pe care l-a inițiat cenaclul.

Noutăți: Au debutat Carmen Amăruțel, din Rădăuți, și Vasile Purice, din Suceava, fălticeni Oltea-Cristina Breabăn, Brindusa Roibu, grupul folk „Liric” (Cornelia Onisie, Gabriela Pirvan, Costel Zaharia), Cristina Soltanuc (recitind „Cine dintre noi” de Ana Blandiana) și Mihaela Tintă, din Vatra Dornei.

Aportul organizatorilor: Foarte bun. Mulțumim gazdelor noastre.

Spectacolul de la Cimpulung Moldovenească despre care vă relatam în numărul nostru trecut chiar din timpul desfășurării sale s-a prelungit în noapte cu încă două ore incandescente. A doua zi la prinz porneam însă mai departe. Și chiar dacă drumul de la Cimpulung spre Suceava nu trecea prin Putna, și chiar dacă programul manifestărilor noastre nu prevedea locul din care Domnul Ștefan veghează în eternitate parcă, dinspre miez-noapte către țară, propunerea conducătorului cenaclului de a ne abate din drumul nostru „pentru a ne întări sufletete” a fost primită de toți cu bucurie. Ne-am regăsit deci cu toții în jurul acestui spațiu de profunde semnificații pentru sufletul oricărui român, cîntînd de drag de țară și istorie, cîntînd eroii neamului — Ștefan, Iancu, Mihai, Tudor, Ceaușescu, convinși că arta trebuie să revină din cînd în cînd la izvorul primordial.

În aceeași seară, la Suceava aveam să trăim una dintre cele mai fantastice manifestări. Cu mult înainte de începutul spectacolului nostru, o mulțime impresionantă înconjură sala Casei de cultură. Încă făcută și încă răbdătoare! În interior sala plină doar pe scaune și pe unul din spațiile laterale. Am fi preferat, desigur, ca ornamentele acestei săli, în care mai era suficient spațiu pentru o parte dintre cei rămași afară, să fie oamenii,

chiar ei. În aceste condiții, interesantă și temeinică a fost toată pledoaria pentru artă democratică pusă în slujba oamenilor făcută de Adrian Păunescu, dar și poziția oamenilor de afară care au știut admirabil să-și susțină dreptul lor la cultură deschisă și accesibilă. Și în timp ce pe scenă spectacolul își urma cursul său firesc — hard rock, colind, cîntece de dragoste, de țară, toată paleta exprimărilor de care cenaclul este capabil — Adrian Păunescu consultat de organizatori a acceptat un spectacol ce avea să se desfășoare în aer liber în continuarea celui început în sală. Și chiar dacă eram obosiți, chiar dacă am fi preferat poate citeva ore de somn în plus, am acționat nu așa cum ne-ar fi fost mai ușor, ci așa cum ne cerea această lumină din suflet care ne face să colindăm de atîta vreme țara, oamenii ei. Am instalat imediat pe terenul pe care oamenii de decizie, deschiși și inspirați, din conducerea municipiului ni l-au pus la dispoziție. O parte dintre noi au plecat înainte, ceilalți au rămas să ducă la bun sfîrșit spectacolul deja început. La orele 23 începea spectacolul în aer liber. Timp de o oră (la orele 24 se încheia manifestarea din sală) au avut loc două spectacole concomitente, un record cu care poate doar... Cenaclul Flacăra, cel de acum cîțiva ani în urmă, se mai poate mindri. Atmosfera dezlănțuită, vulcanică nici n-ar putea fi alta de vreme ce bucuria aceasta era declanșată de faptul că oamenii obținuseră ceea ce doreau cu atîta ardoare. La pupitru, Valeriu Sterian, cel care a făcut „Compania de sunet”, făcea acum chiar sunetul. Cei care se produsese pe scena casei de cultură se integrau pe rînd în noul spectacol care, date fiind și condițiile mai speciale, devine curînd nu o prelungire a celui alt ci o manifestare nouă și cu totul extraordinară. La venirea sa, conducătorul cenaclului apreciază atmosfera ca neună, neună. E atît de bine încît, la un moment dat, deși aveam să rămînem fără sunet și lumină, în care cîntat fără amplificare cu toți ceilalți urmîndu-ne. Cîntecele de dragoste, cîntecele

de țară, cîntecele de pace sau cele problematice au fost receptate cu o aceeași bucurie și într-o dăruire formidabile. Cu atît mai mult cu cît condițiile desfășurării acestei manifestări nu au fost tocmai comode. Cei mai mulți au stat așezați direct pe bitumul terenului pe care ne găseam și cu toate acestea chiar și momentele de profunzime au fost comparabile cu cele memorabile din șirul manifestărilor noastre. După patru ore, energia cu care cei prezenți ardeau în flacăra acestei manifestări ne putea face să credem că ne aflăm abia la început și poate am mai fi stat dacă alt drum nu ne aștepta chiar în aceea zi.

La Fălticeni nu s-a știut că venim decît la ora 17,15: mulțimea strînsă într-o oră și jumătate, cît au fost afectate organizării spectacolului, nici în cinci săli ca cea a cinematografului unde era preconizată inițial această manifestare n-ar fi încăput. Începem prezentînd doi debutanți, selecționați chiar în acea dimineață dintre aceia care se prezentaseră la auditiia organizată în fața hotelului „Arcașul” din Suceava. Apoi Adrian Păunescu a audiat și a ales ei însuși citeva autentice talente locale care s-au exprimat de asemenea pe scena cenaclului. Momentele cele mai emoționante au fost constituite de omagierea provinciilor românești, argumente dintr-o demonstrație vie a ideii de unitate națională. Aici, din nou, cîntecele de profunzime ale cenaclului au dat măsura cea adevărată a acestor seri excepționale, cu oameni minunați, pe un stadion feeric, încheind triumfal șederea noastră în dulcea Bucovină.

La Iași, într-un templu de lumină și tinerețe

Localități: Pașcani, 14 mai 1983, orele 16,30, stadionul din localitate; Iași, 15 mai 1983, orele 14,30, Sala sporturilor; 16

mai, orele 19, Sala sporturilor; 17 mai, orele 11,30—17,30, la liceele „C. Negruzzi”, „E. Racoviță” și industria „Victoria”, orele 19, Sala sporturilor.

Durate: 5 ore și 45 de minute la Pașcani; 5 ore și 15 minute, primul spectacol desfășurat la Iași; 6 ore și 40 de minute, cel de-al doilea spectacol de la Sala sporturilor din Iași; dialogul cu elevii din licee a însumat 4 ore.

Număr de spectatori: 8 000 la Pașcani; 40 000 în manifestările de la Iași.

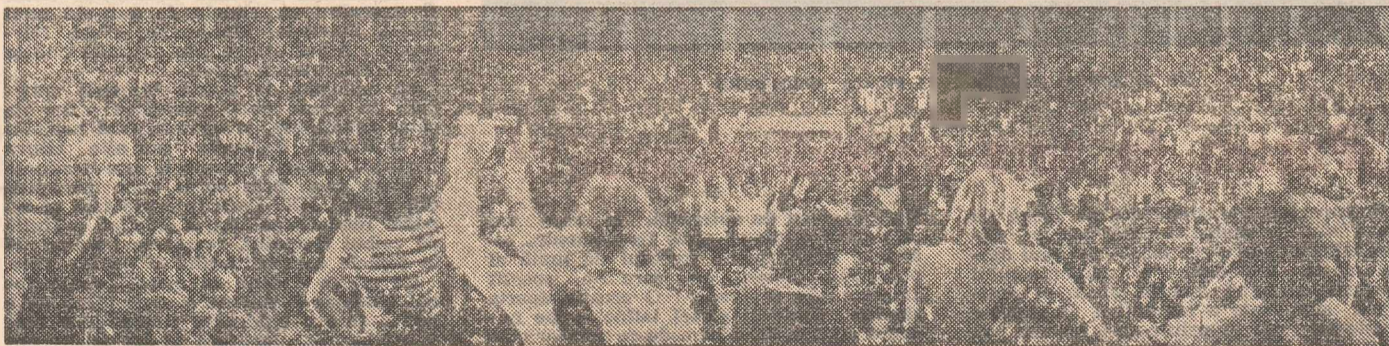
Calitatea spectacolelor: putem aprecia că în județul Iași colectivul cenaclului a atins un vîrf de formă reflectată și în calitatea manifestărilor.

Atmosfera: modalitatea prin care Cenaclul Flacăra a ajuns să dedice această stagiune publicului ieșean care și-a manifestat dorința de-a ne avea în mijlocul său indiferent de dată, cumpărîndu-și anticipat biletele, s-a prelungit în mod firesc în reacția cu totul extraordinară din timpul desfășurării manifestărilor noastre, făcîndu-ne să ne simțim la Iași ca într-un templu al tinereții.

Noutăți: Au debutat Cristina Covrig și Daniel Iordăchioaie, din Pașcani, și fetița Rodica Ciapă Ștefănescu în vîrstă de 5 ani și 3 luni, din Iași, recitînd cu o impresionantă precocitate 30 de strofe din „Luceafărul” de Mihai Eminescu; dezinvolt a debutat Mirela Hreniuc, în vîrstă de 10 ani, Constantin Sadagurschi a cîntat pe versurile lui Ion Păun Pincio, iar grupul elevelor Daciana Calistru și Irina Mălureanu, de la liceul „C. Negruzzi” au interpretat un cîntec din repertoriul grupului Ecoul. Au revenit pe scena cenaclului Daniela Ceban, din Iași, recitînd cunoscutul poem „Repetabila povară”, și frații Chiriac, din Ghermănești-Vaslui. Grupul Flap a cîntat în premieră cîntecul „A mai trecut o zi”, iar grupul Pro Musica a cîntat pentru prima oară în cenaclu piesa instrumentală „Cureubeul” și cîntecul de mare virtuozitate „Poarta de Ioc”, ambele compoziții ale grupului.

Aportul organizatorilor: cu totul și cu totul excepțional. Mulțumim conducerii organizației de partid a județului Iași, tovarășului prim-secretar Leonard Constantin, pentru modul deschis, prompt și eficient cu care s-a acționat în direcția satisfacerii depline a nevoilor spirituale ale tinerilor, pentru modul în care s-a înțeles să integreze problemele culturii între problemele prioritare ale momentului. Mulțumim, de asemenea, conducerii organizației revoluționare de tineret din județul Iași, tovarășului prim-secretar Dumitru Nagă, pentru aportul cărora am putea epuiza o listă de superlativ. Recunoaștem deschis, dezinteresat că astfel de organizatori inteligenți și inepuizabili n-am mai înfîlțit niciunde în județele unde am fost. O remarcă în plus se cuvine să adresăm, de fapt, întregului activ al organizației județene de tineret Iași, precum și celorlalți factori implicați în desfășurarea manifestărilor noastre de aici.

Prima noastră manifestare în județul Iași s-a bucurat de un cadru însoțit de situația stagiunea noastră ieșeană sub calde auspicii. Am început la ora stabilită, într-un stadion în care tribunele risipite la distanțe potrivnice comunicării ne-au făcut să simțim o anumită stinghereală și nevoia unei schimbări, ceea ce s-a și întimplat. Adrian Păunescu i-a invitat pe oameni să vină pe gazonul stadionului, în fața scenei, și de la acest punct manifestarea noastră a căpătat aspectul ei bine cunoscut, apropiat și intim. Curînd căldura din atmosferă avea să fie preluată de expresia cu care oamenii întîmpinau încercarea noastră de a dialoga. I-am văzut destîlniți, entuziaști, fericiți, dar și profunzi și tandri, simțînd în noi prietenii adevărați. Unul dintre cei mulți din public ni s-a recomandat într-un fel intim. „Aurel frigotehnistul”, și ne-a cerut, în numele meseriașilor pe care nu ne-am sfiit să-i omagiem cu acest prilej, să cîntăm „Om bun”. Purta în el acest gest, toată sinceritatea raporturilor noastre cu oamenii. Nu ne-a surprins, de aceea, să primim din mulțimea care ni se alăturase în efortul educativ și artistic pe care-l în-

Topul Cenaclului Flacăra

Ca și cel precedent, clasamentul cîntecelor cenaclului realizat în această săptămînă a fost întocmit pe baza scrisorilor primite din diversele colțuri ale țării. Reamintim iubitorilor noștri că pot trimite opțiunile lor pe adresa redacției, sub mențiunea Topul Cenaclului Flacăra, alăturîndu-le talonului de participare. Iată configurația topului acestei săptămîni:

Piesă	Interpret	Autor	Punctaj
1. La adio	Vasile Șeicaru	Vasile Șeicaru	1 261
2. Rugă pentru părinți	Ștefan Hrușcă	Ștefan Hrușcă	1 076
3. Totuși iubirea	Majay Gyözö	Majay Gyözö	656
4. Cîntec șoptit	Poesis	Poesis	476
5. Cîntec pentru Oltenia	Valeriu Penișoară	Valeriu Penișoară	332
6. Mărturie	Ducu Bertzi	Ducu Bertzi	311
7. La o cană cu vin	Ecoul	Ecoul	306
8. Dor de Eminescu	Alexandru Zărnescu	Alexandru Zărnescu	293
9. Să ne iubim	Gil Ioniță	Gil Ioniță	243
10. Da, da, da	Andrei Păunescu	Trio	234

Titlurile pieselor clasate în ordine pe următoarele trei locuri, sub cele intrate în clasament, vi le oferim ca propuneri pentru topul următor: Proteul pasăre (Pro Musica), Maria (Costas Caracostas), Drumul (Constantin Dragomir).

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

TOPUL
MUZICII TINERE
Talon de
participare

nr. 3
mai 1983

vesteam, un bilet care nici măcar nu era semnat și care suna astfel: „Vă rugăm frumos, dacă se poate, să ne cîntați „Partidul, Ceaușescu, România“. După cîntecele dedicate păcii, atmosfera devine de-a dreptul formidabilă și avea să se mențină astfel pînă la final, ca o imagine sugestivă a împlinirii în fapt a acestui deziderat uman. Întîlnirea noastră de la Pașcani a fost nu doar dovada prețului pe care oamenii îl pun pe liniștea vieții lor, pe dorința lor de împlinire, dar și garanția că această etapă a turneului nostru avea să fie una cu totul deosebită.

A doua zi, la Iași, întîlnirea noastră avea să fie una caracterizată de chiar conducătorul cînaclului drept eroică. Căldură mare! Afară soarele dogoritor de miez de vară ar fi tinut la cea oră pe oricine la umbră răcoroasă. Nu însă și pe acela care iubesc cînaclul și l-au așteptat cu atîta nerăbdare. Primirea în sala arhiplină, chiar și în aceste condiții, ni s-a părut cu totul emoționantă. O tină studentă a citit un cuvînt de salut în latină și română. Am cîntat „Nu uita că ești român“ și apoi, în mod excepțional rar la un început de spectacol, „Trăiască România“ și „Jurămînt la Putna“. Acest început de spectacol a dat, de fapt, măsura întregii noastre manifestări din această zi. Remarcabilă ni s-a părut din nou intuiția cu care Adrian Păunescu poate depista talentele autentice, și demonstrația făcută cu Mirela Herniuc, care venise pe scenă să aducă un buchet de flori și care pusă în fața microfonului impresionează pe toată lumea prin dezvoltura interpretării ei, Rodica Ciapă Ștefănescu fetița de 5 ani și 3 luni care fusese prezentă în spectacolul nostru din ziua precedentă, face și aici dovada extraordinarului său talent, recitînd cu uimitoare maturitate și sensibilitate din „Luceafărul“ lui Eminescu și, apoi, dansînd fermecător, chiar pe masa cînaclului, o scenă și așa prea mare pentru ea. Toți aceia care au evoluat în manifestarea noastră, de la Arpad Domokos la Ștefan Hrușcă, de la Tatiana Filipoiu la Valeriu Penișoară și Vasile Șeicaru, de la grupurile noastre de rock — Iris, Pro Musica, Voltaj pînă la prezența discretă și învăluitoare a băieților de la Flacăra pop au contribuit la crearea unei ambiante pe care, sîntem siguri, o vom păstra multă vreme în amintire. Dar iată și argumentele pe care se sprijină această afirmație: „Am venit la spectacolul dumneavoastră cu speranța și încrederea de a regăsi, ca de atîtea ori în fiecare săptămînă a cel fîor tînar care infierbîntă inimile noastre tinere și curate. Într-adevăr, nu am greșit, am găsit ceea ce căutam. Cred că în fiecare dintre noi există un dor; alături de dumneavoastră el și-a găsit împlinirea. Acest cînaclu este extraordinar. El reprezintă o necesitate. Odată cu el m-am maturizat, am început să-mi dau seama de rostul meu. Cred că așa s-a întîmplat cu fiecare dintre noi, cei tîneri aflați în sală (și nu numai aici, și nu numai cei tîneri).“

Spectacolul de a doua zi a fost înălțător. Din nou sala arhiplină, din nou entuziasm și competență și peste toate parcă încă un plus care a făcut din seara aceasta recordmana celor întîmplate la Iași. Un plus de receptivitate poate sau o dispoziție fericită care i-a cuprins pe toți. La cîntecele de țară, de apartenență, de istorie, participarea ne-a făcut să simțim în publicul din fața noastră, cum remarcă Adrian Păunescu, „șirul generațiilor de-a rîndul“. Și tot în această seară am primit la masa cînaclului cele mai frumoase bilete, mesaje exprimînd din suflet bucuria de-a ne revedea, pentru cei mai mulți, speranța că ne vom re-

întîlni curînd cu alții, mai puțin ce-l drept, veniți de la sute de kilometri pînă aici. Scrisoarea tinerilor din Craiova, purtînd 886 de semnături, parafraza „Cîntec pentru Oltenia“ astfel: „Oltenia eternă Terra-Nova / Un cîntec va avea iar în priviri / De va veni cînaclul la Craiova / Cu noi speranțe și cu noi iubiri“. Impresionantă a fost în această seară și reacția scenei a cărei participare a învins oboseala și rutina altor spectacole, fiind prezentă, proaspătă și activă la fiecare moment. Cel mai frumos produs al conlucrării noastre cu publicul a venit tot dintr-o inspirație pornire a lui Adrian Păunescu care i-a cerut lui Ilie Ștepan să interpreteze piesa clasică „Suvenir de Panamă“. Linia melodică a fost preluată de întreaga sală, creînd tuturor o stare emoțională unică. Din spate s-a apropiat pe acest fundal unul dintre băieții de la Voltaj al cărui nume nu ne spunea pînă atunci mai nimic. Gabi Nacu, despre el este vorba, s-a aplecat peste umărul lui Adrian Păunescu, cerîndu-i sfîos și temător să interpreteze și el o piesă clasică. Imediat aveam să realizăm revelația unei interpretări strălucite. „Balada“ lui Ciprian Porumbescu cîntată la chitară acustică dădea astfel nu doar măsura unui talent necunoscut nouă, dar și nivelul competiției care se naște în interiorul cînaclului cu rezultate dintre cele mai surprinzătoare. Recitalul lui Ionuț Văduva, maestru al claviaturilor, a întregit imaginea unei seri profunde. Am încheiat acest spectacol puțin înainte de ora 2. Dimineața la 10, cîțiva dintre membrii cînaclului (Vasile Șeicaru, Ștefan Hrușcă, Duce Bertzi, Magdalena Finna, Tatiana Filipoiu, Alexandru Zărnescu și Constantin Dragomir) se alăturau conducătorului cînaclului într-un maraton ce avea să se încheie spre ora 1 în noaptea următoare. Cele trei vizite în trei dintre liceele Iașului care i-au adresat invitații poetului Adrian Păunescu au însemnat tot atîtea întîmplări pe care le înscrim cu bucurie în Gala celor 1000. Caracterul lor, de dialog, cu întrebări și răspunsuri privind probleme diverse, legate de contextul cultural, de creație, de valoare, proiectate în istorie sau privind spre viitor, a amintit de primele ședințe ale cînaclului din anul înființării sale. Seara, în Sala sporturilor, încă un spectacol mare avea să fie adăugat în șirul întîmplărilor cu publicul ieșean, nepuizabil în dovezile de dragoste pe care ni le adresează. Momentul cel mai emoționant a fost determinat de evocarea tristei povești a studentei Adriana Pașcanu, trecută mult prea timpuriu, cum aflăm, de la colegii noștri de la „Opinia studentescă“, la doar 20 de ani în ne-ființă. Ea venise la manifestarea cînaclului nostru din iarnă cu un ultim efort, ca la o izbăvire. Ne trimisese atunci un mesaj semnat fictiv Andreea, cerînd recitarea poemului „Manifest pentru sănătatea pămîntului“. Reluat în această seară, a creat o stare emoțională colectivă, care a redus la tăcere toată asistența. Nici cîntecul lui Vasile Șeicaru, Memento, și nici încercarea repetată de a destrăma această vrajă n-a putut împiedica adîncirea impasului în care ne aflăm. Adrian Păunescu a găsit însă și de această dată soluția: chitara lui Ilie Ștepan ce face din cîntec o catedrală sonoră peste toate întîmplările lumii și, desigur, și peste întîmplările acestei seri. La ora la care vă transmitem, alte două manifestări, una suplimentară pentru elevi și studenți, alta care-i va urma, polarizează atenția altor mii de oameni. După încheierea acestor două spectacole, să mergem împreună cu tinerii noștri prieteni la Teiul lui Eminescu. Amănunte despre acestea însă în numărul nostru viitor.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Ați citit cronicile manifestărilor cu numerele 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944.

Programul cînaclului

GALA 1000 CONTINUA. În zilele următoare, pînă la sfîrșitul lunii, iubitorii de poezie și muzică tînară din județele Vaslui, Galați, Brăila, Buzău, Ialomița, Călărași și București vor avea prilejul să se întînească cu membrii Cînaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar.

CONFIGURAȚIA PROBABILĂ A TURNEULUI NOSTRU ÎN PERIOADA VIITOARE ESTE DECI URMĂTOAREA:

20 mai — Vaslui	25 mai — Buzău
21 mai — Birlad	26 mai — Slobozia
22 mai — Tecuci	28 mai — Călărași
23 mai — Galați	29 mai — București, Arenele Romane
24 mai — Brăila	30-31 mai — Slatina

Noi întîlniri ale Cînaclului cu tinerii se preconizează pentru luna iunie. Amănunte în numărul viitor.

„Cu Tudor Gheorghe, ca și cu Macedonski,

România n-a fost departe de Franța decît printr-o distanță frățească“

— Am luat cunoștință, stimate Tudor Gheorghe, din laconicele știri transmise de Agerpres (presa culturală nu v-a acordat prea mare atenție), despre turneul dv. în Franța, întreprins nu foarte demult. Cum ați ajuns acolo?

— Am fost invitat de profesorul J.L. Courriol de la Universitatea Lyon III, singura universitate franceză care, în cadrul Facultății de limbi, are ca predare obligatorie și româna. Prima „săptămînă culturală românească“ organizată de această universitate a inclus expoziții de carte, de produse artizanale, proiecții de filme etc. În acest context au fost programate și întîlniri ale mele cu studenții francezi, care s-au transformat în spectacole de muzică și poezie.

— Ce a urmat după această „săptămînă“ românească? Știm că sejurul dv. în Franța a durat două luni.

— Ambasadorul nostru la Paris, D. Aninoiu, care a asistat la spectacolele mele de la Lyon, date la teatrul „TOL“, m-a invitat să iau parte la o serie de manifestări consacrate omagierii mării Uniri din 1918. Așa am ajuns la Rouen, unde am dat un spectacol organizat de Asociația Normandia-România; așa am ajuns și la Piseux, unde m-am întîlnit cu români stabiliți în Franța.

— Spuneți-mi, Tudor Gheorghe, turneul dv. a fost un succes?

— Succesul, înainte de toate, o spun fără falsă modestie, a fost al poeziei și al muzicii românești.

— De fapt, cum s-au desfășurat spectacolele dv.? Ce cuprindeau?

— Cuprindeau o parte de folclor și o parte de poezie cultă, de la Dosoftei la Ioan Alexandru. De regulă, durau circa o oră și jumătate, din care 40 de minute erau cîntate în franțuzește, grație excelențelor talmăcirii ale lui Romulus Vulpesco din Blaga, Bacovia, Doina, Sorescu. Desigur, alegeam ce să cînt într-o limbă sau alta cu grija care se impunea. Pentru „Miorița“ de pildă, n-am ales varianta în limba franceză, fiindcă n-aș fi putut să exprim prin ea tot focul mistuitor al baladei noastre. Dar și în acest caz, ca și în altele, reacția publicului a fost extraordinară, am fost aplaudat minute în șir. La „TOL“, de pildă, am fost aplaudat, pe ceas, nu mai puțin de 20 de minute!

— Deci și dv. sînteți de părere că bariera lingvistică nu împiedică difuzarea artei adevărate?

— Dincolo de cuvintele cu care se scrie poezia, mai este — nu spun o noutate — acel suflu poetic pe care publicul îl receptează, atunci cînd el există cu adevărat.

Eu, chiar cînd nu știam prea bine franțuzește, îi ascultam cu emoție pe Brecht, pe Brassens, pe J. Brel. Nu înțeleg deloc portugheza, dar cîntecele populare ale Americii Rodriguez mă țintuiesc în fața televizorului. L-am întrebat pe un spectator francez ce a înțeles din „Miorița“. Mi-a răspuns: Nimic, dar trebuie să fie o mare durere în cuvintele pe care nu le-am înțeles.

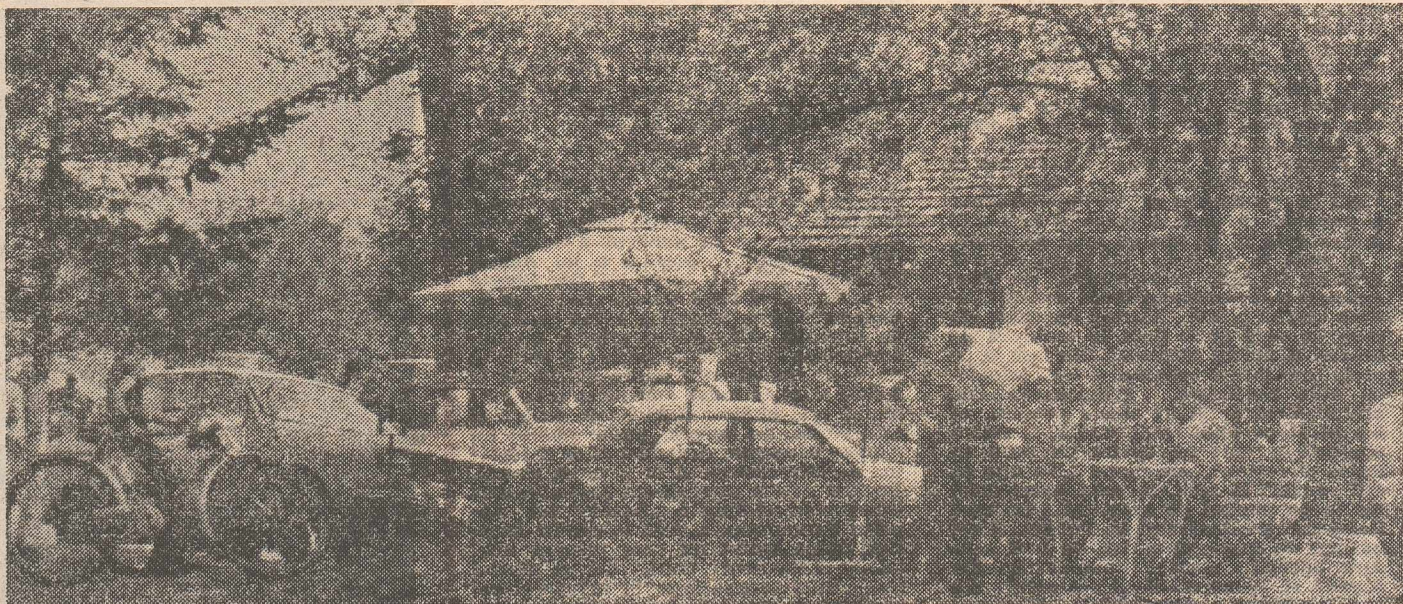
— Ceea ce spuneți îndreptățește și ce scria, pe marginea spectacolelor dv., un cronicar francez: „Cu Tudor Gheorghe, ca și cu Macedonski, România n-a fost departe de Franța decît printr-o distanță frățească“ (trimiterea la poetul „Nopilor“ datorîndu-se faptului că dv. i-ați cîntat poemele scrise în franțuzește și reunite în volumul „Bronze“). Și acum, stimate Tudor Gheorghe, o ultimă întrebare: ce se știe în Franța despre muzica și poezia de la noi?

— În magazinele din marile centre culturale franceze n-am văzut nici un disc cu adevărata noastră muzică populară. Singurul disc, pe care l-am găsit la Lyon, aparținea unei formații mediocre din Pitești. Nici un disc cu Maria Tănase, sau cu Maria Lătărețu, cu Maria Ciobanu, cu Sofia Vicoveanca, cu Dumitru Fărcașu. Se face prea puțin pentru punerea în valoare, implicit pentru impunerea peste botare, a folclorului nostru muzical și poetic. (Și asta nu mă miră, pentru că, în paranteză fie zis, cînd m-am întors din Franța m-am prezentat la Electrecord, arătîndu-mi dorința de a imprima un disc cu folclorul de-al nostru; dar tov. Caraman Fotea mi-a tăiat tot elanul, dîndu-mi să înțeleg — e drept nu brutal, ci la modul subtil — că, mă rog, așa avea unele șanse să imprim un astfel de disc, dar nu se poate spune cînd și cum). Turneele în străinătate ale ansamblurilor noastre folclorice se bucură de succes, dar asta nu-i deajuns pentru cunoașterea spiritualității românești în lume. Poate că spun o prostie, dar tare mi-ar plăcea ca pe lângă un ansamblu bun de călători, să-l văd, undeva, pe o scenă a continentului, pe Ion Caramitru, recitînd „Glosa“ lui Eminescu. Vreau să spun că trebuie să se facă mult mai mult pentru difuzarea în lume a poeziei, a a tei noastre. Publicul străin trebuie să știe că, pe lângă Ciocirlia, Călușarii, Perința, îi mai avem pe Eminescu, pe Argezei, pe Blaga, pe Bacovia, pe Barbu... Pentru asta, timpul încă nu-i trecut. Dar tot timpul, după cum se știe, nu așteaptă!

TUDOR NEDELCEA ■

Șapte reporteri ai revistei noastre au vizitat, la sfârșit de săptămână, locurile de agrement din jurul Capitalei. Toți șapte s-au întrebat:

O DUMINICĂ LA IARBĂ VERDE ESTE SAU NU O ZI CÎȘTIGATĂ ?

Da sau Nu pentru Camping Sabar

Duminică, 15 mai. Căldură mare, neobișnuită. Ne îndreptăm spre Prelungirea Gheonea, la capătul tramvaiului 3, unde am auzit că ar fi o mașină, numărul 58, care face curse spre Domnești, comună prin care trece Sabarul. Ajungem la cinci minute după plecarea spre Domnești a mașinii 58, despre care mașina aflăm că a plecat supraaglomerată. Avem noroc totuși să întâlnim o cunoștință care, cu mașina sa, se îndreaptă spre Sabar.

Pe malul râului, câteva grupuri, tineri și vîrstnici, fac plajă. Nu prea sînt tentați să intre în apa prea tulbură. Cîțiva copii se joacă cu mingea pe un tîpșan plin de gropi. Mare lucru să nu-și scriștează gleznele, sau să nu calce în vreun ciob de sticlă, sau să nu se împiedice în cine știe ce sîrmă. Pe malul apei, cîțiva copaci firavi care fac o umbră pestriță, rară. Mai în susul și mai în josul apei, alte pîlcuiri de oameni care se amăgesc că ar fi în sinul naturii. Cu alte cuvinte, o jale de nedescris se poate citi pe chipurile lor. Dar, mă rog, totul ar mai fi cum ar fi, dacă bufetul Campingului... Intrăm deci în grădina bufetului unde, la cîteva mese, își sting amarul niste oameni care nici pe departe nu arată a turiști. Sînt chiar săteni din Domnești. De ce beau la ora 11,30, asta e, să zicem, treaba lor. Ce anume ar putea cumpăra, însă, un om venit pe malul Sabarului, asta e, să recunoaștem, treaba reportajului nostru. De mîncare, crevnuști și cîrnăciori. De băut, vin, lichioruri, șampanie, coniac. Apa minerală, adică gazoasă, se dă numai cu vin. Bere? Nici vorbă. Vrem să ne preumblăm prin camping, dar constatăm o oarecare vizioleală. Dintr-o „Lada” coboară o femeie în vîrstă și doi bărbați impunători. Barmanul, pînă atunci plictisit, devine extrem de amabil. Cel trel intră la bar și ies cu o ladă de bere. Ne legitimăm, fotografăm lada de bere urcată în portbagajul „Ladei” cu numărul 9-B-6701, și aflăm: unul din cumpărătorii este fratele șefului. Șeful, care se numește Liviu Gheorghiu, nu e în unitate. Barmanul, care nu avea bere, dar iată că avea, totuși, se numește Dumitru Ilie. Locuitorul șefului, aflat la datorie, adică la magazie, se numește Florentin Dumitrescu. Bucătarul, Dumitru Nicolae. Acestor oameni deci le-a fost incredintată, din decembrie anul trecut, gospodărirea Campingului Sabar.

Intrăm în căsuțele campingului și constatăm că greu s-ar putea hotărî cineva să innopteze în ele. Cuverturile de pe paturi, deși spălate și curate, au un aer stătut, greu și un colorit de cel mai prost-gust. Cît despre paturi, ce sã mai vorbim, tapiteria este pur și simplu jechoasă. Ieșim din căsuțe cît mai repede, ca să nu ne sufocăm. În lipsă de altceva, notăm inscripțiile cu care sînt împodobite, pe dinafară, căsuțele: Profități de timpul liber pentru odihnă! Cumpărați cu încredere tot ce vă oferim! Odihna este mama sănătății! Nu uitați, odihna este totul! Dacă te odihnești, sănătate dobîndesti! Odihna binevenită, relaxare convenită! Dați tot pentru sănătate! „Lozincile astea, ne declară Florentin Dumitrescu rămase de la cei care au fost aici, am vrut să le acoperim cu vopsea, că sînt de risul lumii, dar contabilul-șef de la Cooperatia de consum din Domnești, de care ținem noi, a zis să le mai lăsăm o bucată de timp, așa că noi le-am lăsat”.

VICTOR NIȚĂ

Garanția se restituie pînă la ora 19

Mă apropii, duminică spre prînz, de Cernica și prima impresie, deși văd lacul bîntuit de bărci (voi afla că sînt în funcțiune 200), e c-am greșit drumul și că, de fapt, mă îndrept către un tirg de mașini. O fi lumea noastră tot mai motorizată, dar aici, în preajma pădurii și a ochiului de apă, numărul mașinilor e atît de mare încît, ca să prinzi un spațiu de parcare, trebuie ori să vii din zori, ori să ai noroc. Cum nu îndeplinesc nici una aceste condiții, rămîn pe buza șeselei, dar am curiozitatea să-l întreb pe Ghiță Gheorghe cîte bilete a vîndut pînă la această oră în parking. Două cotoare, zice, adică 6 sute de bilete, numai că cifra respectivă nu spune totul, de 3 ori mai multe „Dacii” fiind așezate pe principiul „care unde apucă”.

O parte din lume, inteleg, a ajuns aici și prin intermediul autobuzului 660, cursă

„Cernica” (două unități și 24 de puncte de desfacere), ci și în realitate. La una din rotonde, de pildă, Nicolae Neacșu a vîndut pînă acum 6 sute de navele de bere, proaspătă, gustoasă, de „Rahova”, și o sută de răcoritoare. Alături, la rotonda de care răspund Victor Păun și Alexandru Ciortan, tot de la I.A.P.L. „Segarcea”, se stă bine cu desfacerea (5 mii de mitei), dar și cu tablele, cei doi fiind cufundați într-o rivalitate mai veche, adju-decată acum, s-ar zice, de Păun. Vorba românului, baba se piaptănă! Poate c-ar fi normal, îi sugerez lui Gheorghe Florea, să crească numărul punctelor de desfacere. Bărbatul din fața mea, veteran în comerț (două decenii) la numai 37 de ani, călît în vadurile de la „Hanul lui Manuc”, „Trocadero” etc., e de acord, dar ridică din umeri, repetîndu-mi: lipsă de personal și de camion. Cu personalul e limpede, cu camionul mai puțin, dar omul mă lămurește: dac-am fi avut un camion, am fi cărat berea pînă la marginea pădurii și-am fi vîndut-o chiar acolo, în puncte volante.

În toată această teavatură, colorată cu vînzătorii ambulanzii de artizanat (de cel

Setea, dezinteresul și afacerea, la mare tandrețe

După ce am trecut de rampa de gunoate a satului Roșu, un fel de mic port al decrepitudinii la intrarea Dîmboviței în sat, am dat peste un crîng de plute prin care aveai impresia că trecuseră apașii. Un grătar de mitei cu coșul înalt de cîțiva metri în virful căruia se legăna o pălărie strîmbă, mult scrum, mese arse, cu picioarele fripte și incir-ligate, copaci pîrlîți, cioburi, panouri de tablă, foști pereți, acum coșcoviți și afumați și multă lume venită să-și potreacă duminica la iarbă verde și privind stupefiată acest peisaj dezolant, ceva mai încălzit de melodile care se revărsau dintr-un difuzor cocofat într-un copac. Cei veniți cu mașinile din București, după o clipă de nedumerire, făceau cale întoarsă și plecau spre alte locuri mai ospitaliere. Doar cei sosiți cu autobuzul sau pe jos, nemaiavînd încotro, rămîneau la Roșu. De la doi localnici, Ion Palada și Petre Grigore, am aflat că în iarna anului trecut, în împrejurări cam ciudate, exact, pe la miezul nopții, restaurantul braseriei a luat foc (?) și n-a mai rămas nimic. Pînă și copacii din preajmă au ars, s-au pîrlit bine.

De atunci a trecut aproape o jumătate de an și locul arată de parcă focul ar fi izbucnit ieri-alaltăieri, semînd cu un mazu în aer liber al unui incendiu pe care nimeni nu vrea să-l uite. Cum lumea știe la Roșu un loc de agrement cît de cît plăcut, ea continuă să vină și cele cîteva sute de oameni care s-au păcălit duminică au trebuit să îndure arșița și setea. În acest crîng, altădată plăcut și odihnitor, duminică nu puteai bea nici un pahar cu apă. La robinetul cocofat pe un mal nu curgea nici un strop, puțul era astupat cu pietre și crengi și numai cei care aveau la ei un borcan sau o sticlă mergeau pînă în curtea unei ferme, la vreo 200 de metri, ca să aducă puțină apă ciocită pentru copii și neveste. Tot de la oamenii locului am aflat că, în urmă cu cîțiva ani, la Roșu erau mai multe chioscuri la care se vindeau bere, apă minerală. Ci-co înghețată, dulciuri și alte „măruntășuri” pentru cei ieșiți la iarbă verde. Erau și cîteva dușuri (dispăruți și ele) care suplineau absența unui bazin, erau terase și alte puncte comerciale, erau mici, erau grătare și erau tot felul de divertismente pentru copii. Duminică mai funcționau cîteva bărcuțe „la liber” și cîteva bărcuțe pe bani. Cu bărcuțele e altă poveste. Ele aveau meritul că erau singurele lucruri care funcționau. Dar cum? Trei indivizi, convinși că acolo nu e un crîng, ci un codru în care se poate fura, luau copiii cîte 5 lei pentru 3 minute de legănare. „Numai 3 minute?”, am întrebat eu. „Dacă nu e clienți, eu las copiii și 10-15 minute, da’ dacă e, 3 minute e suficient și pa”. N-au vrut să-și spună numele, n-au vrut nici să se atingă de topul de bilete pe care stătea scris, „Consiliul popular al sectorului 6. Casa de cultură a sectorului 6”, reușind performanța ca, fără să ciupească la bere sau la mici, să scoată totuși de la copiii care voiau să se joace cam 1000 de lei într-o singură zi.

Dar dacă amatorii de ieșiri în afara Bucureștilor pun totuși o întrebare: mai are rost să bată drumul pînă la Roșu, comuna Chiajna sau nu? De la consiliul popular al comunei am aflat că

Chiar dacă poate avea aparența unui fapt secundar, problema locurilor de agrement rămîne de o covîrșitoare importanță pentru refacerea capacității de efort, pentru relaxarea firească, de care toți avem nevoie la sfârșit de săptămînă. De locurile de agrement și de odihnă n-au nevoie decît cei care nu muncesc. Or, tocmai pentru a-și dobîndi acest statul, ele, deși ele în multe cazuri reprezintă un dar al naturii, mai au nevoie de o intervenție hotărîtă a celor care le țuteluază. Cele mai multe conțin piese pentru un veritabil muzeu al indiferenței, altele fac dovada unor reale preocupări, dar cele mai multe fac dovada unei lipse cronice de fantezie, bun gust, organizare și spirit gospodăresc. Dincolo de faptul, nu tocmai lipsit de importanță, că aceste locuri sînt sau pot fi vaduri pentru cei cu un real simț al comerțului, ele au nevoie de o dotare pe măsură, de la locuri special amenajate pentru copii, la terenuri de sport, jocuri și tonete care să desfacă produse adecvate. Abia în ipostaza acestei terapii unei zile într-un colț liniștit al naturii ar fi cu adevărat eficientă. N-ar trebui să uităm că strandurile sînt în asentenea zile supraaglomerate și că, în ciuda taxei de intrare, nu-ți oferă nici măcar un loc în apă, ba uneori nici chiar pe iarbă. Amenajate, aceste locuri de agrement (cîte n-ar mai putea fi deschise în preajma Bucureștilor și-a altor orașe din țară, cu care peisajul nu este deloc zgîrcit) ar putea fi considerate niste instituții ca atare și s-ar putea percepe niste taxe care să-i oblige pe beneficiarii la o comportare pe măsură, iar pe organizatorii la prestații care să-l dea omului plecat la iarbă verde o stare de relaxare, nu să-l transforme într-un pachet de nervi. Pentru că, să nu uităm, din aceste locuri oamenii se întorc acasă și a doua zi se duc la muncă. Iar de munca lor va fi întotdeauna o mare nevoie. Deci și micile colțuri de refacere sînt la fel de importante și de necesare. Ca atare, ele trebuie să arate mai puțin așa cum sînt și mai mult așa cum ni le imaginăm.

specială cu plecarea din Titan, care-și respectă pasagerii și graficul în sensul că vine la timp, acest lucru datorîndu-se, după cum voi afla, tovarășului Calotescu, pe care însă, fiind dînsul în Titan, nu voi avea plăcerea să-l cunosc. Îi voi cunoaște însă pe tovarășii Ianovschi, și Alexandru, responsabilul unui strand care strălucește de curățenie și pe a cărui plajă mai degăbă bătorită („stăm prost cu nisipul pentru că stăm prost cu combustibilul, adică nu-l putem aduce pe primul din cauza celuiulalt”), stau la soare sau bat mingea (împotriva unui regulament afișat la vedere) vreo 3 mii de persoane, în majoritate familiiști. Asta pentru că o vizită la Cernica nu înseamnă doar o baie sau un bronz, ci mai degăbă o ieșire la iarbă verde, cu toate preparativele ei de rigoare. În arsenalul adus de-acasă: tranzistoare, plecturi, mese pliante, termosuri și chiar, cazul celor mai prevăzători, frăpiere. Asta nu mă împiedică însă, într-o vizioleală care pare să respecte o singură regulă, „garanția se restituie pînă la ora 19”, să remarc că, în incinta strandului, totul e vîrui și pus la punct, vestiare, cabine, tonete etc., etc. Ultimele nu sînt toate deschise, iar Alexandru Ianovschi se scuză: lipsă de personal.

Fiind lume multă, sînt și cozi, chiar dacă marfă, mă voi lămuri, se găsește din abundență. Nu doar în scriptele lui Gheorghe Florea, șeful Complexului

mai prost-gust), șepcuțe, semințe (în toate variantele posibile, de la „agricole” la „acrișoare” și chiar la „scorțisoare”, se vede un sortiment abia omologat), gumă de mestecat (în tradiționala variantă „ciungă”), tiribombe etc., etc., o oază de liniște, bună-cuviință și ospitalitate: restaurantul „Cernica”. E drept, de categoria I, cu remiză, dar banul pe care-l dai, pe mușchi, pe creier, pe ficat, pe inimă, pe garf, pe „boboc de rață pe varză” (specialitatea bucătarului șef Alexandru Jercan), pe porumbel (și ei, ca și bobocii, proveniți din gospodăria anexă a unității), pe brînză, pe parfeuri etc., banul, zic, merită. Sînt două lucruri imaculate aici, halatele ospătarilor și condica de reclamații, ca o dovadă că Gheorghe Florea e un om energic, care știe ce vrea. El e sigur că va vinde azi, în toate punctele, de cel puțin 4 sute de mii, dar nu se frămîntă. Anul trecut, zice, am avut duminici și de 6 sute de mii, iar oamenii au plecat mulțumiți.

Veți fi de acord cu mine că, avînd apă, umbră și bere, adulții n-au motive să se plîngă. Dar copiii? În acest punct situația se mai complică, intrucît puținele amenajări destinate acestora, leagăne, scrîncioabe, avioane și așa mai departe, sînt cam părăgînite, unele din ele chiar deteriorate.

OVIDIU IOANIȚOIA

I.A.P.L. Cotroceni a promis prin fostul ei director că va deschide niște tone care să funcționeze simbata și duminica. În caz contrar, acestea vor fi deschise de Cooperativa de consum din comună. Cît despre afacerea cu bărcile, primăria declară că nu știe nimic, nu există nici o aprobare și ca atare „o să verificăm”. Deci care este răspunsul pentru cei care vor să-și petreacă o duminică la Roșu, mai are rost să mai meargă?

CORNEL NISTORESCU ■

La Snagov, pe caniculă, dar și la umbră

N-am mai fost de multă vreme la Snagov-Sat. Întimplarea a făcut să revin acolo într-o zi în care răcoarea ospitalieră a parcului îți apăsă ca o salvare după caniculă de pe șosea. Așa că, firește, primele impresii au fost mai mult decât favorabile. Am răsuflat ușurat cînd am scăpat, în sfîrșit, de lumina cam prea agresivă a acelei dimineți de 15 mai, pătrunzînd pe aleile umbrite de arbori bătrîni. Multe, foarte multe mașini ocupau aproape la refuz locurile de parcare (care ar putea fi sporite). Numerele de înmatriculare, bineînțeles fără sot, fiindcă numai mașinile cu aceste numere aveau permisiunea să circule în duminica respectivă, erau nu numai din București, ci și din Vilcea, Vrancea, Prahova, Giurgiu. Un indicu că Snagov-Sat nu este o oază de liniște și recreere rezervată bucureștenilor și preferată doar de ei. Bunul nume al complexului atrage și vizitatori care străbat chiar distanțe mari pentru a se instala cîteva zile aici. La strandul cu plajă de nisip am avut o clipă senzația că mă aflam la mare. Firește, o mare cuminte, fără valuri și fără nemărginire, o mare domestică. În schimb, ceva mai departe, la adăpostul unei păduri de brad, mi-am putut îngădui luxul iluziei de a mă crede în cel mai autentic peisaj montan.

Mijloacele de recreere completează în mod fericit această natură generoasă. Există terenuri de baschet, de volei, un disco-bar, bowling și jocuri mecanice. Pentru copii au fost amenajate locuri speciale de joacă, înzestrate cu tobogane și leagăne. Un hotel cu o capacitate de 130 de locuri și un restaurant foarte bine aprovizionat (aviz amatorilor), avînd alte 11 puncte de desfacere în incinta complexului, contribuie și ele la confortul celor ce vin să-și petreacă o zi sau, poate, mai multe departe de zgomotul orașului.

Să precizăm, de asemenea, că există și două locuri amenajate special pentru corturi și rulote. Dar ne vedem nevoiți să adăugăm imediat că aceste locuri nu ni s-au părut suficiente. Și credem că nu e o dificultate prea mare pentru organizatori să rezolve această problemă. Ca și altele. Dacă există terenuri de volei nu e oare normal să existe și plase? Nu s-ar putea ca băuturile nealcoolice (ne gîndim la sucurile naturale de fructe) să fie puse la dispoziție într-o gamă mai mare? Oare nu s-ar putea amenaja un loc unde să se închirieze accesorii pentru plajă și sport?

Pe tovarășul Gheorghe David, gospodarul Complexului Snagov-Sat, l-am găsit în plină activitate. Controla modul în care personalul complexului răspundea cerințelor celor citorva mii de vizitatori. Dinsul ne-a vorbit și despre alte activități, să le spunem de culise, care sînt menite să sporască gradul de bună servire a celor veniți să se relaxeze la Snagov-Sat: crescătoria de iepuri și terenul cultivat cu lucernă pentru hrana acestora, grădina de legume sau depozitul de gheață naturală (strînsă iarna de pe lac, pentru a nu se mai transporta gheață de la București, ceea ce înseamnă o economie deloc neglijabilă). În sfîrșit, gospodarul complexului ne-a mărturisit că este preocupat de problema mării spațiului de cazare pentru turiști prin construirea de căsuțe (tip camping) pe un teren existent care n-ar mai necesita noi amenajări.

ALEXANDRU ȘERBAN ■

Natura a dat de toate, mai rămîne ca și omul să adauge ceva!

Duminică dimineața, pădurea Andronache ne-a întîmpinat cu miresmele salcîmului în floare.

Subinginerul Ion Soghior, împreună cu soția și copilul lor George, un băiețel viol, abia ridicat copăcel pe picioare, s-au așezat în inima pădurii și, în lumina din preajma unui puț de drenaj, și-au stabilit tabăra. Ne-au spus că locul este foarte plăcut și-i de preferat altora. Păcat însă că în toată această mare pădure nu există un ochi de apă, nu se află nici măcar un izvor cu apă de băut.

Un răspuns la aceste întrebări ne-a dat fostul pădurar Ion Petre, pe care l-am întîlnit, venind cu iezi lui de la păscut. După cum ne-a mărturisit, el a purtat grija acestei păduri timp de peste 20 de ani. În pădure a fost, într-o vreme, foarte multă apă și, de aceea, s-au luat măsuri de drenare, prin construirea a 27 puturi absorbante. Că nu este acum apă de băut, asta-i adevărat. Ar exista însă o soluție simplă și necostisitoare: să se deschidă două-trai puturi absorbante și să se amenajeze în ele fontini rustice, cu cumpănă sau cu „țurțuroaie”, cu ghiaburi cioplite în trunchi de stejar. Ar fi — trebuie să recunoaștem — o soluție...

Cît îi privește pe cei fără mașini, s-ar cuveni ca „Terasa Stejarul”, hanul sătesc amplasat nu tocmai fericit la intrare — vorba responsabilului său Ion Voineagu — să fie, măcar simbata după-amiază și duminica, mai bine aprovizionat cu bere la sticlă, cu mici și cu răcoritoare. L-am găsit atît de neospitalier și de murdar, încît am impresia că nu și-a făcut nici măcar obișnuita toaletă de primăvară. Fete de masă nu există. Berea la sticlă se terminase și doar barmanul Nicolae Tomescu încerca zadarnic să umple halbele pînă la semn. Într-altul de solicitat era omul de sătenii veniți tocmai din Voluntari, înecî, pur și simplu, nu mai prididea cu spălutul și servitul. O mică dotare, cu cele absolut necesare agrementului, se cere integrată cu grijă ambianței, spre a nu-i dauna cîtuși de puțin.

MIHAI STANESCU ■

Controloarea care nu se dezmente nici în timpul ei liber

În pădurea Mogoșoaia, atmosferă idilică. Nu prea multă lume (am și fost rugați de unii turiști de duminică să nu scriem în „Flacăra” despre Mogoșoaia, chipurile ca să nu afle lumea ce bine este și să năvălească acolo!); decibelii tranzistorizați cam lipsesc, în schimb soare și lumină din belșug, pace și verdeață, copiii dănuiesc în neșire, iar bărcile lunecă placid pe luciul lacului. Pictorul Constantin Nelu, grafician la Întreprinderea „Dacia”, și soția sa ne mărturisesc că vin aici în fiecare duminică.

Peste tot, curățenie și respect pentru țihna celuilalt. Părere confirmată de inginerul Aurel Bănică și familia (locuiesc pe Calea Rahovei, la zece minute depărtare de strandul de la Buda, totuși preferă să vină la Mogoșoaia), de inginerii Mircea și Rodica Livianu, de lăcătușul mecanic Nicolae Cornea și soția Augustina, muncitoare textilistă (pe care i-am întîlnit la strand), de mecanizatorul agricol Vasile Tudor și alții.

Din păcate, această impresie stenică ne este stricată de un incident. A fost un ghinion de zile mari pentru bufetul din inima pădurii, anexă a restaurantului Mogoșoaia. O cetățeană stă cuminte la coadă pentru niște mititei și, după ce achită 50 de lei, gustă și exclamă: „Sînt alterați!” Vinzătorul face explozie: „Ei, asta e! Vă dați toți mari, nimeni nu mai munceste, toți controlează”. Din nefericire

pentru el, nu a nimerit-o defel în cazul de față: amatoarea de mititei Cornelia Nicola în adevăr controlează, fiind controloarea tehnică de calitate la Fabrica de conserve Filaret, în calitate de inginer chimist specializată în carne și pește. Așa că, vedeți dv., munca ei este chiar controlul. Deoarece vinzătorul ignora acest lucru, a refuzat să-i dea banii înapoi.

— Nu e vorba de cițiva lei (și totuși, gîndim noi, 50 de lei nu se găsesc pe stradă), dar avem copii, am adus-o la pădure și pe mama, femeie bătrînă și suferindă. O carne alterată pe căldura aceasta poate isca o adevărată nenorocire.

După un drum destul de lung, ajungem la porțile restaurantului Mogoșoaia. Fecerate cu lacăte groase, iar înăuntru nici o suflare. Un cunoscut al responsabilului, după ce află despre ce e vorba și căutînd probabil să-l scape de napastă, declară ritos: „Degeaba îl căutați, e program de campanie, tovarăși! Restaurantul e închis și nu e nimeni înăuntru”. Altfel spus, toți la cîmp! Mai sceptic, într-un prin curtea din dos, ocolesc niște butoaie, împing o ușiță și iată-i pe toți: responsabilul, bucătarul și asistenții. Nu erau în campanie, ci în bucătărie. Ca să fim drepti, trebuie să recunoaștem că lucrau.

Insoțitoarea noastră îi roagă să guste din mititei. Prima victimă este însuși bucătarul Ion Stoica. După o înghițitură se strîmbă și scuipă: „Au stat la căldură, nu sînt condiții de păstrat carne acolo, în pădure”. Gustă apoi responsabilul, Alexandru Niculescu: încuviințează că mititeii sînt de nemîncat și înapoiază prompt banii.

Ca s-o convingă pe Cornelia Nicola că totul nu a fost decît o întimplare nefericită și că, de fapt, carnea era proaspătă, ei o conduc la butoiul cu gheață unde se păstra carnea de mititei. (De ce în butoi și nu în frigider, nu am înțeles.) Ingera Nicola pune mîna, frîmîntă, miroase, gustă și spune: „Dacă așa face un amoniac (o analiză, probabil), așa constata că e depășit”. Pe româneste, nici carnea din butoi nu era, se pare, mult mai bună.

Este o întimplare din care nu facem un cap de țară, totuși nu ne putem înmoldeca să nu ne întrebăm de unde această desconsiderare a consumatorului și de ce oamenii în cauză, care fiind de meserie, știau prea bine că nu există condiții igienice de păstrare, totuși vindeau mititei! Oare fiindcă era vorba de copiii altora?

LIONEL NIȚESCU ■

Agreement sau tratament?

Pînă la urmă, ziua bună se cunoaște de dimineață și depinde de transportul în comun. Altfel se bucură de soare, apă și aer curat un om care a ajuns la Pustnicu proaspăt, așa cum a plecat de acasă, și altfel unul care a coborît din cursa București-Brănești în dreptul unui panou imens, realizat după toate regulile anti-reclamei, pe care scrie cam ce înseamnă Pustnicu, care a coborît, ziceam, cu hainele rupte, călcat, lovit, înjurat și adus cu nervii spre limita solicitării unui certificat medical. În aceste ultime condiții nu mai e nevoie de Pustnicu, ci de tratament.

Iată cum s-a desfășurat o călătorie spre complexul amintit, duminică, 15 mai, ora 9. La capătul tramvaiului 14, în Pantelimon, o sumedenie de plăcuțe indică autobuzele și casele de bilete pentru Cernica. Aici, Pustnicu nu există. Nimic nu-ți spune cum să ajungi la el, ce mașină să iei și de unde anume. Din aproape în aproape, afli că trebuie să mergi o stație pînă la Întreprinderea „Antilopa”, în fața căreia se află stația autobuzului pentru Brănești. Aici, un refugiu mizer, care pare a adunat toate relele din lume: murdar, cirpit cu placaj, vopsea luată. Casa de bilete I.T.A. bucură doar cîinii cartierului. Nici un controlor, nici o plăcuță indicatoare. Nimeni și nimic nu te poate lămuri ce autobuze opresc aici și în ce direcție merg. Doar mașinile de Brănești au, din cînd în cînd, plăcuțe privind traseul. Bilete dau doar șoferii, restul nu-l dă nimeni. Pînă la Pustnicu, autobuzul I.T.A. te transportă ca pe o marfă oarecare, astfel că ajungi la pădurea Pustnicu, de unde mai ai un kilometru

bun pînă la complex, stors de vlagă, sătul pînă peste poate și de agrement, și de mititei, și de bere, frîmîntat de gîndul că același lucru te așteaptă și la întoarcere. Ținînd seama de toate acestea, facem un apel călduros la conducerea I.T.A. și o rugăm să se degheze o singură duminică în cetățeni ai Capitalei care vor să ajungă la Pustnicu folosind mijloacele de transport pe care le administrează. Desigur, ni s-ar putea răspunde că I.T.A. nu și-a propus decît să asigure legătura cu Brăneștiul, ceea ce e adevărat, dar condițiile de transport rămîn cele menționate.

La Pustnicu, aproape toate sînt bune. Așa este curată, debarcaderul funcționează normal (spre deosebire de anii precedenți), iar unitățile de alimentație publică își fac datoria. Se sînt însă lipsa unor unități care să desfacă și articole pentru camping, divertisment etc. Mai există și spații comerciale nefolosite, și o estradă care are de lucru doar la 1 Mai și 23 August. Acordul nu presupune doar mititei și bere!

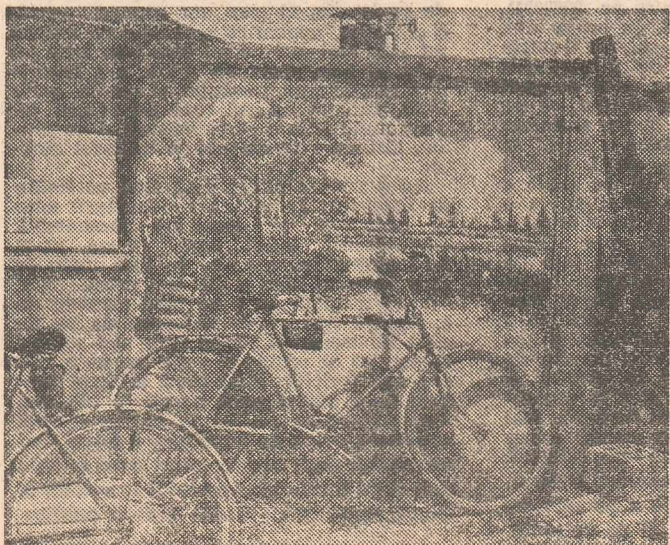
RĂZVAN BĂRBULESCU ■

„N-aș da Buda-Argeș pentru nimic”

Desigur, motelul restaurant Buda de pe malul Argeșului nu-i mai trebuie prea multe prezentări ci fiind, în mare, cunoscut de bucureșteni. Dar dacă ar trebui să mai spunem cîte ceva, mai putem adăuga că el se află, după toate spusele celor de aici, la exact 19 kilometri de centrul Capitalei. Este evident faptul că pentru cei care locuiesc pe șoseaua Alexandriei, Drumul Taberei și chiar în Militari distanța pînă aici este mult mai mică. Acesta-i și unul din motivele pentru care foarte multă lume, duminică sau cînd au cîteva ceasuri libere, cu bicicletele sau, am întîlnit multe cazuri, chiar pe jos vin pînă aici. Așa stînd lucrurile, gospodarii de la Buda-Argeș sînt obișnuiți cu drumeții de tot felul și, după cum ne-am dat seama, sînt pregătiți în orice moment să primească oaspeți. Dar, asta numai pentru o zi, în ciuda faptului că aici este vorba și despre un hotel. Hotelul, pînă una alta, este trecut doar în scripte. Desigur el se vede de departe și chiar pe firmă scrie clar: „otel”. De ce? Fiindcă el este închis. Detalii aflăm de la Nicolae Ionescu, un tînăr înalt, cu mustață și chiar foarte amabil, care este un recepționar și un fel de administrator la cele 30 de camere. Exact cu două săptămîni în urmă au venit, în sfîrșit cei de la Sanepid. L-au închis. Motivul? Instalațiile sînt la pămînt. Ce-i drept, s-au început reparațiile și se pare că, după spusele specialiștilor, pînă la sfîrșitul lunii, camerele vor sta la dispoziția amatorilor. Dar, după cum stau lucrurile, în realitate, să nu vorbim cu păcat, poate va trece mult mai mult timp. În orice caz se naște, de la sine, o întrebare: De ce tocmai acum, la începutul sezonului, a fost nevoie să se închidă unul din puținele locuri de acest gen din jurul Capitalei? Se pare că cei de la cooperativa din comuna Cornetu (de care aparține) nu prea sînt în stare să rezolve mare lucru — iar pe cei de la Giurgiu (Cornetu și Buda-Argeș aparțin de respectivul județ) nu-i prea interesează, locul fiind mai aproape de Capitală decît de reședința de județ.

În schimb, în cealaltă parte, la alimentația publică lucrurile stau mult mai bine. Cei care conduc bunul mers sînt Constantin Bărbulescu, vechi aici de cînd locul, și mai tînărul Vasile Cimpoieru. În primul rînd, chiar la ora prînzului, într-o zi de vîrf, aici se găsesc de toate. Cu ce să începem? În primul rînd cu preparatele. La grătar (afară și înăuntru) se găsesc și chiar se pot consuma inimă, fudulii, creier, rinchi, ficat, și nelipsitul cotlet de porc și mici. Pe lingă toate acestea se mai găsește și renumita ciorbă de burtă. Pentru cei interesați care își petrec mai multe ceasuri, bucătarii șefi Ion Tatavura și Paul Alexe recomandă specialitatea casei: pui cu mușej și mămăliguță și tochtura à la Buda. Restaurantul este bine aprovizionat fiindcă gospodarii se ocupă cu aprovizionarea și un deosebit accent îl pun pe gospodăriile anexe. Fără să spunem cuvinte mari am văzut aici o adevărată crescătorie de porci pe care mulți ar învidia-o. Au peste 60. La această cifră se mai adaugă și încă cîteva zeci de purceli mici de cîteva zile și încă 10 scroafe gestante. Tot în gospodăriile anexe mai există și 30 de iepuri, 100 de găini, rațe, gîște și porumbei. Revenind la ceea ce se găsește la restaurant mai putem adăuga că duminică a fost o zi de vîrf, au venit aici peste 10 000 de turiști, s-au vîndut peste 10 000 de sticle de bere, 8 000 de băuturi răcoritoare și apă minerală. La bere ar mai fi de spus ceva: în ciuda faptului că Fabrica de bere Bragadiru se află la numai cîțiva kilometri — ea, adică berea, este adusă de la Roșiori sau Pitești!

SORIN POSTOLACHE ■

Un proces ieșit din comun

În 1981 începe un proces la Judecătoria Cluj-Napoca. Reclamantă, Arișan Terezia Gilberta. Inculpat: Vasiloschi Eleonora Lolica și Ilieșiu Viorica Adriana.

Rechizitoriul procurorului: „Între inculpata Vasiloschi Eleonora Lolica și Arișan Terezia (ambele domiciliat în Cluj-Napoca, strada 30 Decembrie nr. 4 n.n.) există neînțelegeri de peste doi ani, ca urmare a unor injurii, calomnii și alte șicane generate în principal de inculpată și fiica sa Blidaru Daniela, care prin sentința penală nr. 465, din 24 martie 1980, a Judecătoriei Cluj-Napoca, au fost condamnate la cîte 2.000 de lei amendă pentru săvîrșirea infracțiunii de calomnie comisă împotriva Tereziei Arișan, (...) Inculpata Vasiloschi Eleonora Lolica a pus la cale (ulterior, n.n.) o înscenare judiciară împotriva acesteia, înscenare ce prezintă un pericol social deosebit de grav și care încalcă în mod grosolan credința oamenilor cinstiți în ideea de justiție, dreptate și adevăr. Astfel, la începutul lunii august 1980, inculpata V.E.L., uzînd de influența pe care și-o crease asupra învinutei Ilieșiu Viorica Adriana, prin „relațiile” pe care le-ar avea la diferite organe de stat și prin poziția sa socială, o învață și instigă pe aceasta să depună cîte o plîngere la comisia de judecată și la judecătorie, plîngeri din care să rezulte că, în dimineața zilei de 9 august, între orele 6,30 și 6,45, pe stradă și cu public, între magazinul GOSTAT și florăria din piața Mihai Viteazul, ar fi fost insultată, amenințată și calomniată de către Arișan Terezia (...) În realitate însă, între ele nu a avut loc nici o discuție și nici nu putea avea, deoarece în perioada 7 - 14 august 1980 Arișan Terezia s-a aflat, împreună cu fiul ei, în satul Valea Drăganului... (Se rezumă în continuare cercetările din care reiese cum Vasiloschi Eleonora Lolica a conceput ciornele plîngerilor victimei imaginare și cum apoi a făcut rost și de martori mincinoși care să declare că au văzut și au auzit respectivele scorneli, n.n.) Trebuie remarcat faptul că modul în care a fost atrasă învinuita Codrea Ilona în depunerea mărturiilor mincinoase a constituit un adevărat „corolar” al înscenării judiciare comise de Vasiloschi Eleonora Lolica. Astfel, știind că învinuita Codrea Ilona nu a văzut-o niciodată în viața ei pe Arișan Terezia și pentru a evita surpriza neplăcută a unei eventuale confruntări între acestea două în fața instanței, în dimineața zilei de 30 noiembrie 1980, învinuita V.E.L., însoțită de învinuita Ilieșiu Viorica Adriana, o duc pe învinuita Codrea Ilona la clinica unde se afla internată Arișan Terezia și i-o arată, pentru a-i reține semnamentele. De asemenea, o învață să spună și cum era îmbrăcată în dimineața de 9 august. (Se relatează apoi trezirea la realitate a martorelor și modul cum au dezvăluit adevărul, n.n.). Aflînd despre întorsătura neplăcută și periculoasă pe care au luat-o faptele, pe parcursul urmăririi penale, prin diferite amenințări făcute atît la domiciliul lor cît și telefonic, inculpata Vasiloschi Eleonora Lolica a încercat să le determine pe toate învinuitele să revină și să-și susțină în continuare declarațiile mincinoase. Pe lângă aceasta a uzat din nou de amenințarea cu acele relații pe care le-ar avea la diferite organe prin care, în funcție de atitudinea fiecăreia, le poate ajuta sau pedepsi. Profilul moral al inculpatei Vasiloschi Eleonora Lolica mai este conturat și de acțiunea organizată împotriva martorului Crisjan Ezechel, a cărui „vină” era că a depus mărturie sinceră în favoarea Tereziei Arișan. Pentru a-l compromite moral, inculpata V.E.L. o determină pe Ilieșiu Viorica Adriana să depună împotriva acestuia, la locul său de muncă, o scrisoare în care denaturează o serie de fapte ce aduc atingere onoarei unui om corect. Ciorna acestei sesizări este compusă tot de Vasiloschi E.L.”

În momentul cînd vede că adevărul iese la iveală, V.E.L. cere strămătarea procesului. Și reușește să obțină strămătarea la Judecătoria Satu Mare. Acolo se reia audierea martorilor. Dar, prin sentința penală nr. 1356, din 26 octombrie 1981, a acestei judecătării „sînt condamnate inculpatele: Vasiloschi Eleonora Lolica (absolventă a Facultății de drept, căsătorită, fără copii minori) la 3 luni închisoare pentru instigare la infracțiunea de denunțare calomnioasă și la 6 luni închisoare pentru instigare la infracțiunea de mărturie mincinoasă, iar Ilieșiu Viorica Adriana (absolventă de liceu/fără antecedente penale) la 3 luni închisoare pentru infracțiunea de denunțare calomnioasă și la 6 luni închisoare pentru infracțiunea de mărturie mincinoasă.” Recurs a cerut numai V.E.L. I s-a admis recursul. Prin Decizia penală nr. 531, din 17 decembrie 1981, Tribunalul județean Satu Mare a casat hotărîrea primei instanțe referitor la această inculpată și a achitat-o.

Din decizia nr. 388 din 10 februarie a.c. a Tribunalului Suprem, secția penală: „Procurorul general a declarat recurs extraordinar, susținînd că motivarea achitării nu are suport în lucrările cauzei, din analiza probelor efectuate în cursul urmăririi penale și cercetării judecătorești rezultînd, dimpotrivă, că prima instanță a reținut corect vinovăția inculpatei. Recursul extraordinar este întemeiat. Se

constată că soluția de achitare a inculpatei este greșită, probele administrate în cursul procesului confirmînd vinovăția acesteia așa cum a fost reținută de instanța de fond. Din probele administrate rezultă că Ilieșiu Viorica Adriana, în momentul introducerii acțiunilor penale împotriva Tereziei Arișan, nici nu o cunoștea bine pe aceasta...” Tribunalul Suprem a casat decizia Tribunalului județean Satu Mare lăsînd în vigoare definitiv condamnarea dată de prima instanță pentru Vasiloschi Eleonora Lolica, absolventă a Facultății de drept. Deși ea a încercat și imposibilul. A depus în dosarul de la suprem un memoriu în care, printre altele, spunea: „acest proces chinuitor și costisitor m-a păgubit cu peste 100.000 de lei”. Același lucru îl spunea, într-un alt memoriu, introdus în același dosar, și fiica ei, Daniela Blidaru. Pe ce să fi cheltuit ea atîția bani? Să fi mers oare, de fiecare dată, la Satu Mare, cu toți martorii, cu avionul, trecînd mai întîi prin București? Parcă tot nu s-ar fi depășit suta de mil. Pe ce să fi dat atîția bani? Pentru că a avut de mai multe ori noroc în acest lung proces. Și cine are noroc în viață cheltuiește puțin, nu mult. Ea a avut noroc. Așa a fost ea. Norocoasă. Mai întîi, cînd a cerut strămătarea. A obținut-o. Apoi, cînd a atacat sentința de la fond. I s-a admis recursul la Tribunalul județean Satu Mare. Și a mai avut o dată noroc de-a dreptul straniu. Acest tribunal, care a achitat-o prin decizia din 17 decembrie 1981, a uitat să redacteze motivarea deciziei. Motivare fără de care cealaltă parte nu putea face memoriu de recurs extraordinar. De curînd am fost la Cluj-Napoca și am vorbit și cu procurorul anchetator din al cărui rechizitoriul am citat mai sus. Se numește Cristian Goga. A ținut să precizeze: „În mod normal, legal, o astfel de motivare se face în 20 de zile. Motivarea deciziei de care vorbim s-a făcut după 6 luni...”

Pentru liniștea și creșterea dreaptă a unui copil

Dincolo de toate procesele care au fost, cineva trebuie să intervină, măcar pentru liniștea acestui copil. Cristian Arișan n-are nici o vină și este, poate, cel mai rău și, în orice caz, cel mai pe nedrept lovit. El a trebuit să fie transferat de la o școală unde familia Vasiloschi își dirija venitul pentru a-l face nesuferit învățătoare. „Și reușiseră destul”, ne spunea mama. I se povestea că băiatul face și zice lucruri și cuvinte imaginate de el, ca să-l compromită. „Cînd i-a dus învățătoarei ziarul cu una din compunerile lui publicate, aceasta a aruncat-o cu ziar cu tot și i-a întors spatele. Era de ziua femeii și scrisese frumos. Cum să se aperse un copil sensibil și delicat la suflet de asemenea oameni și de asemenea murdării!...”

Dincolo de dosare

Cluj-Napoca, strada 30 Decembrie nr. 4. Un imobil vechi, în centrul municipiului. Se intră printr-un gang. La stradă, o firmă foarte vizibilă anunță că în curte se găsește Clubul sportiv VOINȚA al cooperației meșteșugărești. În gang, pe

dreapta, se află atelierul de coafură al lui Ludovic Stancovici. Clădirea are un singur etaj la care duc două scări. V.E.L. scria în memoriul amintit că nu are cum ajunge în apartamentul său decît trecînd pe la ușa Tereziei Arișan. În realitate, una din scări îi dă posibilitatea nu numai să nu treacă pe la ușa acesteia, dar, în loc să treacă pe la ușile altor patru apartamente, poate ajunge acasă pe scara din curte trecînd doar prin apropierea unui singur alt apartament.

Terezia Arișan este desigur bucuroasă că a cîștigat la suprem, dar ne spune că nu știe ce să facă pentru că familia Vasiloschi o torturează cu injurii, cu felurite șicane și insulte. Nu se mai mulțumesc nici cu asta. „Îmi chinuie copilul. Cristî și în clasa a șaptea, dar a trebuit să audă tot ce sînt ei în stare să strige la ușa noastră. L-au amenințat în fel și chip, că-l desfigurează, că-l omorîră, nici nu știu ce să vă spun mai întîi. Nu vreau decît să ne lase în pace. Dar ei, acum, se impacă greu cu ideea că au pierdut procesul. Inchipuți-vă, vroiau să cîștige, adică să ascundă înscenarea cu care au încercat să mă compromită și să mă condamne. Ce să vă spun, dacă ați văzut dosarele știți destule, însă numai eu și copilul știm prin ce am trecut. Dar nu mai termină cu insultele și cu calomniile

și-mi terorizează băiatul. Ajutați-ne cumva. Poate că dacă ați scrie s-ar mai potoli, nu știu ce să mă mai fac, legea mă apără, ați văzut, că sînt nevinovată, dar sînt singură, că soțul mi-a murit, și ei profită de faptul că acest copil nu mă are decît pe mine, altfel n-ar îndrăzni să-l chinuie așa, că nici un tată n-ar răbda asta, ajutați-ne”.

La „inculpată” ne primește Octavian Vasiloschi. Regretă că soția lui nu este în oraș. El n-a fost decît martor în proces. Dar ne asigură că putem vorbi cu el tot așa de bine. Ne explică de unde a pornit vrajba: de la părerea, devenită repede convingere, a soției și a fiicei lui că Terezia Arișan „vroia să-l ia bărbatul” Danieliei Blidaru. Înțelegem că o asemenea afirmație trebuie s-o luăm ca atare, convingerea interesatelor funcționînd ca instanță supremă în familie. „Dar, pentru că Procuratura Generală a făcut un așa referat, să știți că fierb”. Și pensionarul din fața noastră, încălzit efectiv de un cazan interior, întinerește puțin în ura lui nedisimulată la adresa celor care i-au condamnat soția. „Cum s-o condamnam?... Asta pare să nu creadă nici acum. Și se pornește o avalanșă de calomnii la adresa „vinovatei”. Terezia Arișan are acum vina colosală că, apărîndu-se, a dovedit că era calomniată și a obținut pedepsirea unui membru al acestei familii care înțelegem că este foarte solidară în calomnierea vecinei. Din acest punct de vedere, Vasiloschi Eleonora Lolica ar putea să se revolte: de ce să fie pedepsită numai ea? Adesea incoerent din cauza furiei, interlocutorul îmi aruncă și lucruri inteligibile. Cit de cit: „Flică-mea e bolnavă. Grav. Cu febră. Biseptol! Du-te, Silvana, și ajută-o pe mama!”. Silvana e nepoțica, de trei ani și jumătate, care se joacă, repetînd monoton cîte o silabă ori cîte un cuvînt, ceea ce, evident, de la o vreme devine penibil, dacă nu insuportabil și mai ales strivitor de nefiresc... Ascultăm, între fraze dușmănoase, incursiuni ale gazdei în memoria afectivă proprie, de unde dezgroapă amintiri de pe front, sare apoi la imagini care i-au plăcut la televizor... Apoi: „Eu sînt un patriot, să știți. Și tot patriot am fost totdeauna. M-am dus pe front — sînt născut în 1910 — m-am dus pe front ca să lupt pentru țară: dacă nu vream să merg, mă puteam interna. Și cit am fost prizonier!... Nepoțica

s-a întors de la mama ei, s-a așezat pe un fotoliu și inghină un fel de melodie, balansîndu-și bustul în față și în spate, cu o fixitate a trunchiului, a gîtului și a capului de neimaginat la un copil, dînd o impresie delirantă de robot defectat între două melcări din obsesia cărora nu mai poate ieși singur. Mă uit la bunic, încerc să-l întrerup ca s-o vadă. O vede, este obișnuit cu această „liniștire” a copilului care, e drept, nu mai deranjează, dacă nu-l privești... „Eu am o deosebită considerație pentru hotărîrea dată la Satu Mare (evident, juridice, după bunul simț. Nu după paragrafe...”

Mai stăm de vorbă cu alți vecini. Francisc Kondasz este, ne spune, cel mai vechi locatar de aici. Locuiește la această adresă din 1944. Este șef de coloană auto la o întreprindere din oraș. „Noi nu ne certăm cu ei. Cu ei, adică vreau să zic cu Vasiloschi. Dar ei se ceartă cu toți ceilalți locatari. Se ceartă și în familie. Se ceartă și se bat cu ginerele lor. Au chemat de nu știu cîte ori miliția, noaptea. Au avut procese cu mai mulți de aici. Nu pot să vă reproduc ce obsesivități sînt în stare să strige la ceilalți. A rămas de pomină scandalul pe care l-au făcut o dată pentru că le-a murit o pisică și au zis că le-a omorît-o un vecin. Pe urmă au zis că Arișan e de vină. Nu puteți să vă imaginați ce strigau în gura mare.” Coaforul Ludovic Stancovici are 45 de ani. Ne spune din capul locului: „Dacă dumneavoastră căutați un om care a fost numai spectator, n-ați nimerit bine. Eu am îndurat enorm de la acești oameni, eu nu sînt doar spectator aici. Ani de zile m-a chinuit bătrînul Vasiloschi cu denunțuri false. Am fost cercetat pentru cîte în lună și-n stele. Nimeni n-a avut ce să-mi reproșeze. Eu am crescut în curtea asta, dar am plecat de rău lor. Pe tata, cînd era paralizat, le făcea plăcere să-l chinuie, să-l umilească, dacă-l lăsam în curte, aruncau murdăria pe el. Ce să vă spun eu, toți de aici știu că ăștia sînt niște oameni care n-au altă plăcere decît să facă rău, așa ceva eu n-am mai văzut. Pe nepoțica lor, care n-are nici patru ani, să vedeți ce porcării o învață să strige la ușa doamnei Arișan... Pe copilul lui Arișan l-au băgat în speriet, că mă roagă și pe mine neori să merg cu el pe scară pînă la ușa, să nu-l prindă, că l-au amenințat că-l omorîră. Dar și maică-sa m-a rugat nu o dată măcar să stau afară pînă intră în casă, că sînt în stare de orice.”

El bine, el nu poate să se aperse singur dar trebuie ajutat în lupta inegală în care este tirat. Supunem atenției celor în drept situația mamei și mai ales a acestui copil care trebuie să înfrunte furia dezlănțuită a unor oameni cu o comportare incalificabilă. Dosare întregi dovedesc lucruri incredibile altfel — el, copilul acesta, trebuie să înfrunte „fierbera” mărturisită de Octavian Vasiloschi, iar lucrul acesta nu l-au putut suporta oamenii mari.

Pentru liniștea și creșterea dreaptă a acestui copil talentat și frumos, socotim necesar să se intervină ferm, acolo unde instanțele de judecată trebuie să se lîmteze la dosare. Să nu asistăm indiferenți la ce se întîmplă cu acest tinăr, pentru ca viața lui să nu devină „dosarul”, propriei noastre neputințe.

DORIN GHERGHINESCU**Mituiți și mituitori**

Cinci oameni ai muncii de la atelierul de strungărie al întreprinderii de producție, prestări și autoutilare București, situat în Șoseaua Mihai Bravu nr. 271, au dat, așa cum li s-a pretins, timp de peste un an, cîte 125 și, respectiv, 200 lei lunar șefului de atelier, Marin Sucală pentru a-i menține (?) în serviciu.

Doi călători frauduloși pe mijloacele de transport I.T.B. au dat cîte 100 lei numiților Dumitru Ene și Valentin Florin Minăstireanu, ambii controlori la întreprinderea amintită — așa cum le-au „sugerat” aceștia — pentru a nu li se încheie procese verbale de confruntare.

Alte trei persoane au dat portarului Ștefan Mihăilescu de la Spitalul „Colțea” suma de 50 lei, pentru a li se permite să viziteze bolnavi în afara orelor stabilite.

Este absolut cert că vinovați sînt, în primul rînd, cei care abuzează de locurile de muncă în care se află și pretînd în mod josnic și ilegal să li se ofere valori sau foloase materiale la care nu au dreptul. Lăcomia și lipsa de scrupule li dezumanizează pînă într-atît pe indivizii în cauză încît aceștia nu se sfîșec să ceară cu neobrăzare „atenții” în schimbul unor servicii pentru care sînt plătiți, sau să-și transforme funcțiile în „mijloace de constrîngere”.

MIHAI GROZAVU**Călătorie neterminată**

Nu știu dacă arbitru Alexis Ponnet a fost huiduit cu atîta minie cu cită a fost copleșit șoferul autobuzului cu numărul 31 B 7234 (foaie de parcurs nr. 2280901), de pe traseul mașinii 173. În seara zilei de 15 mai, pe la ora 23,10, șoferul îi purta în mare viteză pe cei 100 de călători spre capătul de linie la care nu avea de gînd să ajungă. La stația Echinocitului, de pe Șoseaua Viilor, a uitat de oprite și numai la strigătele celor din mașină a reușit să frîneze pe undeva printre stații. A fost și ultima pe care a făcut-o. De acolo a lăsat traseul în plata domnului și, ca o cămilă furioasă, a luat-o pe niște străduțe laterale, scurtînd drumul spre Calea Rahovei, lăsîndu-i pe călători să țipe și crezînd că probabil țipă de plăcere. Ajuns pe undeva, pe Calea Rahovei, a oprit mașina și-a decretat sonor: **COBORIREAȘI! MĂ RETRAG!** Au început discuțiile, și șoferul, un ins în maiou, iritat și murdar de parcă ar fi condus o sobă cu cărbuni, a luat-o pe înjurături. Cum pînă la capătul liniei, în apropierea Fabricii de lapte, mai erau cîteva kilometri și cum nu toți aveau în buzunar bănuți pentru un taxi, călătorii au trecut la pumni și la geamuri. Șoferul, neclintit în hotărîrea sa de a se retrage, a tras de timp vreme de 20 de minute, suportînd cu ambiție bumbăceala pînă cînd

CORNEL NISTORESCU

TOPUL PREFERINTELOR

Cred că și sora mea, Carmen...

„Stimate tovarășe,

Nu știu condițiile, dar cred că și sora mea poate participa la concursul „Miss Flacăra” și vă trimit fotografia ei. Se numește Carmen Lascu, are 21 de ani și este controlor de calitate la o întreprindere din

Reșița. Lascu Romulus, 17 ani, Reșița. Poate participa și Carmen, dar trebuie să fii pregătită, s-o ajutați să facă față avalanșelor de scrisori care vor urma, deși, după privirea ei fermă, pricepem că e obișnuită să se apere singură.

În sfârșit, căzurăm de acord...

Îmi scrie Mihai Petrovici din București. Adică, m-am dat pe brazdă. M.P. este un mai vechi corespondent al nostru, ne scrie mereu și ține morțiș să-i apară totul. Îi mulțumesc că m-a iertat și că a hotărât să mă treacă la sfârșitul anului, între preferințele sale, dar nu pricep de ce ne tot pomeneste de Florin Piersic. Nu-l ocolim, fii liniștit, dinsul nu ne îngăina seamă. Preferințele trimise sînt general, cam aceleași pe care ni le-ai mai expediat și pînă acum. Așteptăm să ne întrebăm, în continuare, ce avem cu Florin Piersic.

Dobrin și un alt Dobrin:

Dida Drăgan

„V-am mai scris o dată, înaintea meciului de fotbal România - Ungaria din preliminariile Campionatului mondial, și vă mulțumeam pentru tot ce făceați ca Dobrin să joace în echipa noastră. Dar n-a jucat și s-a văzut ce a urmat. Mare păcăl că nu mai joacă. Nu știu ce s-a întîmplat, dar nu mai joacă nici în echipa F.C. Argeș. Mulți spun că Dobrin nu mai poate, e prea bătrîn etc. Nu cred asta și aștept cu nerăbdare să aud că va juca. Ba mai mult, dacă ar juca azi la Universitatea Craiova ar face din această echipă, cîștigătoare a Cupei campionilor. Îi mulțumesc pentru tot ce a făcut pentru noi și, indiferent ce va urma, rămîine cel mai bun fotbalist al nostru. Vă mulțumesc și dv. pentru ceea ce ați făcut pentru dinsul. Vă mulțumesc pentru tot ceea ce faceți pentru noi toți, tinerii din România. Și acum, despre un alt... Dobrin, dar nu din lumea sportului. E vorba de Dida Drăgan. Veți spune, probabil, că un

băiat de vîrsta mea (mă scuzați, am uitat să mă prezint: sînt student în anul III, la T.C.M., Cluj-Napoca, mă numesc Todea Flaviu și locuiesc pe str. Azuga nr. 1, ap. 6, aici, în Cluj-Napoca) să fie nebun după Dida, nu poate fi adevărat (dacă acest cuvînt, nebun, e cel potrivit). Dar să știți că este. Cînd o aud cîntînd (din păcate, posturile noastre de radio și TV o dau atît de rar!), pot spune că sînt fericit. După părerea mea, i se fac multe nedreptăți. Sînt săptămîni în șir cînd Dida nu cîntă. Este strigător la cer. Cea mai bună cîntăreață de la noi merita măcar o melodie în programul de revelațiune. A cîntat, ce-i drept, la revelațiunea tineretului, dar la noi nu se poate prinde programul 2. I-au ieșit două sau trei discuri în ultimii 10 ani. În Cluj-Napoca, Dida a fost o singură dată, acum șapte ani. E adevărat, e o cîntăreață sobră, nu cîntă orice, nu cîntă prin localuri. Clasamentele de muzică ușoară le-au situat pe primele locuri pe Angela Similea, Corina Chiriac ș.a. Sînt de acord că ele sînt bune, cîntă frumos etc., dar să nu uităm că celor mai în vîrstă nu le place hard-rock-ul lui Dida, și în general această muzică. Ba mai mult, un cunoscut actor, Mihai Fotino, spunea despre această muzică: „mult zgomot pentru nimic” (într-o duminică, la Album duminical). Să nu fi auzit oare M.F. despre „Deep Purple”, „Iron Maiden”, „Crokus” etc.? Dar nu-și au rostul comentariile. E normal atunci ca Dida să nu apară prima? Eu o consider cea mai bună. Vă rog să mă ajutați să ajung la Dida. Impresionantă pledoaria dv. pentru Dobrin și Dida Drăgan. Dacă vreți, vă dăm adresa lui Dobrin. La Dida n-ajungem nici noi.

Sînt născută în aceeași zi cu mama, ea ceva mai devreme

Ruxandra Trifu din comuna Vulcan, Brașov, ne trimite două fotografii: „eu și Brașov, ne trimite două fotografii: „eu și mama”. Ruxandra, elevă în clasa a XI-a la Liceul industrial nr. 1 din Codlea, mama, Elfinia, medic stomatolog la Vulcan. De obicei fetele trimit fotografiile mamelor și invers. Împreună e pentru prima oară. Probabil că miine, poimîine vom fi asaltați de familii întregi, generații peste generații, mame, surori, mătuși, bunice etc. Argumentele Ruxandrei sînt însă copleșitoare: „am 168 cm înălțime,

55 de kilograme, părul blond sandră și ochi albaștri, sînt născută în aceeași zi cu mama, 12 ianuarie, ea ceva mai devreme, iubesc Cenaclul Flacăra și poezia”. Urmează și citeva versuri pline de dramatism: „A zburat un zîmbet / dîncolo de ea, / dîncolo de toamna / amintirilor ruginii, / zdrențuite de mina sălbatică a timpului...” Asta ne aduce aminte de Turism a lui Minulescu: „Șoseaua urcă spre Voineasa, / Iar lotrul curge spre Brezoi...”

A cam durat 20 de minute risul meu

Ionel Roland Cozma din Brăila ne scrie următoarele: „Mi-ai redat ce-am crezut că ați pierdut definitiv din viața mea: veselia. Eram un băiat vesel, amuzant, îi făceam pe mulți să glumească, dar acum nu mai sînt. Tristețea mea a apărut cînd eram în armată. În vara lui '80, am cunoscut o fată din București. O fată cu rare calități în zilele noastre: bună la suflet și se rupea inima de ea, foarte frumoasă (blondă, cu ochi albaștri) și foarte inteligentă. Urma să ne căsătorim, dar acel neprevăzut și-a băgat coada în dragostea noastră. A venit timpul să plec în armată, după o perioadă de timp sînt mutat la unitatea de la Canalul Dunăre-Marea Neagră și între timp ea a dorit să mă vadă și a plecat din București cu mașina la mine la Constanța. La intrarea în Constanța este lovită de o altă mașină. Ceva grav nu era, dar pe parcurs situația ei s-a înrăutățit și pe 13 septembrie 1981 moare. Crunta moarte ne-a despărțit. Am rămas singur, trist, fără prieteni (prieteni adevărați, prietenii sînt buni cu tine numai cînd dispui de bani și-i investești în băuturi și împrumuturi pe care nu le mai vezi niciodată. Viața mea era băutura și fumatul. Dar am făcut și ceva bun. Am intrat la seral să-mi continui studiile. Dar tot așa am rămas. Noii mei colegi mereu mă vedeau trist. Au încercat să mă schimbe, dar nimic. Ei mi-au zis că sînt un catîr, că nu înțeleg că așa este soarta. Vineri 25 martie am luat și eu Flacăra și am început să citesc. Cînd am ajuns la Topul preferințelor am rămas ca o stîncă. Nu știam ce să mai spun cînd am văzut-o pe fata aceea blondă care dorea să-l asculte pe Mirocea Baniciu. Credeam că numai eu eram așa de nfericit. Mi-am zis: uite, dom'le, nu sînt numai eu trist, mai este și altcineva, și am început să rîd. A cam durat 20 de minute risul meu, că părinții mei au rămas ulmiți de starea mea. Tutorora celor care mă credeau trist acum nu le venea să creadă: eram iar vesel, comic, pus pe poante. În încheiere, doresc adresa fetei blonde pe care o chiamă Tatiana Huzum. Adresa mea: Brăila, str. Alexe Andrei nr. 205. Vă rog să-mi scuzați scrisul, am un defect la mina dreaptă”. Sînteți cam al treilea sau al patrulea care ne solicitați această adresă. E drept că nici unul dintre predecesorii dv. n-au ris atît de mult. Mai doriți adresa?

Rubrică realizată de RĂZVAN BĂRBULESCU

Șaliapin la Scala

A cîntat și la noi. În două rînduri. Adus cu destulă greutate. Prima oară, la vechiul superb Național - ieu pe labe - într-un concert în care a fermecat auditoriul cu cîntecul luntrașilor de pe Volga - nostalgicul Ei uhnem! Desigur, își reamintea de Gorki, cum, cîndva, la Nijni-Novgorod, lăsînd altor urgisiți frîmțitul piinii la brutăria unde trudeau nopțile, au încercat să-și indulcească existența, angajîndu-se într-un cor. Supremă ironie: Gorki primit; Șaliapin respins... Ca, nu peste mult timp, cel refuzat la grămădă să înmămuirească cercurile muzicale cu imensa-i creație din „Demonul”, după Ler-montov, la Teatrul Imperial. Venit a doua oară la București, cîntă în cadrul Operei Române, la Eforie, sub directoratul Ionel Perlea, Mefisto din „Faust” și „Boris Godunov”. Plătît, într-adevăr, imperial: în 1930, un milion de lei pe cele două spectacole. Față de astronómica remunerație, bașii noștri, Folescu, Niculescu-Basu, se așin deziluzionați că geamurile nu zornăie în tîndări, de la primele note ale celebrității...

Fără îndoială, mai mare cîntăreț ca acest rus n-a dat pămîntul. Marele nostru Goangă, cînd l-a auzit prima oară, la Opera Mare din Paris, în „Boris Godunov”, a vrut să se lase. Șaliapin avea legături cu înaltul mult mai mult decît toți cîntăreții la un loc...

Nu cîntase la Scala. Italienii erau geloși de fările pe unde trecuse acest uragan liric. Pînă la urmă, plătîndu-l împărțitește, îl programează la Scala, în „Mefistofele” de Boito. Biletele vindute la refuz, din prima clipă.

În seara reprezentației, Feodor Ivanovici, în cabină, își cercetează în apele oglinzii magistralul machiaj în care era neîntrecut. Bate cineva la ușă.

— Intră! poruncește oaspetele. Își face apariția o huidumă, mustăcioasă, ce se vede a deranja reculegerea dinsintea bătaiei.

— Ce dorești?... întrebă aproape fără ton cîntărețul. Gălganul îi întinde mina cu palma cit o lopată:

— Luzzardi, șeful clacheurilor de la Scala.

— Și ce te aduce?

— Am venit să ne învolm... Aveți nevoie la debut.

Pricepînd aluzia, Șaliapin se desface cit e de lung și, oprindu-se în fața speculantului, îl prinde de umeri, după care, întorcîndu-l, îl arde citeva picioare, scoțîndu-l prin ușă afară. În continuare urlă iuribund:

— Șaliapin nu plătește aplauzele! Șaliapin n-are nevoie de clacă... Cu mare greutate îl potolesc directorul prestigioasei instituții, dirijorul, ceilalți artiști leșiți din cabină. Și cortina se înalță cu Luzzardi în fruntea clacheurilor, la pîndă...

Plastica gigantului, tumultul slav, tunelele vocii, trăirea stepelor întinse, cutremură Scala, o prăbușește în extaz. Și peste acolitii săi, care niciodată n-au clamat așa de insistent, Luzzardi, pe punctul să pice de la balcon, aplaudă cel mai tare singur pierdut, exorbitantul triumf al lui Șaliapin la Scala.

GABY MICHAILESCU

Cronica șoselei

Chiar dacă opream, tot murea

„Mi-a dispărut mașina, tovarășe plutonier. Aseară, cînd mi-am condus m-usafirii pînă-n poartă, o văzui, era la locul ei, cu prelată pe ea. Au fost la mine doi colegi de serviciu. Băurăm niște căpsunică. Eram nițel amețit, dar nu într-atîta încît să nu văz bine. Dacă bănuiesc pe cineva? Nu, nu. Toți de aici din jur și chiar din sat is oameni la locul lor. Băiatul meu? Cum să facă el una ca asta! Cred că glumiți. Îi plecat de ieri, la vîitoarea lui neavastă. Adică să fi plecat el cu mașina? Nu, în nici un caz. E băiat serios”.

Imediat după ce nea Tîlă a ieșit pe ușă, în cameră intră un bărbat cam de 50 de ani, îmbrățînit înainte de vreme. Pe fața-i împietrită se citește o profundă mîhnire. „Mi s-au uscat lacrimile. Sînt distrus. Veneam azi noapte de la sora nevastă-mîi. Nu era mai mult de 12. Ne-a poțit pe la ea, serba ziua de naștere. Mergem așa, în șir, cite unul, în față fetița noastră de 15 ani, apoi eu, la mijloc, și în spatele meu Vetuța, femeie bună, modestă, gospodină. S-a prăpădit săraca”. Bărbatul își șterge o lacrimă cu dosul palmei. „Cum s-a întîmplat? Noi mergem, de fapt, nu pe asfalt, ci pe cărare. Din spate, s-au văzut niște lumini puternice. Am întors puțin capul, tocmai în

clipa cînd mașina a dat peste Vetuța. A lovit-o la picioare și a aruncat-o în șanț. Ne-am repezit la ea. Suflea greu și îi curgea sînge din gură și din urechi. A încercat să ne spună ceva, dar n-am înțeles nimic. Mioara a început să plîngă. O săruta pe obraji pe maică-șă. A trecut peste citeva minute o salvare și ne-a luat. La spital mi-au spus că nu mai e nimic de făcut, murise. Ce-o să ne facem fără ea, nu știu. Despre mașina care a lovit-o, prea multe nu pot să vă spun. Nici n-a încetinit măcar. Mi s-a părut a fi o Dacie. Culoarea? Parcă era, așa, un fel de verde. Că a ieșit de pe asfalt, spre noi, asta-i sigur. Militenii au găsit urmele cauciucurilor în praful de pe cărare. Și cioburile de sticlă tot acolo le-au găsit, prin colb”.

După ce i se dau asigurări că se va face totul pentru găsirea vinovatului, bărbatul, cu spatele parcă și mai indoit de nenorocirea care îl copleșește, se strecoară, ca o umbră, afară. Nu trece mult timp și Tîlă intră val-virtej în odaie. „Nu credeam că băiatul meu poate fi atît de ticălos. Ieri, pe seară, l-au văzut fetele lui Capnegru, plîmbîndu-se prin Lunca Mică. La volanul mașinii mele. Da, chiar așa. Cine mai era cu el? Păi... logodnica. Are și aia... o mînte de gîscă. Mai era și Ilie. Derbedeu mare. Nu lucrează nicăieri și e mai mult prin pușcărie. Uite cu cine s-a găsit să meargă la plimbare fiu-meu. Îmi vine să turb, nu alta. Să n-ai încredere nici în propriul tău copil? Dacă are carnet? Pe dracu carnet. N-are nici un carnet”. Mai tîrziu, o altă vizită. Un bătrîn. „Am venit la dv. așa, ca cetățean. Auzi de moartea Vetuței. Tare era săritoare și nu cu nasul pe sus, deși avea carte mai

multă ca noi. Păcat de ea să se prăpădească la nici 45 de ani”. „Despre ce-i vorba?” „Păi uite care-i «problema». Mergem spre casă. Dv. știți unde-s grajdurile cooperatizei noastre. De la ele pînă acasă am de mers cam 3 km. Aud în fața mea voci răstite, așa, ca o ceartă. Mă opresc. Să vă spun drept, m-a luat puțin frica. Poți să știi de ce-s în stare unii, mai ales noaptea? «Cu mașina ne-reparată nu pot merge acasă. Ce să-i zic lui tata? Și-apoi ne găsește imediat. S-o las pe drum? Nu, nici asta nu e o soluție. Trebuie s-o repar imediat, dar unde? Numai tu, cu insistențele tale de a prelungi plimbarea, ești de vină. Și abia că nu ți-ai găsit prietena acasă. În lipsa ei te-ai luat de logodnica mea. Nu ți-ar fi rușine!» «Hai, mă, lasă prostiile, nu vezi că vorbește gelozia din tine? Mai bine găsește o soluție să trimiți fata acasă. A luat-o frigul. Uite cum tremurăm». Ilie cuprinde cu brațul umerii fetei. «Ia mina de pe ea, că-ți dau cu manivela asta-n cap». Mi-era frică să nu se ia la bătaie, căci nu puteam să intervin. La 70 de ani ai mei, cu puterile mele... S-au potolit, au urcat cu toții în mașină și-au plecat. Mă gîndeam că poate deslușiți dv. ceva din povestea asta”.

„E foarte important ce ne-ați spus. Vă mulțumim mult”. Lucrurile se clarifică pînă la urmă. Feciorul lui nea Tîlă i s-a făcut poftă de plimbare. Mai ales că logodnica îi cicălea de multă vreme. „Ai mașină și nu m-ai plimbat niciodată. Nici măcar pînă-n satul vecin”. „Măi fată, mașina-i a mea? Nu-i a lui tata? Și-apoi, am permis?” „Dacă ai vrea, ai face. Dacă e a lui taică-tău, e ca și mașina ta. Cit privește carnetul, știți să conduceți perfect. Ce-ți

trebuie permis? Mai ales pe coclaurii așaia ai noștri, unde nu se fac controale”. Pînă la urmă, băiatul i-a făcut fetei pe plac. Pe drum, s-au întîlnit și cu Ilie. L-au invitat în mașină, iar acesta i-a rugat să o ia și pe prietena lui la plimbare. N-au găsit-o însă acasă. Au condus pe rînd. Ilie avea în buzunarul hainei o sticlă de coniac de jumătate de litru. Au golit sticla. După aceea, lui Ilie i-a venit ideea să facă și o vizită prin Căpităla. „Ce dacă-i tîrziu și avem 60 de km de mers?” La stația PECO, vînzătoarea nu le-a dat însă benzină. „Sînteți băuți, nu vreau să mă fac complicea voastră la vreo prostie. Nu, vă dau nici o benzină. Puteți să mă amenințați, că nu mă sperî. Sîntem două și știm să ne apărăm la nevoie”.

Mormăind sudălmî printre dinți, băieții au plecat spre casă. Din cauza vitezei mari, mașina n-a mai putut fi stăpînită de Ilie la o curbă. În această secvență, el „cosește” femeia, ieșind pe acostament cu partea dreaptă. Apoi își continuă drumul ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

Următoarea secvență este discuția pe șosea, între tineri, auzită de bătrîn.

În ultima secvență, nici unul dintre băieții nu recunoaște că ar fi condus mașina, fiecare dînd vina pe celălalt. Farurile și parbrizul spart, capota infundată îi trădează. Recunosc că au lovit pe „cineva”, dar nici unul din ei n-a fost la volan. După o îndelungată tăcere, Ilie, în sfîrșit, se recunoaște vinovat de moartea Vetuței. „Mi-am dat seama că am lovit-o puternic. Chiar dacă opream, ce folos? Tot murea pînă la urmă”.

VICTOR BEDA

Născută la Brăila, la 29 iunie 1962. A început atletismul la C.S.S. Brăila, cu Ioan Leu. În prezent, e legitimată la C.S.M. Craiova, avându-l ca antrenor pe Ion Moroiu. Prima săritoare româncă dincolo de granița de 7 m (1982). Medaliată cu argint la Universiada de la București (1981) și la campionatele europene de la Atena (1982).

Înălțime 1,73 m, greutate 65 kg; medic: dr. Eva Bancea.

**Anisoara
Cusmir
a stabilit
un nou
record
mondial
la lungime
7, 21 m**

Zecile de mii de spectatori prezenți, duminică, pe „23 August” au trăit, pe lângă amărăciunea provocată de fotbal, și un moment de mare bucurie, fiind martori oculari la stabilirea unui nou record mondial atletic. Concurând în cadrul triunghiularului feminin România-Bulgaria-R.S.F.S.R., Anisoara Cusmir a sărit în lungime 7,21 m, depășind cu 1 centimetru vechiul record, deținut de colega și prietena ei Vali Ionescu, absentă de pe pistă din „cauza oboselii acumulate în Japonia” (Mihai Zaharia). După 3 sărituri depășite (dar foarte bune), în a patra, Anisoara s-a concentrat la maximum, a izbutit un elan în forță, o desprindere bună și o plutire foarte lungă, obligându-i pe arbitri să întindă ruleta pînă la 7,21 m.

Ea a ajuns astfel să dețină ambele recorduri mondiale (7,21 m în aer liber, 6,94 m în sală), avînd totodată și 3 din primele 4 performanțe înregistrate în istoria probei (7,21 m și, de două ori, 7,15 m, un 7,15 reușind și duminică, din ultima încercare).

La câteva momente după stabilirea noului record, am schimbat 2—3

vorbe cu Anisoara și cu antrenorul ei, Ion Moroiu, găsindu-i pe amîndoi teribil de emoționați. Cu o mină nesigură, recordmana lumii ne-a oferit dedicația de mai jos, declarîndu-ne: „am promis pentru 1983 o săritură de 7,40 m. Am făcut un prim pas spre 7,40 m, restul urmează”.

Felicitări, Anisoara Cusmir, felicitări Ion Moroiu, mult succes în continuare!

*De la m. acest
moment record
ai obținut. Felicitări
și la următoarele.
Anisoara Cusmir
Ion Moroiu*

Am pierdut un meci foarte important, dar încă n-am pierdut calificarea

Firește, eșecul de duminică vă e cunoscut, stimați cititori, în toate datele lui. El v-a produs, sintem siguri, o mare decepție, cu atât mai dureroasă cu cât a intervenit după victoria în fața Italiei, ce părea să deschidă fotbalistilor tricolori largi perspective în lupta pentru scfa grupelor preliminare numărul 5, pentru un loc în faza finală a campionatelor europene din 1984. Într-o seară, în cea de 15 mai, dintr-o serioasă candidatură la locul 1, naționala noastră s-a reîntors la mai vechea ei condiție de outsider, șansele de a juca la europene împuținându-i-se.

Acum, după ce primul șoc a trecut, după ce impresiile s-au mai așezat, să încercăm o analiză „la rece” a cauzelor înfringerii.

Un arbitru de rea credință

Arbitrul de centru Ponnet și ajutoarele sale de la linie, van Langenhove și mai ales, Crucke (cel mai neexperimentat din cei 3, singurul din afara listei F.I.F.A.), au avut un rol important și nefast în stabilirea rezultatului. Ponnet, altfel un arbitru cu renume, trecut pe la mondiale, n-a greșit mult, dar a greșit decisiv în câteva faze, hotărîrea sa din minutul 40 punîndu-și pecetea asupra rezultatului final. Am fi trecut ceea eroare la capitolul celor omenesti, posibile în cariera oricărui arbitru, dar n-o putem face, căci Ponnet și-a încărcat conștiința, în secunde premergătoare acordării loviturii de la 11 metri, cu un lanț de 3 greșeli flagrante:

1. n-a fluierat fault, cum s-ar fi convenit, la intervenția neregulară a lui Prokes asupra lui Balaci;

2. n-a sancționat poziția de ofsaid a lui Janecka, în condițiile în care, să respectăm integral adevărul, nici tușierul Crucke nu i-a semnalizat-o. Prezența, pe o bancă lângă pistă, exact în dreptul liniei pe care s-a purtat faza, atât președintele F.R.F., fostul arbitru internațional Andrei Rădulescu, cit și Vasile Frinulescu, medicul Universității Craiova, ne-au declarat că Janecka a primit balonul într-o poziție de afară din joc. Rugat să comenteze, după meci, faza incriminată, arbitrul Ponnet a refuzat categoric! N-a procedat altfel nici observatorul U.E.F.A., grecul Cosmopoulos;

3. a apreciat drept fault o intervenție la minge a lui Ștefănescu, devenind coautor la singurul gol al partidei.

Reața intenție a lui Ponnet a ieșit și mai clar în evidență în finalul partidei cînd, pe un atac al tricolorilor de 2 contra 1, a fluierat, peste tușier, un ofsaid imaginar, întorcînd faza tocmai în jumătatea noastră de teren!!

Paul și birna

Chiar dacă arbitrul, repetăm, a tălat parte oaspeților (le-a permis să tragă de timp, să simuleze, să facă teatru etc.), ne-am minți dacă l-am socoti pe el singurul vinovat al eșecului. Ponnet a influențat, în bună măsură, rezultatul final, dar înfrîngerea s-a datorat și jocului slab, dezordonat, fără lumină, al tricolorilor. Să fim corecți: echipa Cehoslovaciei a evoluat, duminică seara, mai bine decît a noastră. Mai unită, mai matură, mai puternică. Exceptînd primele 15—20 de minute din repriza secundă, cînd fotbalistii români au dominat net, forțînd spre poarta lui Hruska (interval în care Bölöni, nici el în apele lui, a ratat o ocazie uriașă), în restul timpului oaspeții s-au aflat, tactic mai ales, la cirna partidei, jucînd dezvoltat, stăpînînd centrul terenului și creîndu-și câteva (mai numeroase decît ale adversarilor) ocazii de gol. În mai multe rînduri, vă rugăm să vă amintiți fazele din minutele 7 (șut violent Jurkemik), 36 („bom-

bă” Levi), 65 (infiltrare Janecka), Lung a avut intervenții excepționale, în vreme ce situațiile dificile la poarta lui Hruska au fost, de fapt, numai două, în minutele 51 (atare Bölöni) și 72 („cap” Geolău). Notînd că tricolorii n-au mai avut nici ambiția, nici aplombul din întîlnirea cu Italia, ei pîrînd timorați (de ce? de cine?) și acționînd nervos, precipitat, să facem o trimitere (ce se impune) la un vechi proverb românesc: mai întîl birna din propriii ochi..

Fără îndoială că Mircea Lucescu și Mircea Rădulescu au depus toate strădanile spre a pregăti cit mai minuțios confruntarea cu Cehoslovacia. Numai că,

Lung și Balaci, singurii tricolori care au dat satisfacție în partida de duminică.

surprinzător, oaspeții au jucat altceva decît s-au așteptat cei doi tehnicieni, altceva decît în partidele anterioare, „spionate” de antrenorii noștri. Sototeala de la „Ghencea” nu s-a potrivit decît rareori cu cea pe „23 August”: Balaci n-a fost luat în primire „om la om”, ci mai degrabă lăsat să zburde, Havranek nede-semnîndu-i un „paznic”, ci rînduindu-și defensiva în două metereze, foarte rezistente și, spre ghinionul nostru, nu mai puțin exacte. E drept, craioveanul s-a zbatut și a muncit mult, dăruindu-se (și) efortului colectiv. Foarte spectaculos (cînd mai dribleză azi ca Balaci?), jocul lui n-a fost însă totdeauna periculos pentru Hruska, motivul fiind simplu: Balaci a plecat, de fiecare dată, de foarte departe de la 40, 50 și chiar 60 de metri) de poarta adversă, fiind irezistibil în zona respectivă, dar ineficient la finalizare, unde a ajuns rareori, stingîndu-se pe parcurs. I-am reproșat lui Balaci, jucător de superclasă, că s-a complăcut să rămînă într-o arie mai degrabă neutră, în care l-a fost, de fiecare dată, mai ușor să strălucească, nefiînd marcat cu vîgîlență. Cîștigul însă, pentru echipă, a rămas minim. Balaci amenințînd poarta lui Hruska o singură dată, în minutul 50. Sigur, cînd ai un jucător de anvergura lui Balaci, îl lași să-și facă jocul, el dictînd (fie și pînă la un punct) legea în teren. Era însă de datorita antrenorilor să sesizeze oportunitatea „impingerii” lui Balaci, fără ca asta să fie singura obiecție pe care am aduce-o. Gabor, Augustin și chiar Cărnău (reîntors în ultima clipă, fiind mult timp accidentat) au fost cei mai slabi și ei ar fi trebuit, primii mai ales, schimbați în timp util. Gabor, pentru că veni vorba, pare o idee fixă a lui Lucescu, ca și Andone, dealtfel, jucător lent, pe care antrenorii l-au trimis în teren într-un moment în care jocul trebuia luțat, și nu temporizat! ? Am mai spus-o: Lucescu încă nu s-a eliberat de sub „farmecul” Corvinului și această nostalgie l-a costat duminică. Mai degrabă ar fi fost nevoie de un jucător nou (știm noi, poste Balint, poate Paraschiv, poate...), de o „armă secretă” care să-l fi surprins pe „vulpoiul” Havranek. N-am avut așa ceva. Dar din greșeli, nu-l așa, se învață.

Să nu se înțeleagă, din observațiile de mai sus, că facem parte din cel care, dovedindu-se viteji în urma războiului, oțrem capul lui Lucescu! Nicidecum.

Aprecîndu-l pe tînărul tehnician, ca și pe colegul său Mircea Rădulescu, subliniînd că meritele lor în relansarea fotbalului românesc (atîta cit e) sînt în afara oricărui dubii, le acordăm, în continuare, credit, convinși că au pierdut o bătălie, e drept foarte importantă, dar nu și războiul. Duminică seara, echipa națională a dezamăgit, dar nu e cazul, nici să disperăm, nici să dăm cu pietre. Ea (ca și Universitatea Craiova) n-a exprimat, atunci cînd a jucat foarte bine, valoarea de ansamblu a fotbalului românesc, ci a depășit-o cu mult. Numai că, spre regretul nostru, minunea n-a țînut, meciul cu Cehoslovacia ogîndînd, mai fidel decît cel cu Italia, adevăratul chip al fotbalului românesc. E nevoie, am mai spus-o, de schimbarea mentalității, a cadrului organizatoric, iar aceste operații cer timp. Să avem răbdare și, implicit, să avem încredere în acest dotat și harnic antrenor care e Mircea Lucescu, ajutîndu-l acum, la grîu, mai mult ca altădată. El deține un nucleu de jucători, pe care poate și trebuie să conțene în continuare. Se cere însă ca selecția să rămînă cu adevărat deschisă tuturor valorilor, indiferent de vîrsta acestora și de eșalonul (chiar divizia B) din care provin.

O ultimă remarcă. Au fost unii (destui) care au considerat că tentativa Craiovei de a cîștiga Cupa U.E.F.A. a îngreunat, prin ducerea luptei pe două fronturi, sarcina naționalei. Viața a demonstrat că starea de tensiune, pozitivă, creatoare, generată de rămînerea în cursă a Universității, n-a dăunat, ci a ajutat. Contrar opiniilor, eliminarea Craiovei a condus la lipsa de elan, la dezamăzirea ambițiilor și la „scoaterea din priză” a jucătorilor ei, dar și a celorlalți componenți ai lotului național.

Mai putem ajunge la Paris?

Teoretic da, practic, după eșecul de duminică, mai greu, căci șansele noastre s-au împuținat. Clasamentul adevăratului e, în această privință, edificator:

1. Cehoslovacia	+ 3	(+ 7)
2. Suedia	+ 3	(+ 4)
3. România	- 1	(- 4)
4. Italia	- 1	(- 1)
5. Cipru	- 4	(- 14)

(în paranteză situația golaverajului, calculată prin scădere).

Cehoslovacia și Suedia sînt, după calculul hirtiei, primele favorite, ele urmînd să se întîlnească, în Suedia, în meci direct, la 21 IX. Nordicii au o suită de 3 partide acasă, Italia (29 V), România (9 VI) și Cehoslovacia, urmînd să mai efectueze o singură deplasare (15 X în Italia), în timp ce tricolorii avînd de jucat numai pe terenuri străine: în Suedia, în Cipru (12 XI), în Cehoslovacia (30 XI). Pentru a rămîne în cursă, ei trebuie să cîștige (neapărat) în Cipru și să mai adune măcar două puncte din partidele cu Suedia și Cehoslovacia. Va fi, desigur, foarte greu, dar nu imposibil. Grupa se joacă, în fotbalul de azi, în care valorile s-au nivelat și se nivelează, orice rezultat devenînd posibil. Cine ar fi crezut, de pildă, că Grecia, învînsa noastră de la Larissa, va cîștiga la Budapesta, ba încă într-un meci oficial? ! Și a cîștigat! Cit timp mai avem speranțe, e de datorita noastră, morală mai ales, să sperăm.

Pagină realizată de
OVIDIU IOANIȚOIA

Ion Țiriac și Florin Segărceanu (tenis) etc. etc. și-au inseris numele, prin izbînză de prestigiu, nu doar în „cartea de aur” a clubului din Ștefan cel Mare, ci și în aceea, infînit mai prețioasă, a sportului românesc pe care l-au slujit cu talent și abnegație. De 102 ori reprezentanți ai culorilor alb-roșii au urcat, la campionate mondiale, pe cea mai înaltă treaptă a podiului de premiere, panoplia de trofee a clubului cuprînzînd și multe alte onoruri, 253 de medalii cucerite la campionate europene, 563 de titluri olimpice, 5 Cupe ale campionilor europeni (3 la volei, la handbal și rugby), o Cupă a cupelor (tot la volei) etc., etc.

Prezentul e la înălțimea acestei tulburătoare tradiții, el însemnînd salba de medalii a luptătorului Ștefan Rusu, „ghetele de aur” ale fotbalistului Dudu Georgescu, succesele fără precedent ale inotătoarei Carmen Bunaciu, cea dintîi româncă laureată a unui campionat mondial, titlurile (25 de medalii olimpice) cucerite de inegalabilul Ivan Patzaichin etc., etc., toate dobîndite prin sudoare și perseverență, prin dirigenție și devotament. O excelentă bază materială (intînsă pe 22 de hectare) și, mai ales, o echipă de tehnicieni de elită, Radu Huțan, Constantin Nour, Dan Niculescu, Nicolae Voicu, Dumitru Popa, Ion Cernea ș.a., au făcut posibile toate aceste izbînză.

Cerîndu-ne scuze pentru omisiunile din această notiță (s-ar fi convenit, e sigur, să scriem mai mult despre Cornel Penu și Petre Ceapura, despre Nicu Gingă și Constantin Nicolae, despre Simion Cuțov și Cornel Dinu, despre Vasile Diba și Ion Monea, despre Constantin Moiceanu și Vasile Maruțan, despre...), ne facem o datorie din a-l felicita pe sportivul și antrenorul dinamoviști cu ocazia sărbătoririi a 35 de ani de la întemeierea clubului lor, urîndu-le noi și noi succese, spre gloria sportului românesc și a patriei.

Înființat la 14 mai 1948, cu numai 3 secții (șah, tenis de masă și fotbal), clubul Dinamo București și-a sărbătorit, săptămîna trecută, 35 de ani de viață, nimerit prilej de bilanț și, totodată, de evaluare lucidă, realistă, a posibilităților sale de a contribui, într-o și mai mare măsură, la gloria sportului românesc.

Dezvoltîndu-se necontenit (numără azi 22 de secții, cu un efectiv de peste 1 600 de sportivi), ea unitate a Ministerului de Interne, clubul Dinamo a devenit, cu timpul, unul dintre cele mai redutabile, dacă nu chiar cel mai redutabil, din aria sportului nostru, purtătorii culorilor lui obținînd un șir nesfîrșit de răsunătoare succese. Fără a face un inventar al acestora, se cade să amintim că, numai în cadrul Jocurilor Olimpice, sportivii dinamoviști și-au trecut în cont, începînd cu Melbourne 1956 (Olimpiada lui Leon Rotman, Nicolae Linca, Ștefan Petrescu, Simion Ismailciuc ș.a.), 55 de medalii, între care 12 de aur. Campioni ca Mihaela Penes și Argentina Menis (atletism), ca Ion Tripsa și Marcel Roșca, ca Ana Ciobanu și Ion Dumitrescu (tir), ca Ion Cernea și Nicolae Martinescu (lupte), ca Ion Monea și Calistrat Cuțov (box), ca

RUGBY

Tricolorii —
campioni europeni

Cupa de rugby F.I.R.A., ediția 1982-83, odată cu titlul de campioană europeană, revine echipei României, victorioasă în toate jocurile internaționale susținute în cadrul acestei competiții.

Ultima întâlnire, disputată duminică 15 mai a.c. la Kiev, pe stadionul Spartak și considerată a fi decisivă ca o veritabilă finală, ne-a adus satisfacția unei victorii mult dorite și confirmarea, pentru a cincea oară oficială, a supremației tricolorilor cu frunza de stejar în rugbyul continental.

Cum era și de așteptat, această confruntare, condusă, la centru de arbitru italian Natale Cadamuro, s-a desfășurat sub semnul angajării totale, al risipei de energie, rezultatul partidei vizând miza supremă. Jucătorii noștri și-au apărut cu dirzenie și cu un evident surplus tehnico-tactico prestigiu cucerit pînă acum față de o formație sovietică din ce în ce mai

omogenă și periculoasă, pretendentă veritabilă la menționatul trofeu.

O observație generală și imbucuroasă este aceea că jocurile acestei competiții au devenit din ce în ce mai echilibrate și dacă vom lua în considerație comparativul cu Franța, actuala câștigătoare a Turneului celor cinci națiuni, dar situată abia pe locul 3-4 în Cupa F.I.R.A., trebuie să remarcăm și evidenta creștere a nivelului competitiv în rugbyul continental. Pentru ilustrare, vom înregistra aici și cele cinci victorii ale României din ultima ediție: cu Franța (13-9), cu Maroc (28-3), cu R.F.G. (26-12), cu Italia (13-6), cu U.R.S.S. (15-10).

Semnificative sînt și rezultatele Uniunii Sovietice, care, după ce învinsese echipa R.F.G. cu 31-9, reușește să învingă Franța, deplasindu-se la Mérignan, cu 12-6, rezultat remarcabil chiar dacă ținem seama că francezii au folosit garnitura secundă.

Privitor la ultimul nostru joc, cel cu U.R.S.S., al cărui scor final îl subliniem: 15-10 (7-3) pentru că reflectă în bună măsură evoluția de pe teren, remarcăm faptul că jucătorii noștri au marcat trei eseuri (prin Dumitru, Aldea și Murariu), transformînd o singură lovitură de pedeapsă (prin Alexandru), deși au fost rulate încă două-trei situații favorabile, în vreme ce sovieticii au marcat un singur

eseu (prin Ovcinikov) și două lovituri de picior (prin Bobrov).

Majoritatea eseurilor (două pentru noi și cel sovietic) au fost înscrise cu aportul grămezii și al liniei a treia, ceea ce arată că jocul treisferturilor este încă insuficient etalat și neclar. Echipa noastră a jucat cu dăruire și a dominat mai tot timpul în terenul advers, deși sovieticii au dominat tușa iar în ultimul sfert de oră au depus un efort dezlănțuit, profitînd de preatimpuria noastră relaxare.

Ciștigînd toate cele cinci partide din acest campionat european, România se situează în fruntea clasamentului cu un esaveraj pozitiv de 95-40 și punctajul 15.

Locul al doilea va fi hotărît la Catania, în întâlnirea directă Italia - U.R.S.S., unde victoria Italiei ar clasa-o superior (cu 12 puncte) față de U.R.S.S. (11 puncte). Victoria sovieticilor le-ar aduce 13 puncte față de 10 puncte (Italia).

Vom asista, deci, la o nouă partidă impresionantă și la instaurarea unei noi adversități rugbyistice în planul internațional, ceea ce, desigur, va propulsa evident interesul pentru o cât mai apropiată competiție mondială.

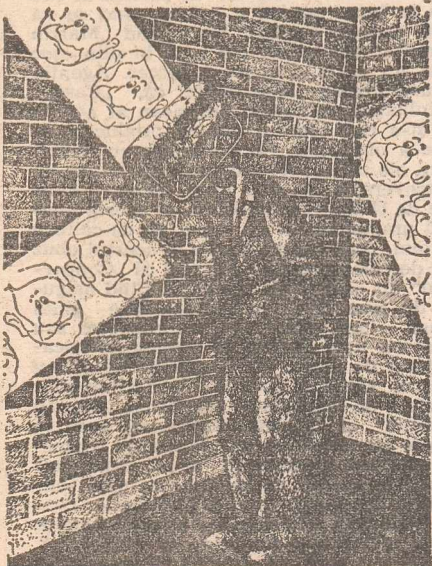
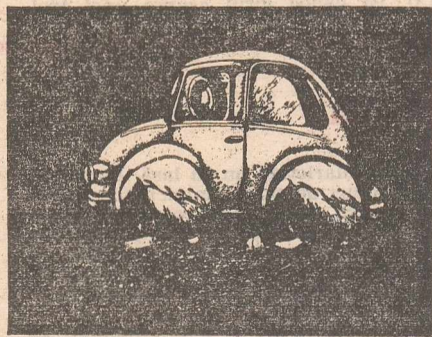
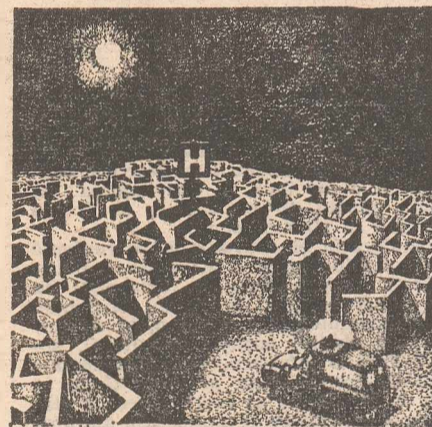
Bucuroși de noul trofeu cucerit de către naționala noastră rugbyistă, o salutăm cu elogiul triumfător: Ahoe!

TUDOR GEORGE

Un inginer se amuză

Inginerul Popa Ștefan-Popas este un nume care și-a făcut loc printre fruntașii caricaturii românești. Nu are încă treizeci de ani, lucrează la o mare întreprindere din Timișoara și are doi copii. Cam asta-i tot ceea ce ține de el în afara caricaturii. Dacă ar fi să ne ocupăm și de acest capitol ne-ar trebui mult spațiu tipografic numai ca să enumerăm premiile pe care le-a obținut în timp. Este, cu alte cuvinte, o „mare spaimă a expozițiilor de caricatură”. Pe unde participă s-a obișnuit să ocupe numai primele locuri. Așa s-a întâmplat și la cîteva expoziții din străinătate. Ultima dată l-am întilnit la festivalul „Mărul de Aur” de la Bistrița-Năsăud unde a obținut marele premiu. Mi-a încredințat un grupaj de caricaturi. Sînt cele pe care le vedeți. Mai mult ce aș putea spune despre Popa Ștefan? Doar să se mai astîmpere ca să mai putem obține și noi ceilalți caricaturisti, cite ceva la cite o expoziție...

CORNEL DINU

Duelul a doi titani

Portisch, intreruptă cu avantaj decisiv Korcinoi, victorie Korcinoi. Partida a doua: avantaj nerealizat Portisch, intreruptă, remiză prin repetare de poziție. Partida a treia: noutate teoretică la mutarea a 11-a, avantaj decisiv Korcinoi, victorie în 35 mutări. Korcinoi majorază scorul. Portisch dă semne de nervozitate și de nemulțumire, fiind pentru a nu știu cîta oară condus în meciurile candidaților. La fel pășise și în meciul cu Petrosian. Partida a patra: Portisch depășește pentru un moment criza psihologică, obține avantaj, intrerupe cu șanse de victorie, Korcinoi sacrifică un turn pentru a da șah etern, Portisch are o „orbire șahistă”, nu acceptă sacrificiul și intră în mat. Scor dezastruos: 3,5-0,5! Portisch trece printr-un moment de mare consum nervos: reproșează secundantului scăpări în analiza intreruptei, nu doarme toată noaptea, își face bagajele, dorind să plece. Era ziua de 4 aprilie, ziua de naștere a lui Portisch. Fortuna era de partea lui Korcinoi, iar Portisch avea de luptat nu numai cu tenacitatea, inteligența și talentul unui mare luptător,

ci și cu soarta. Partida a cincea: remiză de mare luptă după intrerupere. Partida a șasea: avantaj decisiv la intrerupere pentru Portisch, mutare secretă inexactă, Korcinoi capătă șanse și se salvează. Partida a șaptea: o nouă remiză.

După numai șapte partide meciul era ca și jucat. Scor: 5-2. Korcinoi reduce numărul secundanților săi. Mai avînd nevoie de o jumătate de punct pentru a obține victoria în meci, Korcinoi propune psihologic „remiză de salon”. Portisch refuză indignat! Korcinoi cere zi de repaus. Meciul se reia. Organizatorii convinși că partida a opta va fi și ultima, programează festivitatea de închidere a meciului. Dar, surpriză! Portisch ciștigă, 5-3! Înainte de a-și rechema secundanții, Korcinoi adresează directorului meciurilor un protest împotriva organizatorilor care l-au derutat și i-au provocat o stare de mulțumire și de convingere că Portisch va depune armele. Partida a noua: avantaj Korcinoi, Portisch propune remiză în poziție fără speranță. Korcinoi refuză, intrerupe și ciștigă. Scor final: 6-3. Portisch își felicită adversarul, Korcinoi nu răspunde. Moment de tensiune: Portisch întirzie, totuși vine la festivitatea de închidere a meciului. Korcinoi se adresează adversarului mulțumind cu întirziere pentru felicitări și își cere scuze pentru starea de nervozitate excesivă manifestată la ultimele partide. Portisch acceptă formal scuzele.

Cortina cade pentru Portisch. Korcinoi îl va înfrunta pe Kasparov în semifinalele meciurilor candidaților la titlul mondial de șah.

MARGARETA MUREȘAN

Omul care joacă

Trebuie să poți!

Așadar, duminică seara a însemnat nu numai o înfringere în fața Cehoslovaciei în inelul de beton care și-a aprins încă de la pauză, ca un indemn pentru idoli lor simții că treceau prin momente grele, tortele bucuriei, ci și o anulare de mari proporții a visului frumos ce începusem să ni-l făurim, că putem fi la turneul final al Cupei Europei de pe pămînturile lui Vergingetorix. Cînd rîndurile acestea apar, toată suflarea fotbalistică este tentată să creadă că știe, ce a fost, desigur, și informată de ce și cum am pierdut în fața acestor cehi și slovaci crescuți cu ochii în centrul Europei, acolo pe unde se-nfîlesc și se rup toate vînturile fotbalului. N-am citit și nici nu vreau să citesc nimic în acest sens, pentru mine lucrurile fiind clare și după joc dar, mai ales înaintea lui, atunci cînd am simțit că sînt admirați prea mult strălucirile băieților noștri din perioada ultimilor ani și, îndeosebi, după victoria împotriva împovăraților de glorie și de milioane, italieni, uitîndu-se inevitabilele străfulgerări de foc ce te pot mistui, ale băieților din țara cristalurilor de... Bohemians. Acești băieți mari meseriași, a căror federație și-a sărbătorit acum trei ani — printr-un joc în care s-au distrat cu o selecționată europeană dîndu-i 4 (patru...) goluri — numai... 60 de ani de existență adevărată! După mine nu e nici o rușine să pierzi în fața Cehoslovaciei, sigur e dureros oricînd, ca și acum, mai ales acum, cînd am citit prea multe cel puțin bizare în rubricile ce povesteau viața tricolorilor, ce pregăteau în corpore, zi de zi, jocul. S-a scris că se asista la „antrenamente mai frumoase ca un joc”!?; că „gazonul a fost transformat într-un veritabil pătrat de base-ball”!?

că „Iorgulescu fredona melodii la modă”; că lui Klein „ii este mult mai ușor să învețe la geometrie decît aici, pe gazon”!!! în fine, s-a mers pînă acolo încît s-au formulat argumente pentru a stabili dacă nu cumva generația actuală nu a scos, pînă acum, rezultate peste acelea ale „mexicanilor” din tinerețea mea fotbalistică. Mare carnaval tipografic și n-aș vrea să cred că și vreo mină sau minte de adevărat om de fotbal a pus și ea paiele la această aparentă distracție „in-cintătoare”. Oare ce inspirație și cit de mult trebuie să „iubești și să înțelegi cu adevărat fotbalul nostru”, pentru a putea fi capabil să le sădești în mintea unor jucători actuali că pot fi mai buni decît trecutul (ceea ce este tocmai firesc să le ceri), înaintea unui meci decisiv, în care trebuie să-și ciștige firești galoane, numai pentru că ziua de miine trebuie să fie (o știu și copiii), firesc, mai bună ca cea de ieri?... Un foarte bun prieten și ziarist îmi spunea de curînd, ca un făcut... că „celor care au nevoie să întrețină și să nască false și proaste dispute gen Capulet-Montague în fotbalul nostru, trebuie să le iubești pastelul incontestabil al penelului dar nu și ceea ce se ascunde în spatele său...”

N-ar fi și nu poate fi drept ca toate să se spargă — așa precum avem talentul blestemat de a uita de fotbal păgubindu-l și de o simplă și adevărată știre, atunci cînd ea nu este identică cu aceea de la Thermopile —, în capul și în persoana lui Mircea Lucescu. I-adevărat, a făcut acum greșeli mari de joc. Le amintesc numai pe acelea că a putut începe partida schimbînd numai și cu două posturi (capitale și de valori incontestabile, Moraru și Geolgău), distribuția care a adus din nou lava de pe Etna în șpaltu-

rile fotbalistice italiene; și că nu a făcut nimic pentru a pregăti și a aduce cel puțin mijlocașii laterali să cenzureze de lîngă linia de fund, și nu din colțurile careurilor adverse. Este om, deci e supus greșelii. A avut pînă acum și destule idei bune în fotbalul nostru. Se zbate și vrea să reușim, și să nu uităm lucrul cel mai important. Nimeni nu i-a cerut și chiar am acceptat la începutul acestei campanii europene, că nu poate fi încă momentul să ne poarte în semiramidele fotbalului mondial... Să ținem cont și de asta acum, la amărăciune. O amărăciune care a venit poate și pentru că în fotbal trebuie să ascuți de la toți (indiferent de scaun), trebuie să fii sentimental doar cu sufletul nu și cu subiectivismul jucătorului, să hotărâști apoi singur, cu sufletul și cugetul curate, evitînd soluțiile convesive ce creează... „relații” nu publico relaționale.

Vezi, Mircea, îți înțeleg și m-a durut restrîcția ultimului prim plan T.V. ce te-a cuprins. N-aș vrea să se înțeleagă altceva — în fond puțin mă interesează — dar generația noastră era condusă de un staff de ași... Mircea Angelescu, domn profesor Angelo, regretatul și marele univ Emerich Vogl și, în nici un caz în ultimul rînd, nea Mitică Tomescu, care nu era niciodată și în nimio numai... doctore. Ce adevărate erau pregătirile de a ne face veritabile „trupe de asalt” din camera lui înaintea marilor meciuri. Sau: „mă măgarule nu ți-e rușine!”... la care într-adevăr ne feream să ajungem pentru că trebuia să-l privești tot timpul în ochi... Incearcă să-l privești iarăși. Trebuie să poți! El este, incontestabil, cel mai curat și mai îndreptățit păstrător al tuturor fișelor de la „adevăratele” noastre dosare.

Lumea în care trăim

S. O. S. Clima!

Stirile cu privire la capriciile vremii sînt curențe. În primăvara aceasta în țara noastră după o perioadă timpurie, caldă, frumoasă s-a produs o răsturnare spectaculoasă de temperatură; frig, brumă și chiar îngheț; în S.U.A. a nins, în R.F.G. și Franța inundațiile au atins suprafețe considerabile; în India uraganele au făcut ravagii.

Straniu și totuși nimic surprinzător. Am început să ne obișnuim cu aceste răsturnări de climă. În ultimii ani, capriciile vremii sînt atât de frecvente încît au devenit adevărate banalități în rubricile de fapt divers ale presei. În schimb despre cauzele acestor anomalii se discută mai puțin. Ele sînt lăsate pe seama specialiștilor.

Cercetările se desfășoară de zeci de ani. S-au și prezentat fel de fel de concluzii și explicații asupra cauzelor ce generează modificările subite ale stării vremii. Au fost studiate diverse fenomene meteorologice, și cauzele acestora, s-au făcut prognoze pentru cîțiva ani sau pentru mai multe decenii cu privire la evoluția cliimei pe Terra. Multe din aceste concluzii au trezit interesul oamenilor. Așa s-a întîmplat și cu o recentă comunicare a unui grup de experți internaționali, grup organizat de Consiliul internațional al asociațiilor științifice, Comitetul O.N.U. pentru Programul de protecție a mediului înconjurător și Organizația meteorologică mondială. Experții au cercetat influența bioxidului de carbon, conținut în atmosferă, asupra cliimei Terrei.

Datele, mărturisesc experții respectivi, sînt alarmante. În fiecare an conținutul de bioxid de carbon din atmosferă crește cu 0,4%. Arderea formelor fosile de combustibil furnizează în atmosferă mai mult de 5 miliarde tone bioxid de carbon pe an. Aproximativ jumătate din această cantitate rămîne în atmosferă, o pătrime este absorbită de ocean, iar cealaltă pătrime de biomasă. Iar creșterea conținutului de bioxid de carbon are o influență deosebită perturbînd bilanțul energetic al atmosferei, mîrînd temperatura stratului de aer înconjurător și a suprafeței terestre.

Calculele demonstrează că o eventuală creștere viitoare a concentrației de bioxid de carbon în atmosferă în acest ritm va determina în jurul anului 2000 mărirea temperaturii medii de la suprafața Pămîntului cu cel puțin 1°C. Și întrucît această creștere va fi mult mai mare în emisfera nordică decît la tropice, iar așa cum se știe forța motoare a variațiilor meteorologice o constituie tocmai diferența dintre zonele polare și tropicale, se pot aștepta modificări importante în evoluția stării vremii. Încălzirea considerabilă a apelor antarctice va duce, în decursul următo-

relor perioade de timp, la topirea unei părți importante din invelișul de gheață de pe cel de-al șaselea continent, precum și defrișarea, într-un ritm rapid, a pădurilor care servesc ca un important absorbant al bioxidului de carbon vor contribui, de asemenea, la modificări climatice iminente.

Desigur, pentru stăvilirea unor asemenea tendințe, grupul amintit de experți nu a putut decît să lanseze un serios semnal de alarmă. El a atras atenția asupra următoarelor aspecte:

— necesitatea limitării cantității de combustibil fosil care va fi consumat în următoarele decenii și dezvoltarea altor surse de energie. Prognozele confirmă că există pericolul ca acest consum să se tripleze, pînă la începutul secolului următor.

— reducerea ritmului de înlocuire a pădurilor cu terenuri agricole, pentru a nu modifica perspectiva biosferei la scara întregii planete;

— necesitatea studierii permanente a reacției climatului la creșterea conținutului de bioxid de carbon și influența acestuia asupra invelișului de aer și apă, asupra uscatului, a stratului de gheață și de zăpadă, și stabilirea unor măsuri preventive pentru apărarea sistemului ecologic.

Sigur, creșterea conținutului de bioxid de carbon în atmosferă nu periclitează într-o astfel de măsură atmosfera și viața încît omenirea să se trezească de pe o zi pe alta într-un pericol iminent și grav. Totuși, stabilirea unor măsuri de protecție a Terrei de la perturbățiile care ar putea să-l pună în pericol clima impune, mai ales pentru asigurarea condițiilor de viață ale generațiilor viitoare, luarea încă de pe acum a unor măsuri.

Trebuie să apărăm clima planetei. Să ne îngrijim de mediul ambiant, de perspectivele omenirii, să facem totul pentru a evita degradarea condițiilor de viață ale oamenilor. Însă clima planetei depinde într-o măsură și de climatul politic de pe Terra. Însănătoșirea acestui climat, realizarea unor pași către destindere, colaborare și înțelegere ar putea favoriza efortul universal pentru apărarea ecologică a planetei. Eliberate de competiția înarmărilor și de irosirea resurselor pe care aceasta o presupune, popoarele ar putea să se dedice cauzei ameliorării cliimei. Stă în puterea omului să apere viitorul Terrei. Clima și climatul politic sînt însă într-o corelație indivizibilă...

AL. PINTEA ■

Spectacolul informației

Caruța și caii

Anul de grație în care ne aflăm, poate unii chiar știm asta, se consumă în decorul aprins al ambițiilor comunicării. Istoricii de resort au consemnat de mult evenimentul. Sociologii i-au descifrat sensurile, și o fac încă, în convingerea că merită efortul. Și nu vād ce ar fi rău încercînd să știm ce spun.

Comunicația și dezvoltarea se regăsesc ca două tulpini prinse în chinga aceleiași rădăcini. În cîte sfere ale existenței nu s-a probat relația, în planul eficienței, dintre comunicație, ca sistem, și dezvoltare: în spațiul economic, cultural, social? Fără o infrastructură convenabilă pe acest front, cum ar reuși țările în curs de dezvoltare să îndrăznească a ataca pantele sticloase și alunecoase ale progresului lor?

Declarînd 1983 drept Anul internațional al comunicațiilor, Adunarea Generală a O.N.U. își dădea girul asupra unei idei

în aprinsă actualitate, concretizînd-o în planul acțiunii astfel: punerea în operă a infrastructurilor comunicațiilor.

Cum s-ar schimba ceva în absența cheilor ce duc către pintecele băncilor mondiale de date? Infrastructura comunicațiilor pretinde bani mulți. În altă ordine de idei, progresul foarte rapid al tehnicii transmițerii informațiilor complică, la rîndu-i, lucrurile. În primul caz, o întrebare: cine plătește? În cazul din urmă: ce să alegi mai întii, pentru a nu-ți părea rău miine? Soluții universale ieftine și ușor de aplicat, mai greu de găsit. Dar merită încercat. „Anul...”, spre a căruj jumătate ne îndreptăm, are cîteva ambiții:

Să concentreze atenția asupra necesității dezvoltării infrastructurilor naționale de comunicații, ținînd cont de importanța lor esențială în procesul global al dezvoltării.

Să garanteze o coordonare adecvată în crearea unor asemenea infrastructuri, astfel ca toate sectoarele economice naționale să contribuie de o manieră echilibrată și complementară la dezvoltarea socio-economică globală.

Să informeze pe cei implicați în plani-

ficare și luarea deciziilor, opinia publică, în legătură cu posibilitățile oferite de noile tehnici, de noile sisteme disponibile, pentru a le permite să procedeze la opțiuni în cunoștință de cauză.

Să mobilizeze resursele naționale și internaționale în interesul dezvoltării accelerate a infrastructurii de comunicații, îndeosebi în regiunile cele mai defavorizate.

Să formuleze propuneri pentru elaborarea unei politici globale a comunicațiilor în contextul strategiei dezvoltării la eșalon național și internațional.

Nu sînt în măsură să afirm ce și cît s-a făcut din proiectele cu care am pășit peste pragul Anului internațional al comunicațiilor. Ceea ce poate constata oricine privește logica pasului dintii: începerea cu începutul, cu temelii. Așezarea carului în locul unde îl știm, în spatele cailor ce îl vor trage.

Ne rămîne gîndul la ziua cînd vom putea vorbi nu de zile ci de ani ai comunicațiilor. De o viață, în care comunicațiile să ne facă egali, am avea nevoie.

NEAGU UDROIU ■

Spirala

„Martin Marietta” nu se lasă. În pofida unor reculuri de primă mină la scenă deschisă sau în culise dînsa continuă să se lase stimulată de dezastre cu o consecvență scutită de amărăciunile normale. E drept, succese nu a avut pînă acum și, poate, în aceasta și constă sursa derutantei sale vitalități.

„Martin Marietta” este o companie ca toate companiile numai că specializată în producția de arme și armament trebuie să înghită hapul colțos al unor exigențe autentice ori de cîte ori un produs al său leze în lume pentru a o face, cînd se va simți nevoia, țîndări. De curînd „Martin Marietta” s-a trezit, din nou, în plin eșec după un scurt și aparent succes. Agenția France Presse nota, astfel că, „Caspar Weinberger, ministrul american al apărării, și-a dat acordul pentru producția de serie a obuzului „Copperhead”, cu ghidaj laser, ale cărui performanțe sînt extrem de controversate. Costul unui singur obuz este de 50 000—60 000 dolari, și acesta poate fi practic lansat cu orice tun de calibru 155 mm. Avantajul teoretic al acestui obuz față de cele clasice este faptul că „Copperhead” nu este „orb”, ghidajul fiind asigurat de raze laser îndreptate spre ținta aleasă — un infanterist, un elicopter sau un avion ușor. Testat de armata americană timp de cîteva luni, „Copperhead” nu a părut să facă dovada performanțelor scontate de fabricantul său, firma „Martin Marietta”, și aparent Pentagonul avea în vedere abandonarea pur și simplu a acestui program. Detractorii lui „Copperhead” afirmă în special că obuzul este prea sensibil la timp nefavorabil (umiditate, ceață). Totodată, eficacitatea asupra țintelor aflate în mișcare nu este convingătoare.”

Printre detractorii obuzului-laser se află, într-o simpatie majoritară, oameni de

știință. Fenomenul retractibilității savanților față de apariția unor tehnici de vîrf în domeniul distrugerii nu este nou, dar proporțiile și intensitatea lui au căpătat o pondere a cărei semnificație nu poate scăpa nimănui. Ziarul „L'Unita” remarca

pe drept cuvînt: „Nu trebuie să uităm că spirala înarmărilor este, în primul rînd, rezultatul hotărîrilor luate de guverne. Dar oamenii de știință au contribuit în mare măsură la această tendință dezastruoasă. Aproximativ o jumătate de milion de oameni de știință și tehnologi sînt, în măsură mai mare sau mai mică, direct implicați în cercetarea militară: ei lucrează, în continuare, la proiecte pentru noi mijloace de distrugere — etichetate în mod paradoxal mijloace de „apărare” — făcînd ca pacea și securitatea să devină mai precare. Evoluția armelor nucleare și a sistemelor de armament este determinată, în mare măsură, de acțiunea oamenilor de știință, care precede sau urmează presiunilor ansamblului militar-industrial și hotărîrilor politicienilor...”

Nu intenționăm să-l încurajăm pe criticii științei — al căror număr, din fericire, a scăzut — care susțin că dezvoltarea științifică este ceva rău, deoarece, mai de vreme sau mai tîrziu va fi folosită în scopuri războinice.

În prezent, trebuie să ținem seama de faptul că situația noilor cercetări în scopuri militare fac ca pericolul unui război nuclear să se apropie și mai mult. Deoarece armele nucleare provoacă distrugerii inimaginabile celor care atacă, celor care se apără și celor care sînt implicați, războiul nuclear este lipsit de utilitatea politică și militară.”

Punerea în discuție a utilității politice și militare a spiralei înarmărilor este un semnal de alarmă cu atît mai percutant cu cît această spirală pare să fi atins plafonul critic. Orice discuție ulterioară spargerii acestui plafon nu va mai putea fi purtată din lipsă de interlocutori...

RADU BUDEANU ■

Mondo umano ?

Sfidarea miinii de fier

Să ne întorcem în timp. 2 aprilie 1982. Generalul Carlo Alberto Dalla Chiesa — cel care, în Sicilia, după 1950, timp de zece ani reușe performanța mare, pe atunci, să aresteze nu mai puțin de 73 capi ai Mafiei în frunte cu una dintre legendele vii ale acesteia, Frank Coppola, și același pe care, în ultimul timp, presa din peninsula îl numește frecvent „superdetectiv”, „supergeneral”, „superman” și chiar „superstar”, intrucît apărare eficient, cu o mină de fier împotriva unor teroriști din acele, la modă, „Brigăzi roșii” sau „Prima linie” — este numit prefect al orașului Palermo. Scopul desemnării va fi clar exprimat și cunoscut de toată lumea: Mafia, atît de puternică în Sicilia și cuprînsă de o febră deosebită, trebuie, neapăr și cu orice preț stopată.

Deci, un om de fier, generalul Dalla Chiesa, împotriva unei miini de fier — Mafia. Ultima are o identitate aparent vagă, iar primul puteri speciale. În plus, cunoaște terenul într-un fel, intrucît se mai aflase în regiune imediat după război, cînd îl preocupă banditismul sicilian, apoi la jumătatea anilor '60, cînd are în grijă prezența și scurgerea drogurilor în Sicilia.

Revine, așadar, în forță, pentru a încerca să taie răul de acolo de unde e cel mai greu, pentru că, totuși, nu i se cunosc pe față toate rădăcinile și ramificațiile lor. Trebuie deci aflate acestea și apoi inițiată operațiunea de curățire. Numai că nici Mafia nu va sta cu miinile în sin și, spre deosebire de vremurile de altădată, aceasta își extinde aria viciilor, care nu vor mai fi numai din cîntecurile tradiționale. Încestarea cunoaște cote tot mai mari, iar omul de fier, ca și mina de fier, apelează la discreție, șiretne și eficacitate.

În a treia zi a celei de-a șasea luni de cînd devenise prefect, seara tirziu, pe cînd revine acasă, adus de soția lui, Emmanuela, ce conduce cu o plăcere redimulată un „piccolo” automobil marca „Innocenti” (1) iar ca escortă avea un automobil cu un singur om, cel de la volan, în exact centrul orașului, pe via Carini, apar două mașini plus o motocicletă care-i flanchează atent. Răsuna imediat rafale de mitralieră. Este, se va dovedi ulterior, aceeași armă cu care, la 6 iunie, fusese asasinat Alfio Ferlino, traficant de heroină, șeful mafiot al Cataniei din sud-estul sicilian. Innocenti-ul plonjează într-un zig-zag neordonat, cu ocupanții ucși, mașina de escortă face același lucru, în timp ce Fiat-ul 1131, BMW-ul și Suzuki fug în noapte. Pumnul de fier este un fost mit. În ziua funeraliilor, cu o participare impresionantă, cardinalul din Palermo, un om foarte popular, Salvatore Pappalardo, nu se sfiște să lanseze un patetic apel la luptă deschisă împotriva „organizației” și inerteii puterii publice. Presa îl consideră deja un simbol al luptei anti-Mafia...

Să revenim la prezent. La sfîrșitul lunii aprilie 1983, cardinalul Pappalardo urma să facă o slujbă la închisoarea din Palermo; soșit acolo e stupefiat de ce află: „Nu asistăm la masa arhiepiscopului. A spus lucruri urite despre noi. Este dușmanul nostru — o adevărată persecuție”, spun gardienilor „mafiosi” aflați după gratii. Și astfel, toți cei 1092 deținuți, plus, se pare, ceilalți funcționari îl boicotează. „Există în închisoare cineva care reușește să-și impună voința împotriva cuiva care a dat cel mai înalt exemplu de urmat la Palermo”, comentează noul prefect din Palermo. În cel privește, după ce a așteptat impacientat o oră, consemnînd prima sfidare deschisă de către Mafia a înaltei ierarhii catolice, cardinalul a celebrat slujba în fața directorului închisorii și a cîtorva spertați gardieni, ale căror priviri erau coborîte nu atît din motiv religios cît pentru că se gîndeau la eventualele urmări.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

După N.B.I. — R.D.G.

AFACEREA DIOXINEI

Seveso, septembrie 1982: cele 41 de butoaie cu resturi metalice impregnate de dioxină, în unul din atelierelor Uzinei Iomesa, înainte de a fi expediate la Saint-Quentin

S-a spus, pe bună dreptate, că originalitatea catastrofelor moderne constă în faptul că dezastrul nu se încheie odată cu terminarea accidentului; dimpotrivă, atunci el de-abia începe. Exact așa s-au petrecut lucrurile și cu catastrofa care a avut loc în 1976 în orașul italian Seveso (aproape de Milano). Timpul a trecut, dar urmările ei se fac simțite și astăzi. Una din aceste urmări este și afacerea cu cele 41 de butoaie cu deșeurii contaminate de dioxină, dispărute la sfârșitul anului trecut și care n-au fost găsite nici până în momentul de față.

Proveniența dioxinei

Evident, cele 41 de butoaie proveneau de la Seveso. Cititorii își mai amintesc, desigur, de accidentul care a avut loc la 10 iulie 1976 la uzinele „Iomesa”, aparținând grupului Hoffmann, din orașul menționat. Atunci, mai multe kilograme de dioxină, o substanță chimică foarte toxică, puțin cunoscută și cu efecte imprevizibile, s-au împrăștiat în aer deasupra Seveso-ului, sub forma unui nor galben. Cei ce-au fost atinși de el au suferit arsuri și au rămas cu sechele pentru toată viața. De atunci și până în prezent s-a

lucrat continuu la decontaminarea orașului. Din cele 1.000 de hectare de teren pe care s-a deșeurat dioxina, 400 au fost deja curățate. Pentru îngroparea pământului și a deșeurilor mai puțin contaminate, au fost săpate două imense crătere, unul de 80.000 de metri cubi, umplut deja, altul de 150.000 de metri cubi, aproape plin și el. Aceste gropi au fost concepute să fie total etanșe și să împiedice orice infiltrație susceptibilă de a atinge într-o zi pânzele de apă freatică. În acest scop fundul craterelor a fost lipit cu argilă absolut impermeabilă, deasupra căreia au fost așternute straturi de folii de material plastic. Operațiunea urmează să se termine anul viitor, când totul va fi acoperit cu pământ fertil și plantat. Cartierul sinistru va fi dispărut, iar în locul lui va apărea o pădure. Paradox: ultimul produs al industriei chimice va fi un arbore.

Dar dacă cu teritoriul așa stau lucrurile, Iomesa, uzina însăși, n-a fost încă decontaminată. Sau, mai curând, n-a fost decontaminată în întregime. Astfel, reactorul, pe pereții căruia a rămas lipit un kilogram de dioxină, n-a fost până în prezent demontat. În schimb, țevăria și instalațiile cele mai apropiate de reactor au fost desprinse și tăiate în bucăți. Toc-

mai acestea sînt deșeurile metalice — în greutate de 2,5 tone și impregnate cu 270 grame de dioxină — care au fost ambalate, în septembrie anul trecut, în saci de plastic, apoi în containere metalice, ca să fie în cele din urmă plasate în faimoasele 41 de butoaie.

Călătoria și dispariția „mărfii”

Revista franceză „Paris Match” a refăcut itinerarul periculoasei încărcături. În seara zilei de 9 septembrie 1982, un camion greu, o semiremorcă Berliet de 38 de tone, este luat în primire, la cîteva kilometri de Milano, de un autoturism, care va merge în față, arătînd drumul. Pentru că la volanul camionului se afla un francez, un șofer de 22 de ani, care nu cunoștea locurile, Berliet-ul este parcat într-un loc greu de identificat, dată fiind absența oricărei inscripții. Șoferul este condus la hotel, de unde va fi luat a doua zi dimineață, la ora 5, pentru a se întoarce în Franța cu încărcătura. Vama franceză nu ridică nici o obiecție la intrarea în țară a celor 41 de butoaie în care, potrivit documentelor însoțitoare, se aflau „reziduuri solide și deșeurii industriale conținînd produse aromatice colorate”. Și astfel camionul ajunge la uzinele Naftank din Saint-Quentin, unde „marfa” este preluată de un anume Michel Quignon, fără ca șoferul aducător să fi știut că de fapt fusese la Seveso.

Cel ce preluase butoaiele primise instrucțiuni precise de la patronul său, Bernard Peringaux: după ce va fi recepționat încărcătura să plece într-o deplasare de patru zile în altă localitate. Ca urmare, butoaiele rămîn singure într-un hangar izolat, sub controlul incert al unui paznic, noaptea, și al unui mecanic „om la toate”, ziua. Cînd Michel Quignon se întoarce din deplasare, descoperă că butoaiele dispăruseră. Nu este surprins, intrucît patronul îl prevenise. Așa că își vede de treburile lui obișnuite, ca și cum nimic nu s-ar fi nîtmplat. Afacerea va fi descoperită și dată în vileag abia după șase luni, în martie 1983, de o ziaristă de la „Science et vie”.

Omul de la capătul firului

„Dispariția” nu este totuși misterioasă pentru toată lumea. Cel puțin un om știe sigur unde se află dioxina: Bernard Peringaux. El și-a dobîndit o faimă — bazată pe merite autentice — de specialist în combaterea poluării generate de tehnologie. După ce a înființat Societatea provenșală de eliminare a deșeurilor chimice (Spelidec), cei mai serioși clienți i se adresau. Și pentru că-i servea întotdeauna ireproșabil, acești clienți nu erau deloc mirați că societatea respectivă nu avea nici birouri spațioase, nici secretare, nici hirtie cu antet ș.a.m.d. Dimpotrivă, le convenea mai degrabă așa, pentru că în 99 la sută din cazuri ei, patronii, erau interesați ca eliminarea deșeurilor industriale să se facă discret, fără acte, fără istorie, fără urme. Căci recurgînd la serviciile Spelidec-ului, debarasarea de reziduuri și deșeurii îi costa mult mai puțin decît dacă ar fi utilizat mijloacele și căile legale.

În acest fel a procedat și Mannesmann-Italia, societate însărcinată de grupul Hoffmann-Le Roche să facă să dispară cele 41 de butoaie cu dioxină. Singurele două soluții oficiale și legale ar fi fost fie închiderea butoaielor în minele de sare dezafectate de la Herta Neurode din nordul R.F.G., fie transportarea cu vaporul și incinerarea lor în Marea Nordului. Dar n-a recurs la acest mijloc nici

grupul industrial menționat, nici Spelidec-ul. Fără îndoială, pentru a evita cheltuielile pe care astfel de operațiuni le-ar fi implicat.

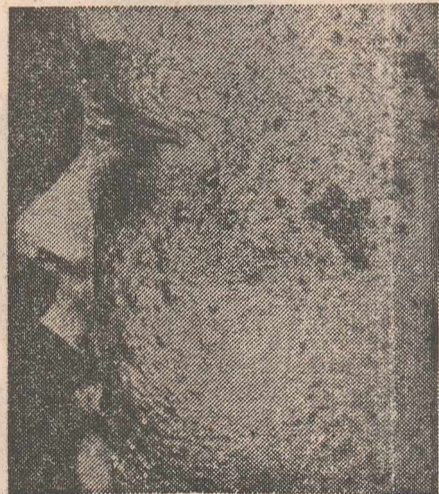
Arestat imediat după ce toată istoria a fost scoasă la lumină, Bernard Peringaux, omul de la capătul firului, n-a vrut cu nici un chip să divulge locul în care a ascuns dioxina. Nu se știe nici măcar dacă butoaiele au rămas în Franța ori au fost transportate într-o altă țară a Pieței comune (la sfîrșitul lunii aprilie a provocat o vie emoție știrea că butoaiele s-ar afla în R.F.G., îngropate într-un depozit de produse chimice din Munchenhaus, în apropiere de Hanovra; săpăturile n-au dat însă, pînă în prezent, rezultate). Atitudinea patronului Spelidec-ului l-a lăsat perplex și pe judecătorul de instrucție, și pe mulți alții, care nu înțeleg de ce un om de 66 de ani, ajuns demult la vîrsta pensiei, se încapăținează să menajeze o clientelă pe care noua sa postură îl va face cu siguranță s-o piardă.

Lumea a început să se uite în jur

Afacerea cu butoaiele de dioxină a determinat pe oamenii din țările vest-europene, și nu numai pe ei, să se uite cu mai multă atenție în jur. Și atunci au descoperit, stupefiați, că în foarte multe locuri sînt aruncate, fără prea mari precauții, deșeurii și reziduuri industriale sau biologice, care otrăvesc peisajul, aduc pagube economice imense și pun în pericol sănătatea locuitorilor.

Datorită dispariției celor 41 de butoaie cu dioxină s-a descoperit că aceste materiale atît de periculoase, cu reacții puține cunoscute, nu beneficiază nici măcar de a zecea parte din măsurile de protecție care se iau în cazul deșeurilor nucleare. Privind în jur, cetățeanul descoperă într-un loc că doar la cîteva metri de el se află kilograme de dioxină, în alt loc dă peste o descărcătură de bacuricide etc. Și astfel teama pune stăpînire pe oameni, care au în minte și istoria orașelor americane care au trebuit să fie definitiv evacuate: Love Canal în statul New York, Times Beach în Missouri. Orașe moarte, oameni tracasati, terorizați. De știință, de progresul modern, s-ar putea spune. Și în parte e adevărat. Dar vinovatul principal este goana după ciștiguri cît mai mari, pe altarul cărora se sacrifică sănătatea globului pămîntesc, a oamenilor, a tot ce e viu pe Terra. Afacerea dioxinei constituie un serios avertisment pentru curmarea grabnică a unui asemenea curs.

ION D. GOIA ■

„Multe știri interesante, privind istoria românilor, așteaptă să fie descoperite în manuscrisele armene”

Suren Kolangian, candidat în științe istorice, născut la Constantinopol în 1928 este, în prezent, cercetător principal în cadrul sectorului istoria coloniilor armene din cadrul Institutului de istorie al Academiei R.S.S. Armene. Autor a numeroase studii și articole privind istoria comunității armene din România — dizertația sa se numește, de altfel, Istoria armenilor din Transilvania din secolele X—XVIII — domnia sa este preocupat în același timp și de descoperirea unor informații în manuscrisele armenilor din România, ca și din Armenia sovietică privind istoria țării noastre. Vicepreședinte al filialei din Erevan a asociației de prietenie sovieto-române, Suren Kolangian este un propagandist neobosit al istoriei și culturii române în R.S.S. Armenia. Prezent pentru a șasea oară în țara noastră ca invitat al Academiei Republicii Socialiste România, i-am solicitat, la capătul celor trei săptămîni petrecute la noi, acest interviu.

— În România există un interes crescînd pentru istoria și cultura armeană. Ar fi suficient să amintesc apariția, în ultimul timp, a unei substanțiale antologii de poezie, o culegere de proverbe și zicători armene etc., pentru a proba această afirmație. Despre ce prezente românești în Armenia sovietică ne puteți vorbi?

— De curînd a apărut în limba armeană excelentul roman Groapa de Eugen Barbu, de asemenea, o carte de proză în care sînt prezenți 9 prozatori români, de

cîteva ani se joacă cu succes pe scenele armene ca și la televiziunea din Erevan teatru românesc contemporan și, în special, piesele regretatului Aurel Baranga: Fil cuminte, Cristofor, Opinia publică, Interesul general. Știu că a apărut de curînd și un volum de povestiri semnat de cîteva scriitori români. Pot să vă spun că există interes pentru alcătuirea unei voluminoase antologii de poezie română de la începuturi și pînă astăzi, antologie care vine să se alătore unei mai vechi culegeri de versuri semnate de 31 de poeți români. Mi s-a cerut să fac traducerea brută din Argezi pentru o culegere din poezia acestui mare scriitor. Deși sînt foarte ocupat de studiile mele nu voi refuza această ofertă, cu atît mai mult cu cît traducerea de pînă acum se făceau prin rusă și, desigur, echivalențele armenesti erau mai puțin fidele originalului românesc.

— Chiar așa, care sînt, în ceea ce ne privește, preocupările dv.?

— Acum apare al 3-lea volum din Enciclopedia Armeniei Sovietice, o lucrare vastă, care va avea în final 12 volume și al cărei colaborator de bază sînt. Peste 150 de articole au fost redactate de mine și privesc atît istoria coloniilor armene de pe teritoriul românesc cît și personalități românești. În acest volum, de exemplu, figurează informații despre Ștefan cel Mare, Nicolae Iorga, Ion Vodă cel viteaz, Garabet Ibrăileanu, frații Șahighian și alții. Vreau să spun că, deși într-un tiraj de 100.000 de exemplare, volumele se epuizează fulgerător, fiind solicitate peste tot în lume acolo unde tră-

iesc armeni. În revista de istorie a Academiei Armene am publicat două studii despre viața și opera marelui prieten al armenilor, Nicolae Iorga. Tot în această revistă am scris și despre doi reputați orientaliști, Vlad Bănățeanu și Gheorghe Bevizioni. Într-o culegere de studii balcanice apărută acum în limba rusă am publicat o lucrare „Suceava, centru cultural al armenilor în istoria medievală a Moldovei”. Desigur că istoria sau cultura românească sînt prezente active în cărțile la care lucrez ca și în acest studiu.

— Puteți să le numiți?

— În cele 6 vizite făcute în România am descoperit numeroase arhive, am cercetat trecutul unor vechi așezări armenesti din Gherla, străvechiul Armenopolis, Frumoasa, Dumbrăveni, Sf. Gheorghe, Gheorghieni iar rezultatele cercetărilor mele vor fi materializate într-o lucrare în două volume din care primul va apărea sub titlul „Armenii din Transilvania din cele mai vechi timpuri și pînă în 1850”. La București, la Iași, Suceava, Bacău, Botoșani, Focșani am făcut alte cercetări pe care vreau să le valorific într-o carte despre legăturile româno-armene, care datează din vechi timpuri. Dealtfel cîteva dintre concluziile mele vor fi incluse în Istoria armenilor, lucrare în șapte volume la care colaborez.

— Puteți să enumerați pe principalele dintre ele?

— Desigur! Datorită unor condiții istorice extrem de vitrege diaspora armeană s-a constituit din cele mai vechi timpuri. În Moldova, bunăoară, Alexan-

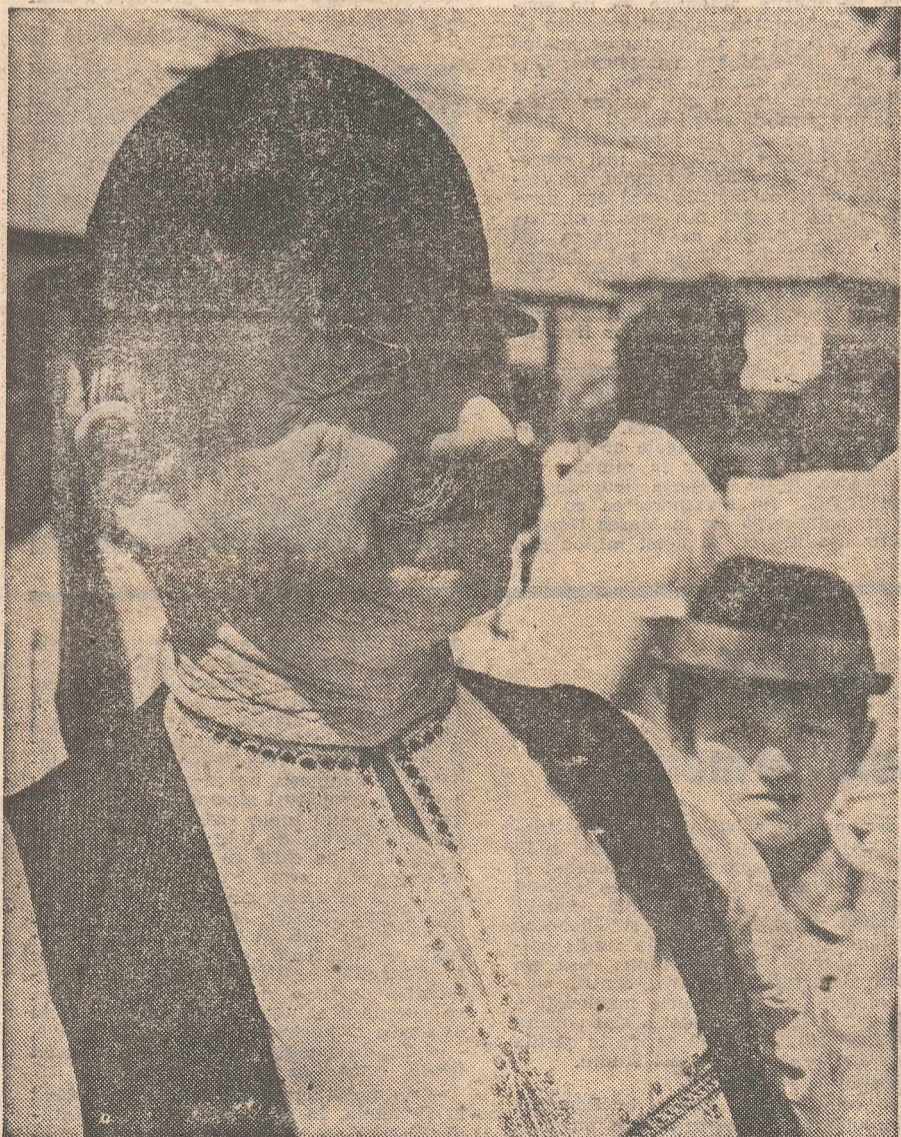
dru cel Bun dădea la 1401 un hrisov prin care născut la 1401 un hrisov prin care născut la 1401 un hrisov prin care denotă că venirea armenilor în Moldova era cu mult mai veche, am descoperit că în Valahia, la Slatina, armenii erau încă din 1370, iar în Argeș s-au așezat din aceleași timpuri cu preoții lor. În multe documente domnești pe care le-am studiat am găsit semnături ale unor soltuzi armeni etc. Ce denotă toate acestea dacă nu caracterul extrem de tolerant al românilor, bunăvoința pe care au manifestat-o față de refugiații armeni care, la rîndul lor, au luptat în escadroane proprii sub steagurile domnitorilor români, cum a fost, de exemplu, sub Ștefan cel Mare. Spiritului de toleranță, caracterului primitor al românilor se datorează faptul că armenii au avut o viață spirituală proprie, că au putut să înalte monumente, cum sînt cele 13 păstrate pînă azi la Suceava.

— Ce documente privind nemijlocit istoria românilor ați descoperit?

— În urmă cu cîteva ani am publicat în România, în Magazin istoric, un studiu despre noi documente armenesti descoperite de mine în biblioteca de manuscrise Matenadaran din Erevan despre revoluția lui Tudor Vladimirescu. În cercetările mele recente am găsit date interesante în documente armenesti scrise la 1785 la Deva despre răscoala lui Horia, Cloșca și Crișan. Îndrăznesc să afirm că multe știri interesante, privind istoria românilor, așteaptă să fie descoperite în manuscrisele armene așa cum a fost și știrea privind pe valahii dată de celebrul matematician astronom și geograf Anania Șiracați în secolul VII. Dealtfel, despre acest lucru am avut interesante discuții cu colegii mei de la București și Iași și o conjugare a eforturilor în cercetarea lor va fi în folosul istoriografilor noastre. Profit de acest prilej să mulțumesc gazdelor pentru tot ceea ce au făcut ca șederea mea în România să fie fructuoasă.

VĂRTAN ARACHELIAN ■

Efigii pe veșnica noastră columnă

Oare să-i fi inobilat colegul nostru, fotoreporterul-artist Paul Agarici, pe acești țărani? Nu el le-a desenat aceste priviri, aceste frunți, ele există. Nu el i-a îmbrăcat în aceste splendide costume în care domină albul, acest alb ce răspunde, s-ar zice, henoteismului geto-dacic, conferindu-i grupului purtător o anumite noblete sacerdotală între celelalte noraade vechi. Sîntem un popor frumos, sîntem un popor în alb, un neam care se decupează pe fundalul munților și al codrilor săi prin acest alb al vestimentului ce capătă nu semnificația unei confundări, ci a unei detașări de natură, a unei investiții superioare în cadrul ei. Paul Agarici nu face decît să ne amintească aceste mari și fierbinți adevăruri. În fața aparatului de fotografiat, crud de exact prin tehnica lui, nu se poate juca, nici trișa. Celuloidul nu flatează, emulsiile chimice nu sînt fard. Ele pot fi, în schimb, creioane de sculptură, iar prin ele Agarici se dovedește un meșter al daltei desăvîrșit. Incizia lui coincide pînă la calchiere cu incizia vremii pe fruntea modelelor, cu incizia unei nobleți milenare, acea noblete care a modelat nu numai aceste chipuri, ci și Carpații.

ILIE PURCARU ■

-Flacăra, Redacția, București, Piața Școlii 1, căsuța poștală 3312, cod 71341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția reportaj, social-politic și economic (Ilie Purcaru, Dumitru Căciulescu, Mihai Pelin, Dorin Sălăjan - 26 06, Tudor Octavian - 25 59, Ion D. Goia - 25 66); secția cultură-învățămînt (N. Grigore Mărășanu, Elena Ghera - 25 66, Adrian Dăbâlaru, Victor Nițu, Horia Pătrașcu, Tania Radu - 14 57); secția probleme cetățenești, scrisori (Răzvan Bărbulescu, Marga Nedelea, Emanuel Valeriu - 25 42, Mihaela Ștefănescu, Lionel Nițescu - 14 57, Dorin Gherghinescu, Georgeta Ștefănescu, Alexandru Șerban - 21 30); Audiențe - 25 58; secția știință, urgențe, cenzură, sport, secretariat, servicii - Ovidiu Ioanițcaia - 21 28, Liviu Timbus - 25 65, Oprea Georgescu, Constantin Balaciu, Constantin Dragomir - 21 28, Cici Adam, Dumitru Graur, Victor Rădulescu - 14 52, Dan Birlădeanu - 21 23, Mircea Popp - 25 69, 20 72, Vasile Măneac - 25 28); secretar responsabil de redacție - Nicolae Cristache - 21 43, redactor șef adjunct - Nicolae Arsenie - 21 24; redactor șef - 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Școlii”. Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM - Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136-137, telex 11 126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: **ADRIAN PĂUNESCU**